39532

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ★FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ 39532

İSTANBUL BOĞAZI ANADOLU YAKASI REKREASYON ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Peyzaj Mimarı Kadir ŞAHİNARSLAN

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 13 Haziran 1994

Tezin Savunulduğu Tarih : 27 Haziran 1994

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Ayten ÇETİNER

Diğer Jüri Üyeleri : Prof.Dr. A. Cengiz YILDIZCI

: Prof.Dr. Nuran ZEREN

HAZİRAN 1994

ÖNSÖZ

İstanbul Boğaziçi peyzajının temeli sayılan ve tarihle doğayı ve kenti simgeleyen yeşil anıtlar dizisi olarak tarihin çeşitli evrelerinde rekreatif amaçlar için kullanılan rekreasyon alanları, son yıllarda kentlerin düzensiz gelişmelerinden oldukça etkilenmiştir. Artan nüfus, yok olan doğal yeşil alanlara karşılık yaşlıların, gençlerin ve çocukların dinlenebilecekleri, eğlenebilecekleri, nefes alabilecekleri, spor vb. rekreasyonel isteklerini karşılayabilecekleri alanlara gereksinim hızla artmaktadır. Görülüyor ki, kentleşme olgusunun çığ gibi büyüdüğü günümüzde rekreasyon alanlarının önemi daha açık olarak ortaya çıkmaktadır.

Böylesi güncel ve önemli bir konu üzerinde bana çalışma fırsatı tanıyan ve çalışmanın hazırlanmasında daima yardımlarını gördüğüm kıymetli hocam Prof.Dr. Ayten ÇETİNER'e ve Prof. A. Cengiz YILDIZCI'ya sonsuz teşekkürlerimi arzederim.

Tezin hazırlanması sırasında emeği geçen rekreasyon alanlarındaki yönetici personele ve tezin yazımını üstlenen arkadaşlarım M.Hilmi İÇTÜZER ve A.Osman ŞEMİSDOĞAN'a teşekkür ederim.

Tezimin bu konularda çalışma yapanlara faydalı olmasını temenni ederim.

Peyzaj Mimarı
Kadir ŞAHİNARSLAN

Haziran - 1994

İÇİNDEKİLER

ÖZET V

SUMMARY VI

BÖLÜM 1. GİRİŞ 1
1.1. Çalışma Yöntemi ve İçeriği 3

BÖLÜM 2. REKREASYON TÜRLERİ VE ALANLARI 4
2.1. Rekreasyonun Tanımı 4
2.2. Tarihi Süreç İçinde Rekreasyon Gereksinimi 8
2.3. Rekreasyon Çeşitleri, Sınıflandırılması ve Özellikleri 11
2.3.1. Rekreasyon Çeşitleri ve Nitelikleri 11
2.3.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması 18
2.3.2.1. Yüksek Yoğunlukta Rekreasyon Alanları 18
2.3.2.2. Genel Rekreasyon Alanları 18
2.3.2.2.1. Mahalle Parkı 18
2.3.2.2.2. Şehir Parkları 19
2.3.2.2.3. Bölge Parkları 19
2.3.2.2.3.1. Orman İçi Rekreasyon Alanları 20
2.4. Rekreasyon ve Planlama 23
2.4.1. Rekreasyon Kaynaklarının Planlanmasında Temel Planlama İlkeleri 24
2.4.2. Rekreasyon Planlama Aşamaları 26
2.4.2.1. Rekreasyon Planlamasında Yöntem 26
2.4.3. Rekreasyon Planlamasında Göz Önünde Tutulması Gereken İlkeler 28

BÖLÜM 3. KÜÇÜK ÇAMLICA KORUSU, FETHİ PAŞA KORUSU, ABRAHAM PAŞA KORUSU REKREASYON ALANLARINDAKİ ARAŞTIRMALAR 30
3.1. Küçük Çamlıca Korusu Rekreasyon Alanı 31
3.1.1.Yeri-Çevresi İçindeki Durumu 32
3.1.2. Tarihçesi 32
3.1.3-Arazinin Bugünkü Durumu ve Fiziksel Özellikleri 33
3.1.4. Planlama Durumu 34
3.1.4.1. Planlamada Görülen Sorunlar 54
3.1.5. Rekreasyon Alanındaki Sosyal Araştırmalar 56
3.1.5.1. Yöre Halkına Göre Rekreasyon Alanı 56
3.1.5.2 Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunları İle Karşılaştırılması 71
3.1.6. Kullanıcılara Göre Rekreasyon Alanı 73
3.1.6.1 Anketin Değerlendirilmesi ve Planlamadaki Sorunlar ile Karşılaştırılması 90
3.1.7. Rekreasyon Alanındaki Yöneticilere Göre Tespitler 92

3.1.7.1. Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunları ile Karşılaştırılması 102
3.2.Abraham Paşa Rekreasyon Alanı 104
3.2.1.Yeri, Çevresi, Durumu 104
3.2.2. Tarihçesi 104
3.2.3. Arazinin Bugünkü Durumu ve Fiziksel Özellikleri 104
3.2.4. Planlama Durumu 106
3.2.4.1. Rekreasyon Alanın Planlanmasında Görülen Sorunlar 126
3.2.5. Rekreasyon Alanı İçin Yapılan Sosyal Araştırmalar 127
3.2.5.1- Yöre Halkına Göre Rekreasyon Alanı 127
3.2.6- Kullanıcılara Göre Rekreasyon Alanı 142
3.2.7. Rekreasyon Alanındaki Yöneticilere Göre Tesbitler 158
3.2.7.1. Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunları ile Karşılaştırılması 167
3.3. Fethipaşa Rekreasyon Alanı 169
3.3.1. Yeri ve Çevresi İçerisindeki Durumu 169
3.3.2. Tarihçesi 169
3.3.3. Arazinin Bugünkü Durumu ve Fiziksel ÖZellikleri 170
3.3.4. Planlama Durumu 170
3.3.4.1. Planlamada Görülen Sorunlar 191
3.3.5. Ferhipaşa Rekreasyon Alanındaki Sosyal Araştırmalar 192
3.3.5.1. Yöre Halkına Göre Rekreasyon Alanı 192
3.3.5.2. Anketin Değrlendirilmesi ve Planlama Sorunlarıyla Karşılaştırılması 207
3.3.6. Kullanıcılara Göre Rekreasyon Alanı 208
3.3.6.1. Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunlarıyla Karşılaştırılması 225
3.3.7. Yöneticilee Göre Rekreasyon Alanındaki Tespitler 227
3.3.7.1. Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunları ile Karşılaştırılması 239
3.4. Bölüm Sonuçları 240
3.4.1. Küçük Çamlıca Rekreasyon Alanının Planlama Yönünden İyi ve Kötü Sonuçları 240
3.4.2. Abrahampaşa Rekreasyon Alanının Planlama Yönünden İyi ve Kötü Sonuçları 241
3.4.3 - Fethipaşa Rekreasyon Alanının Planlama Yönünden İyi ve Kötü Sonuçları 242
3.5 - Genel Rekreasyon Planlama İlkelerine Göre Kritiği 243

BÖLÜM 4. SONUÇ 245

KAYNAKLAR 248

ÖZGEÇMİŞ 251

ÖZET

Günümüzde rekreasyon çok duyulan ve içine çok çeşitli aktiviteleri alan bir kavramdır. Çeşitli meslek, değişik toplum ve disiplinlere göre çok farklı şekillerde tanımı yapılmaktadır. Burada rekresyonun, sadece bir ödül ya da başarı kazanma amacı taşımayan bireylerin fiziksel, zihinsel yaratıcı güçlerini dış etkilerin baskısıyla değil, içlerinde duymalarından dolayı dışarıya verebilme fırsatını yaratan, katılımda istek ve ilgi, uygulamasında zevk, sonucunda ise doyum sağlayabilecek her türlü aktiviteler şeklinde tanımlanabilir.

Tezin konusu, İstanbul Boğazı Anadolu Yakası Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesidir.

Birinci bölümde, rekreasyon alanları üzerinde ve Boğazdaki rekreasyon alanlarının önemi ve uygulamaları hakkında genel bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, rekreasyonun tanımı, türleri, büyüklükleri, planlama ilkeleri hakkında teorik bilgiler yer almaktadır.

Üçüncü blümde, çalışma alanı olarak seçilen Küçük Çamlıca, Abrahampaşa ve Fethipaşa rekreasyon alanlarında fiziki ve sosyal araştırmalar yapılmıştır. Fiziki olarak alanların büyüklükleri, içerdiği fonksiyonlar ve oranları ve diğer sorunlar incelenmiştir. Sosyal olarak ise, rekreasyon alanı yöneticileri, kullanıcıları ve yöre halkıyla yapılan anketler değerlendirilmiştir.

Son bölümde, yapılan analitik araştırmaların genel rekreasyon planlama ilkelerine göre analizleri yapılıp gerekli çözüm ve öneriler dile getirilmiştir.

Ayrıca rekreasyon alanlarının vaziyet planları kendi bölümleri içerisinde verilmiştir. Anket soruları ekler bölümünde yer almaktadır.

SUMMARY

STUDY ON A FEW RECREATION AREAS IN THE ANATOLIAN SIDE OF BOSPHORUS

This thesis contains four sections:

- General information about the thesis, its contains and its purpose.
- Theoretical information about recreation
- Physical and social study on three recreation region (Küçük Çamlıca, Abrahampaşa, Fethipaşa).
- Solution and suggestions.

In the first section I tried to give general information about that thesis, its contains and its purpose.

In the second section I tried to explain the definition, kinds and planning methods of recreation.

Recreation is a concept that is heard too much and that contains many different meanings. Different definitions are made according to different disciplines.

Origin of recreation comes from western languages. "Re" means again. "Create" means to produce from absence. Re and Create come together and recreation word is produced. That new word means refreshment, game, to find yourself again etc.

Another meaning of recreation is physical, spiritual and creative work of the people who doesn't aim to win a price, to earn money, etc. The main character of this form is that the action done gives the emotion of participating wish, pleasure, entertainment and satisfaction.

Recreation has been come to our time from antique time as expanding from one civilization to another. Nowadays, it has gained a very important place in the life of people. If we think a little on the urbanization, professionalization, and ecological disturbance that has been produced for second quarter of this century, we can understand easily how people need recreation and recreation areas.

The reasons why recreation is needed are generally studied in fire stages.

a- Rapid development in urbanization.
b- Destroyed home conditions.
c- More spare time
d- Development in industry and automation.
e- Improvement in technology and economy

According to spare times.
- Home activities
- Indoor activities.
- Outdoor activities.

Recreation is studied usually in 11 stages according to their special efficiency.

1- Active recreation
2- Passive recreation
3- Commercial recreation
4- Social recreation
5- International recreation
6- Countryside recreation
7- Aesthetic recreation
8- Physical recreation
9- Intellectual recreation
10- Indoor recreation
11- Outdoor recreation

As the classification of recreation:
1- High density recreation areas.
2- General recreation areas

- Neighborhood parks
- City parks
- Region parks

Considering the applications in Turkey. We can classify the principals of recreation planning in 3 categories.

a. Planning of physical structure
- All the things done must have a purpose
- The project must be proper for the society
- Function and aesthetic must be provided relatively.

b. Planning of aesthetic structure
- Rich living condition
- Proper living condition

c. Planning of functional structure
- Technical needs must be produced
- The work must be done with minimum cost
- Administration and control mechanism must be easy

Recreation planning staged:

- Inventory
- Analyzing
- Planning
- Application
- Management

It is possible to gather in five points the necessary studies that must be done during recreation planning.

1- To watch the changing conditions and try to.

2. Be read to apply the new developments during the application time

3. To analyze the potential spare time of the society.

4. During the time of planning the planner should try to well informed about efficient social economic factors.

5. Not only in recreation areas, but also in all the environment the planner should try to keep high the quality of environment.

In the third section of that thesis; Küçükçamlıca, Abrahampaşa, and Fethipaşa areas have been studied. Physically the bigness of the area, the physical and natural richness and planning conditions have been studied in quality. Socially, neighborhood people visitors and personnel's have been studied. Since these regions are the neighborhood people's own city or countryside they now better, use more and try to keep cleaner those recreation places. So they now better how the areas are used, if the functions are enough or not, what kind of problems exist. For these reason first part of public survey was realized on the neighborhood people.

This survey was realized by the fifty students of different primary schools on their parents.

A few of questions asked in survey is listed as follows.

- Elderness of visitors,
- Profession of visitors,
- With whom they used the are,
- Where they are living,
- For what purpose they use the area (sport, game etc.)
- When they visit the are more often (week days or weekends),
- How long they staged in the area,
- What they enjoy or don't enjoy,
- The difference between that area and other known areas,
- How they arrived at the area (easily or with difficult),
- What they do usually in their spare times and etc.

This questions were asked face to face or through a survey to parents by the students.

In the second part of that survey the similar questions were asked to visitors.

In the third of survey personnel some of the questions asked to were listed below.

- The bigness of the area,
- How much people visits for square mater,
- How long the area is used,
- Which society group how long and what side of the are,

- When the area is used more weekend-weekday, summer-winter,
- What kind of problems exist, etc.

So for each recreation area 3 survey was realized, and totally 9 survey was realized.

If we summit the social study made for each recreation region;

Fethipaşa region is used for walking, sport and watching the nature in winters and for restore entertainment sport, children game and to have picnic in summer days.

Abrahampaşa region is high quality for recreation, even if hasn't enough man made furnish and equipment, because it natural structure is beautiful. Well made arrival system and cafeterias placed in the center of the region make the area more useful.

Fethipaşa region is visited by many people especially in summer days. Its arrival system is better. It is in center of city and it has many natural beauties, even if it hasn't enough equipment and furnishment.

In the forth section the studies were criticized according to general recreation planning technics. The necessary solutions and suggestions are made.

The plans of recreation regions are provided in related sections.

Solution and Suggestion

- In recreation planning studies source-environment relation should be analyzed in detail and the using purpose of the region should be explained.

- In project the project should be "the project is for the society" and individual and social characteristics should be studied and detailed and the needs should be explained.

- In planning, the structure and equipment's should be proper one the another inn color, design and in environmental functions.

- The administrative problems should be solved and security, maintenance and cleaning should be provided firstly.

- The walking and going around places or roads should be identified easily.

- The recreational needs and wants of users should be provided by categories etc.

- The area should be designed for the people next to picnic areas.

- The user will be excited to see the points those give information about the bestfulnes of the nature an forests and about the keeping these richness as clean as it must be.

- The flouristic composition that forms the natural plant coverings of the recreation region should be kept from destroy. In the destroyed region the needed rehabilitation works should be done. For the reason of saving formation of the nature, the needed cultural and technical maintenance of the plants should be done in the recreation region.

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Çok eski dönemlerden bu yana her çağın kendi özel koşullarına göre kültürden kültüre değişerek sürüp gitmekte olan "rekreasyon", günümüzde çok daha geniş ve çok daha farklı bir anlam kazanarak insanın yaşamında geçmişle kıyas kabul etmeyecek kadar önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Kuşkusuz bu gelişmede endüstri döneminden sonraki gelişmelerin çok büyük bir payı bulunmaktadır. Özellikle 20. yy.'ın ikinci yarısından itibaren aşırı hız kazanan kentleşme olayı, konut koşullarının gelişmesi, boş süre olanakların geniş ölçüde artması, sanayide uzmanlaşma ve otomasyon, teknolojik ve ekonomik gelişmeler, çevre konularındaki değişmeler göz önüne alınacak olursa, rekreasyonun günümüzdeki önemini ve kitlelerin yaşamında büyük etkisini anlamak oldukça kolaylaşmaktadır [1].

Rekreasyonel faaliyetlerde ortaya çıkan bu gelişmeler rekreasyonel kaynaklara olan talebi artırmakta bu da gerek kent içi gerekse kent çevresindeki mevcut rekreasyonel alanların en iyi şekilde değerlendirilmeleri ve yeni alanların ortaya çıkartılmasını zorunlu kılmaktadır.

Hem sanayileşmede hem de kentleşmede hızlı ve önemli ölçüde yapısal değişikliklere sahne olan ülkemizde ve özellikle İstanbul metropolünde büyük değişmeler gözlenmektedir.

Rekreasyon alanlarının çoğunluğunun yer aldığı İstanbul boğazı, 90 km boğaz kıyılarıyla İstanbul'un doğal güzelliğinin ayrı bir bölümünü oluşturmaktadır. Bizans döneminde saray mensupları ve yüksek rütbeli subayların yapılarıyla dolmuştur.

Cumhuriyet döneminde ise işlev farklılaşması görülmüştür. Boğaz kıyıları, küçük el sanatlarını ve hafif sanayinin yerleştiği alanlar haline gelmiş, kıyıların kullanımı artmış ve günümüzde büyük arsa spekülasyonlarının artmasına yol açmıştır.

Boğaziçi peyzajının temeli sayılan boğaziçi koruları "tarih ve doğayı ve kenti simgeleyen yeşil anıtlar dizisi" olarak tanımlanabilir [2].

Tarihin çeşitli evrelerinde halka açılan, araziye uyumlu dar patika yolların yanısıra, manzara, seyir köşkleri, dinlenme köşeleriyle rekreasyon alanı olarak kullanılan korular Boğaz'ın her iki yakasına yayılmış, ne var ki yoğunluklarını ve floristik kompozisyon özelliklerini zamanla yitirmişlerdir [3].

Günümüze ulaşmış Boğaziçi koruları özel ve devlete ait olmak üzere iki sınıfa ayrılır. Bu sınıflama içinde özel korular şimdi yürürlükte bulunmayan 3.5.1985 tarih ve 3194 sayılı imar kanunun 47. maddesiyle %6 oranında yapılaşma geçirmiş, devlete ait korular ise halkın kullanımına tahsis edilmiştir. Boğaziçi özel koruları 3194 sayılı imar kanunun 46, 47, 48. maddeleri sonucu % 6 oranında iskana açılmasıyla kısa süre içinde betonlaşmaya başlamıştır. Her ne kadar koru alanları sonradan oluşturulmuş yeşil alanlarsa da zaman içinde doğal birikim özelliği kazanmalarından dolayı dışarıdan gelen her türlü müdahale sonucu doğal dengeleri bozulmuştur. Bu durum da Boğaziçinin peyzaj ekolojisini etkilemiştir. 3194 sayılı imar kanunun Boğaziçiyle ilgili hükümleri 18.4.1987 de iptal edilmiştir. Fakat aradan geçen 2 yıllık süre Boğaziçindeki yeşilin hızla gerilemesine yol açmıştır [4].

Halen rekreatif kullanım amacıyla halkın kullanımına açılan Boğaziçi kamu mülkiyetindeki korulardan Yıldız, Fethipaşa, Emirgan, Beykoz, Hidiv, Abrahampaşa gibi rekreasyon alanları sadece yeşil alan olarak işlev görüyor denilebilir. Ancak Boğazda en son uygulamaları yapılan çağın şartlarına ve insanların gereksinimlerine uygun olarak düzenlenen Demokrasi ve Ulus parkı gerçek rekreasyonel alanlar olarak göze çarpmaktadır.

İstanbul'daki yıllık % 48 lik nüfus artışına paralel olarak Boğaz kıyısında her yaş kademesindeki kentlinin, bebeklerin, çocukların, gençlerin, ergin ve yaşlıların spor, dünlenme ve eğlence gibi rekreasyonel gereksinimlerinin karşılanabilmesi için geniş ve kapsamlı rekreasyonel alanların aynı ölçüde arttırılması gerekmektedir. Aslında İstanbul metropolünde rekreasyon, fiziki, olmaktan çok fizyolojik ve organizasyon yetersizliği ile bir sistemsizliğin sıkıntısı içindedir. Sorun rekreasyon alanları yapmak olmayıp, aslında doğal olarak var olan rekreatif alanların başka fonksiyonlar tarafından, başka alanların ağırlığı altına kaymalarını önlemektir.

1.1. Çalışma Yöntemi ve İçeriği

Çalışma, teorik bilgiler yanında çalışma alanındaki rekreasyon alanlarında analitik incelemeyi ve bu alanları kullanan kişilerin, idare edenlerin ve çevre halkının bu konuya bakış açılarını ölçmek üzere yapılmış anket çalışmalarını kapsamaktadır.

Tezin konusu İstanbul Boğazı Anadolu Yakası Rekreasyon Alanlarını kapsamaktadır. Ancak daha sağlıklı ve ayrıntılı bir çalışmanın ortaya çıkarılabilmesi bakımından Küçük Çamlıca, Abrahampaşa ve Fethipaşa rekreasyon alanları üç ayrı merkezi bölgede yer almaları nedeniyle çalışmalar bu alanlarda yoğunlaştırılmıştır.

Tez, 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş, tezin amacı, kapsamı, yöntemi ele alınmaktadır. İkinci bölümde rekreasyonun tanımı, türleri, büyüklükleri, kapsadıkları fonksiyonlar ve planlama ilkeleriyle ilgili genel ve teorik bilgilere yer verilmektedir. Üçüncü bölümde, çalışma alanında yapılan fiziki ve sosyal değerlendirmeler ele alınmaktadır. Dördüncü bölüm ise sonuç bölümü olup, yapılan araştırmaların değerlendirilmesini ve çözüm önerilerini kapsamaktadır.

BÖLÜM 2. REKREASYON TÜRLERİ VE ALANLARI

Konumuz olan "İstanbul Yakası Rekreasyon Alanlarının Değerlendrilmesi'"ni yapabilmek için rekreasyon türlerinden önce "rekreasyon" kavramını yeterince tanımamız gereklidir.

2.1. Rekreasyonun Tanımı

Günümüzde rekreasyon çok duyulan ve içine çok çeşitli aktiviteleri alan bir kavramdır. Rekreasyon tanımını yapabilmek için bu güne kadar yapılan tanımlardan ve bu tanımların özelliklerinden söz etmek gerekir.

Halen kullanıldığı şekliyle batı dillerinden Türkçeye geçen "rekreasyon" Latincedeki re=yeniden ve creare=yaratma sözcüklerinin bileşiminden oluşmuş, yeniden yaratma anlamındaki recreare sözcüğününü karşılığı olup, oyun, eğlence yeniden oluşma, yeniden kendine gelme anlamlarını taşımaktadır [5].

Başka bir yazara göre rekreasyonun sözlük anlamı "bireylerin çalışma ve uykuya ayırdıkları zaman dışında kalan boş zamanının değerlendirilmesi ya da ruhsal ve bedensel yenilenmedir".

Rekreasyon terimi için;

a. Bir çeşit deneyim,
b. Sağlıklı ve zengin yaşam,
c. Bir çeşit aktivite ya da aktiviteler,
d. Çalışma hayatının dışındaki yaşam,
e. Eğitimin bir aşaması,
f. Bir yaşam biçimi,
g. Yaratıcı dürtünün dışarıya vurulması aracı,
h. Zevk,
ı. Eğlence,
j. Daha çok dinlendirici oyunsal aktivite

şeklindeki genel ve dar kapsamlı tanımlarla da karşılaşmak mümkündür [6].

Bu kısa açıklamanın dışında çeşitli etkinlikleri içeren rekreasyon, "kavram" olarak bir çok müellif tarafından yapılmış birbirini bütünleyen tanımlar da mevcuttur.

Rekreasyona ilişkin çalışmaları ile tanınmakta olan M. Clawson, rekreasyon ile diğer faaliyetler arasında kesin bir ayrım olmadığına dikkat çekerek; "rekreasyonun kendisine ait hiç bir zorunluluk getirmeyen bir faaliyet olabilmesi" düşüncesini ortaya atmıştır [6]. Burada belirtilmek istenen temel özellik, kimileri için rekreasyon olan bir eylemin, kimileri için de "istihdam", iş olduğudur. Örneğin araba kullanmak bir kişi için güzel bir rekreasyon aktivitesi olabileceği gibi, bir başkası için yapılması zor ya da sıkıcı bir iş olarak değerlendirilebilir.

BUTLER, rekreasyonu "bir kazanç amacıyla yapılmayan bireye bedensel, ruhsal ve yaratıcı kaynak olan, bireyin zorunlu olarak değil, bir itimle katıldığı, bireyde hoş ve doyurucu duygular bırakan eylemler" olarak nitelemektedir [7]. Bu görüşe oldukça yaklaşan ARAN ise "günlük yaşamın sıkıcı, disiplinli ve monoton geçen çalışmalarından sonra, insanların sevdiği ve hoşlandığı bir işle uğraşması, yıpranan vücudun yenilenmesi, tazelenmesi ve enerji kazanması ile yine verimli bir çalışma safhası için yapılan hazırlıkların tümünü" rekreasyon olarak tanımlamaktadır [8].

BAYRAKTAR rekreasyon kavramına oldukça değişik bir açıdan bakarak, kesin bir tanımlama yapmak yerine, daha çok rekreasyonun içeriği üzerinde durmaktadır. Buna göre "öncelikle zevk almaya yönelik eğlence, dinlenme, öğrenme ve gezi gibi boş zamanları değerlendirme olanakları" rekreasyon kavramı içinde düşünülmekte, ayrıca zevk ve öğrenme öğelerinin önemleri üzerinde durmaktadır [9]. TOCHER ve DRIVER de aynı şekilde belirli bir tanım vermemekte, ancak rekreasyonun çalışma karşıtı bir kavram olduğunu ve çalışma dışı boş zamanlarda gerçekleştirilen çeşitli faaliyetlerin bu kavramın sınırları içinde düşünülebileceğini savunmaktadır. Bu görüşe göre, genellikle yeniden güçlenme, yaşamın monotonluğundan kurtulma ve zevk alma amaçlarına yönelik etkinlikler, rekreasyon kavramı içine girmektedir [10].

Değişik müelliflere dayanılarak, yukarıda verilmeye çalışılan bu tanımların dışında, rekreasyonla ilgili çeşitli meslek grupları ve kuruluşlarca kabul edilmiş tanımlar da mevcuttur.

Sosyolog S.De GROZIA [11] rekreasyonu işten arta kalan, çoğu kez onlara bir değişiklik (eğlence-dinlenme) sağlayan ve onları işleri için tazeleyen bir faaliyet

olarak; Coğrafyacı J. GOTTMAN benzer şekilde "en geniş anlamıyla insanın beden ve zihnini dinlendirmek, tazelemek ihtiyacı" olarak kabul etmişlerdir. Coğrafyacı HIGHMITH ve NOTHMAN da (1968) rekreasyonun, "işten arta kalan boş zamanlar süresince insanın istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek tüm faaliyetleri içine aldığını ve bu nedenle de tanımın kişiden kişiye değişeceğini" öne sürmüşlerdir. Bu görüş günümüzde de kabul görmektedir. SMITH rekreasyonun belirli bir dizi arazi kullanış şekli yada sınıflandırılmış bir eylemler listesi olduğunu ve hiçbir zaman dar anlamda yorumlanamayacağını vurgulamış, rekreasyonun boş zaman, turizm, spor, oyun ve bir dereceye kadar kültür gibi olayları da içine aldığını belirtmiştir [12].

Bir faaliyetler dizisi olarak değil de, sözcük anlamı olarak rekreasyon kelimesi üzerinde duran Şehir Plancısı A. Glikson'un tanımı ise şu şekildedir: "Rekreasyon nasıl olursa olsun, insan yaşamının canlandırılması olayıdır. Ama aynı zamanda insanın biyotik ve fiziksel çevresindeki yaşamın da iyileştirilmesi demektir. Canlandırmak ve canlanmak rekreasyonun gerçek anlamı içine katılmalıdır ve rekreasyon ancak bu çift anlamıyla gerçekleşebilir [6].

Dr. Fuat Tanrıverdi'ye göre: "Rekreasyon, insanların günlük faaliyetleri, görev ve benzeri çalışmalar sonucunda oluşan yoğunluğu, stresi ortadan kaldırmak için doğanın bulunduğu yerlerde kişiyi yaşama bağlayıcı dinlendiric, eğlendirici, zevk verici eylemleri yaparak, gözlemleyerek fiziksel ve ruhsal olarak canlılık kazanma faaliyetlerinin tümüdür" [6]. Dr. Aysel Bayraktar'a göre (1975) ise; "Rekreasyon, çeşitli faaliyetler ile ortaya çıkan, çocuk genç ve yetişkinlere mutlu ve anlamlı hayat tarzı getiren bir davranıştır. Rekreasyon ile insanlar kazanma, paylaşma, yaratma, hoşnut olabilme, kişiliğini ortaya koyabilme arzularını gerçekleştirebilirler".

Orman Mühendisi Prof. Dr. R. AKESEN [13] kavramı daha belirgin bir çerçeve içinde ele almakta ve bunu "bireyin beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenilenme amacı taşıyan, aynı zamanda bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile bağımlı boş zaman kavramlarını içeren eylem ya da eylemler" şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanımda verilen ruhsal ve bedensel yenilenme olgusu "bireyin davranışlarını zihinsel düzeyde etkileyen çeşitli eylemler" olarak açıklanmaktadır.

ABD'deki Federal Register'e göre rekreasyon "yüzme, piknikçilik, botçuluk, avcılık ve balıkçılıktan ibaret boş zaman aktiviteleri" şeklinde tanımlamaktadır. Yine aynı ülkedeki Açık Hava Rekreasyon Bürosu (BOR) tarfından, "kişi doygunluğu ve zevki için boş zamanların değerlendirilmesi" rekreasyon olarak tanımlanmakta ve

buna ek olarak, "bireysel ya da topluca yürütülmesi, kendiliğinden ya da planlı olarak gerçekleştirilmesi, aktif ya da pasif olabilmesi, belirli bir beceri ve uğraşa dayanması ya da dayanmaması ile planlanmış yada planlanmamaış alanlara ihtiyaç duyulması" gibi rekreasyona ilişkin bazı ayırıcı özellikler verilmektedir (SCHARZ ve ARK) [6]. Ayrıca İngiliz Kırsal Alanlar Komisyonu tarafından yapılan tanımda ise özetle "bireylerin günlük zorunlu ihtiyaçları dışında kalan boş zamanlarda sürdürdükleri uğraşlar" rekreasyon kavramı içinde ele alınmaktadır.

Bütün bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere "rekreasyon" oldukça kapsamlı bir yaşam kesitli ve tipik bir gereksinme olarak şekillenmektedir. Bireyin içinde bulunduğu toplumsal yapıya ve yaşam ortamının sunduğu olanaklara göre ortaya çıkan etkinlikler aracılığı ile, ruhsal ve bedensel gereksinmelerini karşılayabilmesi ve belirli bir doygunluğa ulaşabilmesi, rekreasyonel davranışlarda temel hedef durumundadır. Bir başka deyişle rekreasyonda esas olan, bireyin yeni değerler kazanması, yaşam gücünü ve isteğini ayakta tutabilmesi, sürdürdüğü etkinliklerlerden yeterince zevk alabilmesi ve kendisini yeni güçlerle donatabilmesidir. Rekreasyonun varlık alanı bulabilmesi açısından gerekli olan bu ve benzeri niteliklerin yanısıra rekreasyonel uğraşıların yapısal özellikleri de oldukça farklıdır. Bu hususu rekreasyonla ilgili olarak DRIVER ve TOCHER [10] tarafından verilen temel koşullar, oldukça açık bir şekilde ortaya koymaktadır. 5 maddeden oluşan sözkonusu koşullar şunlardır:

a. Rekreasyon, bu yöndeki uğraşlardan olan bir yaşamdır.
b. Rekreasyonel uğraşların, rekreasyoncular tarafından üstlenmesi gerekir.
c. Rekreasyonel uğraşlar kendi kendini ödüllendirmelidir. Bunların yapısında zevk öğesi mevcuttur.
d. Rekreasyonel uğraşlar, rekreasyoncuların kişisel ve serbest seçimlerine bağlıdır.
e. Rekreasyonel uğraşlar ancak zorunlu zamanlar dışında ortaya çıkar.

Rekreasyonun asıl karakteri yukarıda belirtildiği gibi, her hangi bir eylem ya da yaşantının kişiye, dinlenme, zevk ve eğlence yönünden bir şeyler vermesidir. Rekreasyonda esas, varılan sonuç değil, bir şeyin yapılması sırasında duyulan zevktir. Rekreasyonel eylemlerden alınan zevk, kişilerin cinsiyetine, yaşına, kültürüne, eğitimine, sosyal ve ekonomik durumuna, kişisel arzularına göre değişir. Ne kadar çeşitli olursa olsun, her rekreasyon aktivitesinin bazı temel karakteristikleri vardır. Bunlardan iki temel karakteristik, katılma isteği ve katılımın sonucunda sağlanan doyumdur. Istek ve seçim yoluyla rekreasyon içine giren bireyler

kendilerini gösterme ve ifade etme fırsatını bulur ve sonuçta tüm bu deneyimlerden doyum, zevk ve eğlence sağlar.

Yukarıda belirtilen kriterleri ve diğer konuları değerlendirecek olursak, rekreasyonun tanımını şu şekilde yapabiliriz: Sadece herhangi bir ödül ya da başarı kazanma amacı taşımayan, bireylerin fiziksel, zihinsel, yaratıcı güçlerini dış etkilerin baskıları ile değil, içlerinde duymalarından dolayı, dışarıya verebilme fırsatını yaratan katılımda istek ve ilgi, uygulanmasında zevk, sonucunda ise doyum sağlanabilecek her türlü aktivitelerdir [6].

2.2. Tarihi Süreç İçinde Rekreasyon Gereksinimi

Rekreayonun günümüzde gelişmiş toplumlarda görülen temel gereksinimlerden biri olmasına karşın bu güne özgü bir özellik olmayıp, kökeni antik çağlara kadar uzanmaktadır. O devirlerde geniş halk kitlelerine yayılmış olmasa da imparatorlar ve aristokratlar, devrin önemli rekreasyon yerlerinde ve banyolarında dinlenirler, şifa bulurlardı.

Mevcut tarihsel kalıntı ve belgelere göre yaşadığımız topraklar da dahil olmak üzere geçmiş kültürlerin hemen hepsinin dinlenme ve eğlence ile ilgili faaliyetlere büyük önem verdikleri bilinmektedir (Bayraktar) [10]. Eski çağlardan günümüze kadar dinlenme ve eğlenmeye yönelik bireysel ya da toplumsal olarak, kimi zamanlarda az kimi zamanlarda yoğun bir şekilde varlığını sürdürmüş ve giderek büyük bir çeşitlilik kazanmıştır.

Örneğin eski Mısır'da spor gösterileri, harb oyunları, avlanma, danslar; Hititler'de dini törenler, savaş oyunları ve ziyafetler. Eski Hindistan'da dinsel şölenler, Eski İran'da cennet adı verilen koruluklarda yapılan spor faaliyetleri ve yine antik dönemde Ege Denizinin iki tarafında yaşayan uygarlıklarda spor gösterileri, felsefe tartışmaları, bilim ve güzel sanatlarla ilgili uğraşılar, birer tipik rekreasyonel aktiviteler olarak göze çarpmaktadır (Aran) [8] (Akşit) [14]. Romalılar döneminde ise zengin malikhanelerde sürdürülen çeşitli eğlenceler, geniş banyo havuzları etrafında düzenlenen şölenler, heyecan verici ilginç gösterilerin kitlesel olarak izlenmesi gibi aktiviteler büyük önem taşımaktadır (Aran [8], De GRAZIA [10]).

Ortaçağda bu etkinlikler daha çok basit günlük davranışlar şekline dönüşmüş, genellikle avlanma, harp oyunları, bahçecilik, piknikiçilik içe dönük davranışlar

olarak varlıklarını sürdürmüştür (Aran 1970; 4). Ortaçağda, çeşitli harp tehliklerine karşı halk, kent surları içnde toplanırken kentsel yerleşim ve kültür önem kazanıyor, yapıları sıklaşarak kentleşme hareketleri başlamış oluyordu. Ailelere ekonomik yarar sağlayan ve ihtiyaçlarını karşılayan sebze, meyve gibi ürünlerin yetiştirildiği bahçeler bu gelişme nedeniyle zorunlu olarak kent dışına çıkartılıyordu. Böylece bu alanların zamanla fonksiyon değiştirerek dinlenmede kullanılmaları sonucunda rekreatif aktiviteler de artmış oluyordu. Ancak ortaçağ toplumunun büyük bir kesimi tarıma dayalı bir yaşantı sürdüğünden doğadan henüz uzaklaşmıştı [6].

Rönesans hareketleriyle birlikte yeni deniz yollarının bulunması, hümanizm akımları ve yeni buluşların insan yaşamına getirdiği canlılık, kentin yapısal değişimini hızlandırarak, düşünsel öğelerin ağır bastığı çeşitli sanat olayları, şiir ve edebiyat gösterileri, felsefi ve jeolojik tartışmalar, değişik eğlenceler vb. gibi yine içe dönük fakat çok zengin etkinliklerin yanısıra piknikçilik, çeşitli oyun ve seyir tipleri de oldukça yaygın aktiviteler olarak biçimlenmiştir. Aynı durum daha sonraları geniş park ve bahçelerin düzenlenmesine ve buralarda düzenlenen zevk ve sefa şölenleri, sanat ve politika tartışmaları çeşitli görsel sanat uğraşıları ile giderek ağırlığını artıran açıkhava aktivitelerine dönüşmeye başlamıştır (KOHNEN, 16; ELİÇİN, 17).

1765 buhar makinasının bulunmasını izleyen sanayileşme hareketleri ile 18. yy'ın sonları ve 19. yy'ın başlarına doğru rekreasyon olayı yepyeni boyutlar kazanmış ve güncel anlamıyla çağdaş rekreasyon şekillenmeye başlamıştır. İlk defa İngiltere'de 1780 yıllarında başlayan endüstrileşme daha sonraları Kıta Avrupa'sına sıçramış ve tarımsal toplum düzeninin yerini zamanla endüstri toplumu almaya başlamıştır. Endüstrileşmenin başında bu dalda çalışma koşullarının ağır, çalışma zamanının uzun ve iş emniyetinin olmaması nedeni ile pek az kimse tarım ve ormancılık iş kolundan ayrılarak endüstri alanında çalışmaya yönelmiştir. Bu durum ancak 1900'lere kadar sürmüştür. 20. yy'ın başlarından bu yana endüstri alanında büyük gelişmeler olması nedeni ile büyük halk kitleleri, geçimini endüstri de çalışarak kazanmaya başlamış, diğer taraftan da doğal kaynaklardan sınırsızca yararlanmaya başlanmıştır [6].

Bunun sonucu olarak kentler birer üretim merkezi haline gelmiş ve buralarda büyük nüfus yoğunlaşmaları görülmüştür. Bu gelişmelere paralel olarak, kentlerin görünümü, fonksiyonu ve sosyolojik yapısı kısa bir zamanda değişmeye başlamıştır.

Bugün, gelişmiş endüstri ülkelerinde, nüfusun ancak %10'u tarım iş kolunda, geri kalan nüfus ise endüstri ve diğer hizmetlerde çalışmaktadır. Endüstriyel bölgelerde çalışan yoğun nüfusun birikimi sonucunda kentleşme nedeniyle birçok sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu kentleşme, daha önceden planlanmamış olduğu için kontrolsuz gelişme sonucu önemli yerleşim merkezlerinde, insan yaşamına uygun olmayan, organik dokudan ve yeşil alanlardan yoksun yapay bir ortam oluşturmuştur. Endüstrinin hammadde, ulaşım ve diğer alt yapı hizmetlerinin kolay karşılandığı alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda ekolojik dengenin bozulmasına ve endüstri atıklarının insan sağlığını tehdit etmesine neden olmuştur. Son 30 yılda sosyal kültürel, ekonomik, endsütriyel, teknik ve politik hayatta çok hızlı değişmeler olmuştur. Özellikle toplumun çok büyük bir bölümünü oluşturan çalışanlar kesiminin yeni haklar kazanması ve bunları genişletme uğraşısı, toplumsal yaşam içinde birçok yeni olgunun oluşmasına neden olmuştur. Boş zamanlar hızla artmakta, günlük çalışma zamanları azalmakta, yıllık tatiller uzamaktadır. Gelişmiş batı ülkeleri için DOWER'in (1970) yaptığı bir hesaba göre, bir kişinin yıllık izni ülkeden ülkeye, sektörden sektöre değişmekle birlikte, ortalama 3 hafta kadardır. Bu sayıya ortalama 7 günlük resmi tatil ile 49 gün hafta sonu eklenecek olursa, yılda 127 tam gün boş zaman ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma tam gün boş zaman için yapımış olduğunda, bu süreye akşam ve yarım günler de katıldığında süre daha da uzamaktadır. Azalan iş günü ve saatleri, önceleri sadece yorgunluğu gidermek için evde dinlenme vakti olarak akbul ediliyordu. Ancak insanlar uzun süreli izinlerinde tatil yapmak, günün boş zamanlarını ev dışında ya da içinde dinlendirici faaliyetlerle geçirmek istemektedirler [6].

Yukarıda kısaca özetlendiği gibi çok eski dönemlerden bu yana, her çağın kendi özel koşullarına göre kültürden kültüre değişerek sürüp gitmekte olan rekreasyon, günümüzde çok daha geniş ve çok daha farklı bir anlam kazanarak, insanın yaşamında geçmişle kıyas kabul etmeyecek kadar önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Kuşkusuz bu gelişmede endüstri döneminden sonraki değişmelerin çok büyük bir payı vardır. Özellikle 20. yy'ın 2. yarısından sonra aşırı hız kazanan kentleşme, sanayide uzmanlaşma ve otomasyon, teknolojik gelişmeler, çevre koşullarındaki gelişmeler göz önünde tutulacak olursa, rekreasyonun günümüzdeki önemini ve kitlelerin yaşamındaki büyük etkisini anlamak oldukça kolaylaşmaktadır.

Rekreasyonel etkinliklerde görülen çağımıza özgü bu gelişmeler her geçen gün rekreasyonel kaynak gereksinimlerini geniş ölçüde artırmakta ve talep sürekli olarak aşırı bir şekilde büyümektedir. Örneğin ABD'de 1900-1960 yılları arasındaki

60 yıllık zaman içinde, rekreasyon talebinin 70 kat arttığı ve bunun giderek daha da büyümekte olduğu saptanmıştır (CLAWSON ve KENETSCH 18).

Sonuç olarak kısaca rekreasyonun gelişimini etkileyen faktörlerin 5'e ayrılabileceğini görmekteyiz:

a. Şehirlerin büyümesi,
b. Ev şartlarındaki değişmeler,
c. Serbest zamanların çoğalması,
d. Endüstriyel alandaki gelişme ve otomasyon,
f. Teknolojik ve ekonomik gelişmeler.

Bugün gelişmiş diğer ülkeler kadar olmamakla birlikte, sanayileşmede giderek hız kazanan ve kentleşmede önemli yapısal değişikliklere sahne olan yurdumuzda ise rekereasyonel gelişmeler yeterli düzeyde değildir. Bu bakımdan ülkemizdeki rekreasyonel gelişmeleri iyi değerlendirmek, özellikle yakın gelecekte çıkabilecek doğal kaynak kullanımlarına ilişkin planlamaya ve araştırmaya yönelik sonuçları, şimdiden hızla çözümlemek zorunluluğu göz ardı edilmemelidir.

2.3. Rekreasyon Çeşitleri, Sınıflandırılması ve Özellikleri

2.3.1. Rekreasyon Çeşitleri ve Nitelikleri

Rekreasyon tek bir eylem ya da durgunluk halinden oluşabildiği gibi birden fazla eylem ya da durgunluğu kapsayabilmektedir. Öte yandan rekreasyonu oluşturan eylem ya da durgunlukların nitelikleri itibariyle çok kabarık bir sayıya ulaştıklarını da daha önce belirtmiştik. Gerçekten günümüzde bireylerin boş zamanlarını değerlendirmeleri, en yoğun hareketlilikten en saf durgunluğa değin bir genişlik kazanmıştır (CLAWSON ve KENETSCH 18).

Bu nedenlerle, değişik rekreasyon tipleri ortaya çıkmış, konuya ilişkin uğraşılarda, ya tek tek rekreasyon tipleri belirlenerek sınıflandırılmaları ya da değişik açılardan rekreasyon tiplerinin sınıflandırılmları yapılmıştır. Rekreasyonu boş zamanları değerlendirme yönünden ele alan CHERRY (6) rekreasyon eylemlerini:

a. Ev içi eylemler,
b. Kapalı yer eylemleri
c. Açıkhava eylemleri olmak üzere 3 grupta toplamıştır.

Televizyon izlemek, radyo dinlemek, plak çalmak, okumak, yatıp dinlenmek, bireyin kendi beğenisi ile uyumlu uğraşılarda bulunması ve arkadaş ziyareti gibi eyemler, ev içi eylemlerini oluşturmaktadır.

Kapalı yer eylemleri ise, toplumun kullanımına açık kapalı yerlerde oynanan çeşitli oyunlar, sinema, tiyatro, gece klubü gibi eğlence yerlerindeki boş zaman değerlendirilmelerini, toplantılar ve benzeri eylemleri içermektedir.

Açıkhavada yapılan tüm sporlar, kampçılık, kıyıları ve kırsal yöreleri ziyaretler, bahçeye ilişkin uğraşlar, açıkhavada yürüyüş ve benzeri eylemler ise açıkhava eylemlerini oluşturmaktadır.

Görüldüğü gibi yapılan araştırmada boş zamanı değerlendirme yöntemleri (rekreasyon eylemleri) daha çok mekansal açıdan ve genel boyutları ile ele alınmıştır.

Konuya ilişkin diğer araştırmalarda da rekreasyonun özel işlevleri dikkate alınarak, belirli eylem ve durgunluk hallerinin oluşturduğu değişik rekreasyon tipleri üzerinde durulmuştur. Bu çalışmalarda belritilen başlıca rekreasyon tipleri şunlardır:

1. Etkin rekreasyon (Active recreation)
2. Edilgen rekreasyon (Passive recreation)
3. Ticari rekreasyon (Commercial recreation)
4. Sosyal rekreasyon (Social recreation)
5. Uluslararası rekreasyon (International recreation)
6. Kırsal rekreasyon (Countryside recreation)
7. Estetik rekreasyon (Aesthetic recreation)
8. Entellektüel rekreasyon (Intellectual recreation)
9. Fiziksel rekreasyon (Physical recreation)
10. Kapalı yer rekreasyonu (Indoor recreation)
11. Açıkhava rekreasyonu (Outdoor recreation)

Etkin Rekreasyon

Tüm rekreasyon eylemlerini etkin-edilgen olarak iki ayrımda toplamak mümkündür. Bu nedenle gerek etkin gerekse edilgen rekreasyon geniş kapsamlı bir rekreasyon tipidir diyebiliriz. Etkin rekreasyonda temel ilke eylemin dinamik bir nitelik taşımasıdır. Örneğin yüzme ya da golf oyunu etkin rekreasyon eylemleridir (TAYLOR, 19).

Edilgen Rekreasyon

Etkin ve edilgen rekreasyon birbirini içeren iki kavramdır. Bu nedenle edilgen rekreasyonu oluşturan eylemlerin en önemli nitelikleri durgun bir yapıya sahip olmalarıdır. Örneğin bireyin deniz kenarında oturup dalgaları izlemesi, bir yol kenarında piknik yapma veya televizyon programı izlerken çay içme, birer edilgen rekreasyon eylemidir (TAYLOR, 19).

Ticari Rekreasyon

Bireyler boş zamanlarını değerlendirmede bir takım gereksinimlerini herhangi bir masraf yapmadan giderebilirler. Yada talep ettikleri rekreasyona ilişkin hizmetleri yine kendileri arz ederek masrafsız bir rekreasyon biçimini seçebilirler. Örneğin elde ettiği boş zamanının yatıp dinlenerek değerlendiren birey bu eylemin karşılığında bir ücret ödemeyebiir. Fakat çağımızın hızla değişen sosyo-ekonomik koşullarının sonucu değindiğimiz bu tür boş zaman değerlendirmeleri bir takım ayrıntıların dışında, kuramsal bir düşünce niteliğini taşımaktadırlar.

Günümüzde, özellikle batı ülkelerinde, toplumun her çeşit rekreasyon gereksinimlerine yanıt verebilecek en küçük bir kurumdan, çok yönlü hizmet ya da ürün üretebilen en gelişmiş kuruma değin çok sayıda örgüt bulunmaktadır. Söz konusu ülkelerde (örneğin, İngiltere'de) kar amacıyla hizmet sunan bu örgütlerin sağladıkları rekreasyon kolaylıkları önemli bir yer tutmaktadır. Moteller, kamping alanları, eğlence yerleri, halk evleri, binicilik tesisleri, sinemalar ve çeşitli oyunlara açık bu sahaları adı geçen rekreasyon kolaylıklarına örnek gösterilebilir (BURTON, 20). Bireyler rekreasyona ilişkin çeşitli gereksinimlerini bu kurumların sundukları hizmetlerden ücret karşılığı giderebilirler.

Bunun yanısıra birçok kurum ya da bireylerin boş zaman değerlendirmelerinde yararlandıkları çeşitli araç ve gereçleri üretmek suretiyle doğrudan doğruya bir rekreasyon kolaylığı sağlamaktadırlar. Bunlar televizyon, radyo, plak yapımları, oyuncak yapımları, kitap, magazin yayınları, ve benzeri

ürünler olabilir. Ayrıca motor yarışları, su kayağı, sanat festivalleri gibi çeşitli rekreasyon olaylarına öncülük eden örgütler de vardır (BURTON, 20).

Yukarıda değindiğimiz modern toplumlarda, değişik biçimlerde rekreasyon gereksinmelerini karşılayan, kolaylık sağlayan örgütler ile hizmet ya da ürün talebinde bulunan bireyler arasında kendine özgü nitelikleri olan bir rekreasyon düzeni oluşmuştur. Başka bir deyişle bu toplumların bireyleri çağdaş yaşam koşullarında rekreasyon gereksinmelerini bir takım hizmet veya gereçleri satın alarak karşılayabilmektedirler. Bu biçimdeki boş zaman değerlendirmeleri de ticari rekreasyon tipini oluşturmaktadır.

Sosyal Rekreasyon

Sosyal rekreasyon bir veya birkaç bireyin özellikle akşamları herhangi bir toplantıda beraberce yemek yemesi ya da içki içmesi gibi eylemleri içermektedir. Aile geliri ile doğrusal bir ilişki içinde bulunan sosyal rekreasyon tipine giren eylemler daha çok yüksek glir düzeyine ulaşmış toplumların yaşantısında önemli yer tutmaktadır. Örneğin İngiltere'de son on yıl içerisinde alkollü içkilere ilişkin özel giderlerin aile gelirleri içinde oransal paylarının devamlı artması ve söz konusu alkollü içki tüketiminin büyük bir kısmının ev dışındaki topluma açık yerlerde, lokantalarda tüketilmesi, sosyal rekreasyonun yüksek gelirli toplumlardaki önemini belirtmesi bakımından ilgi çekici bir örnektir (BURTON, 20). Gerçekten İngiltere'nin 1968 yılındaki birey başına düşen 2015 dolarlık ulusal gelir payı ile en yüksek gelir düzeyindeki ülkeler arasında yer alması (DPT, 6) sosyal rekreasyonun, yüksek gelirli toplumlara özgü bir rekreasyon tipi olduğu savını kuvvetlendirmektedir. Öte yandan 1973 yılındaki birey başına düşen 540 dolarlık ulusal gelir payı ile en düşük gelir düzeyindeki ülkeler arasında bulunan Türkiye'de (DPT, 6) ise, yaygın ve yoğun sosyal bir rekreasyon tipinin var olduğu söylenemez.

Uluslararası Rekreasyon

Aile ve bireylerin bir yerden başka bir yere gidebilme, başka bir deyişle hareket edebilme olanakları bugüne değin rekreasyon tiplerinin belirlenmesinde anahtar etken olmuştur. Günümüzde de bu niteliğni korumaktadır. Başlangıçta rekreasyonun özellikle ev içini ve çevresini kapsamakta iken çağımızda, bir yandan bireylerin rekreasyona daha çok zaman ayırabildikleri, öte yandan motorlu taşıt endüstrisinde meydana gelen hızlı gelişmeler ve ulaşım olanaklarının artması, rekreasyon amaçları ile kullanılan alanların gitgide genişlemesine yol açmıştır. Bu gelişmeye paralel olarak da önce kent içi rekreasyon gelişmiş, daha ileri aşamalarda ise, rekreasyon eylemleri kent kenarı kırsal alanlara ve günümüzde de

uluslararası boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Bireylerin başta yaz tatili olmak üzere elde ettikleri uzun süreli boş zamanların yurtdışı dinlenme ve gezileri biçiminde değerlendirmeleri de uluslararası rekreasyon tipini ortaya çıkarmıştır (BURTON, 20).

Kırsal Rekreasyon

Yukarıda değindiğimiz gelişmelerin yanısıra toplumlardaki doğayı kullanmaya yönelik içgüdü, kapalı ve sıkıcı kent yaşamından geçici bir süre için de olsa kurtulma çabası sonucu, bireyler boş zaman değerlendirme amaçlarına araç olarak kırsal alan kullanımını seçmişlerdir. Bu biçimde oluşan, "kırsal rekreasyon" tipi avcılık, dağcılık, piknik yapma, balık avcılığı ve benzeri eylemleri içermektedir (BURTON, 20).

Estetik Rekreasyon

Bir takım bireyler karakter yapıları nedeniyle etkin rekreasyona karşı ilgisiz kalıp, boş zamanlarını genellikle sanat olaylarını izleme, ünlü klasik müzik yapıtlarını dinleme gibi uğraşılarla değerlendirirler. "Estetik rekreasyon" diye tanımlanabilen bu tür eylemler edilgen niteliğe sahiptir. Ayrıca, bireyin estetik rekreasyonu gerçekleştirebilmesi için belirli bir kültür düzeyine hatta yüksek düzeyde bir kültüre sahip olması gerekir (TAYLOR, 19).

Entellektüel Rekreasyon

Estetik rekreasyonla entelektüel rekreasyon tiplerinin içerdikleri eylem ve durgunluk hallerini birbirinden ayırmak çok zordur. Çünkü, entellektüel rekreasyon tipinin en önemli nitelikleri edilgenlik ve yüksek kültür düzeyi koşulu gerektirmesidir. Bu tipi oluşturan eylemlerde ulusal çalışma ağırlık taşımaktadır (TAYOR, 19). Böylece estetik rekreasyon tipindeki eylemlerden ayrılırlar. Sanat, politika gibi çeşitli konulardaki konferansları izleme, fikir tartışmalarına katılma entelektüel rekreasyon eylemi olarak gösterilebilir.

Fiziksel Rekreasyon

Estetik ve entellektüel rekreasyon tiplerinin tam karşıtı olan fiziksel rekreasyon genellikle, açık ya da kapalı yerlerde yapılan tüm spor çeşitlerini içermektedir.

Etkin nitelikteki eylemlerden oluşması ve masraflı oluşu ile diğer rekreasyon tiplerinden ayrılmaktadır. Bunun yanısıra özellikle genç kuşakların boş zaman değerlendirmelerinde önemli bir yer tutmaktadır (EMMET, 21).

Masraflı oluşu nedeniyle belirli gelir dilimlerindeki toplumun yararlanabileceği fiziksel rekreasyon kaynaklarını (yüzme havuzu, spor alanalrı) daha geniş kitlelerin yararlanabileceği biçimde geliştirmek, çeşitli ülkelerin üzerinde özenle durdukları önemli rekreasyon sorunlarından biridir (EMMET, 21). Örneğin, modern Rusya'da spor, ulusal eğitim politikasını yöneten bir çark kabul edilmekte ve ülke çapında yaygın bir biçimde uygulanmaktadır (BURTON, 20).

Orman Rekreasyonu

Rekreasyon eylemlerinin büyük çoğunluğunda arazi ve su kullanımı önemli bir yer tutmaktadır (CLAWSON ve KENETSCH, 18).

Gerek arazi ve su kulanımı yönünden gerekse daha önce değindiğimiz çeşitli açıkhava rekreasyonu tiplerinin gereksinme duyduğu doğal çevrelerin ilk akla geleni ormanlık alanlar olmaktadır. Açıkhava rekreasyonu kapsamına girmekle beraber eylemlerin büyük çoğunluğu orman alanları içinde uygulanmaktadır.

Bu nedenle oluşan rekreayon tipine orman rekreasyonu adını vererek "orman rekreasyonu ormanlık alanlar içinde yapılan açıkhava rekreasyonunun herhangi bir biçimidir" diye tanımlamak (DOUGLAS, 1970:11) sözkonusu eylemler için daha uyumlu bir tanım olacaktır. Bir başka deyişle "dolaylı ya da dolaysız orman kullanımını gerektiren eylem orman rekreasyonu içerisindedir" diyebiliriz (DOUGLAS, 22).

Kullanım yönünden orman rekreayonunu oluşturan eylemleri:

1. Yoğun eylemler
2. Az yoğun ya da dağınık eylemler

olarak iki grupta toplayabiliriz. Yoğun orman rekreasyon eylemleri oldukça merkezileştirilmiş ve kullanım için geliştirilmiş alanlar içinde uygulanmaktadır. Örneğin piknik ve yürüyüşlerin belirli tipleri bu ayırma girmektedir. Orman içi sularda balık avcılığı, kara avcılığı, uzun yürüyüşler ise herhangi bir alan geliştirmesine gerek duymayan geniş alanlar üzerinde yapılan eylemlerdir. Bu tip kullanımlar da dağınık orman rekreasyonunu oluştururlar (DOUGLAS, 22).

Kapalı Yer Rekreasyonu

Açıkhava rekreasyonunun gerçekleştirme çevresi bakımından tam karşıtı olan bir rekreasyon tipidir.

Kapalı yer rekreasyonun en önemli niteliği kapalı bir çevrede ya da kapalı bir yapı içinde oluşmasıdır. Ayrıca daha düzenlenmiş daha geliştirilmiş bir çevre gerektirmesi, bireylerin günlük yaşamlarında her ana yer alabilmesi bakımından da açıkhava rekreasyonundan ayrılmaktadır (GRAZIE, 15). Seyahat boyunca harcanan zaman, sinema, tiyatro ve kapalı oyun salonlarındaki boş zaman değerlendirmeleri diğer rekreasyon çeşitlerinin içeriğine girmekle beraber genel boyutları ile kapalı yer rekreasyonu niteliğini taşımaktadır.

Açıkhava Rekreasyonu

Açık hava rekreasyonunu genel boyutları ile "açıkhavada yapılan eylemlerin tümünü içeren bir rekreasyon tipidir" biçiminde tanımlamak mümkündür. Bunun yanısıra, bir çok sosyolog, psikolog, sosyal araştırmacı, açıkhava rekreasyonu uzmanları ve diğer bilim adamları, açıkhava rekreasyonun "bireyin modern kent yaşamında kapalı yerdeki ruhsal gerginliğinden kurtulması, rahatlaması için fizyolojik ve ruhsal bir gereksinme" olaran tanımlamışlardır (CLAWSON ve NENETSCH, 18).

Peyzaj mimarisi, ormancılık, fiziksel eğitim, muhafaza ve inşaat mühendisliği disiplinlerini içeren karmaşık bir anlama sahip olan açıkhava rekreasyonuna (DOUGLASS, 20) karşı günümüz modern yaşamında hızla artan bir talep görülmektedir. Örneğin ABD'de 1990-1960 yılları arasında değişik açıkhava eylemleri biçiminde kullanılan boş zaman miktarları dikkate alındığında, 1960 yılındaki toplam açıkhava rekreasyon talebinin, 1990 yılındaki toplam açıkhava talebinin yaklaşık 70 katına ulaştığı görülmektedir. Bu sayısal örnek günümüz modern insanının yaşamında, açıkhava rekreasyonunu gittikçe artan önemini açık bir biçimde kanıtlamaktadır.

Öte yandan rekreasyon işlemlerini değişik açılardan ele alarak sınırlarsak başlangıçta ayrı tip halinde görülen bir çok eylemin aynı gruba girdiği ya da bir tek eylemin aynı anda birkaç grup içinde yer aldığı görülebiir. Örneğin bir klasik müzik parçasını plaktan dinleme eylemi, aynı anda edilgen, estetik, ticari rekreasyon tipi olarak tanımlanabilir. Bunun yanısıra aynı eylem açıkhavada yapıldığı takdirde açıkhava rekreasyonu tipi olarak da tanımlanacaktır. Bu durumu doğuran en önemli etken rekreasyon kavramının değişik anlamlara girmesi ve birbirleri ile ortak nitelikleri bulunan çok sayıda eylemlerden oluşmasıdır.

2.3.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Amerika Birleşik Devletleri Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan sınıflandırmada, rekreasyon altıya ayrılmaktadır.

2.3.2.1. Yüksek Yoğunlukta Rekreasyon Alanları

Bu alanlar kentsel alanlar içinde bulunmaktadırlar. Özellikleri şunlardır:

- Kentsel yerleşim alanalrı içinde olması,
- Nüfus yoğunluğunun fazla olduğu bölgelerdeki fiziki tesislerin ağırlığının fazla olmsı,
-Çok çeşitli kullanım olanaklarını kapsaması
-Kuruluşundaki amacın günlük kullanım olmasıdır.

2.3.2.2. Genel Rekreasyon Alanları

Kentin içinde ve çevresinde doğal verilerin bulunduğu ya da oluşturulan rekreasyon tesisleridir. Bunlar aşağıdaki alanlar olabilir:

- Kentler içindeki parklar, doğal ağaçlıklar, koruluklar,
- Kent içinde ve çevresinde çekiciliği olan doğal yerler,
- Kent içindeki mesire yerleri, rekreasyon tesisleri,
- Kent merkezi ile ulaşımı olan yerler,
- Günlük ve hafta sonu tatiline olanak veren, doğaya uygun tesisler ve geceleme tesisleri,
- Kent içindeki göller, sahil şeritleri ve dere kenarları.

Buna göre rekreasyon alanlarını dört grupta toplayabiliriz [23].

2.3.2.2.1. Mahalle Parkı

Halka açık kentsel yeşil alanların en küçüklerinden biri olan mahalle parkları, daha çok bir geçiş yeri olarak teşkil edilen dinlenme alanlarıdır. Mahallenin karakteristik işlevine göre düzenlenir. Her çeşit insanın, çocuklar ve yaşlıların günlük rekreasyonel gereksinmesini karşılayabilecek bir donatım içerir.

Gürültüye ve trafiğe karşı iyi korunmuş ve donatılmış çocuk oyun alanları, parkın büyüklüğüne göre ayarlanmalıdır. Bir mahalle parkı herşeyden önce yaşanılır olmalı, ziyaretçilerin burada dinleneceği, eğleneceği, seyredeceği mekanlar oluşturulmalıdır. Mahalle parkı planlamasında dikkat edilmesi gereken bir konu da bu tür parkların düzenlenmesinde bir botanik bahçesi gibi çok sayıda türlerle süslemekten kaçınılmalıdır [24].

2.3.2.2.2. Şehir Parkları

Şehir parkları kent parklarından daha büyük bir çerçevede kent halkına fiziksel, psikolojik ve sağlık yönünden önemli olan bazı grup elemanlarıyla donatılmış büyük yeşil alanlardır. Modern şehircilikte yeşil alan standartlarına göre kişi başına 10-40 m²'lik bir park alanı hesaplanmaktadır. Buna göre kentin büyüklüğü, nüfusu gibi etkenlere göre bir şehir parkı 40-400 hektar bir alana sahip olmalıdır.

Şehir parkları özellikle kent sınırlarında önerilmiştir. Buralarda aile düzeyinde değil de bazen profesyonel faaliyetleri de içeren bir donatım düşünülebilir (Bayram alanları, açık hava tiyatroları, kültür merkezleri gibi).

Bir şehir parkında mahalle parkından farklı olarak;
- Spor kompleksi (futbol, basketbol, voleybol, tenis, yüzme, golf, atletizm)
- Gölet veya görsel su alanları
- Dekoratif ve eğitici bahçe köşeleri
- Hayvan sergi alanları
- Diğer kolaylık istekleri (WC, çöp, masa, bank vs.) bulunmaktadır.

2.3.2.2.3. Bölge Parkları

Bölge parkları kent içinde doğal ortamın hakim olduğu kır ve ormanlarda tesis edilirler. Bölge parkları koruma amacı ağır basmakla birlikte, değişik eğlence oyun ve spor alanlarını da içermelidir (atla gezinti yerleri, sergi bahçeleri, doğal bitki köşeleri vb). Bu eğlence ve canlılık elemanları çevre peyzajı ile bir bütünlük sağlamalıdır [24].

Bölge parkları kent insanına bir sükunet, gezinti, gözlem imkanı vererek tam moral ve fiziki dinlenme ile zaman zaman doğayı yeniden tatma gereksinimini karşılamalıdır. Aktivite alanları ya parkı tabii çevreden ayıran oldukça büyük bir genel çevrenin içine yerleştirilmelidir, ya da mevcut olan görünüm ve vahşiliği bozmayacak şekilde değişik konumlarda oluşturulmalıdır. Bu yerlerin özelliklerinin korunması şehir parklarınınkinden daha bilinçli şekilde gerçekleştirilmelidir. Trafik devir daimi mümkün olduğunca az yola indirmek, yer tahmininde dikkatleri parkın bütün alanının 1/5'ini gelişen alanlar statüsünde bırakmak önemli planlama işlemlerindednir.

Bölge parklarının üç ana amacı vardır:

1. Doğal peyzajın korunması (yani yüksek kaynak değerine sahip alanların doğal özelliklerinin korunması)
2. Kentsel alanlar içinde rekreasyonel yararlanmalara imkan verilmesi
3. Çok gelişmiş bölgelerdeki dağınık kentlerde yeşil kuşak işlevi görmesi

2.3.2.3.1. Orman İçi Rekreasyon Alanları

Orman alanları çoğunlukla doğal kaynakları topluca sunabilen en elverişli "rekreasyonel yaşam çevreleri" olarak ortaya çıkmakta ve açıkhava rekreasyonu yönünden gerekli temel koşullara yeterince sahip bulunmaktadır (AKESEN, 13). Bu nedenle ormanlık alanlar, çeşitli doğal çevre etkinlikleri yönünden kitleleri diğer ortamlardan daha fazla kendine çekmekte ve bu noktada "orman içi rekreasyon" olayı ortaya çıkmaktadır.

Orman içi rekreasyon kullanım ilişkileri bakımından yoğun ve yeğin olmak üzere ikiye ayrılır (DOUGLASS, 20). Yoğun rekreasyonel kullanım, esas itibariyle önceden saptanan hedeflere göre planlaanrak yetiştirilmiş olan çok zengin bir aktivite içeren alanlardır. Özellikle kampçılık, piknikçilik, balıkçılık, botçuluk, kanoculuk, yüzme, gezinti, ilginç yerleri ziyaret, toplu geziler, fotoğrafçılık, toplayıcılık, doğa üzerinde çalışma, çevredeki insanlarla sohbet, zihinsel dinlenme, atlı binicilik, çeşitli sporlar değişik oyunlar vb. gibi aktiviteleri içerir (WOSS, 6; PEHLİVANOĞLU, 25).

Yeğin rekreasyon daha çok balık, kara avcılığı, doğal güzelliklere sahip yörelerde atlı ya da yaya yolculuk, tırmanma, ilkel kampçılık vb. üzerinde planlanmış herhangi bir tesisi bulunmayan ya da asgari düzeyde yetiştirilmiş, düşük

ziyaretçi sayıları ve sınırlı çeşitliliğe sahip orman alanlarıdır (STANKEY, 26; HANDEE 27).

Bu açıklamaların ışığında orman içi rekreasyon ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulacak olursa şu özellikleri taşıdığı görülür.

1. Orman içi rekreasyon doğal ya da yapay bir orman ekosistemde ve bu ekosistemin sunduğu doğal kaynakalrın durumuna göre şekillenir.

2. Orman içi rekreasyon, planlama yoluyla yetiştirilmiş ya da yetiştirilmemiş her türlü orman alanında gerçeklik kazanabilir.

3. Orman içi rekreasyonun ortaya çıkmasında, doğal peyzaj karakteristiklerinden kaynaklanan çekim gücünün önemli bir rolü vardır. Geliştirilmiş alanlarda insan yapımı tesis ve kolaylıklarla bu çekiş gücünü arttırmak mümkündür.

4. Orman içi rekreasyonun kendine özgü karakteristikleri olan tipik bir ziyaretçi kitlesi mevcuttur.

5. Orman içi rekreasyonunda az ya da çok, mutlaka belirli bir ziyaretçi yoğunluğu söz konusudur.

6. Orman içi rekreasyona ilişkin ziyaretçi yoğunlukları, kullanılan orman alanlarının, büyük yerleşim yerlerine olan yakınlığı ya da uzaklığına göre önemli ölçüde değişebiir.

7. Ormaniçi rekreasyonda kullanılan kaynakların özelliklerine ve hedeflerine göre, aktivite çeşitliliğinde önemli değişiklikler olabilir.

8. Orman içi rekreasyon, kırsal nitelikli diğer açıkhava rekreasyon tiplerine göre çok daha zengin aktivite çeşitliliğine dayanır.

9. Orman içi rekreasyon, genellikle kendine özgü aktivite tesis ve kolaylık çeşitleri dikte eder [6].

Orman içi rekreasyon alanları kaynak değerleri ve tesis amaçlarına göre üç gruba ayrılır.

I. Grup: Yüksek kaynak ve ziyaretçi potansiyeline sahip günübirlik geceleme ve kamp tesislerini içeren alanlar.

II. Grup: Yüksek kaynak ve ziyaretçi potansiyeline sahip günübirlik tesiseri içeren alanlar.

III. Grup: Mahalli ihtiyaçları karşılamak üzere günübirlik tesis edilmiş kullanım alanlarıdır.

Doğal Parklar ve I.Grup Orman İçi Dinlenme Yerlerinde Bulunabilecek Tesisler

Müşterek tesisler:

- Giriş kontrol-danışma
- Bekçi evi
- Müşterek otopark
- Alışveriş ünitesi
- İdare binası ve yönetici konutu
- Lokanta
- İşçi pavyonu
- Depo
- Manzara seyir terasları
- Yaya gezi yolları

Günübirlik Kullanım Tesisleri:

- Otopark
- Sıhhi tesisler (WC, duş, çöp sepeti)
- Piknik üniteleri (Masa, ocak, çöp sepeti)
- Çocuk oyun tesisleri
- Spor sahaları (voleybol, basketbol, minigolf sahaları)
- Serbest oyun alanları

Organize Kamp Tesisleri

- Kamp üniteleri (münferit otopark, çadır yeri, masa, ocak, çöp sepeti)
- Sıhhi tesis kompleksi(WC, duş, çeşme, yemek pişirme-hazırlama, çamaşır yıkama, ütüleme yerleri)
- Aile ve aile arasında oynanacak sporlarla ilgii tesisler (tenis sahaları, minigolf sahaları)
- Yaya gezi yolları
- Motorom ve karavan üniteleri
- İkmal ve boşaltma tesisleri

Sabit Geceleme Tesisleri:

- Dinlenme yerleri zonunda Bungalowlar ve müstaik veya grup otoparklar.

II. Grup Ormaniçi Dinlenme Yerlerinde Bulunabilecek Tesisler

- Giriş kontrol
- İdar binası
- Bekçi evi
- Depo
- Otopark
- satış ünitesi
- Sıhhi tesisler
- Piknik üniteleri
- Kır kahvesi
- Manzara seyir terasları
- Çocuk oyun yerleri
- Spor tesisleri
- Serbest oyun alanları
- Jimnastik alanları
- Yaya gezi yolları

III. Grup Ormaniçi Dinlenme Yerlerinde Bulunabilecek Tesisler

- Giriş kontrol
- Otopark
- WC, çeşme, bulaşık yıkama yeri
- Piknik üniteleri
- Manzara seyir noktaları
- Yaya gezi alanları
- Çocuk oyun tesisleri

2.4.3 Rekreasyon ve Planlama

Kent toprağının çok değerli oduğu gerçeği herkes tarafından kabul edilmektedir. Aslında buradaki "kent toprağı" terimini "toprak" olarak bile ele almak mümkündür. Çünkü, toprak üretilemeyen ve taşınamayan bir doğal kaynaktır ve dünyamızın toprakları milyonlarca yıldan beri hep aynıdır. Bu doğal kaynağın kötü kullanımı ise, kentleşme ve aşınma ile azaldığı da bir başka gerçektir. Üretilmesi mümkün olmayan bu doğal kaynağı, özellikle korunması daha da zor olan rekreasyonel potansiyele sahip alanları planlama ile en iyi şekilde

değerlendirmemiz gerekmektedir. Zira, şehir planlaması doğal çevre ile, insan eliyle yapılmış çevre arasında denge ve uyum sağlamayı amaçlayan bir çabadır.

2.4.1. Rekreasyon Kaynaklarının Planlanmasında Temel Planlama İlkeleri

Ülkemizdeki uygulama örnekleri dikkate alınarak her rekreasyon planında uyulması gereken temel rekreasyon planlama ilkelerini 3 başlık altında toplayabiliriz.

1. Fiziksel değerlerin planlanmasna ilişkin ilkeler
2. Estetik değerlerin planlanmasına ilişkin ilkeler
3. İşlevsel değerlerin planlanmasına ilişkin ilkeler

Bu grupla kendi içinde çeşitli işlem aşamalarına ayrılmaktadır.
Fiziksel Değerlerin Plananmasına İlişkin İkişkiler
1.
- Yapılan her şeyin bir amacı olmalıdır.
- Kaynak-çevre ilişkisi
- Arazi kullanımı-kaynak ilişkisi
- Arazi kullanımı-kaynak kullanımı ilişkisi
- Büyük yapılar-arazi kullanım ilişkisi
- Küçük yapılar-arazi kullanma ilişkisi incelenmelidir.

2.
- Tasarım toplum için olmalıdır.
- Bireysel-bireysel olmayan gereksinimler.
- Birey-toplum karakteristikleri incelenmelidir.

3.
- İşlev-estetik uyumu sağlanmalıdır.
- Maddi ve toplumsal değerler.
- Kendine özgü nitelikler incelenmelidir.

Estetik Değerlerin Planlanmasına İlişkin İlkeler
1.
- Zengin bir yaşam kurulmalıdır.
- Çizgi, biçim, doku ve renk etkileri.
- Egemenlik etkileri.
- Çevreleme etkileri incelenmelidir.

2.

- Uygun bir yaşam kurulmalıdır.
- Kaynağın arazi yapısına.
- Kullanım tiplerinin yapısına
- İşlev gereklerine ve yapısına.
- Oransal dengeye
- Anlayış ve alışkanlıklar uymalıdır.

İşlevsel Değerlerin Planlanmasına İlişkin İlkeler

1) Teknik gereksinimleri yerine getirmek
- Alansal büyüklük
- Nicelikler
- Doğal koşullara uyma
- Gereksinimlerin saptanması ve karşılanması gerçekleştirilmelidir.

2) Olabilen en düşük maliyeti sağlayabilmek
- Planlama bütçesi-gereksinimler dengesi
- Var olan mekan potansiyeli
- Uygun yapısal materyalin sağlanması
- Uygun bitkisel materyalin sağlanması
- Ayrıntılara özen göstrme

3) Yönetim ve denetim kolaylığını sağlamak
- Özgür kullanım-yararlı denetim dengesi
- Kaynak içi dolaşım (sirkülasyon)
- Güvenlik (fiziksel ve toplumsal yönden)
- Ortaya çıkan olumsuzlukların gözetimi
- Kullanım öncesi ve sürecinde gelenek ve alışkanlıkların gözetimi

Buraya değin belirtilen genel rekreasyon planlaması ilkeleri, ister kent merkezindeki bir rekreasyon kaynağı planlanmasında (örneğin kent parkları, bölgesel parklar), ister kırsal rekreasyon kaynaklarının planlanmalarında (örneğin doğal parkları, orman rekreasyon alanları vb) göz önünde tutmak zorunda olduğu ilkelerdir.

2.4.2. Rekreasyon Planlama Aşamaları

Günümüz dünyasında, en hassas ve ciddi bir konu olarak ortaya çıkan rekreasyonn planlaması, ülke ve bölge planlarından ayrılamayacağı kesinlik kazanmıştır. Rekreasyonel planlaması yaparken şu ana ilkeler ve planlama yöntemi üzerinde durmakta yarar vardır.

1. Bölgede rekreasyona elverişli yerlerin saptanması, bunlar içinde en uygun alanlardan birinin veya ihtiyaca göre birkaçının seçilmesi
2. Seçilen aday yerlerden birisi için aşağıdaki ilkelere uyulması:
- Rekreasyon planlamasının amacı
- Rekreasyon alanına verilecek fonksiyon
- Donatım araçları ve olanakları
- Peyzaj konusu ve peyzaj tabloları
- İdare ve ekonomik olanaklar, karşılaşılan ve karşılaşılacak güçlükler
- Planlamaya karar verme
3. Planlamasına ilke olarak karar verilen alanın rekreasyon planlamasına kavuşturulması için aşağıdaki planlama aşamalarına göre hareket edilir.

2.4.2.1. Rekreasyon Planlamasında Yöntem

Rekreasyon planlamasını, fiziki planlama aşamalarından hareket ederek beş temel aşamaya ayırabiliriz.

a. Envanter aşaması
b. Analiz aşaması
c. Planlama aşaması
d. Programların ve düzenleme projelerinin uygulamaya konulması
e. Yasal çerçeve ve işletme aşamasıdır.

Envanter aşamasının amacı ele alınacak alan hakkında gerekli bilgiler bütününü ve halkın turizm ve rekreasyon konusundaki gereksinimlerini belirten verileri toplamaktır. Aynı zamanda uzun dönemli gereksinimleri saptamak için geleceğe yönelik araştırmaları da içerir. Bu araştırmalarda coğrafi konum, biyolojik, jeolojik ve fiziksel tanım yapılmalıdır. Ele alınan alanın rekreasyon amacı ile kullanılması için sahip olduğu mevcut ve potansiyel kaynaklar araştırılmalıdır. Bunlar manzaralar, doğal abideler, çağlayanlar, dağlar, yarılmış vadiler, bitki örtüsü, ilginç jeolojik formasyonlar, tarihsel değerler, arkeolojik değerler, antropolojik

değerler, ekolojik rezervler olabilir. Araştırma sırsı ile sosyo-ekonomik çevrenin tanımı, anketler, rapor ve sentezin yapılması ile son bulur.

Analiz aşaması ele alınan alanın kaynakları ile bu alan ile ilgilenen nüfusun gereksinimleri arasındaki ilişkileri ortaya koymaya çalışır. Analiz aşaması, bir yandan arz ve talebi dengelemeyi, öte yandan da arazinin kaynaklarını ayarlamayı öngörür.

Rekreasyon kaynaklarının planlama aşamasını şu altı bölümde inceleyebiliriz.

a. Ele alınan alanın genel planlaması; kaynakların en iyi verimlilikle kullanılmasını amaçlar. Bu aşamada arazinin mülkiyet biçiminin değiştirilmesi öne sürülebilir.

b. Planlamada amaçlar ikiye ayrılabilir:

Genel amaçlar: Kaynaklar insanların ve toplumun yararına sunulurken aynı zamanda zararlı etkilerden korunmasının sağlanmasıdır.

Özel amaçlar: Bitki örtüsü ve hayvanların korunması, sitin sürekliliğine, rekreasyon faaliyetlerine ağırlık verilmesi, ziyaretçilerin fizik ve ruh sağlığıdır.

c. Zorlama; envanter verilerinin analizi, amaçların saptanmasından sonra kaynakların korunması, değerlendirilmesi ve işletilmesinin rasyonel seçimi sorununa yaklaşılır. Zorlama, zaman içinde ve mekan içinde olmak üzere ikiye ayrılır. Kaynakların temel ve alt kaynaklar biçiminde, her alan için ayrı ayrı belirlenmesine yol açar.

d. Düzenlemelerin yoğunluk derecesi; ekosistemlerin korunmasına ilişkin yasalar hesaba katılarak, düzenlemelerin hangi yoğunluk derecesine ulaşabileceği saptanmaya çalışılır. Çalışmalar sonucunda ele alınan alanın genel düzenleme planına ulaşılmış olur. Bundan sonra girişilecek tüm faaliyetler bu plana göre düzenlenmelidir.

e. Programlama; hemen ele alınacak projelerde, sonraki aşamalarda ele alınacak projelerin bir önceki sıralamasının saptanması sözkonusudur. Çeşitli düzeylerde kamu ve özel sektöre düşen zorunluluklarla gerekli teknik yardımı önceden belirlemek gerekir.

f. Bütçe; projenin gerçekleşmesi için gerekli finansal yardım için maliyet etüdü yapılır.

Programların ve düzenleme projelerinin uygulamaya konulması aşamasında gerçekleştirilecek düzenleme projelerine ilişkin kararlar grafiklerle gösterilmeye çalışılır. Bunlar, taslak, ön proje ve kesin plan olmak üzere üç ayrı biçimde sunulur. Bu aşamadaki çalışmalar sonunda gerçekleştirilecek her düzenleme için ayrıntılı planlar serisi tamamlanmış olacaktır.

Yasal çerçeve ve işletme aşaması, planlama ile ilgili alınan kararların etkili olabilmesi açısından çok önemlidir. Bu aşamada, gerekli yasal önlemlerin alınması gerekir. Böylece, eğer bir alanın ekolojik rezerv olarak korunması söz konusu ise, bu statünün uzun dönemde mevzuat yolu ile garanti edilmesi gerekir. Statü araştırmasında şu aşamalar ele alınabilir.

a. Söz konusu alanın mevcut statüsü ile bu alanın her böümü için en uygun statülerin karşılaştırılması.

b. Mevcut statünün değiştirilmesi için çeşitli seçeneklerin incelenmesi.

c. Yeni statünün belirlenmesine ilişkin karar alınmasıdır.

Mülkiyetin dağınık ve spekülasyon tehlikelerinin sözkonusu olduğu büyük yerleşme topluluklarının çevresindeki alanlarda en etkili çözüm, devlete ya da kamu kuruluşlarına özel mülkiyet arazilerinin satılmasıdır.

2.4.3. Rekreasyon Planlamasında Göz Önünde Tutulması Gereken İlkeler

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde insanların boş zaman faaliyetlerinin giderek artması, kent yaşamının sıkıcılığı, onları doğaya yaklaşmaya yönelttiği bir gerçektir. Rekreasyon planlamasının temel koşullarını dört bölümde toplayabiliriz.

a. Açık ve kapalı dinlenme alanlarını, sportif gereçleri, turistik yapıyı ve rekreatif tesisleri halkın değişik gereksinimlerine cevap verecek ve özellikle spor yapıp dinlenmelerini sağlayacak biçimde arttırmak gereklidir. Eğlence, spor veya açık hava rekreasyon faaliyetleri için zaman ve mekan ayarlaması sözkonusu olduğunda şu faktörleri göz önünde bulundurmakta yarar vardır.

- Boş alanların önemi ve çeşitleri; alan çeşitleri hem kalitatif özellikleri (jeolojik, biyotik faktörler, estetik özellikler), hem kantitatif özellikleri (sayı, dağılım, boyutlar), hem de geliş kolaylığı açısından ele alınmalıdır.

- Boş alanlar ağı: düzenlenecek alanların belediye parkı, ulusal park ve benzeri biçimde sınıflandırılması yeterli olmayıp, rekreatif çevrenin nüfusu, coğrafi dağılımı, kentsel ya da kırsal özelliği, kendine özgü özellikleri de hesaba katılarak yerleşim ve alansal dağılımını incelemek gerekir.

- Geliş kolaylığı; rekreasyon alanlarının planlanmasında, gelenlerin farklı rekreasyon alanlarının planlanmasında, gelenlerin farklı rekreasyon zamanı kategorilerini gözönünde tutan geçici geliş kolaylığı hesaba katılmalıdır.

- Faaliyetlerin çeşitliliği ve halkın zevklerindeki gelişim, nüfusun dinlenme ve eğlenme konusundaki beğenileri, meslek yaş ve sağlık durumlarına göre değişmektedir.

b. Sportif, rekreatif ve turistik alt yapıyı, doğal dengeyi bozmayacak biçimde bölge planlaması çerçevesinde arazinin diğer kullanım biçimleri ile bütünleştirme gerekliliği vardır.

c. Tüm dinlenme faaliyetlerinin uzmanlık dalı içinde hareketlendirilecek personel oluşturulması gerekliliği vardır.

d. Boş zaman ve fiziksel faaliyetler ve çevre konularının eğitimi bölümlerini geliştirmek gereklidir.

Son iki koşul bir yandan dinlenme eğlence alanlarının genel verimliliğini artırmaya öte yandan buralardan yararlananlar için daha önceki deneyimlerine oranla daha yüksek bir tatmin derecesine ulaştırmak ve düzenlenen alanın gürültü, kirlenme ve yıpranmadan korunmasına yöneliktir.

Rekreasyon planlamalarında gözönünde tutulması gereken noktaları 5 başlık altında toplayabiliriz. Bunlar;

1. Değişken koşulları izlemek ve bu koşullara uymak
2. Uygulama sürecinde ortaya çıkabilecek değişikliklere hazırlıklı olmak (planlarda bu konuda esnek kullanım seçeneklerine yer vermek)
3. Toplumun boş zaman potansiyelinin analizini (özellikle ekonomik yönden) iyi değerlendirmek.
4. Planlama sürecinde etkileyici sosyo-ekonomik etkenleri iyi izlemek
5. Salt rekreasyon kaynak çevresini değil, tüm çevrenin kalitesine özen göstermek [6].

BÖLÜM 3. KÜÇÜK ÇAMLICA KORUSU, FETHİ PAŞA KORUSU, ABRAHAM PAŞA KORUSU REKREASYON ALANLARINDAKİ ARAŞTIRMALAR

İstanbul'da yoğunluğun ve nüfusun günden güne artması, şehirde dinlenme, eğlence, spor, oyun, koşma, piknik ve çocuk oyun alanları gibi rekreasyon alanlarına olan ihtiyacın artmasına neden olmaktadır. Bu tür alanlar şehirde yaşayan halkın nefes alacağı, spor yapacağı ve dinleneceği yerlerdir.Özellikle konut alanları arasındaki rekreasyon alanları günlük ihtiyaçları karşılayacak, kıyı kesimlerinde haftalık gereksinimlere cevap verecek ve yanlız kendi bölgesinde değil, diğer bölgelerde de hizmet verecektir. Kısaca özellikle şehir içinde yer alan rekreasyon alanlarının önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır.

Çalışmamız İstanbul Anadolu yakası mevcut rekreasyon alanlarının durumları ve kullanım potansiyellerini ortaya koymak amacıyla yapılmaktadır. Çalışma alanı olarak Küçükçamlıca korusu, Abraham Paşa Korusu, Fethi Paşa Koruları, Beykoz-Ümraniye-Üsküdar üçgeninde olmaları nedeniyle seçilmiştir.

Alan üzerindeki araştırmalar analitik ve sosyal araştırmaları içermektedir. Analitik araştırmalar alandaki fiziki tesbitleri ve 1/1000 ölçekli çevre düzenleme röleve projelerini içermektedir. Sosyal araştırmalar ise kullanıcıların isteklerini öğrenmek amacıyla yöre halkı, ziyaretçiler ve yöneticiler olmak üzere üç ayrı grupta yapılmıştır.

Anketler Şehir ve Bölge Planlamalarında ve diğer meslek dallarında olduğu kadar peyzaj planlamalarında da çok önemli yer tutmaktadır. Bir şehir parkı ve bir rekreasyon alanının peyzaj düzenlemesi: Şehrin doğal, topoğrafik, jeolojik ve klimatolojik şartlarına, ekonomik yapısına olduğu kadar asıl orada yaşayan nüfusun ihtiyaçlarına, yaşam tarzına, istek eğilim ve geleneklerine de bağlı olmaktadır. Bu yüzden tez çalışmamızda anketlere ağırlık ve anketler tek bir grupta değil yöre halkı, ziyaretçiler ve idareciler olmak üzere üç ayrı grup üzerinde yapılmıştır.

Yöre halkı rekreasyon alanının kendi semtlerinde yer alması itibariyle daha fazla kullanan, tanıyan ve sahiplenen kimselerdir. Dolayısıyla rekreasyon alanı ve içindeki donatıların ne derece kullanıp kullanılmadığını, yeterli yada yetersiz olduğunu ve ne tür sorunlarla karşılaşıldığını daha iyi bilmektedirler.Bu amaçla anketin birinci bölümü yöre halkına yönelik olarak yapılmıştır.

Bu anketler her rekreasyon alanının yakınında yer alan ilkokullarda, her sınıftan on, beş sınıftan toplam elli öğrenci velisi üzerinde yapılmıştır. Yapılan ankette yöre halkının rekreasyon alanının gerekliliği konusunda bilinçli oldukları anketlere göstermiş olduğu ilgiden anlaşılmaktadır.

Rekreasyon alanını kullanan ziyaretçilerin; cins ve yaşları, meslek grupları, alanı kimlerle birlikte kullandıkları, hangi semtte oturdukları, alanı ne amaçla kullandıkları, yaz ve kış dönemlerinde hangi yoğunlukta ve haftanın hangi günlerinde kullandıkları, alanı kullanma müddetleri, alanda beğendikleri, beğenmedikleri şeyler, alanın benzer rekreasyon alanları arasındaki kullanımı, ulaşım şekli ve boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri gibi hususların tesbiti için toplam 25 soruluk anket formu hazırlanmıştır. Anketler rekreasyon alanına gelen ziyaretçilerle yüz yüze ya da kendilerine anket formu verilerek 50 kişi üzerine yapılmıştır.

Yöneticilerle yapılan anketler; rekreasyon alanındaki idarecilere yöneltilmiş şu hususlar ortaya konmuştur.Bunlar;Alanın yaz ve kış dönemlerindeki kullanım yoğunluğu, alanın hangi gruplar tarafından kullanıldığı, alanı kullanma müddeti, alanda kullanılan fonksiyonlar, ulaşımın nasıl sağlandığı, alanın hangi günlerde kullanıldığı, alanda ne tür problemlerle karşılaşıldığı, kent mobilyalarının durumu gibi hususlarda olup aynı zamanda her rekreasyon alanının temizlik bakım ve korunmasıyla ilgili yapılan anketleri içermektedir.

3.1. Küçük Çamlıca Korusu Rekreasyon Alanı

Küçükçamlıca rekreasyon alanı gerek coğrafi konumu ve klimatolojik konumu gerekse floristik bitki örtüsü, ekolojik yapısı ve şehir içindeki konumu itibariyle rekreasyon için uygun özelliğe sahip bir alandır.

3.1.1.Yeri-Çevresi İçindeki Durumu

Küçükçamlıca Korusu İstanbul ili, Üsküdar ilçesine bağlı Kısıklı mevkiinde Kısıklı-Ümraniye caddesi üzerinde yer almaktadır.

Kuzeyinde Üsküdar Çamlıca İlköğretim Okulu ve genelde 1-2-3 katlı eski, yarı ahşap iskan grupları yer almaktadır.Batısında geniş bahçeler, boylu ağaçlar içinde özel mülkiyete sahip köşkler yer almaktadır.Güney ve doğusunda ise imara kapalı geniş çıplak hazine arazileri vardır.Koru, yüksek yoğunluktaki bitki örtüsü ile batısındaki özel mülkiyetteki araziler ile hemen hemen bir bütünlük sağlamaktadır.Ancak sahip olduğu bitki örtüsü nedeniyle çevresine göre lokal bir iklim, lokal bir ekolojik denge ve ayrı bir yaşam ortamı oluştumaktadır.

3.1.2. Tarihçesi

Çamlıcanın imarına ilk olarak 17. yüzyılda IV. Murat'ın eski ve yeni çamlıca diye iki mesire yerinde bazı köşk ve pavyonlar yaptırmasıyla başlamıştır. Daha sonra Avcı Mehmet 1660'da buraya bir sarayla büyük ve küçük çamlıca suları adıyla bilinen iki çeşme yaptırmıştır.Havasının ve suyunun güzel olması çamlıca çevresine bir çok yazlık köşklerin yapılmasına yol açmıştır.

IV.Murat'dan sonra I.Mehmet Çamlıcaya dikkat çekmiş ancak semtin kente uzaklığı 18. yüzyılın başlarına kadar buranın bağlık bağçelik şeklinde niteliğini sürdürmesine neden olmuştur. 18.Yüzyılın başlarında Çamlıca artık halkın beğendiği aradığı mesire yeri olmuştur. 19. Yüzyılın ilk yarısında III. Selim ve II. Mahmut devirlerinde ise Bağlarbaşından sonra Tophanelioğlundan Kısıklı'ya giden yol boyunca köşkler dolmaya başlamıştır.

Abdülaziz devrinde çok canlanan Çamlıca daha bir süre Sultan II.Abdülhamit'in son yıllarına dek parlaklığını korumuştur.Artık Çamlıca iyice " alafrangalaşmıştı".19. yüzyılın ilk "garden partileri" Abdülaziz'in birincisini verdiği maskeli balolar hep burada düzenlenmiştir. Akşamları Büyükçamlıca'dan Küçükçamlıca'ya yürüyüp grubu seyretmek "moda" olmuştur.

Peyam-ı Sabah gazetesinde 19. yüzyılın yaşamı üzerine bir dizi yazısı yayınlanan Ali Rıza Bey Tanzimat yıllarında Çamlıca'dan "Küçükçamlıca eskiden beri gazinti yeri olarak kabul olunmuştur". zellikle pazar günleri seyitciler önce arabalarla Çamlıca'ya gider sonra Bağlarbaşı ve Musatlık'ta piyasa ederdi.1284'te o

civarda bir belediye bahçesi açılmıştı.Herkes bahçede eğlenir harem ağaları bahçenin etrafında dolanırdı.Geceleri bahçenin sayısız fenerleri etrafa nur saçar, sıra ile alaturka ve alafranga çalgılar çalınırdı.Kalabalık tarif olunamaz derecede artardı" diye söz etmektedir.

Küçükçamlıcadaki II. Mahmut'un yaptırmış olduğu Hünkar Köşkü 1926'da yıkılmıştır [28, 29, 30].

Şu anda Küçükçamlıca Korusu olarak belediye mülkiyetinde olan yer, Eski Suphi Paşa Korusu adıyla anılırdı.En son 25.8.1988 de 846 milyon TL karşılığında Sıral İnşa ve Turist Tes. A.Ş tarafından yeniden düzenlenmiş ve halka açılmıştır.

3.1.3-Arazinin Bugünkü Durumu ve Fiziksel Özellikleri

Arazi kışın daha ziyade güneşlenme, gezinti spor ve dinlenme, yazın ise piknik eğlenme, dinlenme gibi rekreasyon aktivite amaçlar için kullanılmaktadır. Büyüklüğü ise 24.8 ha. yani 248000 m2 dir.Arazinin yarıya yakın kısmı (%45) ortalama %15 meyille kuzeye diğer kısmı (%55) ortalama %30 meyille güney batıya bkmaktadır.Özellikle güneybatısı içerisindeki ufaklı büyüklü adaları (Büyükada-Heybeli-Kınalıadası gibi) Marmara denizine, berisinde Kadıköy işkan bölgesine E5 ve E6 otoyollarına hakim manzaralara sahiptir.

Bitki örtüsü bakımından arazinin kuzeybakılarında Querkus cerris(saçlı meşe), (Quercus petrea (macar meşesi), yer yer Castenae sativa, Tilia argentea, Aesculus hipocastenaum, Fraxinus excelsior, Daphne pontikum, Fagus oriantelis.Platanus oriantalis gibi ağaçlar yer alır. Ağaççık olarak Laurocerasus officinalis, Arbudos unedo, Quercus ilex ve örtücü olarak Hedera helix, Hypericus caleycnum, Ductylis glomerata, cystus gibi türler mevcuttur.Güneybakıda ise Cedrus libani, pinus pinea. Cerris siliguastrum, Erica arborea, Viburnum tinus, cretagus monogya, vb. gibi ayrıntısına inemediğimiz zengin bir bitki örtüsüne sahiptir.

Küçükçamlıca rekreasyon alanı doğal karekteristiklerini yitirmeksizin elde kalabilen ve özellikle çok zengin floristik yapısı ile tipik bir doğal miras olarak uygun bir konuma-kullanma dengesi içinde değerlendirilmek sureti ile gelecek kuşaklara aktarılması gereken çok önemli doğa parçası durumundadır.

Dolayısıyla bu gibi alanların mevcut doğal bitki örtüsü ve floristik kompozisyonun tüm alanı kaplayacak şekilde bir bütün olarak titizlikle korunması ve yapının boulduğu kesimlerde geniş rehabilitasyon çalışmaları yapılarak daha yaygın ve daha etkin bitki örtüsünün doğal özelliklerinin herhangi bir şekilde olumsuz baskılardan etkilenmemesi için gerekli hertürlü önlemler getirilmelidir

3.1.4. Planlama Durumu

Alanın peyzaj planlaması 1987 de Yıldız Üniversitesinde Prof. Dr. Günal Akdoğan tarafından hazırlatılmıştır. 28.8.1988 de İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından Siral İnş.Turist tes.A.Ş'ye ihale edilmiştir. Planlamada aşağıdaki hususlar gözönünde tutulmuştur.

Kullanıcıların teknik gereksinimlerinin sağlanması amacıyla alanda açık çay bahçesi, koşu için vita parkur, iki ayrı yerde çocuk oyun alanı, basketbol oyun alanı, kültür fizik hareketleri için çalışma yerleri, organize ocaklı piknik yerleri, dinlenme toplanma için manzara seyir terasları, seyir havuzu, büfe, WC, duş ve çeşme gibi tesislerin yerine getirilmesi.

Yönetim ve denetim, ulaşım kolaylığının sağlanması amacıyla idari bina, danışma ve sağlıklı ulaşım ağının gerçekleştirilmesi.

Yapılaşmanın, malzeme, renk, çizgi, doku ve tekstürü ile doğaya uygun olması.Doğal yapının, doğal vejetasyonun ve doğal ekolojik dengenin korunması gibi hususlar gözönünde tutulmuştur.

Rekreasyon alanında yapılması planlanan fonksiyonların dağılımı ve sayısal oranları çizelge-1 de görülmektedir.Çizelgedeki fonksiyon alanları, yollar, bina alanları , seyir terasları , spor ve oyun alanları , havuz ve duş, barbekü, gişe gibi açık alanlarda yer alan donatılar olmak üzere 5 bölümde toplanmıştır.Buna göre fonksiyon alanlarının toplamı 26366 m2 olup genel alanın %11 ini oluşturmaktadır.

Tablo-1 de fonksiyon alanlarının dağılımı incelendiğinde;

Yollar: Yollar toplam olarak 22149 m2 ve genel alanın %8.99'udur.Bunun %6.12'sini servis yolu %2.83'ünü tali yollar oluşturur

PLAN-1: Küçükçamlıca Korusu Düzenleme Projesi

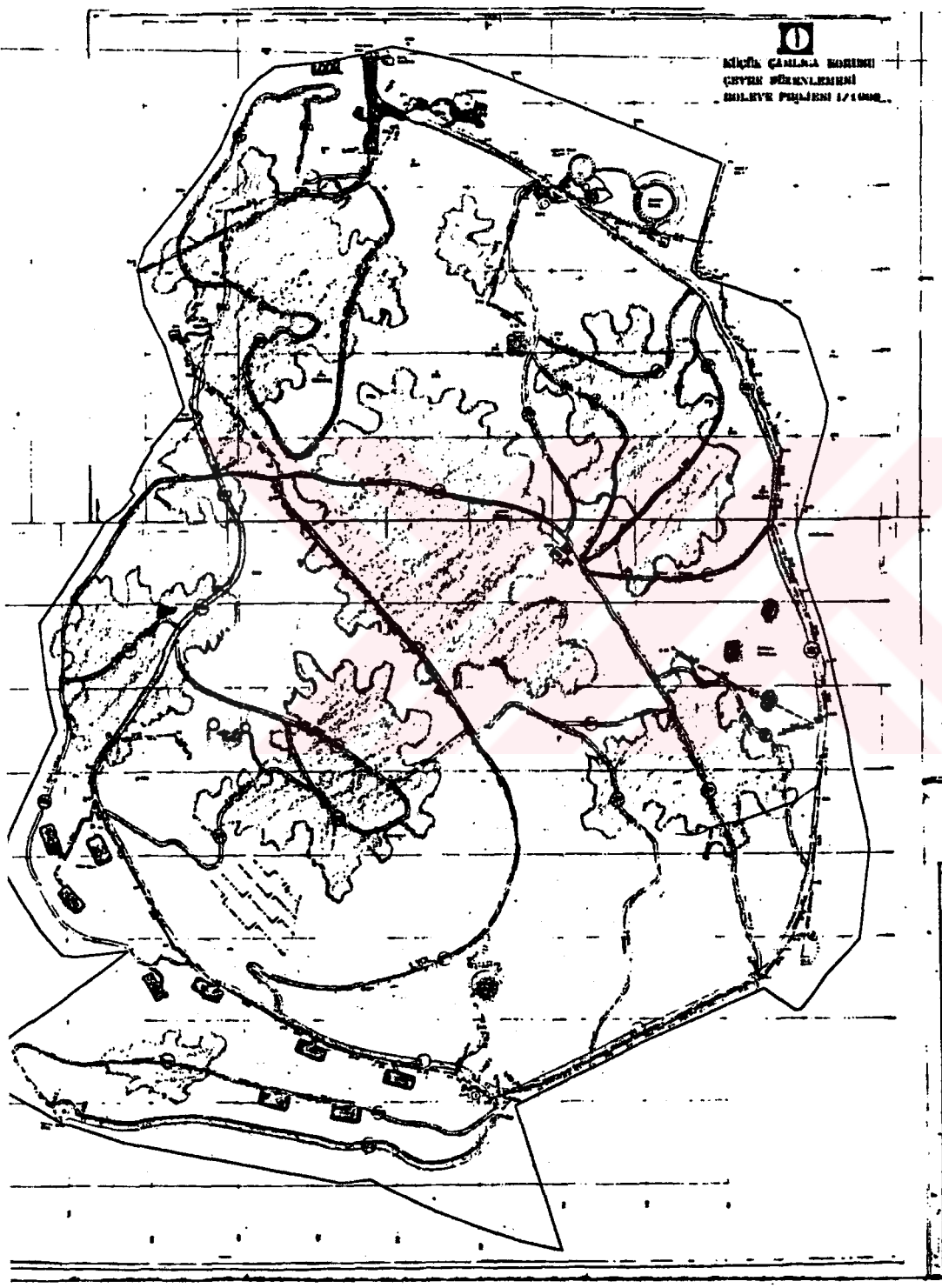

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI

YAPI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ

ÜSKÜDAR
KÜÇÜK ÇAMLICA KORUSU
ALAN DÜZENLEME İNŞAATI
ROLEVE PROJESİ ②

KONTROL MÜHENDİSİ		
ROLEVEYİ		
KONTROL AMİRİ	DOĞAN GÜLERYÜZ	
MÜDÜR YRD.		
MÜDÜR		

MÜTEAHHİT
SİRAL İNŞ. VE TUR. TES. A.Ş.
TEL: 66 56 66

Tablo 1. Küçük Çamlıca Korusundaki Fonksiyon Alanları ve Sayısal Oranları

Fonksiyonlar		Adet	Alan (m^2)	Genel alan %	Toplam %
Yollar	Ana Yollar	-	13.120	6.12	8.958
	Tali Yollar	-	7.0298	2.83	
	Toplam	-	22.149	8.90	
Bina alanı	Kafe	1	104	0.04	0.42
Seyir terası	I. tip seyir	5	810	0.32	0.56
	II. tip seyir	2	360	0.14	
	II. tip seyir	2	272	0.10	
Spor ve çocuk	Basketbol	1	1050	0.42	1.19
oyun alanları	Vitaparkur	1	1038	0.41	
	Çocuk Oy. Al. I	1	600	0.24	
	Çocuk Oy. Al. II	1	300	0.12	
Açık	WC	1	30	0.012	0.25
alanlardaki	Duş	1	30	0.012	
donatılar	Büfe	3	105	0.042	
	Havuz	1	100	0.04	
	Seyir havuzu	1	255	0.10	
	Bekçi Kulübesi	3	9	0.003	
	Brbekü grup		147	0.05	
Fonksiyon alanları toplamı			26.366	11.000	11
Açık yeşil alanlar top.			99.200	40.000	40
Koruluk alanlar top.			121.496	49.000	49
Genel toplam		24	249.366	100	100

Bina alanları: Bina alanı olarak 104 m2'lik ve tüm alan içerisinde %0.042 orana sahip bir kafeye yer verilmiştir.

Seyir terasları: Seyir terasları beş adet birinci tip seyir terası %0.32, iki adet ikinci tip seyir terası %0.14, iki adet üçüncü tip seyir terası %0.1

Spor ve çocuk oyun alanları: Spor ve çocuk oyun alanları basketbol oyun alanı %0.42, vitaparkur %0.41, çocuk oyun alanı I %0.24, çocuk oyun alanı II &0.12'dir.

Açık alanlardaki donatılar: Açık alanlardaki donatılar WC bir adet %0.012, duş bir adet %0.012, Büfe üç adet %0.042, Havuz bir adet %0.044, Seyir havuzu bir adet %0.10, bekçi kulübesi bir adet %0.003, barbekü grupları üç adet %0.05 oranlara sahipir.Şekil -2

Rekreasyon alanındaki koruluk alanlar 121496m2 ile %49, açık yeşil alanlar ise 99200 m2 ile tüm alanın %40'ını oluşturmaktadır.

Alan değerlşendirmeleri mimari elemanlar, spor oyun elemanları, açık alanlardaki donatılar, açık yeşil alanlar ve koruluk alanlar olmak üzere dört ayrı grupta değerlendirilecektir.

Plan 1.de sarı renkte boyalı olan yerler alandaki mimari yapıları oluşturmaktadır.

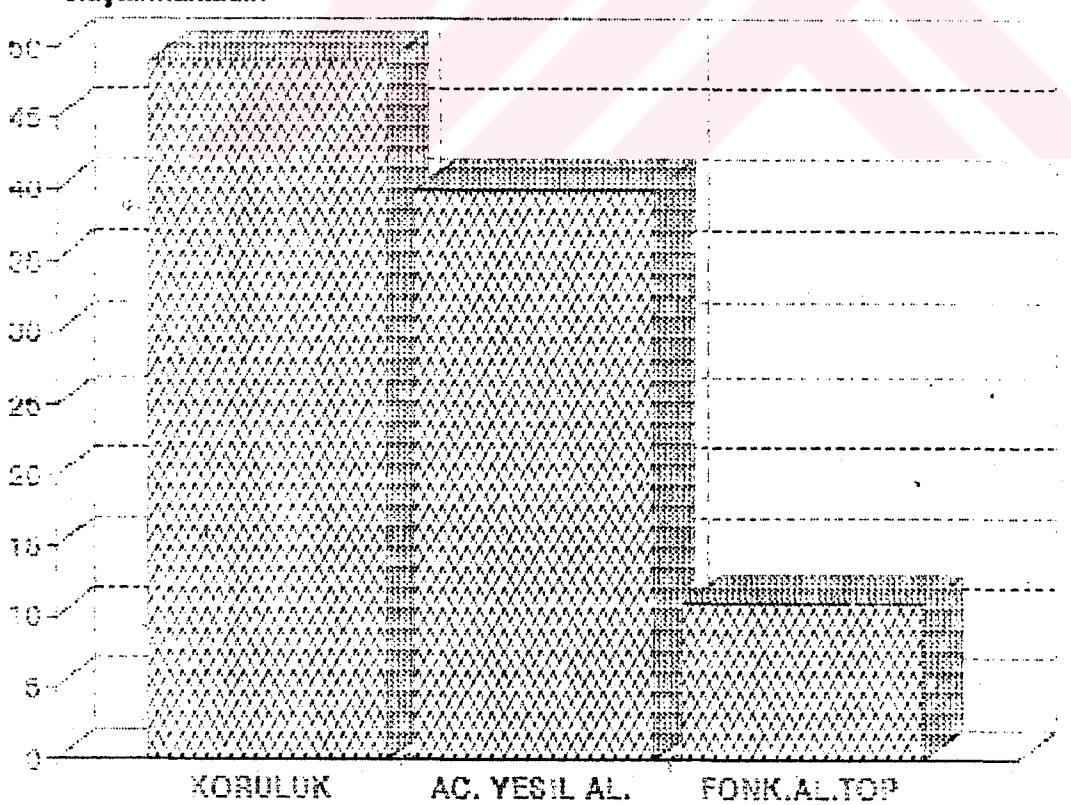

Şekil 1: Alan değrlendirilmesi

Kaynak: Küçük Çamlıca Düzenleme Projesi

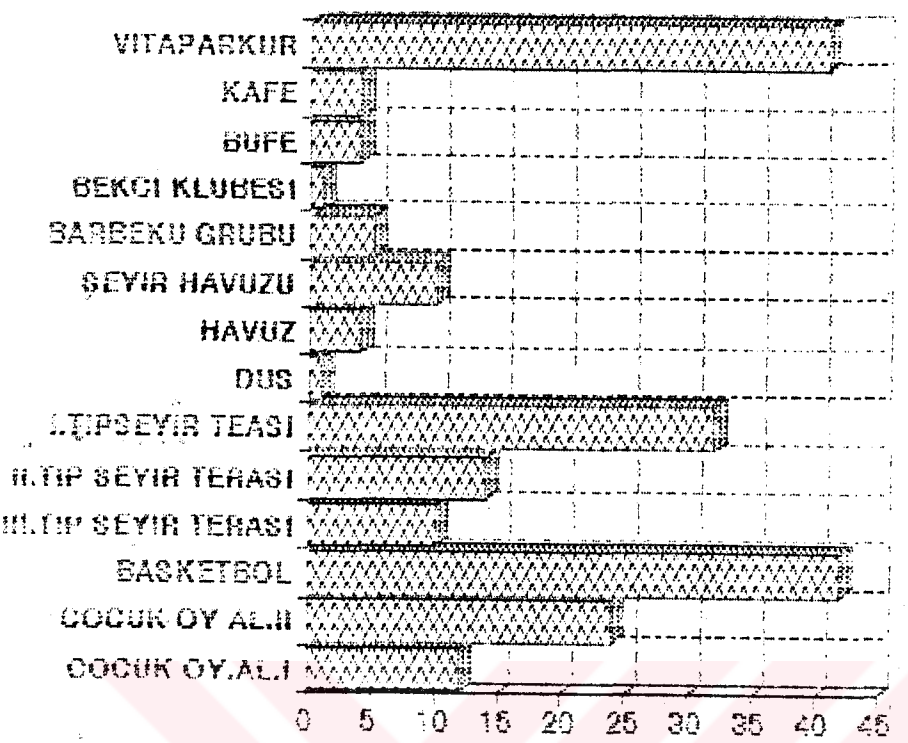

Şekil 2: Fonksiyon alanları

Kaynak: Küçük Çamlıca Düzenleme Projesi

Resim-1 Kafe

Çamlıca korusuna Kısıklı-Ümraniye Caddesi üzerinde sağda bulunan tarihi iki mermer kolon arasındaki metal döküm ana giriş kapısından girilir.Girişte hemen solda açılıştan bu yana hala kullanılmayan bir betonarma bekçi kulübesi vardır.Bunun karşısında ise sağda, sahanın temizlik ve korumasına memur 6 kişilik bir işçi kadrosunun gereksinimlerini karşılamak amacıyla yapılmış yaklaşık 50 m2 lik bir bina yer almaktadır.Girişten 150 m2 ileride solda ise 104 m2 lik kafe mevcuttur.

Önerilen plana uygun olarak yapılmış olan kafenin dış cephesi normal beton sıva ve üzeri mavi-kırmızı-beyaz renklerle boyalıdır. Çatısı kiremitle örtülmüştür. Önünde emprenyeli ahşap malzemeden yapılmış pergola vardır. Kafenin önü resimde de görüldüğü üzere doğal kayrak taşları ile çim derzli olarak kaplanmıştır. Ana girişten kafeye kadarki doğal taş kaplama kafe önünde de devam ettirilerek ziyaretçinin ilgisi kafeye ve soldaki bütünlük sağlanmıştır.Yine resim-1'de dikkat edilirse kafe önündeki ve yanındaki mevcut ağaçların korunmasına son derece dikkat edilmiştir. Kafeye girişteki yol sağda köşedeki çim üzerine konulan doğal taşla vurgulanmaya çalışılmıştır. Bunların yanında yolu sınırlayan suni beton limonluklar vr mavi renkteki döküm bariyerler doğal taşlarla hem renk hem malzeme olarak uyum sağlamaktadır.Örneğin köşeye konan doğal taş yolun sağ ve sol tarafına aynen döşenmiş olma hem malzeme açısından hemde yüksekliği sebebiyle engelleyici ve yolu sınırlayıcı işlevlerini yerine getirmiş olurdu. Kafe ana caddeye yakın oluşu nedeniyle pakr çiç ve park dışı ziyaretçilere hizmet vermektedir.

Kafenin az ilerisinde dış cephesi derzli doğal taş kaplamaları ile farklı çatı şekli ile gayet muntazam fakat faal olmayan bir büfe yer almaktadır.Büfeye giden yolda doğal taşlarla çim derzli olarak kaplanmış istenilen bütünlük sağlanmıştır.Büfenin yanındaki oturma grubu hem büfe hemde bfeninkarşısındaki çocuk oyun alanına hizmet amacıyla konmuştur.Ancak büfe çalışmadığı için bu oturma grupları tek taraflı hizmet vermektedir.Benzer büfeden korunun sol güzargahı boyunca sahanın güneybakısında sol giriş kapısı yanında vardır. (Resim-2)

Mimari yapıyı oluşturan Wc basketbol oyun alanının yanında duş ise vitaparkurun yanında yer almaktadır.Ancak her iki yapıda kullanıma açık değildir.

Mimari elemanlardan su elemanı olarak planlamada iki ayrı yerde planlanmıştır.Biriklasik dekoratif havuz diğeri ise seyir havuzudur.Klasik dekoratif

havuz koruluk içerisindeki kaynak suların biritirilmesi için yapılmış fakat bitirilememiştir.

Resim. 2 Büfe

İkinci su elemanı olan seyir havuzu ise korunun güney bakısında yer alan planda mavi renkte gösterilen alandır.(Resim-3)

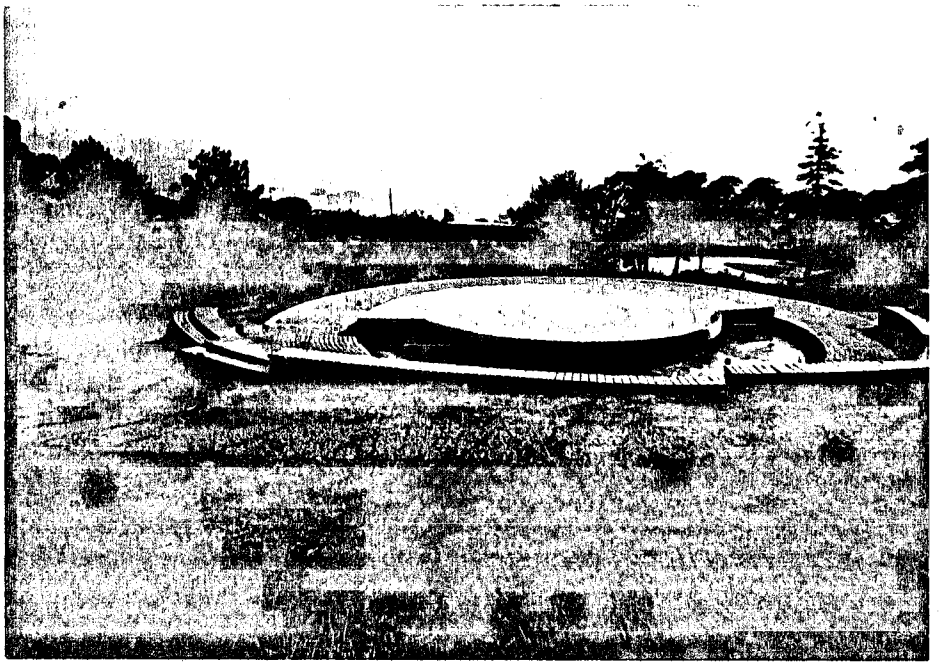

Resim-3 Seyir havuzu

Resim-3'te görülen seyir havuzu, hakim manzarası ana yoldan içte kalışı ile sakin bir mekanda yer alışı, eğri çizgileri doğaya uygunluğu, doğal taşlarla işlenişiyle mükemmel bir plan ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

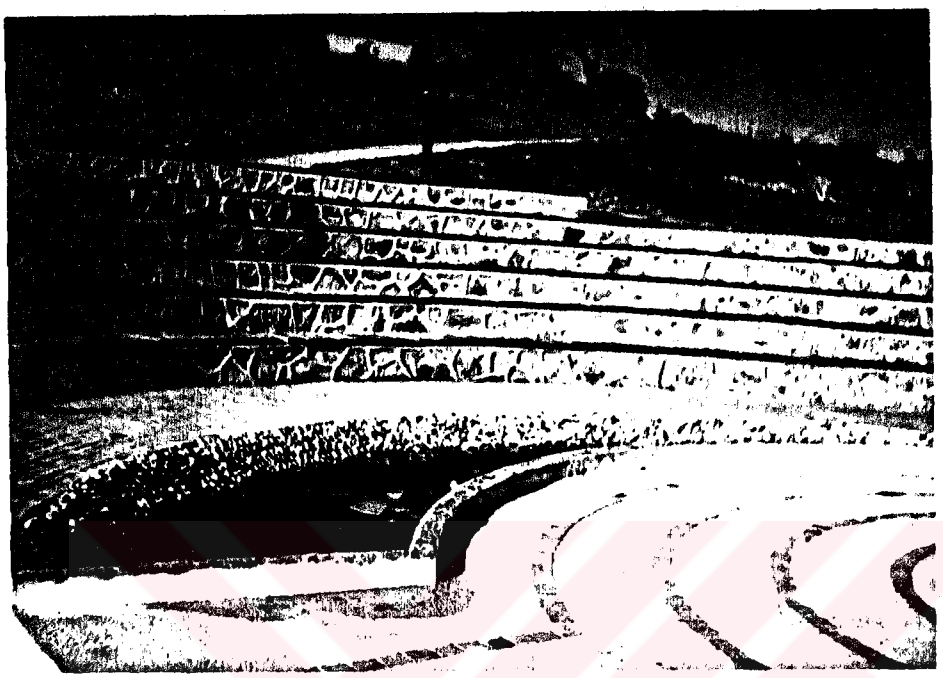

Resim-4 Seyir havuzundan detay

Resim-4' te seyir havuzunu oluşturan yapı malzemelerinde renk bakımından bütünlüğün sağlanmasına karşın malzeme birliğinde bütünlük sağlanamamıştır. Anfi basamaklarının yatay yüzeylerinde emprenyeli ve cilalı, oturma için elverişli ahşap malzeme kullanılmıştır. Basamakların dikey yüzeyleri ise derzlidoğal taşlarla kaplanmıştır. Döşemeler, basamak önlerinde kırmızı beton küp taşları ile diğer yerler ise aynı taşlarla derzli araları aynı renkteki taraklı mozaik ile kaplanmıştır. Havuzun yan yüzeyleri ise ahşap renkteki pudima çakıl taşları ile tabanı ise kayrak siyah ve mavi renkteki doğal taşlarla kaplanmıştır. Oturma elamanı olan ahşap ile döşemedeki küp taşları, taraklı mozaik ve pudime taşları aynı renktedirler. Malzeme olarak ise küp taşları doğallığı bozmaktadır. Örneğin küp taşları ile yapılan döşemedeki derzler pudima taşları ile çok daha güzel olarak yapılabilirdi.

Ayrıntılar bir yana seyir havuzu; hakim manzarası hareketli suyu ve anfisiyle kullanıcılar için ideal yaşam mekanıdır. Aynı zamanda bu mekan mini küçük konserlerin, çeşitli yöresel kültürel etkinliklerin yapılabileceği yerdir.

Spor alanı olarak sahada çoçuk oyun alanı -I 'in yanında yer alan çok amaçlı basketbol oyun alanı mevcuttur (Resim -5)

Resim-5 Basketbol oyun alanı

Resim- 5' te görülen basketbol oyun alanı 1050 m2 üzerinde dairesil beton zeminden yapılmış üzerinde üç adet basket pokası bulunan, etrafında ise kültür fizik hareketlerinin yapılabileceği bir yerdir. Resim- 6 da görüldüğü gibi oyun alanının etrafında beton plaklardan oluşan yürüme yolu vardır. Bu kültür fizik hareket sahası ile oyun alanını birbirinden ayırmak ve iki alan arasındaki kot farkını gidermek amacı ile düşünülen planlama ilkelerine uygun bir işlemdir. Resim -7 de ise yine ana servis yolu ile basket oyun alanı arasındaki kot, seyirciler için oturma yeri olarak üç basamaklı anfi şeklinde düzenlenerek yok edilmiş ve oyun alanı araziye gözü rahatsız etmeyecek şekilde bağlanmıştır. Basketbol oyun alanının etrafını çevreleyen ısınma, engelli koşu vs. aletler çok amaçlı olarak yerleştirilmiştir. Örneğin resim-8' de daha ayrıntılı olarak görülen engelli koşu için yapılmış olan 210 cm yüksekliğinde ve 8 cm çapındaki 2 m ara ile dizilmiş olan bu direkler koşu amacının yanı sıra alanrda hem çevreleyici kuşutıcı etkisi yarıtmakta hem de oyun alanını sınırlayarak kullanıcılara güvenlik hissi vermektedir. Bunların önünde yer alan, yer yer 1 m. yüksekliğe kadar çıkan yürüme lataları 30*8*200* cm ebatında emprenyeli ahşap malzemelerdir. Bunların direklerin önüne yerleştirilmesindeki ikinci amaç ise direk yüksekliğini kademeli olarak yere indirgemek görüş rahatsızlığını gedirmektir. Bu alanın zemini ise beton kırmızı renkteki küp taşlarla

döşenmiştir. Resim-7 de sabit olmadığı için yaya yolu üzerinde uygunsuz bir şekilde durmaktadır. Burada da gerek planlama gerekse uygulamada gösterilen hassasiyet bariz bir şekilde göze çarpmaktadır.

Rekreasyon alanında koşu maksadı ile yapılmış olan plan-1 de kırmızı renkte görülen vitaparkur yer almaktadır. Vitaparkur yer olarak uygun olmakla birlikte uygulama hatları nedeniyle kullanışsızdır. Örneğin vitaparkurun kendisini oluşturan koşu zemini hem malzeme hemde uygulama açısından çok kötüdür. Malzeme olarak %50 pirinç mozaik %40 kiremit tozu, %10 bağlayıcı kil, olması gerekirken burada ortalama %20 mozaik, %20 kiremit tozu, ve %60 sahanın kendi harfiyat toprağının karıştırılarak seçilmiş olduğunu görüyoruz.Gayesine uygun yapılmayan zemin kışın donma ve erimelerde şekil değiştirmekte, toprak yüzdesi fazla olduğu için dondan sonra çamur haline gelmektedir. Mozaik ve kiremit tozu az olduğu için fazla şıkıştırılmamakta yağmur suları ile akıp gitmekte, ayak darbeleri ile kolayca bozulmaktadır. Bunun yanında zeminin arazi zemini ile hemzemin olmayışı yaklışık 10 cm. bir kot farklılığının olması ayrı bir sorundur. Zira kullanıcı küçük bir dikkatsizlikle dengesini kolayca yitirebilir. Ayrıca vitaparkurdaki hareket ve dinlenme istasyonları az ve yetersizdir.Ancak vitaparkurun boyunca yapılması gereken işlemler ahşap panolar halinde yer yer göze çarpmaktadır.

Şekil.1 de kahverengi renkte görülen yerler piknik ve dinlenme teraslarıdır. Alanda oturma banklarına yer verilmemiştir. Organize piknik alanı olarak sahanın bir yerinde ocaklı üç piknik grusu oluşturulmuştur. Resim-9. Piknik alanlarında doğaya uygunluk bakımından dairesel çizgiler ve dairesel oturma grupları, pişirme ocaklarına yer verilmiştir. Yapı malzemeleri beton oturma yerleri ise ahşapla kaplıdır. Zemin döşemesi yine küp taşları ile yapılmıştır. Doğal eğri çizgiler kare taşları ile zıtlık oluşturmaktadır. Burada kişi kendisini yapay bir zeminde olduğunu hissedebilir. Çünkü hem zemin , hem ocak ve oturma gruplarında beton malzemeye ağırlık verilmiştir. Yukarıdan bakıldığında da burası bir beton kitle olarak göze çarpmaktadır. Burada en azından zemin çim derzli, doğal taşlarla kaplanmış olsa bu beton etkisi ortadan kalkmış olacaktır. Örneğin resim-10 da zemin gözü kesinlikle rahatsız etmemekte ve alan olduğundan daha geniş hissedilmektedir. Her piknik grubu beş ayrı aileye üç piknik grubu ise aynı anda toplam 15 aileye hizmet etmektedir. Buralar yangın açısından daha emniyetlidirler.

Resim-6,7
Basket Alanından
Detay Görünüm.

Resim-8: Engelli koşu elemanları

Tablo-1 de I, II, III olarak nitelendirilen seyir terasları sahada 9 ayrı yerde yapılmıştır. Bu teraslar oturma grupları, gergolaları hakim manzaralar ile hem dinlenme hemde piknik için elverişli mekanlardır. Burada doğaya uygun olarak eğri çizgilerin kullanılması, döşemenin doğal taşlarla çim derzli olarak düzenlenmesi, oturma yerlerinin ahşapla kaplanması buralara ayrı bir canlılık katmaktadır (Resim-11). Buralarda renk, doku, çizgi, malzeme ve estetiğin doğa ile bütünleştiğini görebiliyoruz. Dinlenme ve seyir teraslarının tümünde malzeme ve uygulamada kalite mükemmele ulaşmıştır.

Rekreasyon alanı içerisinde çocuk oyun alanı olarak düzenlenmiş iki yer vardır. (Plan-1 de portakal kırmızısı renkte) Bunlardan Çocuk Oyun Alanı I, girişten itibaren sağ yol güzergahındaki alandır ki burası açılıştan kısa bir süre sonra deforme olarak kullanılmaz hale gelmiştir. Neden olarak ise, yoldan içte, gözden uzak arka mekanda yer almış olmasıdır.Çünkü kötü amaçlı kimseler bu gibi yerlerde donatılara daha kolay zarar verebilmektedir.Bunun atsine Çocuk Oyun Alanı II çok daha kapsamlı ve merkezi yerde olduğu için hala kullanılmaktadır.

Resim-9: Piknik grupları

Resim-10: Piknik alanlarından detay görünüm.

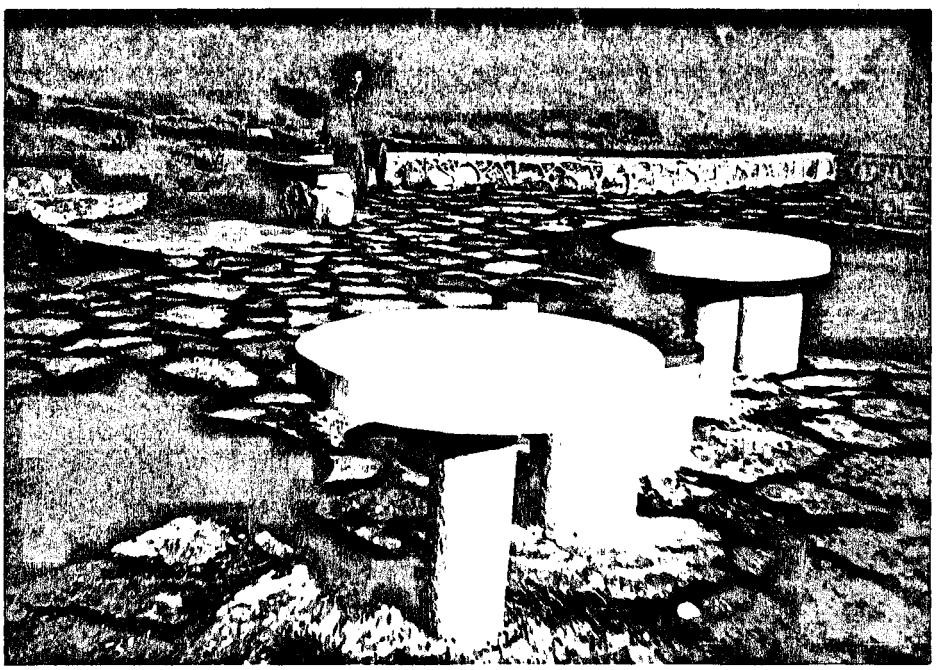

Resim-11: Seyir terası.

Resim-12: Seyir terasları.

Resim-13: Seyir terasları.

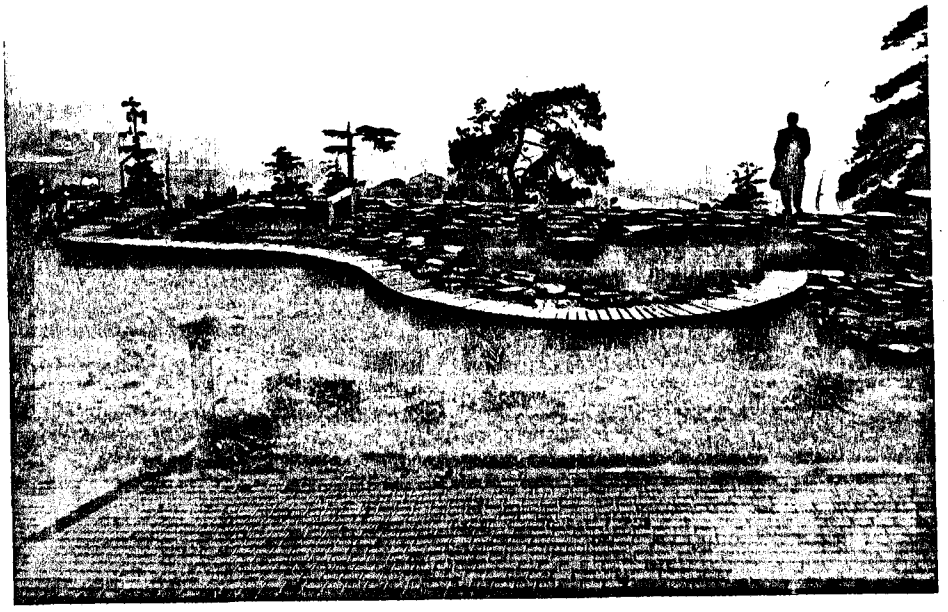

Resim-14: Güneşlenme seyir terası.

Resim-15: Güneşlenme seyir terası.

Çocuk oyun alanı II, girişte kafenin az ilerisinde kullanılmayan büfesi, WC si ve basketbol sahası ile organizeli düşünülmüş, yer olarak yolun okulun yakınında seçilmesiyle isabetli seçim ve planlama yapıldığını görüyoruz., Aşağıda resimlerde görüleceği üzere oldukça fonksiyonel ve çeşitli olup, daha ziyade ahşap malzeme ağırlıklı salıncaklar, kuleler, çeşitli figürdeki oturma yerleri, yürüme lataları ve döner tepeciği ile kompleks bir çocuk oyun alanını teşkil etmektedir (Resim- 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22).

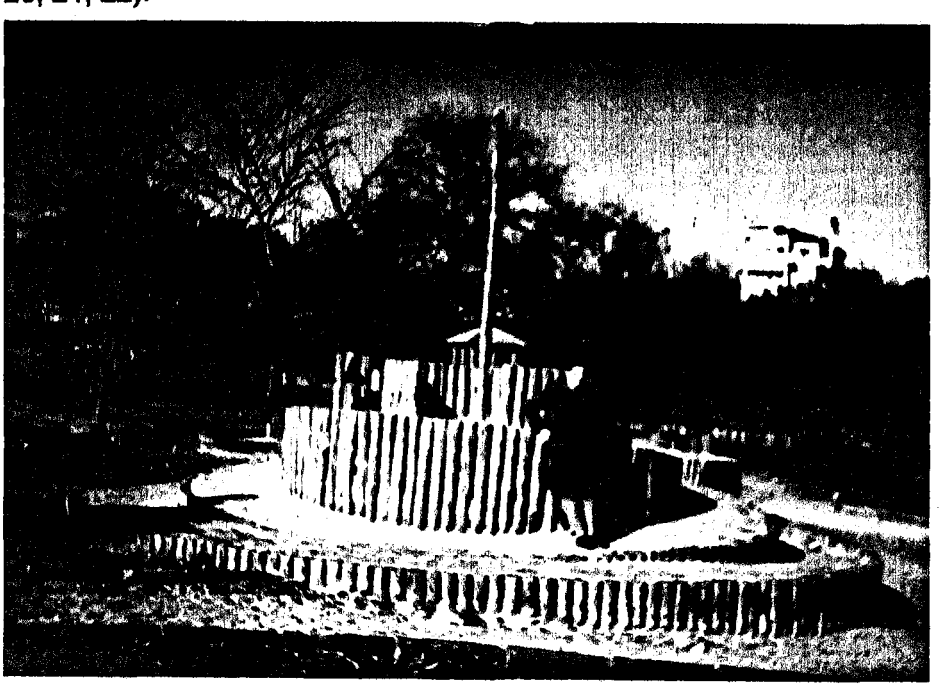

Resim-16: Çocuk oyun alanı.

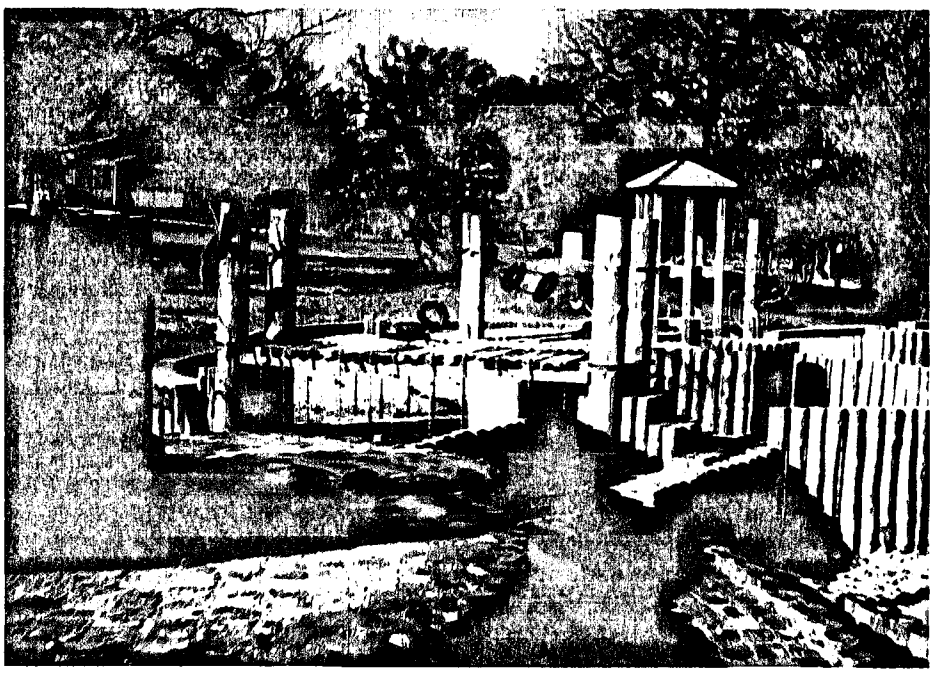

Resim-17: Çocuk oyun alanı.

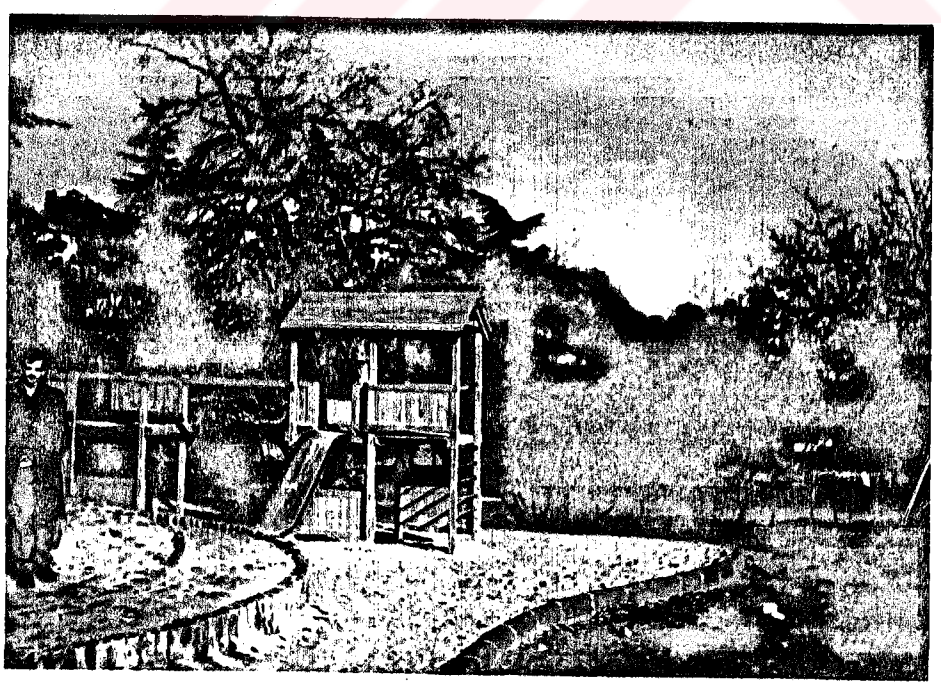

Resim-18: Çocuk oyun alanı

Resim-19: Çocuk oyun alanı

Resim-20: Çocuk oyun alanı

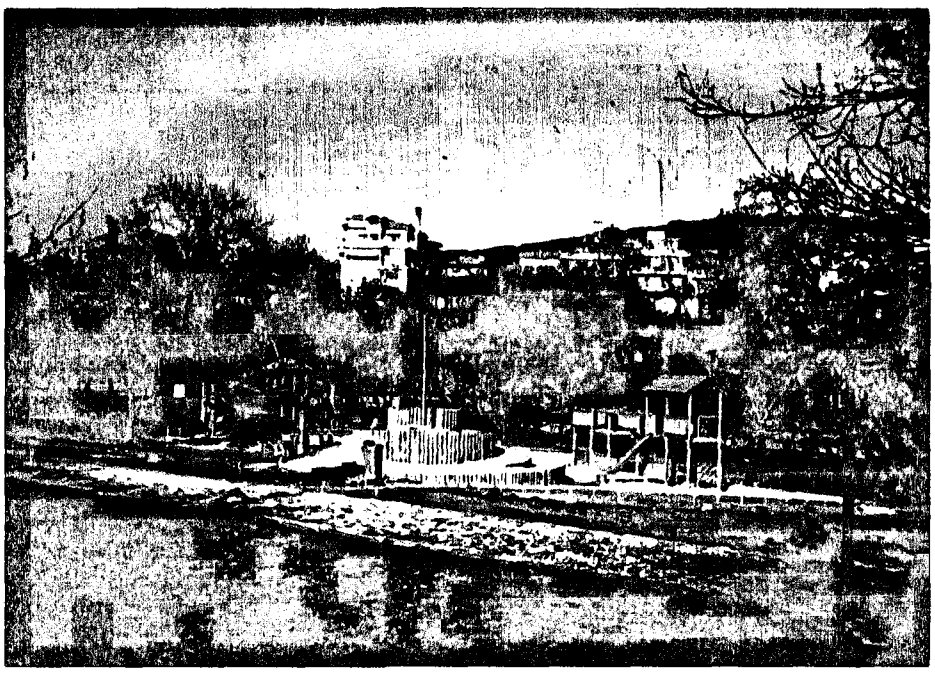

Resim-21: Çocukoyun alanı

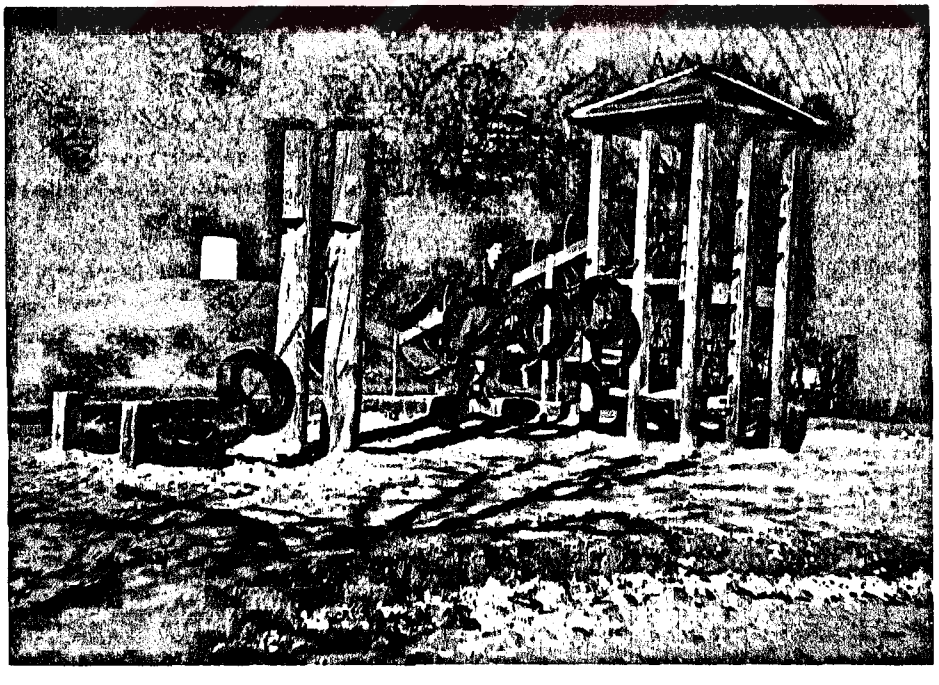

Resim-22: Çocuk oyun alanı.

Yukarıda resimlerde görüldüğü üzere çocuk oyun alanı tamamen ahşap malzemelerle donatılmıştır. Tüm malzemeler emprenyelenerek doğal özelliklerinin korunması sağlanmıştır. Uygulamada ise drenaj dışında gerekli hassasiyet gösterilmiştir., Oyun aletlerinin hepsi kum havuzunun içine yerleştirilmiştir. Ancak havuzlar doğal zeminden 20 cm. düşük kotta olduğundan yağmur suları buralarda koluyca toplanmaktadır. Yer itibariyle çocuk yun alanı sahanın kuzey bakısında ve eğimin bittiği düzlükte yer almaktadır. Dolayısıyla sahanın kuzeybakısına düşün yağmur ve kar suları tüm sahada drenaj olmadığından kolaylıkla aşağılara inebilmekte ve beraberinde getirdiği toprak, yaprak vb. artıkların bir kısmını çocuk oyun alanındaki kum havuzuna taşımaktadır. Aslında kum havuzlarının kendi içlerinde drenaj çalışmaları yapılmıştır. Havuzların altına 10 cm. çakıl ve tahliye boruları üstüne ise kum getirilmiştir. Ancak aşırı miktarda gelen toprak ve diğer maddeler drene gözeneklerini kapatarak sistemin işlevini bozmuştur. Tabii ki bu da yağışlardaki kum havuzlarının çamur içerisinde kalmasına, kum havuzunun özelliğini gidermesine ahşap malzemelerin dipten daha kolay bozulmasına neden olmakta ve kullanıcıları etkilemektedir.

Küçükçamlıca rekreasyon alanında ulaşımın sağlanması , önemli özelliklerin görülmesi gibi amaçlara hizmet eden yollar tüm alanın %8.92 sini oluşturmaktadır.(22149 m2). Bunun %6.092 (15.092 m2) ana servis yolu, %2.83 (7.029 m2) tali yollardır. Plan-1 de görüldüğü üzere ana yollar bir ring sisteminde sahayı dolaşmaktadır. 3.5 genişliğinde 10*10*10 cm. ebatında beton gri küp taşlarla döşenmiştir. Yolun her iki yanında uzunluğu yer yer enine döşemede iki sıralı kırmızı renkte küp taşları kullanarakyol hem çizgi içerisine alınmış hem de enine bölündüğünden psikolojik olrak kısa hissi verilmiştir. Yol boyunca 10 m. aralıklarla aydınlatma direkleri yer yerde çöp kutuları bulunmaktadır. Resim-23.

Resim-23 te görüldüğü gibi yolun kenarlarında yüzeysel drenaj için yağmur kanaletleri göremiyoruz.

Plandaki tali yollar ise kimi yerde doğal taş maplamalı kimi yerde de doğal toprak zemin olarak görülmektedir.

Yollar, Bölüm-2 de verilen ulaşım ilkeleri kararlarına yön bulma , dinlenme bankları dışında uymaktadır. Planda önerilen yollar aynen uygulanmıştr. Plan-1 de açıkça görüldüğü yollar belirgin dinlenme ve hedef noktalarından geçmektedir. Böylece yürüyüş yolları ile arzulanan dinlenme ve yürüyüş esnasında doğayla başbaşa uzun süren bir kalış sağlanmaktadır.

Resim-23: Servis yolu.

Rekreasyon alanının %49 (121496 m2)unu koruluk alanlar, %40 (99200 m2)ını ise yeşil alanlar kaplamaktadır. Koruluk alanların korunmasına yönelik herhangi bir çalışmanın yapılmadığını ancak yeşil alanlarının ağaçlandırılmasına yönelik çalışmaların yapıldığını görmekteyiz. Örneğin sahanın tepe noktalarında ve güneybakılarındaki açık alanlar Pinus nigra, pinus pinea türleri ile ağaçlandırılmaya başlanmıştır.

3.1.4.1. Planlamada Görülen Sorunlar

* Plandaki fonksiyon alanlarının toplamı %11 dir. Bunun %8.9 unu yollar geri kalan %2.1 ini çocut oyun alanları ve mimari elemanlar oluşturmaktadır. Teknik gereksinimler için öngörülen bu elemanlar genel olarak yetersizdir.

* Planlamada idari yönetim binasına yer verilmemiştir. Bu nedenle de sahadaki gerekli denetim ve güvenlyik sağlanamayaktır.

* Sahanın yanlız bir yerinde kafeye yer verilmiştir. Ancak bu kafenin yeri, korunun girişinde, ana caddeye yakın ve çocuk oyun alanının yer almasıyla merkezi bir yer seçimi yapılmıştır. Orta gelir seviyesindeki kullanıcılara hitap ettiği için yaz ve kış, hem park iç hemde park dışı ziyaretçiyer tarafından kullanılmaktadır.

Bundan ayrı olarak sahanın güneybatısında diğer bir kafeye yada kafe restorana ihtiyaç duyulmaktadır.

* Rekreasyon alanındaki çocuk oyun alanı I, yeri ve zengin donatıları ile amaca uygundur. Ancak II. çocuk alanının yer seçimi yanlış yapıldığından yapılışından kısa bir süre sonra kullanılmaz hale gelmiştir. Bu yüzden 248000 m2 lik alanda bir yerdeki çocuk oyun alanı yeterli olmayıp alanın füneybakısında da komleks diğer bir çocuk alanına ihtiyaç vardır.

* Organize piknik alanlarının yer seçimi doğru yapılmıştır. Ancak sayı olarak az olması (3 yerde) özellikle yaz günlerinde yetirsiz kalmakta, gayri muntazam yerlerde ateş yakılmaktadır. Diğer taraftan aynı anda beş ayrı aileye hizmet edebilecek olan bu yerler birbirlerine çok yakın olduğu için genelde bir yada iki aileye hizmet etmektedir. Yani ocaklı organize piknik alanı olarak ayrılan bu alanlaradan aynı anad planlandığı gibi 15 aile değil 5-6 aile yararlanmaktadır. Diğer taraftan bu alanlarda 15 aile istifade etmeliydi. Dolayısıyla hem ocak sayısı hemde piknik için ayrılan yer arttırılmalıdır. Böylece yer ve uygulamaları hakim manzaralar ile dinlenme için en elverişli seyir teraslarında ateş yakılması önlenmiş olacaktır.

* Alanda kullanıcıların zorunlu gereksinimlerinden olan çeşmeye yer verilmemiştir. Keza alanda sadece sbir yerde WC ye yer verilmiştir. Hizmete açık olmayan WC ve çeşme ziyaretçiler için büyük bir problem olarak ortaya çıkmaktadır.

* Sağlık evi, çocuk evi botanik bahçesi, gazino gibi donatıcılara yer yerilmemiştir.

* Alanda danışmanın olmaması kontrolsüzlüğe neden olmaktadır.

* Spor alanı olarak alanda yanlızca 3 potalı basketbol oyun alanı vardır. Vitaparkur ile toplam spor alanı 2.088 m2 dir. Bu 248000 m2 lik rekreasyon alanı için yetersizdir. Bu ise kullanıcalara servis yolu ve otopark için ayrılmış olan alanı koşu ve mini futbol amacıyla kullanmalarına neden olmaktadır.

* Rekreasyon alanında otopark alanına yer verilmediği için kullanıcılar otolarını gerek servis yolu kenarlarına gerekse açık yeşil alanlara gelişigüzel park etmektedirler. Bu da alanın doğal güzelliğinin bozulmasına servis yolunun daraltılmasına neden olmaktadır.

3.1.5. Rekreasyon Alanındaki Sosyal Araştırmalar

3.1.5.1. Yöre Halkına Göre Rekreasyon Alanı

a) Ankete katılanların yaşları:

Anketi cevaplayanların yaş durumları incelendiğinde; %8 inin yaşı 15-30 arasında, %92 sinin ise 31-50 yaş arasındaki grubu oluşturmaktadır.(Şekil-3). Görüldüğü gibi anketi cevaplayanların çoğunluğu orta yaş gubunu oluşturmaktadır.

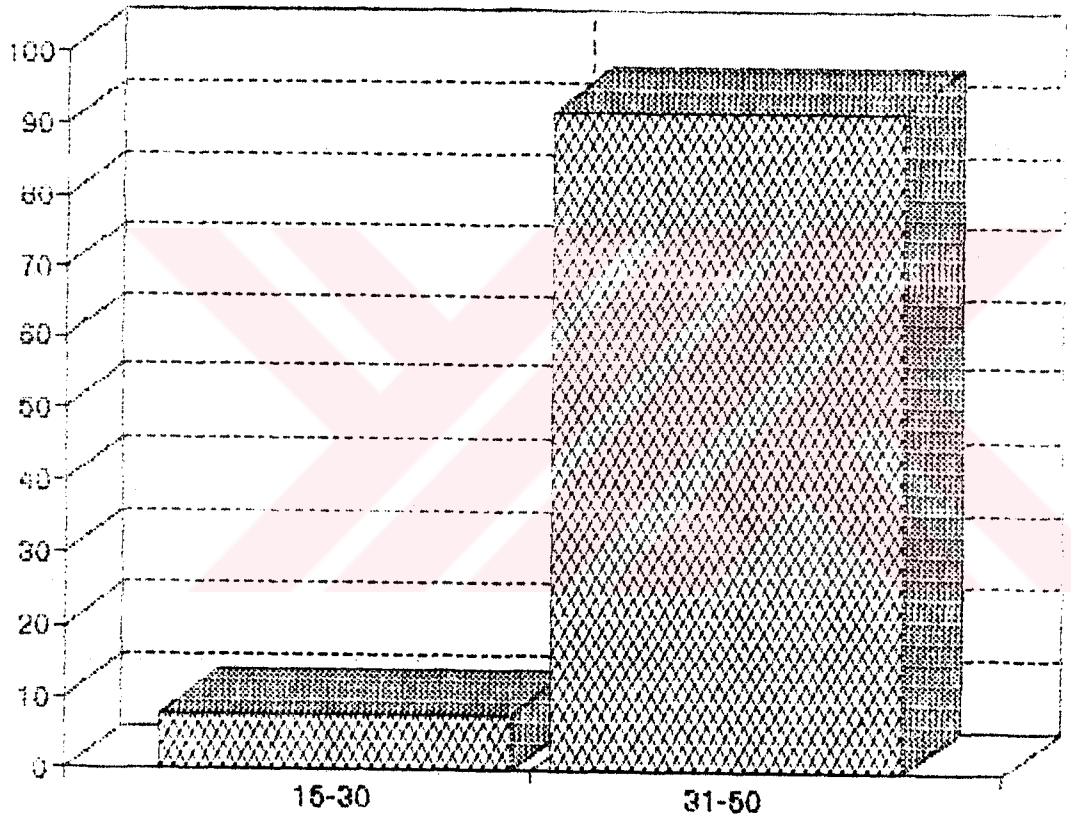

Şekil 3. Ankete katılanların yaş grupları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırması Mart 1993 İST.

b) Meslek dağılımı

Velilerin meslek dağılımları Şekil-4 de görülmektedir. Anketi cvaplayanların ev hanımları %12, öğrenciler %2, memur %16, işçi %14, mimar %2, mühendis %12, doktor %4, esnaf %30, öğretmen %8, ve diğer meslek grupları %10 dur. Emekli gruba rastlanmamıştır. Buradan velilerin gelir düzeyleri bakımından orta gelir grubunu oluşturduklarını söyleyebiliriz. Diğer yandan en büyük çoğunluğu serbest meslek sahibi esnaflar oluşturmaktadır.

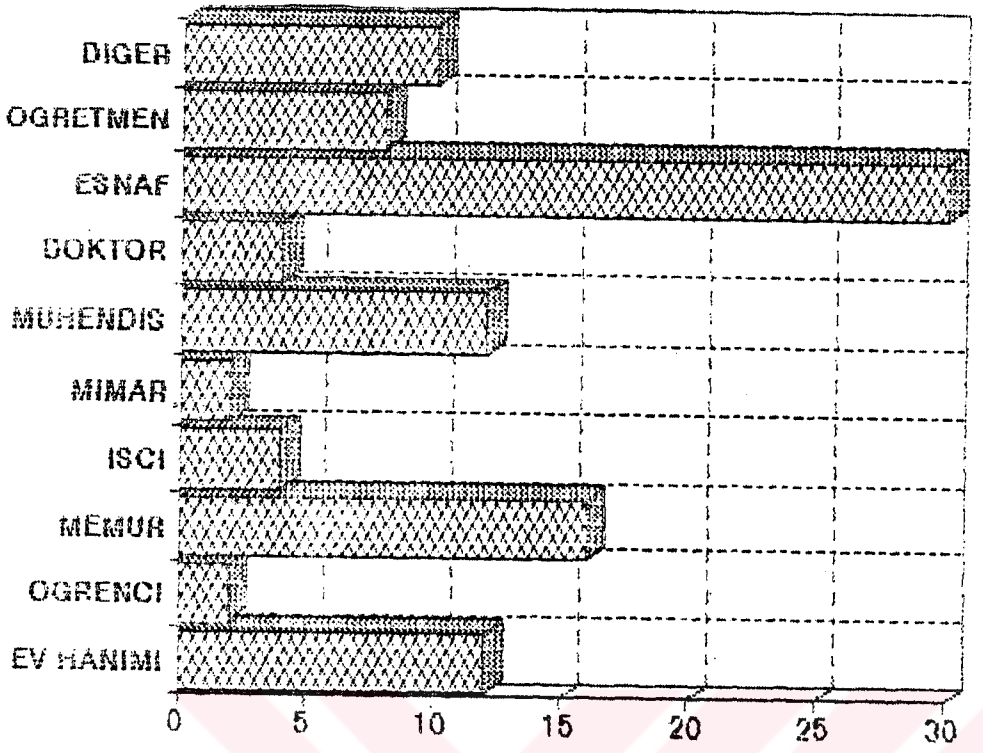

Şekil 4. Ankete katılanların meslek dağılımları
Kaynak:Yerinde yapılan anket araştırmaları Mart 1993 İST.

c) Anketi Cevaplayanların İstanbul Doğumlu Olup olmadıkları.

Anketi cevaplayanlardan İstanbul doğumlu olanlar %34, taşra doğumlu olanlar ise %66 dır. Şekil-5 tegörüldüğü gibi yöre halkının büyük bir bölümü taşradan yani doğa içerisinden gelen kişiler oluşturmaktadır.

d) İstanbul'da Oturma Süreleri.

Anketi katılanlardan 1-10 yıldır İstanbul'da oturanlar %12, 10-20 yıldır %18, 21 ve üstü %70 dir.(Şekil-6) %66 sı her ne kadar taşra doğumlu olsalarda %70 i 21 ve daha üstü %18 ise 11-20 yıldır istanbul'da oturmaktadırlar. Yani çevrelerini oldukça iyi tanımaktadırlar.

e) Bölgelerindeki Rekreasyon Alanını tanıyıp tanımadıkları

Velilerin bununla ilgili soruya verdikleri cevap % 100 evettir. Zaten bundan önceki soruda ortalama % 90 ı 10 ve üstü yıldır istanbul'da oturduklarını dolayısıyla çevrelerini tanıdaklırını belirtmişlerdi.

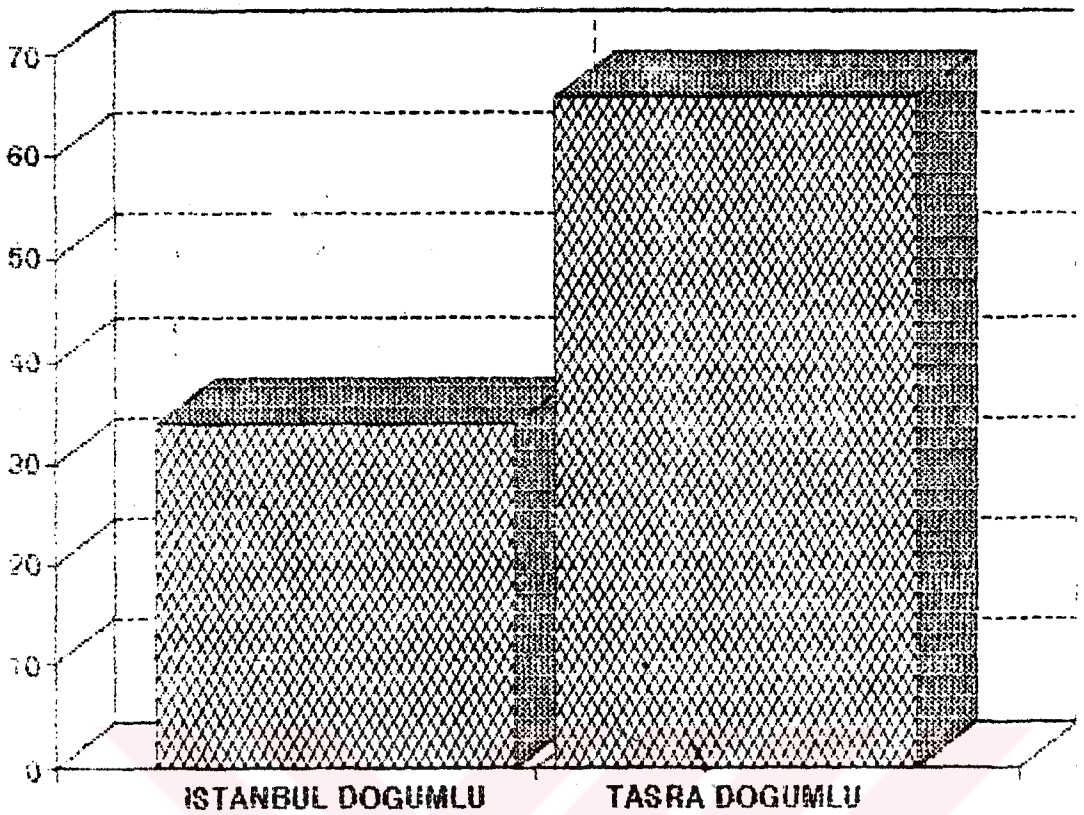

Şekil 5. Ankete katılanların doğum yerleri.

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Mart 1993 İST.

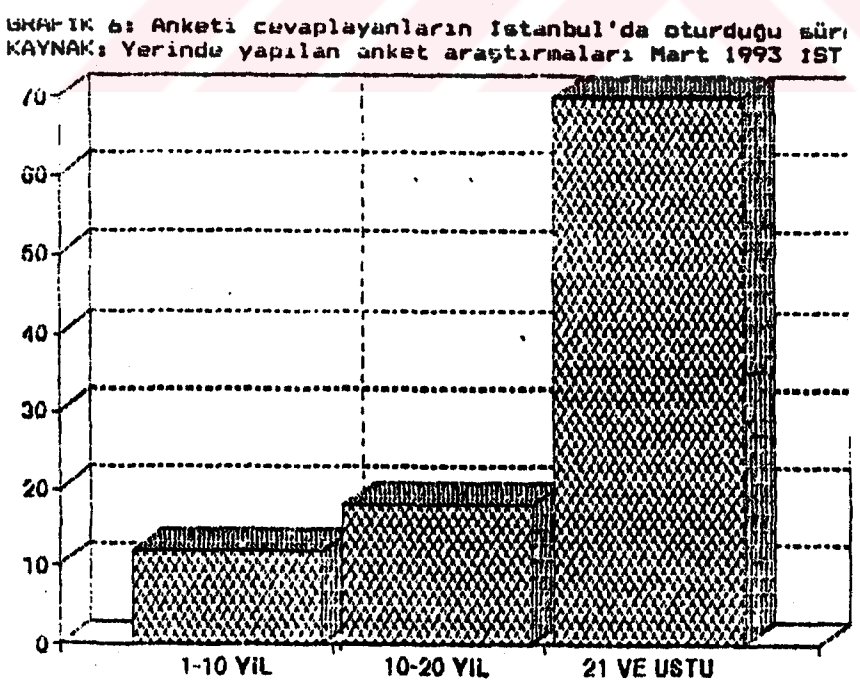

Şekil 6. Anketi cevaplayanların istanbul'da oturduğu süre

Kaynak. Yerinde yapılan anket araştırmaları Mart 1993 İST.

f) Rekreasyon Alanını Yıl Olarak Ne Sıklıkta Kullandıkları

Halkın rekreasyon alanını ne sıklıkta kullandıkları Şekil-7 de görülmektedir. Rekreasyon alanını çok defa kullananlar %56, bir kaç defa kullananlar %26, bir defa kullananlar %18, hiç kullanmayanlari ise yoktur. Yine yukarıdaki iki soru ile bağlantılı olarak halkın %18 i alana yılda en azından bir defa diğer %82 si ise birden fazla olarak gittiğini ve alanı tanıdığını ifade etmektedir.

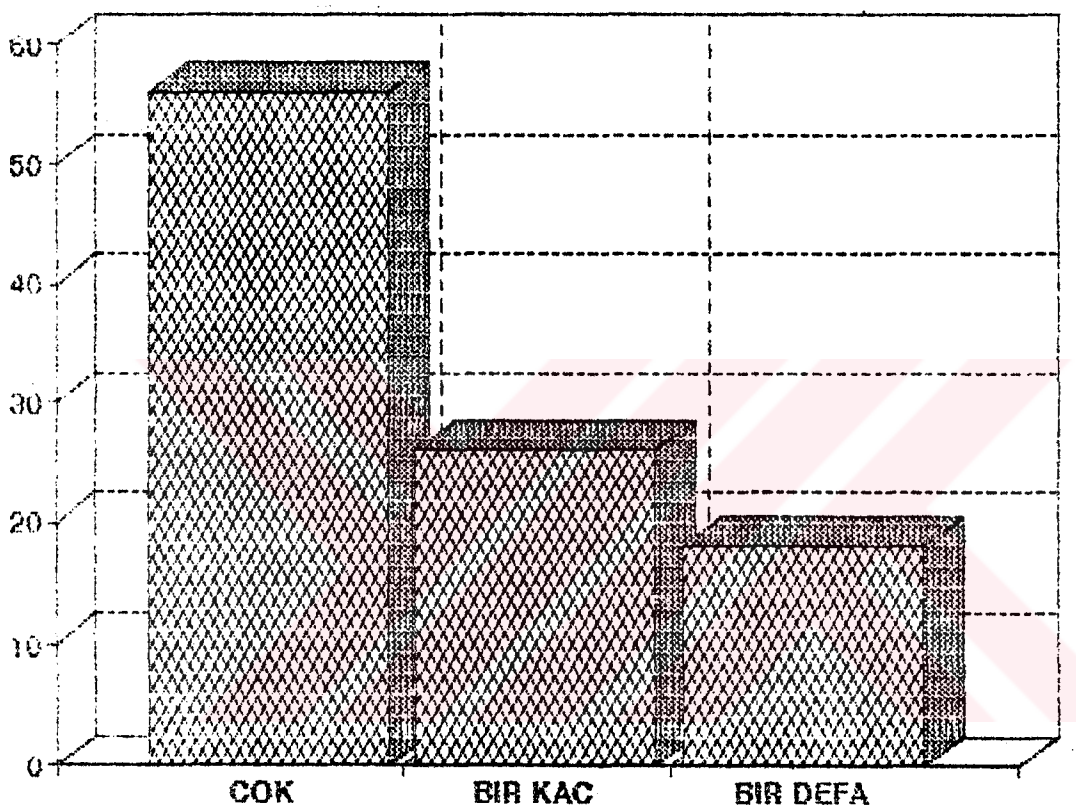

Şekil 7: Rekreasyon alanını ne sıklıkta kullanıldığı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993 ist.

g) Kiminle Geldikleri

Velilerden alanı yanlız başına kullananlar %2, arkadaşı ile %8, arkadaşlarıyla kullananlar %8, aileleri ile birlikte kullananlar ise %82 dir.(Şekil-8) Görülüyorki alan daha ziyade aile grupları tarafından kullanılmaktadır.

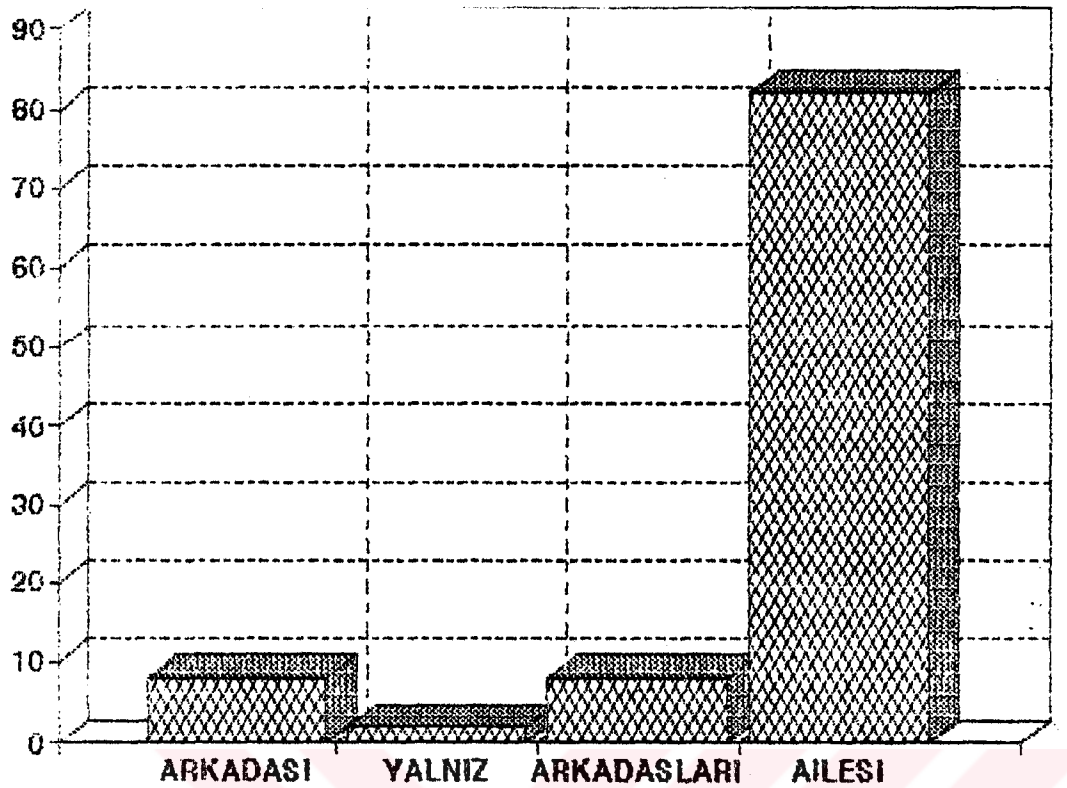

Şekil 8: Kullanıcıların Alanı kiminle kullandığı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Mart 1993 İST.

h) Rekreasyon Alanını Hangi Maksatla Kullandıkları.

Soru 8'de velilerin rekreasyon alanını hangi maksatla kullandıkları sorulmuştur. Alınan cevaplar incelendiğinde; spor amacıyla %36, piknik %28, dinlenmek %24, yürümek %6 ve diğer çeşitli maksatlar için ise %4 olark saptanmıştır. Şekil-9 da görüldüğü gibi alan öncelikle spor, piknik ve dinlenmek maksadıyla kullanılmaktadır. Burada spor amaçla kullanımın yüksek oranda olması rekreasyon alanının kış günlerinde spor ağırlıklı olarak kullanılmasından ileri gelmektedir.

i) Rekreasyon Alanında Beğenilen Hususlar.

Halkın rekreasyon alanında beğendikleri hususlar % oranların büyüklüğüne büyükten küçüğe Şekil-10 da sıralanmıştır. Buna göre veliler manzara güzelliğini beğenenler %58, doğal güzellikler %52, temiz hava %50, piknik alanları %26, spor alanları %25, çocuk parkı %20, koşu yolu %10, çay bahçesi %9, kuşları %6, havuzu %4, büyük olması %3, güvenli oluşu %2 dir. İlk dikkati çeken şey çoğunluğunun rekreasyon alanını doğasında var olan doğal yapısı, manzara güzelliğini ve timiz hava gibi özelliklerini daha fazla beğenmektedirler. Piknik, spor ve çocuk oyun alanı gibi fonksiyonlar alanın tabii güzelliğinden sonra yine ilk sırayı almakta dolayısıyla alanın bu amaçla kullanıldığı daha net olarak ortaya çıkmaktadır. (Şekil-10).

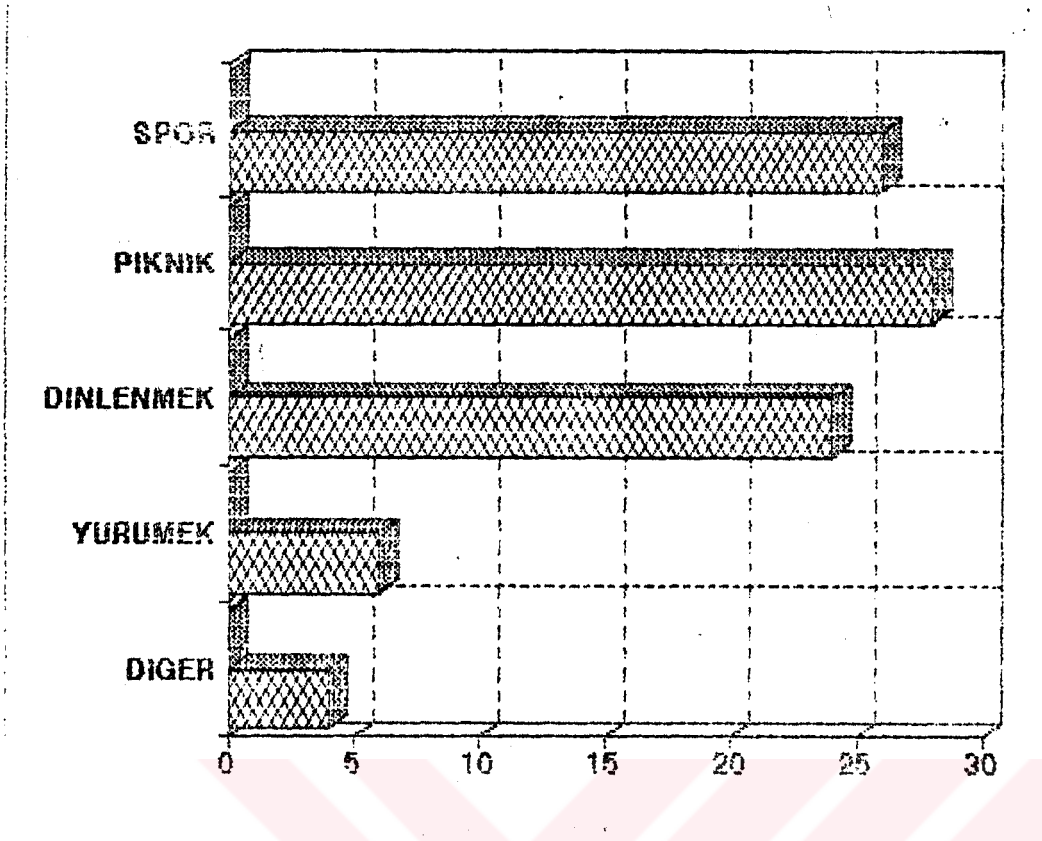

Şekil 9: Kullanıcıların alanı kullanma çeşidi

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

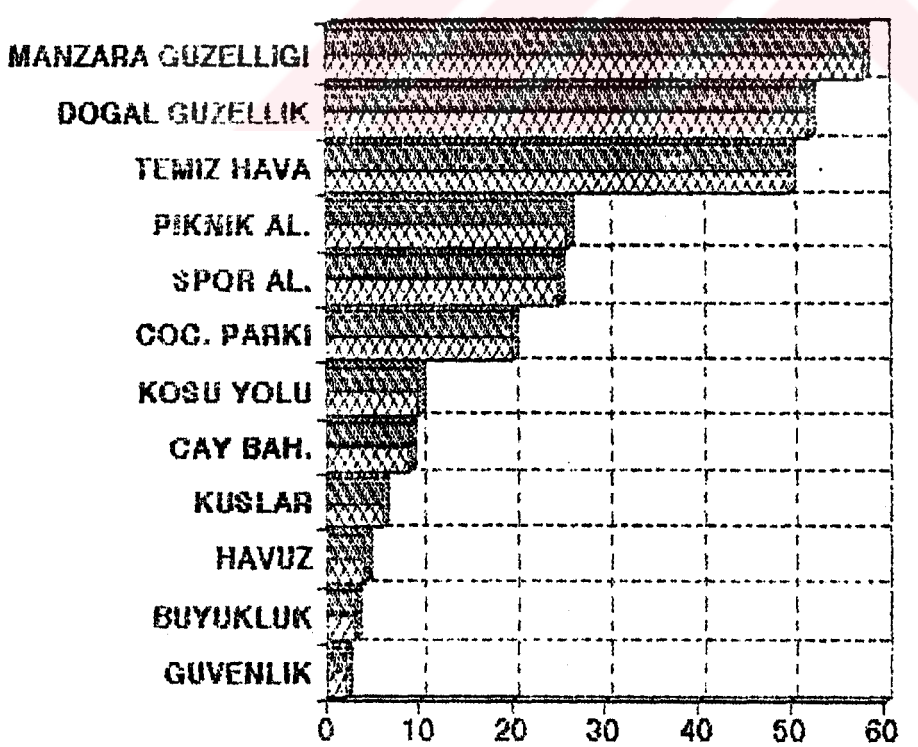

Şekil 10: Kullanıcıların beğendikleri hususlar

Kaynak: Yerinde yapılan anket çalışmaları Mart 1993 İST.

j) Rekreasyon Alanında Eksik bulunan Hususlar.

Ankete katılanların alanda eksik buldukları hususlar incelendiğinde; temizlik %62, wc %58, güvenlik %56, spor alanları %36, çocuk oyun alanları %28, çöp kutusu %26, çeşme %24, oyun alanları %22, kötü kullanım %20, oturma elemanları %18, sarhoşlar için kontrol yok %14, büfe %12, çocuk oyun alanı %9, sahipsiz hayvanlar %6, otopark %6, havuz %6, aydınlatma %4, botanik bahçesi %4, bakımsız ağaç ve çiçekler %2, geleneksel oyun alanları %3, gazinu %2, çocuk evi %2, ulaşim %2 olduğu görülmektedir. Şekil 9 da rekreasyon alanında eksik bulunan hususlar oran büyüklüklerine göre sıralanmıştır.

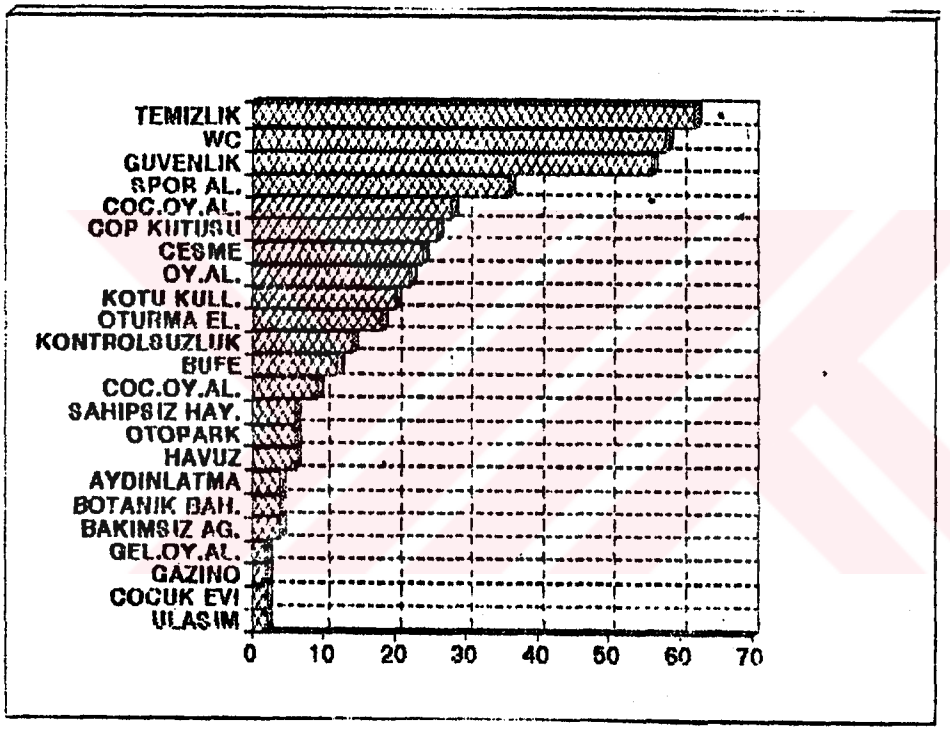

Şekil-11: Velilerin rekreasyon alanında eksik buldukları hususlar.
Kaynak: Yrinde yapılan anket araştırmaları Mart 1993 İST.

Şekil 11 de görüldüğü gibi kullanıcıların alanda, yüksek oranda temizlik, wc ve güvenliği yetersiz bulmaktadırlar. Alandaki wc'nin kapalı oluşu ve yetersiz olduğu planlama bölümünde dile getirilmişti. Temizlik ve güvenliğin yetersiz oluşu da idarelerle yapılan anket sonuçlarında da görüleceği üzere alandaki görevli sayısının, alet ve edavatın yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Diğer bir husus ise soru h de anketi cevaplayanlar %36, ile alanı spor maksadıyla kullandıklarını belirtirken aynı oranda da (%36) alandaki spor alanlarının yetersiz bulmaktadırlar. Donatılardaki yetersizlikler bir kenara bırakılırsa anketi cevaplayanlar, rekreasyon

alanındaki sahipsiz kedi ve köpeklerden, sarhoşlardan, kötü kullananlardan ağaç ve çiçeklerin bakımsızlığından şikayetçilerdirler.

k) Ulaşımın Durumu.

Anketi cevaplayanların bu anket orusuna verdikleri cevaplar incelendiğirde, ulaşım yay olarak %80 özel oto ile %6 dır. Kamyonet ile gelenlere rastlanmamıştır. Rekreasyon alanının yöre halkına yakın olması ulaşımın daha ziyade yaya olarak

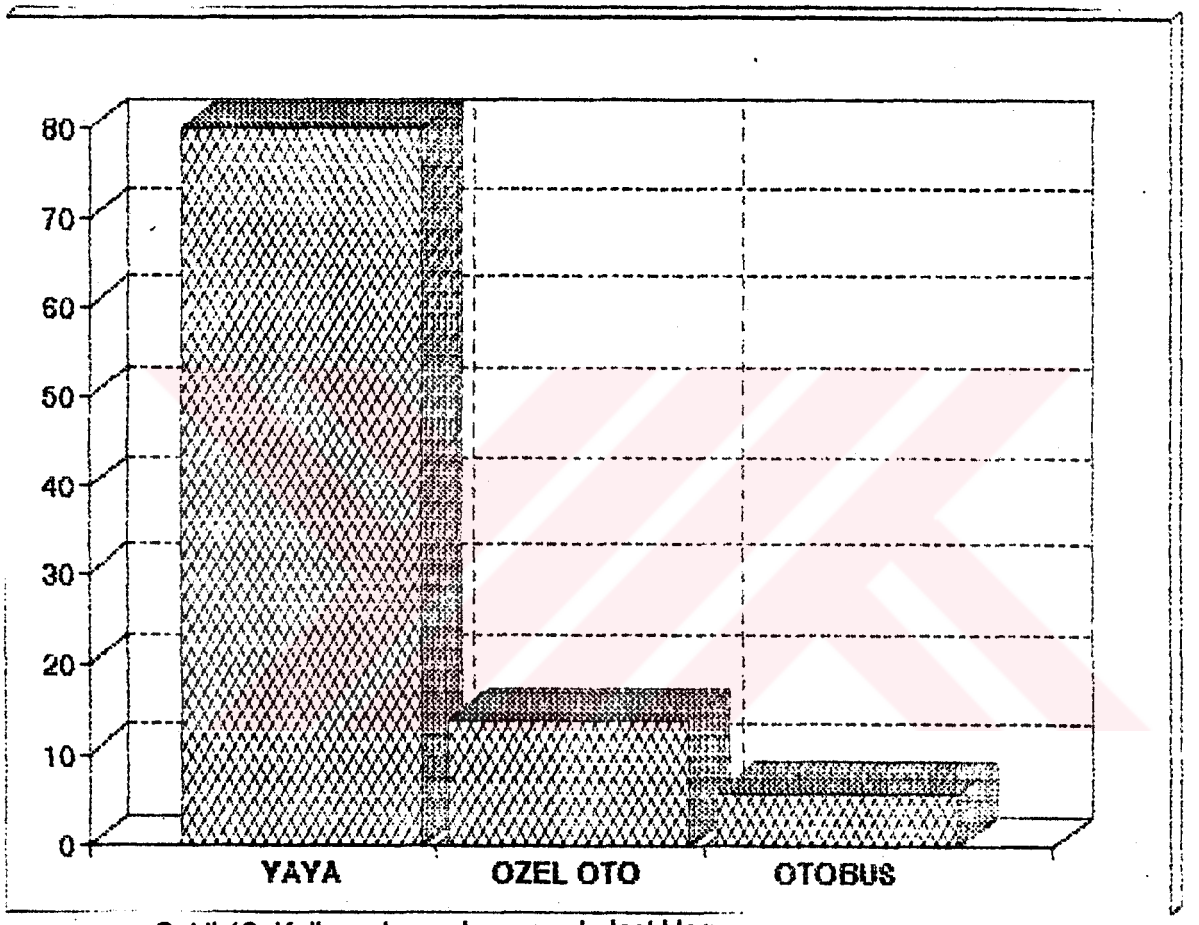

Şekil 12: Kullanıcıların alana nasıl ulaştıkları.
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları. Mart 1993 İST.

1) Halkın Rekreasyon Alanı İçin Düşünceleri

Rekreasyon alanını iyi kullanılıp kullanılmadığı

Anketi cevaplayanlardan sizce orası çok iyi kullanılıyormu sorusuna evet cevabı verenler %66, hayır ise %44 tür. Görülüyorki alanın kullanımı %66 olarak kullanılmaktadır. Demek ki eksik görülen fonksiyonlar yerine getirildiğinde alan % 100 olarak kullanılacaktır. (Şekil 13).

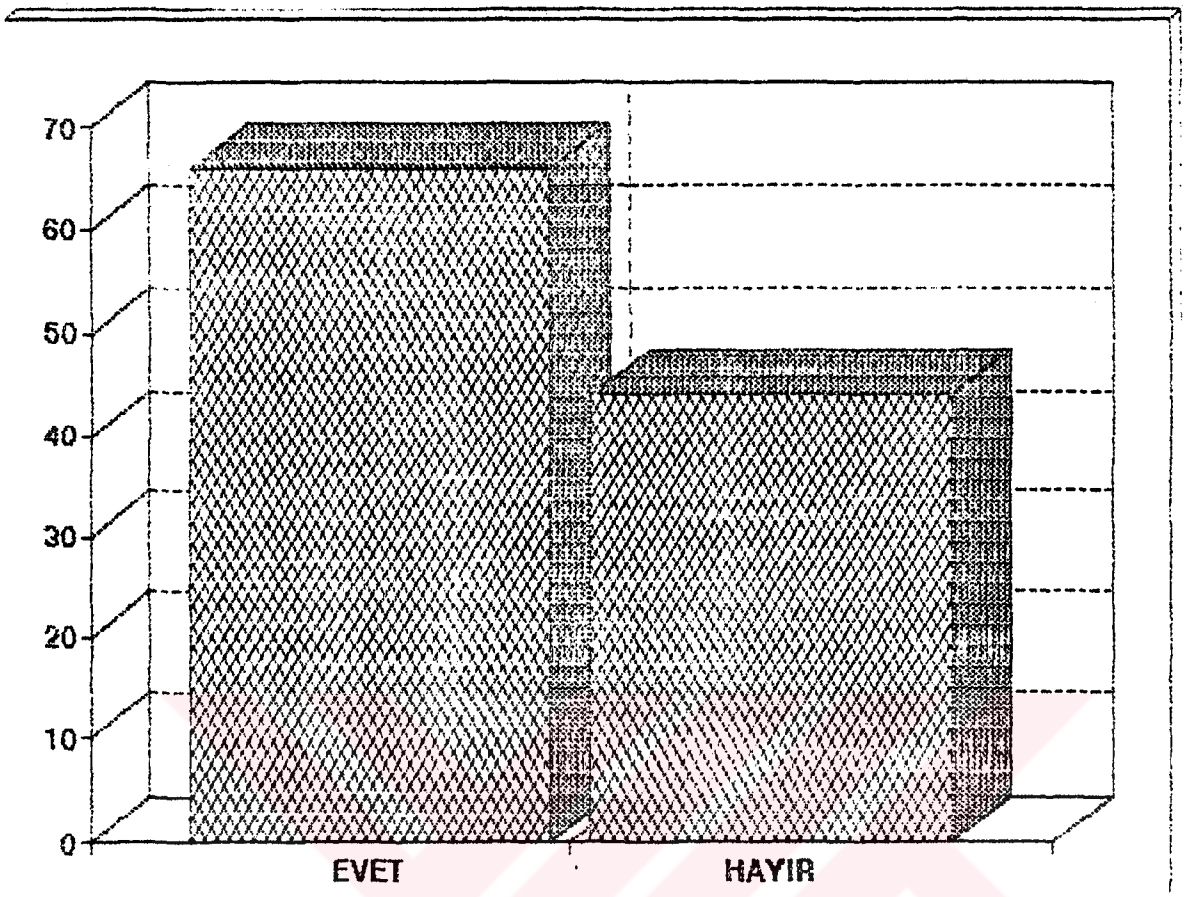

Şekil 13: Rekreasyon alanını kullanım derecesi
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

Korudaki fonksiyon alanlarının seçimi

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanındaki dinlenme spor, çocuk oyun alanı gibi fonksiyonların yer seçimine verdikleri cevaplar incelendiğinde evet cevabı verenler %80, hayır cevabı verenler %20 dir. Planlama bölümünde belirtildiği gibi fonksiyon alanlarının yerleri genel itibariyle doğru seçilmiştir. (Şekil-14)

Yer Seçimi İçin Düşünceleri

Rekreasyon alanındaki fonksiyonların yer seçimini doğru bulmayan %20 lik grup düşüncelerini şöyle sıralamaktadırlar. Fonksiyonların düz alanlarda olmasını isteyenler %4, manzara noktalarında %6, açık alanlarda %7, rüzgara kapalı alanlarda %6, fonksiyonların birbirine yakın olamsı %12. Bu %20 lik hayır cevabu veren grubun %65 'i ise herhangi bir fikir beyanında bulunmamaktadırlar. (Şekil).

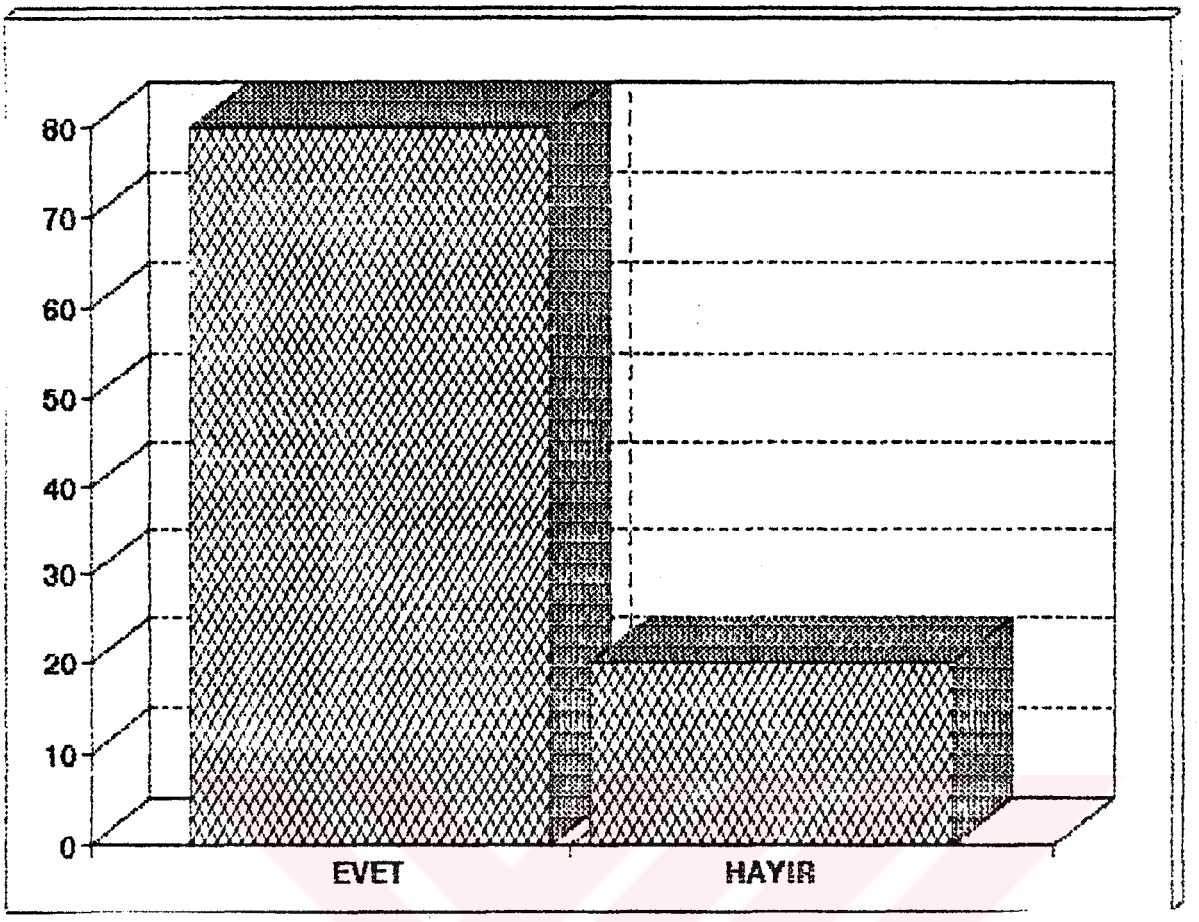

Şekil 14: Fonksiyon alanlarının yer seçimi

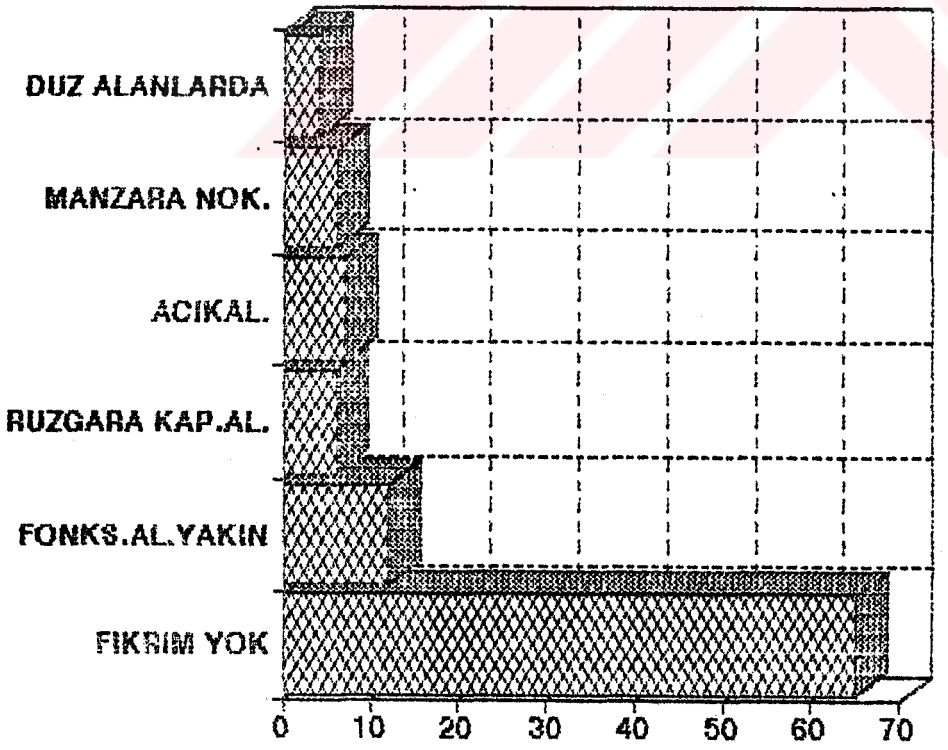

Şekil 15: Rekreasyon alanındaki fonksiyonların yerlerini niçin doğru bulmadıkları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

Manzara noktalarının doğru seçilip seçilmediği

Anketi cevaplayanların manzara noktalarıyla ilgili düşünceleri Şekil 16 da ifade edilmektedir. Evet cevabı verenler %90, hayır ise %10 dur.

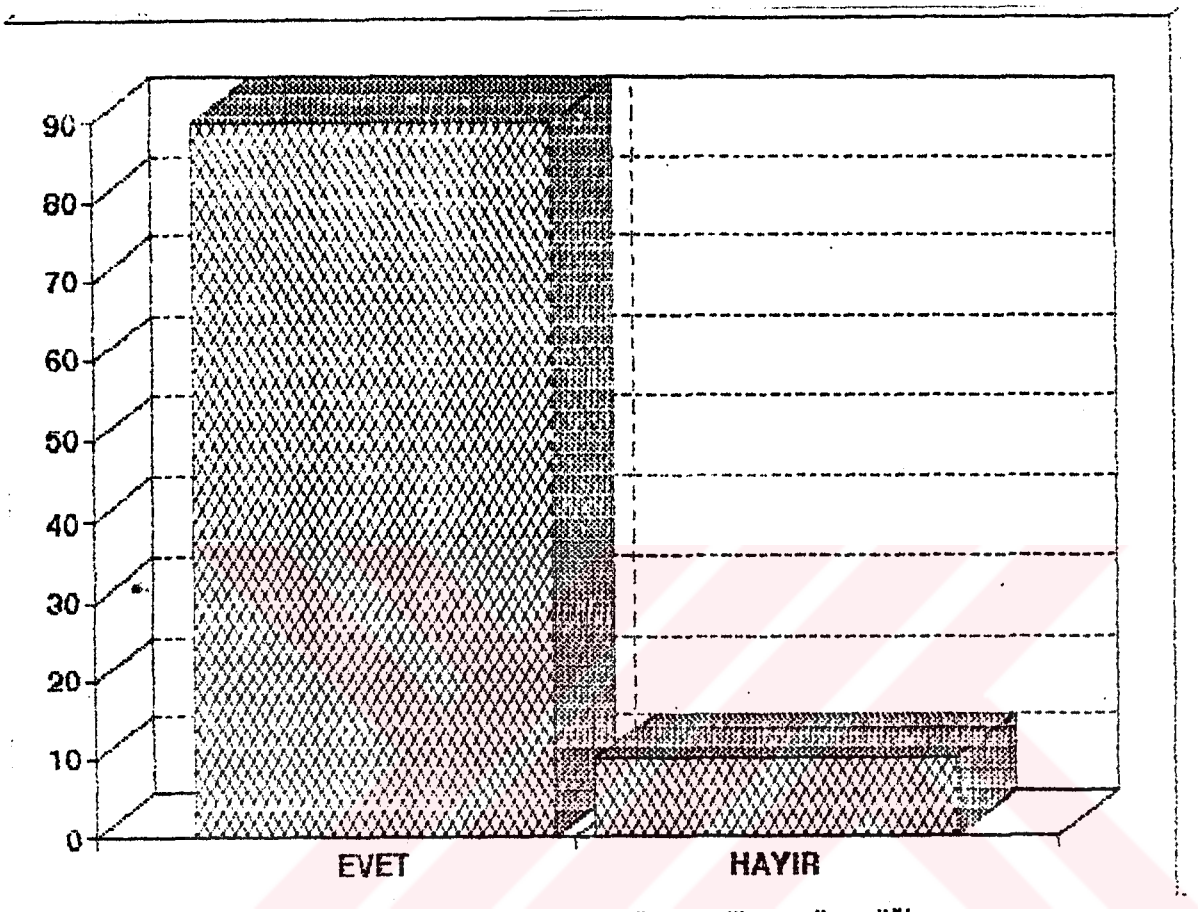

Şekil16: Manzara noktalarının doğru seçilip seçilmediği

Kaynak: Yerende yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

Bitkilerle ilgili bakım çalışmalarının yapılıp yapılmadığı

Alınan cevaplar incelendiğinde evet %40, hayır %60 dır.

Rekreasyon alanını yeterli derecede temiz bulup bulmadıkları

Anketi cevaplayanların verdikleri cevaplar Şekil 17 de görülmektedir. Alanın temizliğini yetirli bulanlar %44, yetersiz bulanlar ise %66 lık orana sahiptir.Anketi cevaplayanların soru 10 da rekreasyon alanındaki eksiklikleri sıralarken temizliğin %62 ile yetersiz olduğunu belirtmişlerdi. Görülüyorki alanda temizlik ciddi bir sorun olarak görülmekte ve anketi cevaplayanlar benzer sorulara %66-%62 gibi aynı cevabı vedmektedirler.

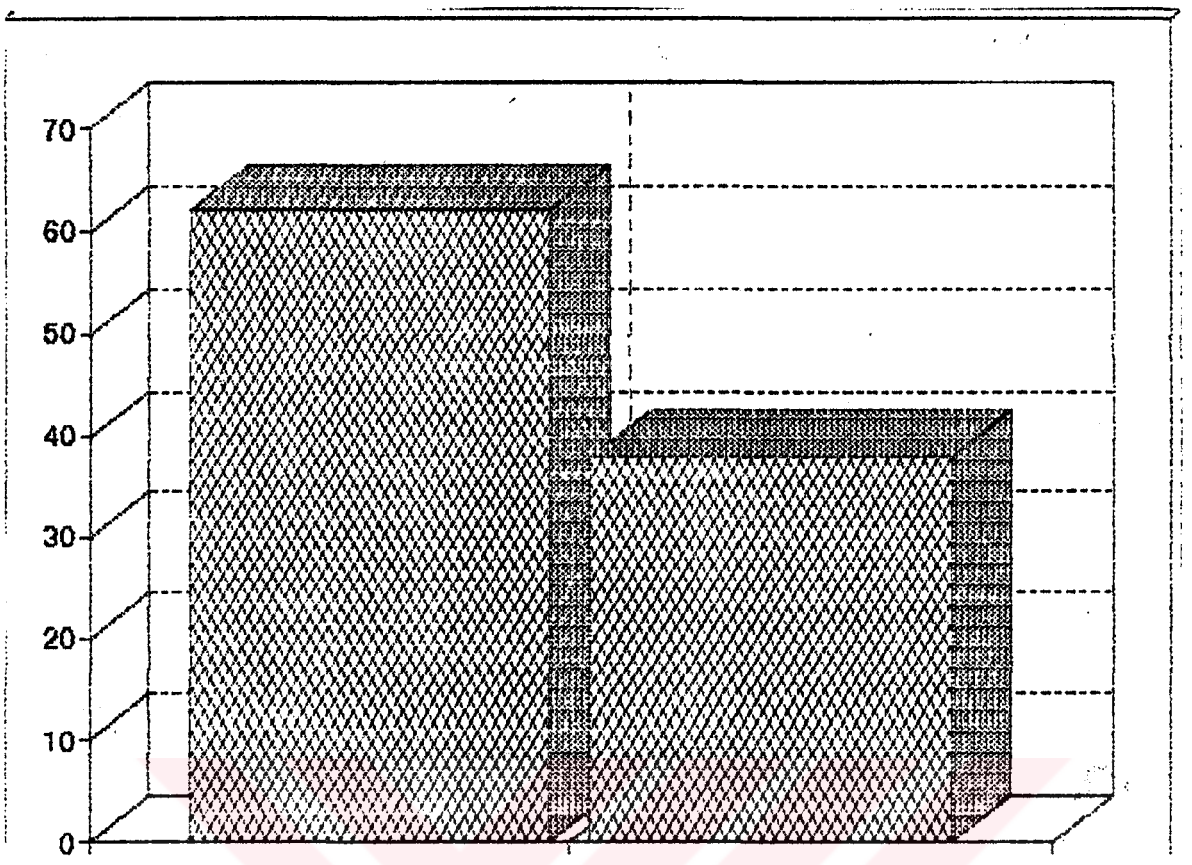

Şekil 17: Alanda temizliğin yeterli olup olmadığı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

Velilere rekreasyon alanında kendilerini güvenlikte hissedip hissetmedikleri sorulmuştur. Velilerin verdikleri cevaplar Şekil-18 de ifade edilmektedir. Rekreasyon alanında kendilerini güvenlikte hissedenler %52, güvenlikte hissetmeyenler %48 dir.

Girişte ücretin ödenip ödenmediği

Anketi cevaplayanlar bu soruya %100 hayır cevabını vermişlerdir.

Boğazda bu tür alanların çalışmasının istenip istenmediği

Anketi cevaplayanlar, boğazda rekreasyon alanların çalışmasını büyük oranda istemektedirler. Çoğalmasını isteyenler %96, istemeyenler ise %4 tür (Şekil-19).

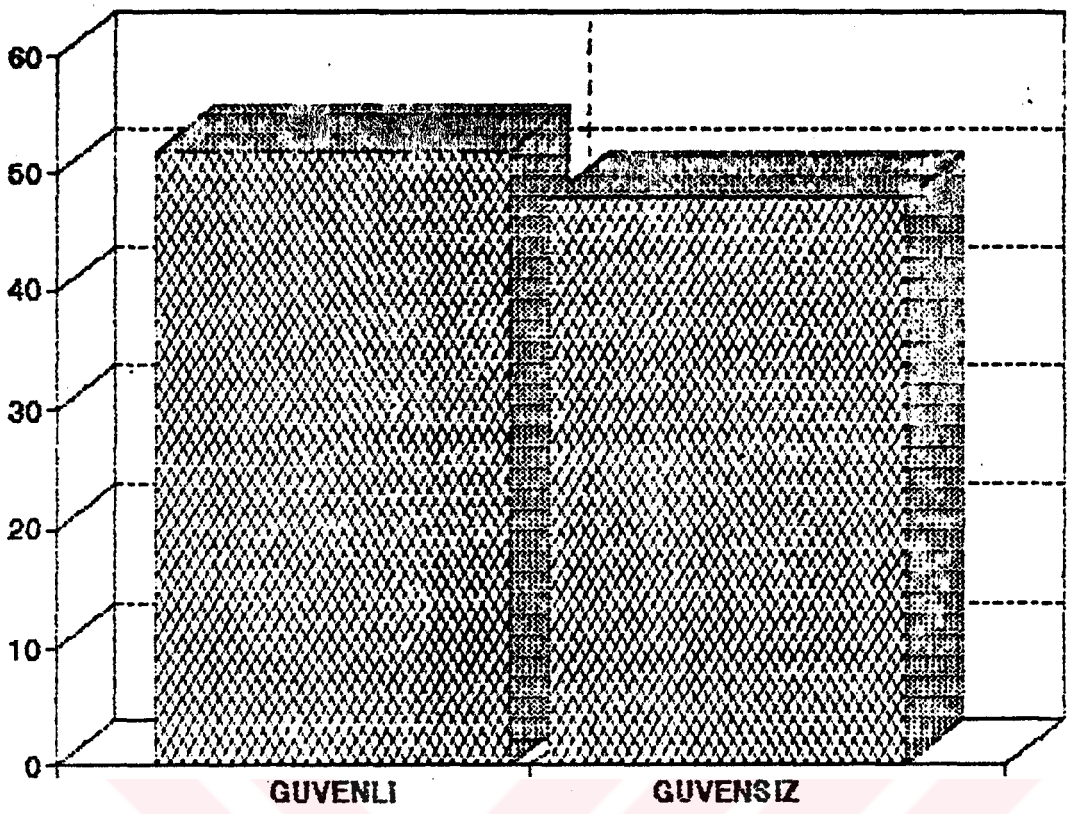

Şekil 18: Rekreasyon alanını kullananların kendilerini güvenlikte hissedip hissetmedikleri

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

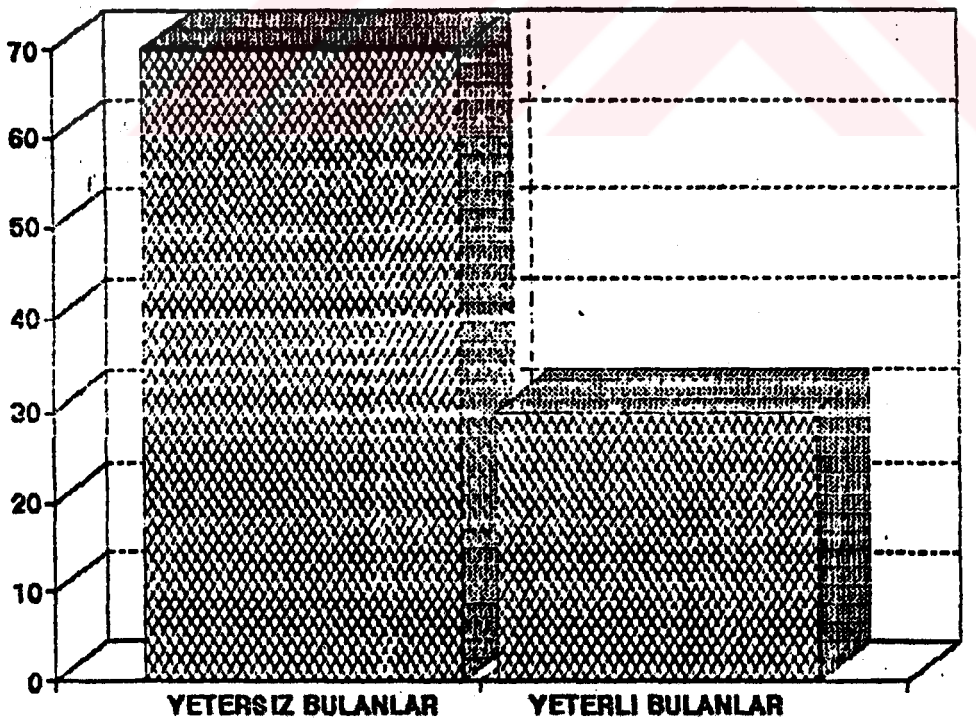

Şekil 19: Boğaz üzerinde benzeri rekreasyon alanlarının çoğalmasını isteyip istemeyenler

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

Rekreasyon alanına yöre dışından gelenlerin sayısında artış olup olmadığı

Velilerden alınan cevaplar Şekil-20 de ifade edilmektedir. Dışarıdan gelenlerin sayısında artış olduğunu söyleyenler %94, olmadığını söyleyenler %6 oronına sahiptir.

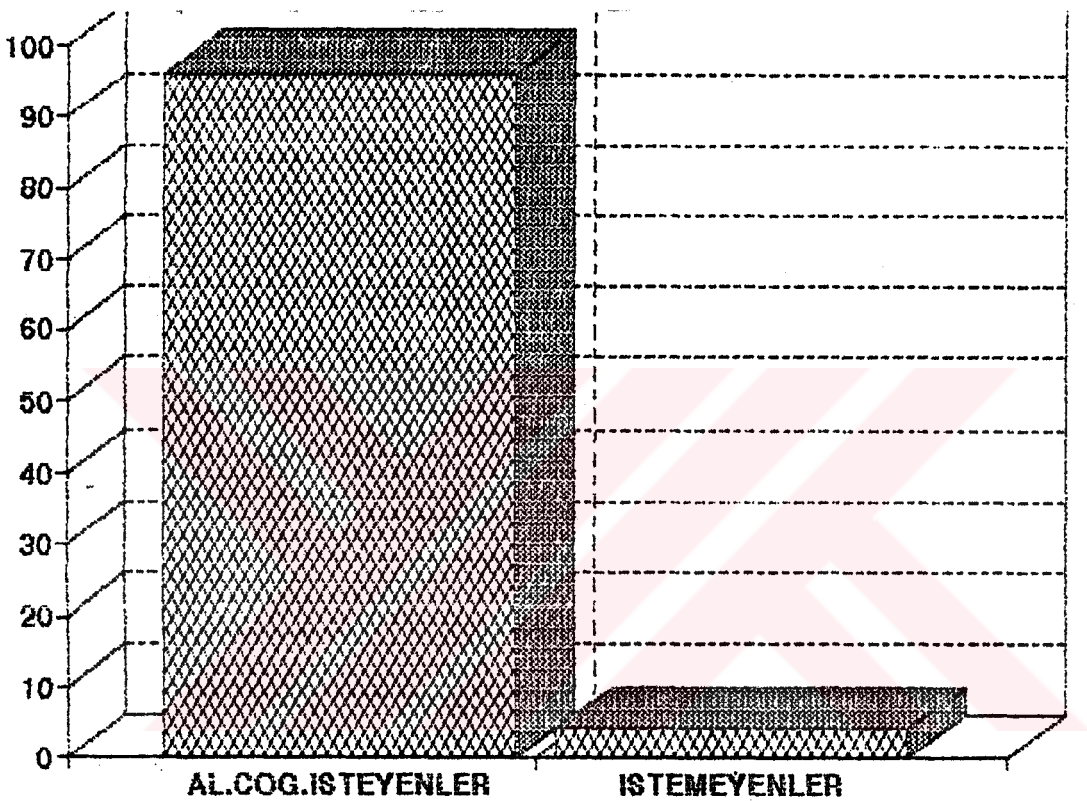

Şekil 20: Rekreasyon alanının halka açılışından sonra mahalledeki kişi sayısında artışın olup olmadığı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmalır, Mart 1993 İST.

Şekil-20 de görüldüğü gibi rekreasyon alanları yer aldıkları mahallenin gündüz nüfus kalabalığını etkilemektedir. Örnein Eminönü'nde ikamet eden nüfus 70000 olduğu halde gündüz aynı alanı kullanan nüfus 1500000 e çıkmaktadır.

Dışardan gelenler hakkındaki düşünceler

Şekil-21 de velilerin mahallelerine dışarıdangelenler hakkındaki düşünceleri görülmektedir.Onların bu ve benzeri rekreasyon alanlarından yararlanmalarını isteyenler %66, gelenlerin alanı bilinçsiz kullandığını söyleyenler %12 dir.

Görüldüğü gibi velilerin mahallerinde veya başka benzeri rekreasyon alanlarından herkesin yararlanması gerektiği görüşünde büyük oranda birleşilmektedir. Ancak gelenlerin bir kısmının alanı bilinçsizce kullandıkların ya da geriktiği şekilde sahiplenmediklerini belirtmektedirler. Benzeri alanların özellikle yazın gecelemeye daha müsait olması ve görevli sayısının yetersiz olması sarhoşların sayısının artmasında etken olmaktadır.

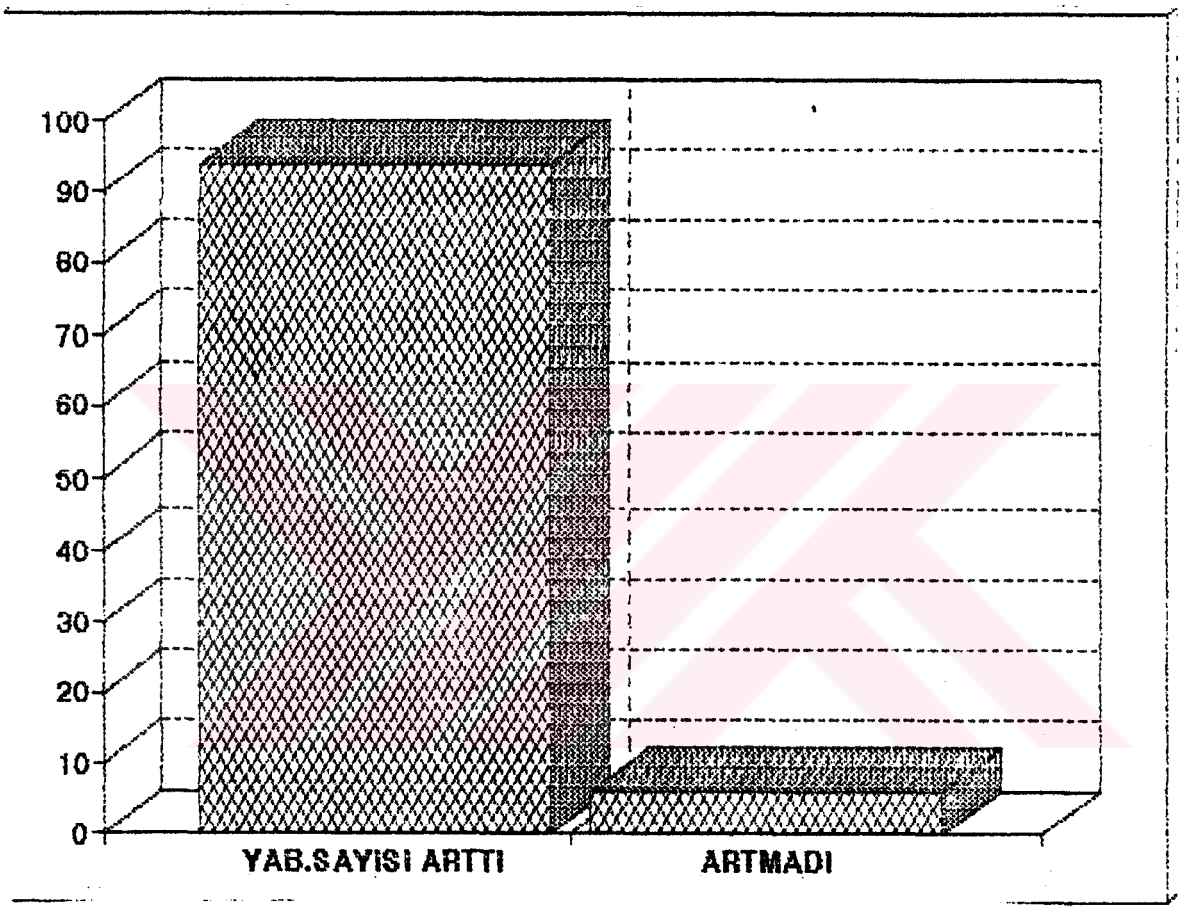

Şekil 21: Kullanıcıların mahallelerindeki rekreasyon alanının açılışından sonra dışardan gelenlerin sayısında artış olup olmadığı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, MART 1993 ist.

Yöre halkının idareciler ve işletmeciler hakkındaki düşünceleri.

Anketi cevaplayanların idareciler hakkındaki düşünceleri incelendiğinde denetimin yetersiz olduğunu %30, görevli sayısının yetersiz olduğu %10, güvenliğin yetersizliği %16 ve herhangi bir fikir de bulunmayanların oranı ise %34 dür (Şekil-22).

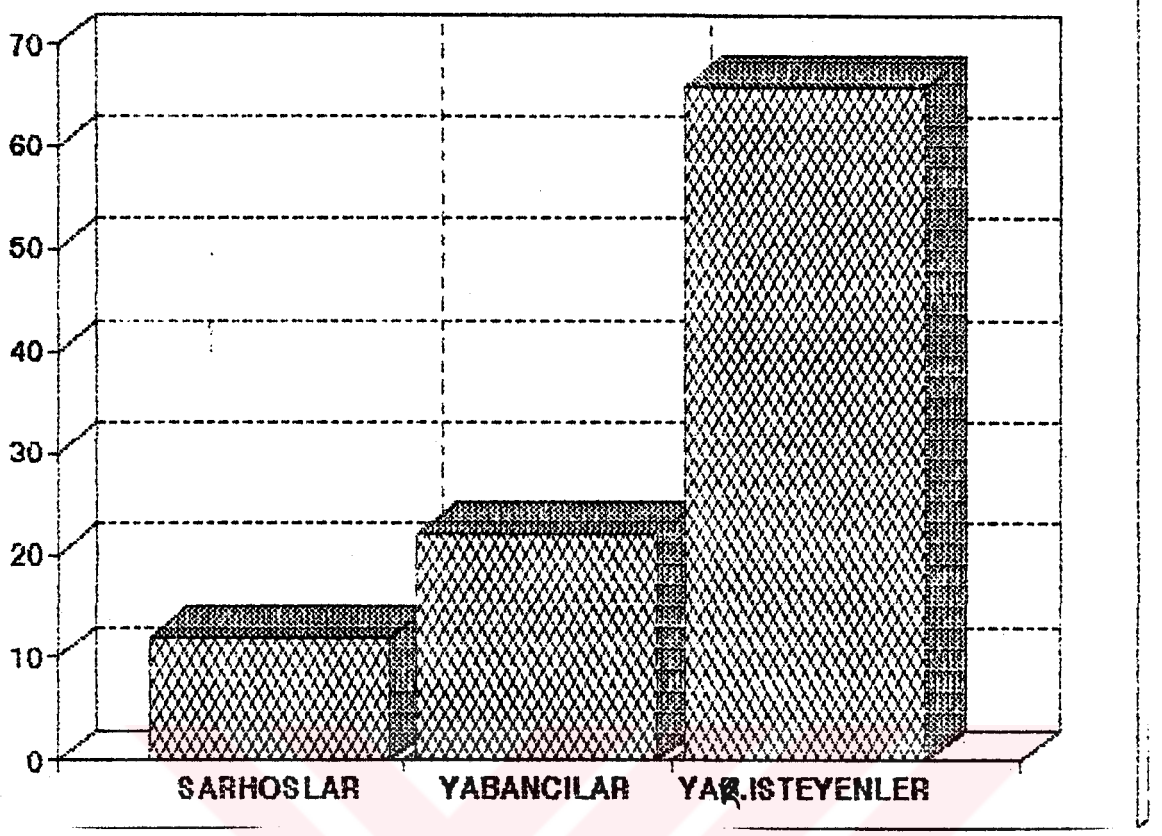

Şekil 22: Kullanıcıların idareciler ve işletmeciler hakkındaki düşünceleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları. Mart 1993 İST.

3.1.5.2 Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunları İle Karşılaştırılması.

Rekreasyon alanı orta yaş grubundaki, orta gelir düzeyinne sahip daha ziyade aile grupları tarafından kullanılmaktadır. Kullanım sıklığı ise ayda ortalama 2-3 kezdir. Alanı kullanan ve anket sorularına cevap verenlerin %66 sı her ne kadar taşra doğumlu olsalar da %90 ı en az 10 yıldır İstanbul'da turmaktadır. Dolayısıyla alanı ve çevrelerini tanıyan kimselerdir. Anketi cevaplayanların rekreasyon alanını kullanma amaçları ise spor, piknik, dinlenme ve eğlenmedir. Alanı tercih nedenleri ise rekreasyon alanında manzara ve doğal güzellikler temiz hava, piknik alanları, spor alanları, çocuk parkı, koşu yolu ve çay bahçesidir. Görülüyor ki planlama bölümünde dile getirilin piknik alanları, spor alanları, çocuk oyun alanları ve kafenin yetersizliği halkın rekreasyon alanını tercih nedenleri olarak ortaya çıkmakta ve bunların ne denli gerekli olduğunu ortaya koymaktadır.

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanında eksik buldukları şeyler ise sırasıyla temizlik, WC, güvenlik, spor alanları, çocuk oyun alanları, çocuk evi,

gazino, botanik bahçesi gibi şeylerdir ki bunlarda yine, planlama bölümünde yetersizliği ortaya konan hususlardır.

Planlama bölümünde ortaya konan yönetim binasının eksikliği alanda temizliğin yeterli derecede yapılmamasına, güvenliğin sağlanmamasına, donatıların kvtü kullanımına, sahipsiz hayvanların rastgele dolaşması gibi sonuçlara sebeb olmaktadır. Plan daha ziyade aileler tarafından kullanıldığından, aileler özellikle çocuklarını sarhoşlara, sahipsiz hayvanlara ve diğer olası olaylarakarşı güvensizlikte hissetmektedirler.

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanı için düşünceleri aşağıda sıralanmıştır.

* Rekreasyon alanındaki eksikler giderildiğinde alanın %66 olan kullanımı %100 e çıkacaktır.

* Rekreasyon alanındaki donatıların yer seçimi, velilerin %80 oranında doğru bulunmaktadır. Yer seçimini doğru bulmayan %20 lik grup ise; fonksiyonların düz alanlarda, birbirine yakın olması, güvenlik açısından açık alanlarda, rüzgara kapalı yerlerde ve manzaraya hakim noktalarda olmasını istemektedirler. Bunların da %65 i herhangi bir fikirde bulunmamakta ancak yer seçiminin yanlış olduğunu belirtmektedirler.

* Anketi cevaplandıranlardan manzara noktalarının %90 isabetli olduğunu söylemektedirler.

* Rekreasyon alanının temizliği veliler tarafından %66 oranında yetersiz bulunmaktadır. Güvenliği ise %52 oranında yetirli bulunmaktadır. Alana girişte ücret ödenmektedir.

* Boğaz üzerindeki rekreasyon alanlarının çoğalması %96 oranında istenilmektedir. Bu tür alanlar halka açıldığında o mahallediki geçici nüfusta bir artışın olduğu yapılan anketlerdle tesbit edilmiştir. Anketi cevaplandıranlar dışarıdan mahallelerine gelen ziyaretçiler hakkında iyi düşüncededirler. Örneğin anketi cevaplandıranlardan %66 sı bu kişilerin şehir içerisinde ender bulunan bu doğa parçalarından herkesin yararlanmasını onların doğal hakları olarak kabul etmektedirler. Ancak onlardan istedikleri şey rekreasyon alanı ve içindeki donatılara sahip çıkılması, bu gibi alanlar az da olsa mahalledeki sarhoş sayısını arttırmaktadır.

3.1.6. Kullanıcılara Göre Rekreasyon Alanı

a) Anket Yapılan Kişinin Cinsiyeti

Ziyaretçilerin cins durumları Şekil-23 de ifade edilmektedir. Kadınların oranı %58, erkeklerin ise %42 dir.

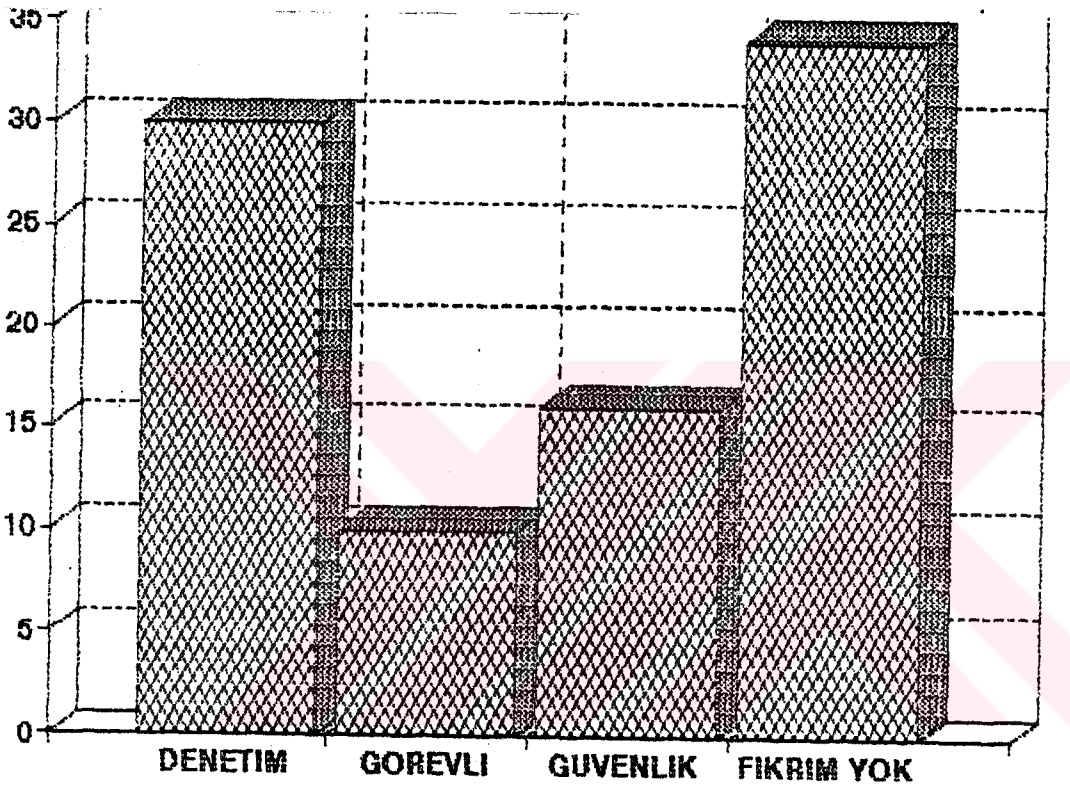

Şekil 23: Ziyaretçilerin cinsiyet durumları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

b)Kullanıcıların cinsiyeti

Ziyarete gelenlerin sayısı incelendiğinde, kadınlar %58, erkekler %42 dir (Şekil-24). Şekil-24 de görüldüğü gibi alan daha çok kadınlar tarfından kullanılmaktadır (Şekil-24):

c) Kullanıcıların yaş Durumları

Anketi cevaplayanların yaş durumları incelendiğinde, 15-30 yaş grubu arasında olanlar %34, 31-50 orta yaş grubunda olanlar %57, 51 ve üstü yaşlı grup ise %9 dur. Bunların yaş ortalamları ise 24 tür. Şekil-25 te görüldüğü gibi orta yaş grubu %57 oranıyle en fazla yığılımı içermektedir (Şekil-25).

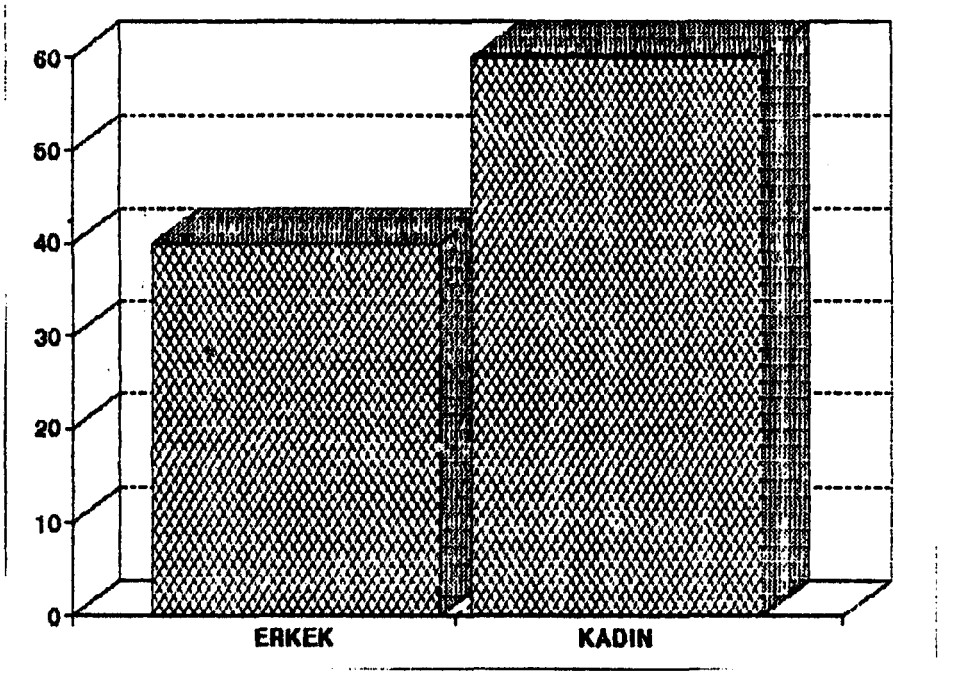

Şekil 24: Kullanıcıların cinsiyeti
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

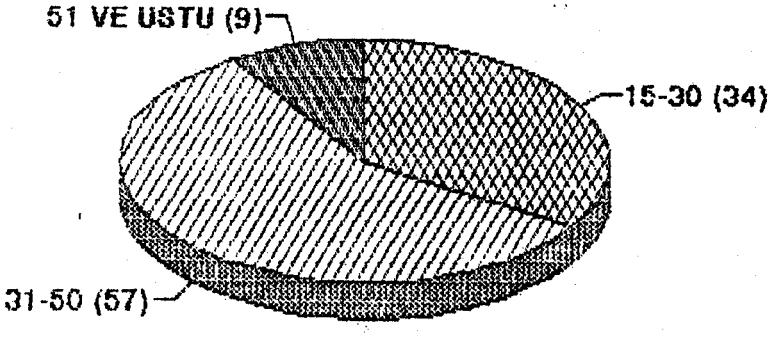

Şekil 25: Kullanıcıların yaş durumları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, mart 1993 İST.

d) Meslek Durumları

Kullanıcıların meslek durumları Şekil-26 da açıklanmaktadır. Meslek dağılımları ise; ev hanımı %12, öğrenci %27, emekli %16, memur %8, işçi %13, mühendis %2, doktor %2, esnaf %10, öğretmen %2, ve diğer meslek grupları ise %18 dir. Görüldüğü gibi öğrenciler %27 ile oranı en yüksek olan ve alanı en çok kullanan meslek grubunu oluşturmaktadır. Bunun sebebi ise anketlerin hafta içi yapılması ve özellikle de öğrencilerin boş zamanlarını kendi arkadaş yada arkadaş gruplar ile böylesi serbest alanları tercih etmeleridir.

Anketin hafta içi yapılmasından kaynaklanan diğer konu ise çalışan öğretmen, işçi, doktor, mühendis, memur ve esnaf gibi meslek gruplarının azlığına, ev hanımı, öğrenci ve emekli gibi çalışmayan meslek gruplarının yoğunluğuna neden olduğu söylenebilir.

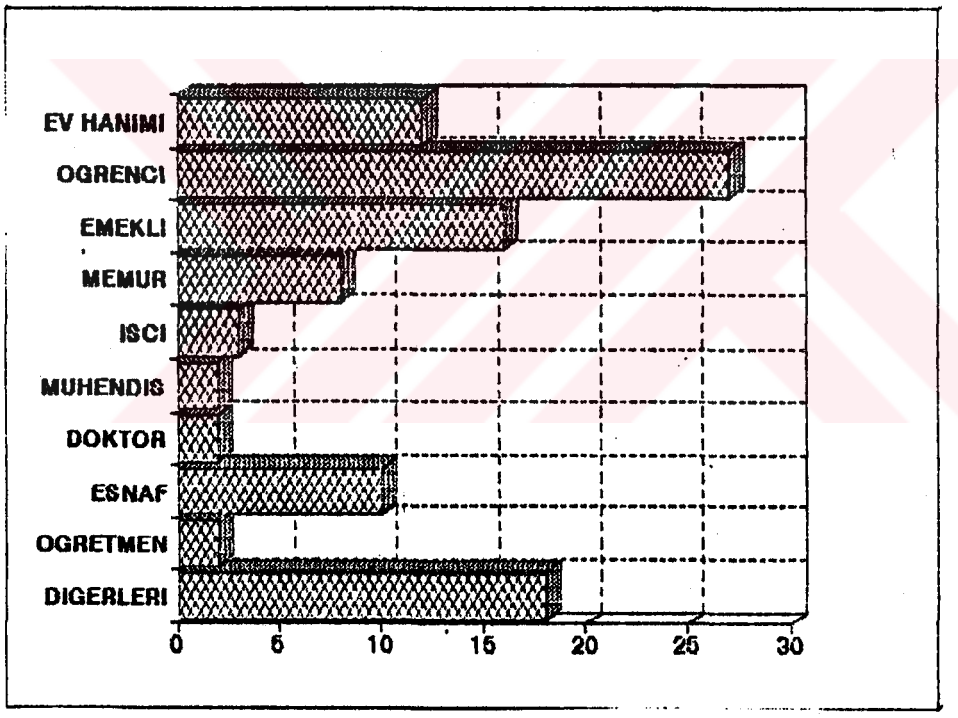

Şekil 26: Kullanıcıların meslek dağılımı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, mart 1993 İST.

e) Doğum Yerleri ve İstanbul'da oturma süreleri

Kullanıcıların doğum yerleri ve İstanbul'da oturma sürelerine verdikleri cevaplar incelendiğinde; ziyaretçilerden İstanbul doğumlu olanlar %64, taşra doğumlu olanlar %36 dır. Bunlar 1-10 yıldır İstanbul'da oturanlar %58, 10-20 yıldır %30, 21 ve üstü yıldır ise %12 dir (Şekil-27). Kullanıcıların hepsi en az 10 yıldır İstanbul'da oturmaktadırlar.

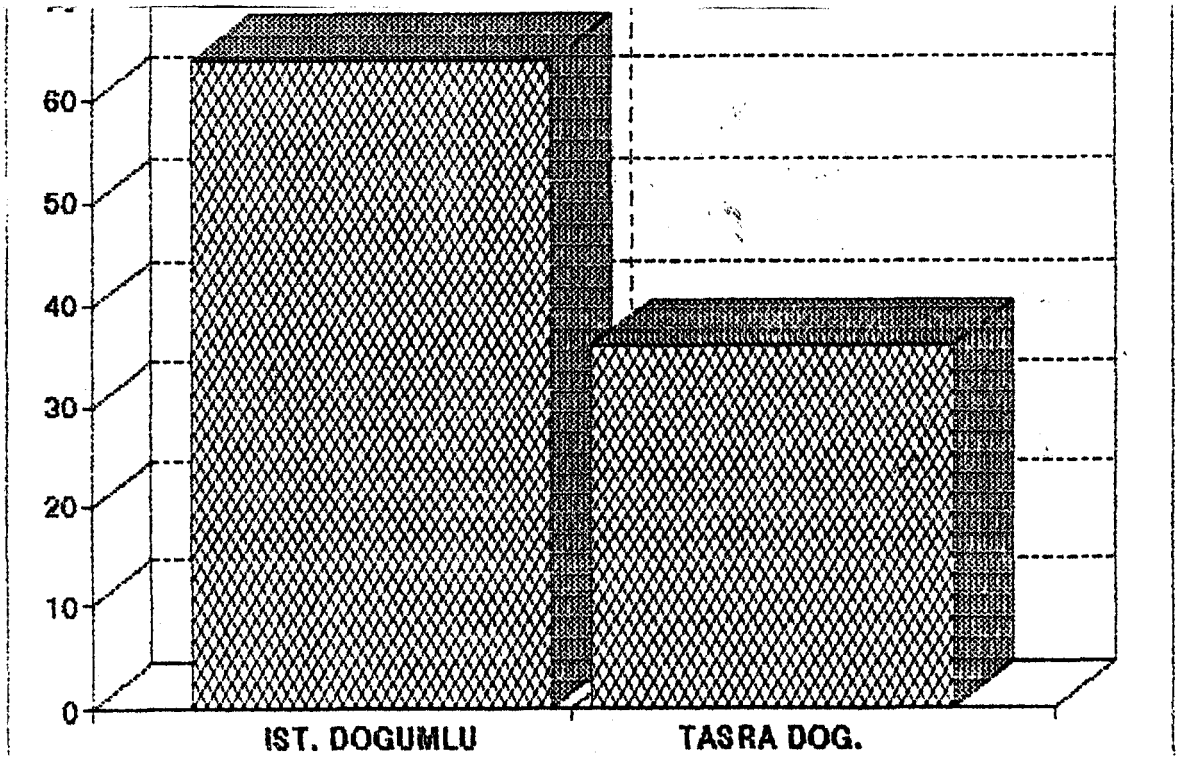

Şekil 27: Kullanıcıların İstanbul doğumlu olup olmadıkları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

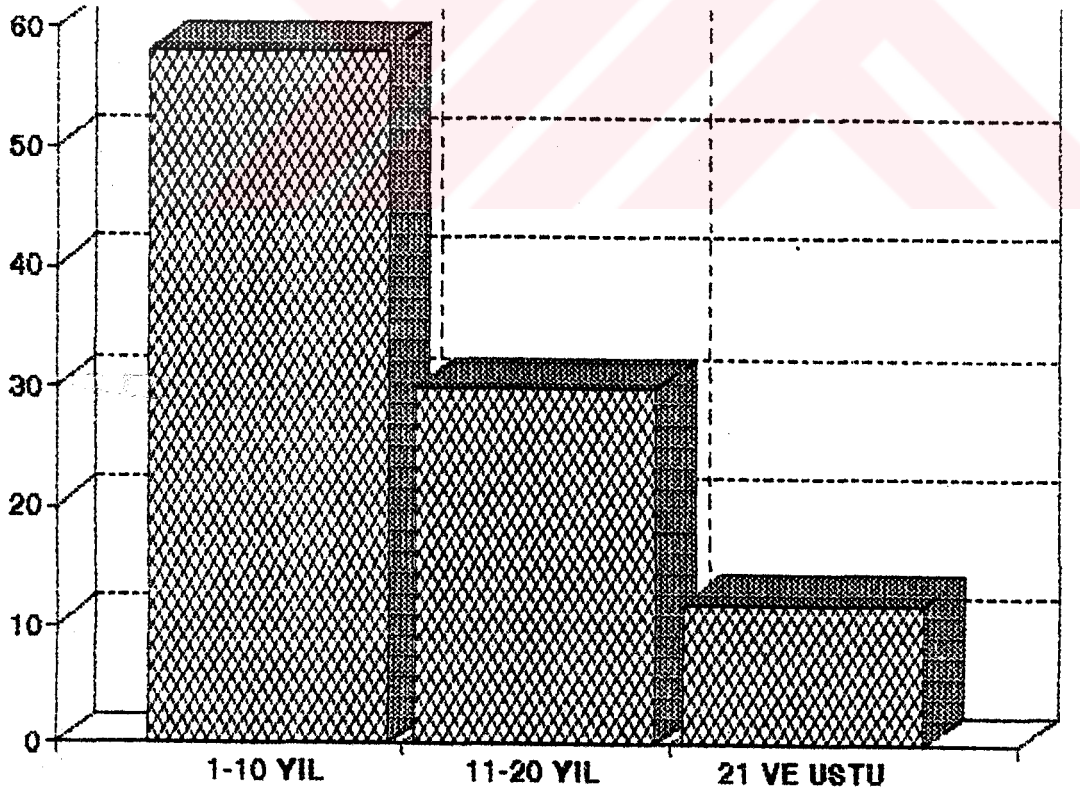

Şekil 28: Kullanıcıların kaç yıldır İstanbul'da oturduğu
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları. Mart 1993 İST.

f)Akrabalık arkadaşlık durumları

Rekreasyon alanını kullananların akrabalık arkadaşlık durumları Şekil-29 da açıklanmaktadır. Alanı arkadaşı ile birlikte kullananlar %40, ailesiyle birlikte %50, yakın akrabası ile %10 dur. Alanı misafirleriyle ile birlikte kullananlara rastlanmamıştır. Görüldüğü fgibi alan daha ziyade aileler tarafından kullanılmaktadır.

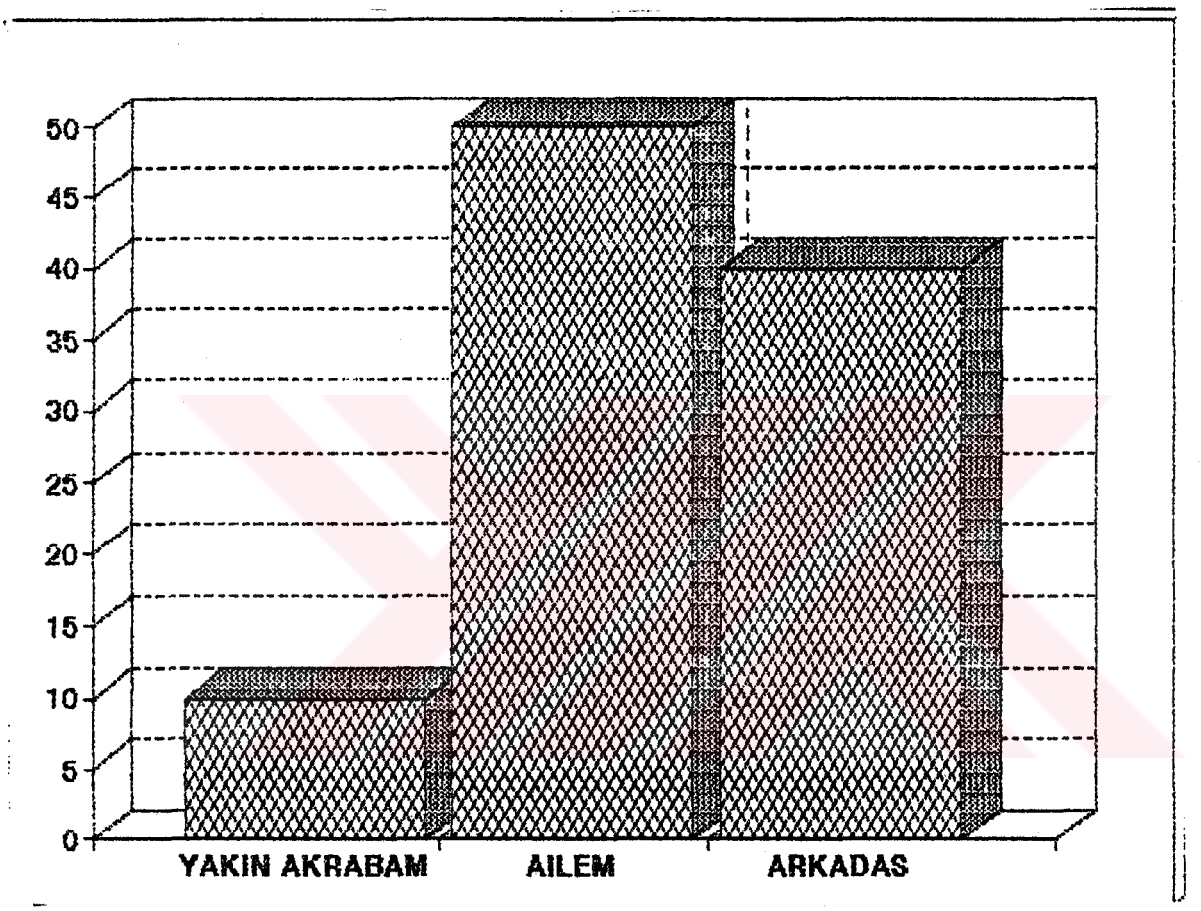

Şekil 29: Kullanıcıların alanı kiminle kullandıkları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

g) Hangi Semtte Oturdukları

Kullanıcıların oturdukları semtler incelendiğinde; oturdukları semtler çok farklı olmayıp sadece 4 bölgede toplanmaktadır. Bunlardan Üsküdar'da oturanlar %50, Kadıköy'de oturanlar %10, Ümraniye'de oturanlar %30, ve sarıgazi'de oturanlar %10 dur. Şekil/30 da açıklandığı üzere kullanıcıların çoğunluğu rekreasyon alanının bağlı bulunduğu Üsküdar ilçesi ile, çok yakınında yer alan Ümraniye ilçesinden gelmektedirler. Rumeli yakasında oturanlara karşılaşılmamıştır. Buna neden ise alanın yeterli derecede tanınmadığı, ya da alanda özel ilgi odağı oluşturacak

fonksiyonların olmayışı gösterilebilir. Örneğin Gülhane parkının yaz günlerindeki konserleri ile tanınması gibi .

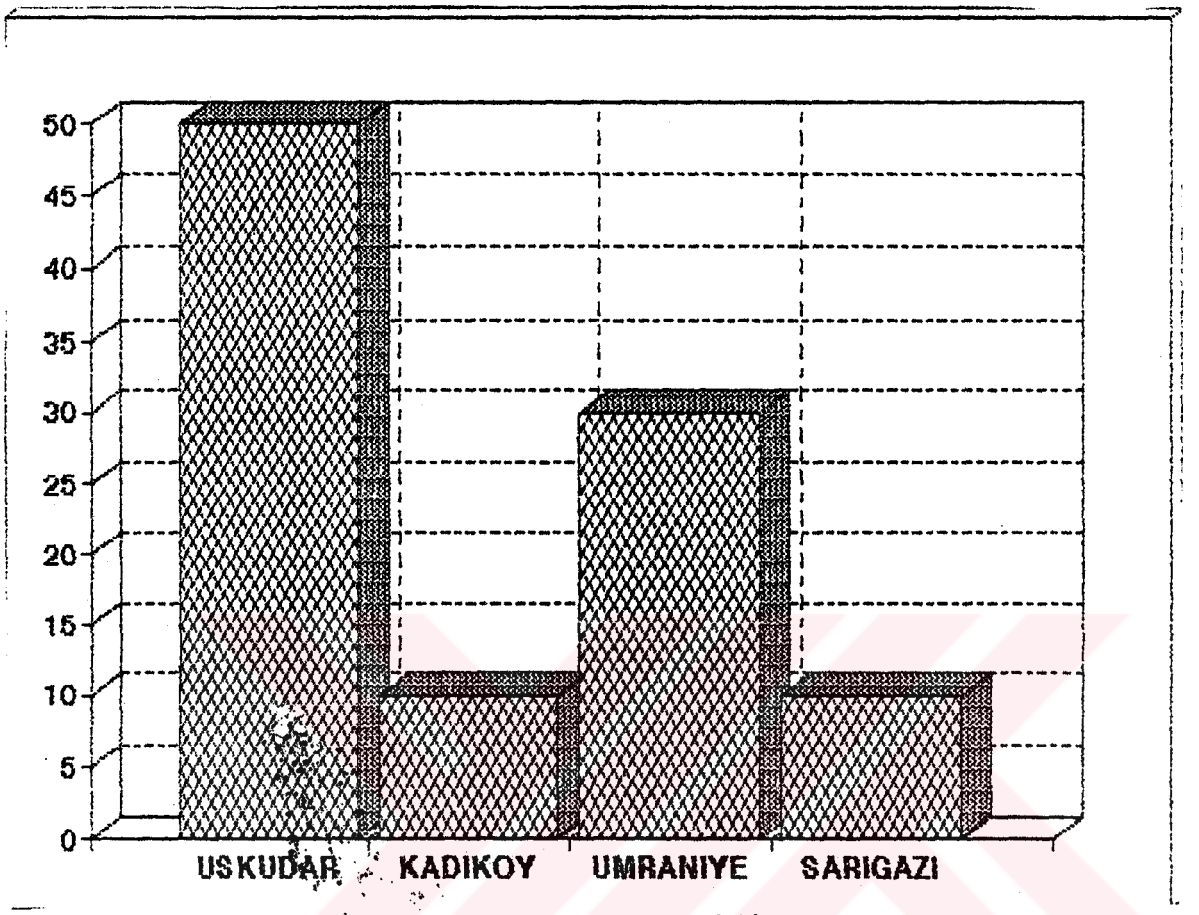

Şekil 30: Kullanıcıların hangi semtte oturdukları
Kaynak:Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

h) Alanı Ziyaret Edenlerin Alanı Kullanma Durumları

Kullanıcıların alana dah önce gelip gelmedikleri Şekil-31 de ifade edilmektedir. Rekreasyon alanına daha önce gelenler %96, gelmeyenler ise %4 gibi çok düşük oranqadır. Yani gelenlerin çoğu alan hakkında az çok bilgiye sahiptirler (Şekil-31).

i) Kullanıcıların Alana Geliş Sıklıkları

Kullanıcıların rekreasyon alanına geliş sıklıkları yıl olarak incelendiğinde; hiç gelmeyenler %4, bir defa gelenler %20, bir çok defa gelenler %40, çok kere gelenler %36 dır. Şekil-32 de açıklandığı gibi kullanıcıların %76 sı alana birden fazla %20 si ise bir defa gelmiştir. %4 lük grup ise ilk defa gelen kullanıcılar (Şekil-32).

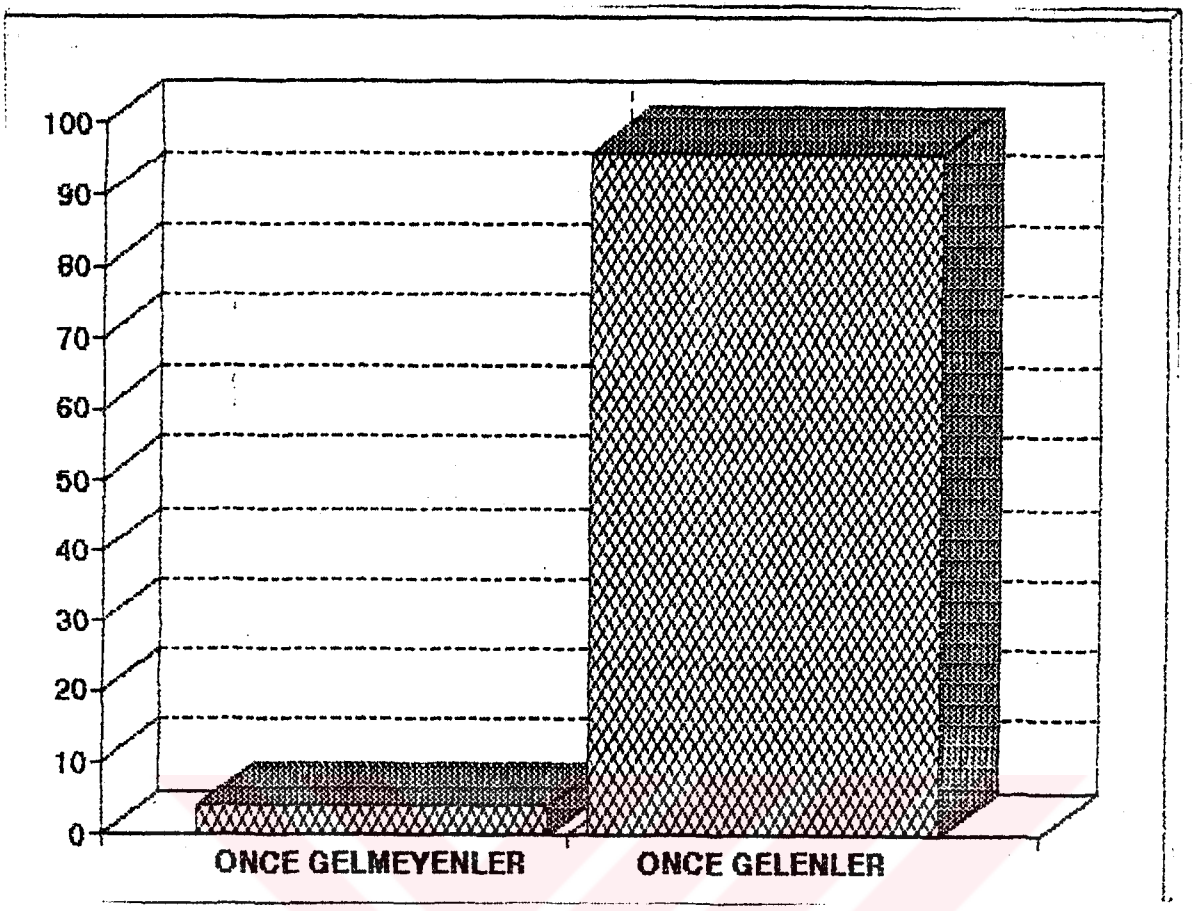

Şekil 31: Kullanıcıların rekreasyon alanına daha önce gelip gelmedikleri

Kaynak :Yerinde yapılan anket arastırmaları. Mart 1993 İST.

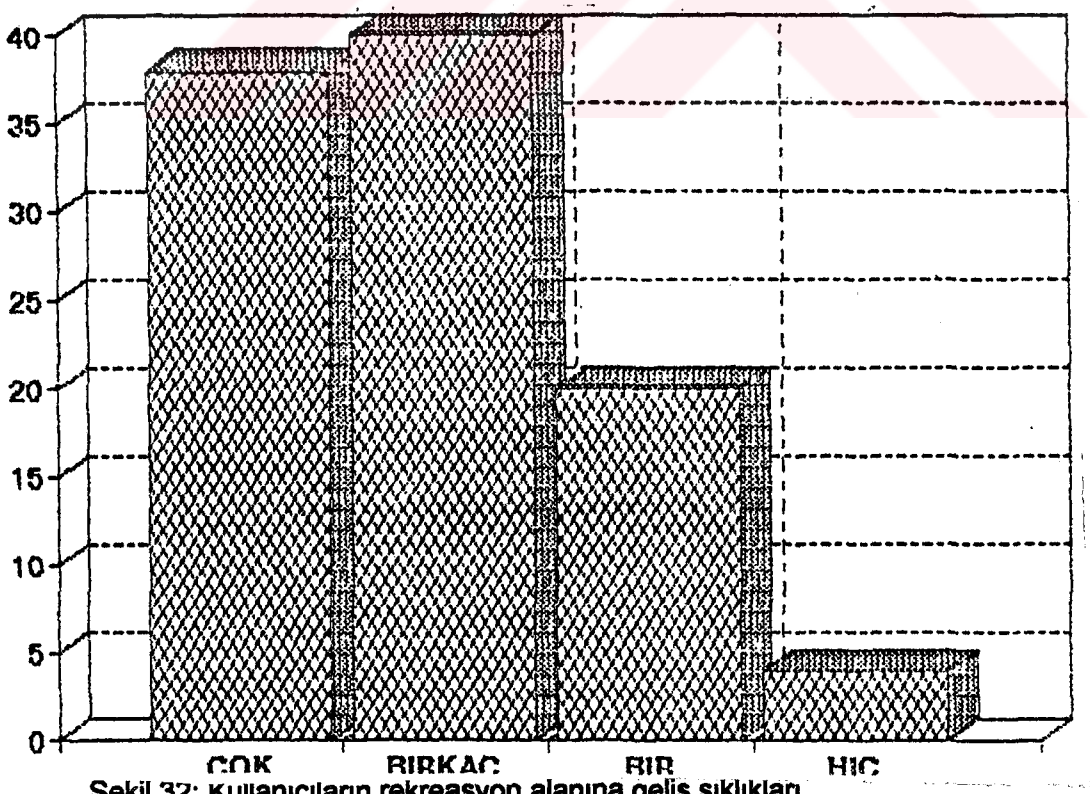

Şekil 32: Kullanıcıların rekreasyon alanına geliş sıklıkları

Kaynak: Yerinde yapılan anket areştırmaları, Mart 1993 İST.

j) Alana Ne Amaçla Geldikleri

Kullanıcıların rekreasyon alanına ne amaçla geldiklerini Şekil-33 de belirtmektedirler. Şekil-33 incelendiğinde gezip görmek için gelenler %10, yürümek için gelenler %20, spor maksadıyla %40, dinlenmek için %12, diğer eylemler için %18 dir. Kış mevsimi dolayısıyla piknik için gelenlere rastlanılmamıştır. Burada yürüme eylemine de bir spor olarak kabul edersek kullancıların %60 ı alana spor maksadıyla geldikleri ortaya çıkmaktadır.

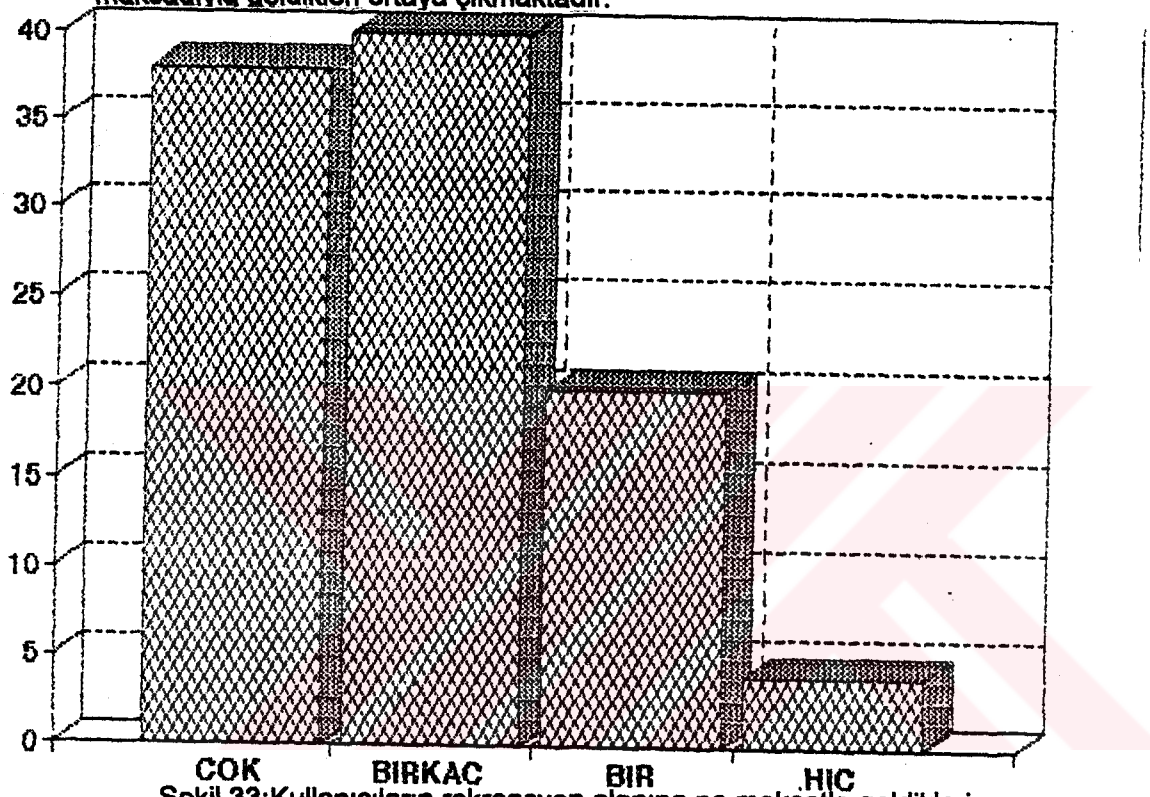

Şekil 33:Kullanıcıların rekreasyon alanına ne maksatla geldikleri

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST.

k)Yaz ve Kış Mevsiminde Hangi Aralıkta Kullandıkları

Rekreasyon alanının kullanıcılar tarafından yaz ve kış hangi sıklıkta kullanıldığı incelendiğinde; rekreasyon alanını haftada bir kullananlar kışın %20, yazın %10, haftada birkaç gün kullananlar kışın %30, yazın %20, 15 günde bir kullananlar kışın %10, yazın %30, ayda bir kullananlar kışın %40, yazın %30, yılda bir kullananlar yazın %10 dur. Yaz ve kış mevsimlerinde alanı her gün kullanan yoktur. Şekil-34 de belirtildiği gibi rekreasyon alanı kış ve yaz mevsimlerinde haftalık ve 15 günlük aralıklarla ortasıklıkta, ayda bir ise daha yoğun sıklıkta kullanılmaktadır. Burada mevsim büyük faktör olmaksızın ziyaretçilerin en az da olsa ayda bir defa alanı kullandıkları ortaya çıkmaktadır. Yazın daha çok piknik dinlenme amacıyla kullanılan rekreasyon alanı kışında spor , yürümek ve doğadaki kış manzaralarını seyir için kullanılmaktadır.

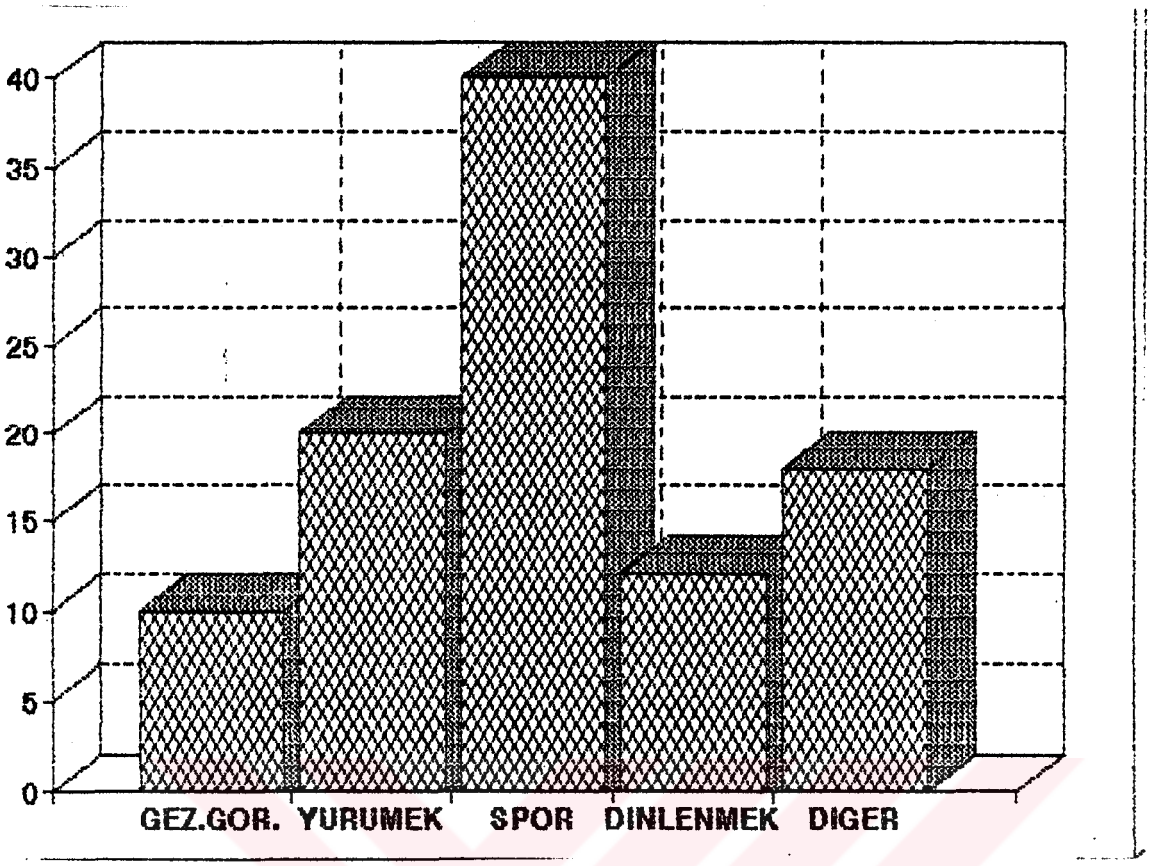

Şekil 34: Alanın yazın kullanım durumu

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İSTx

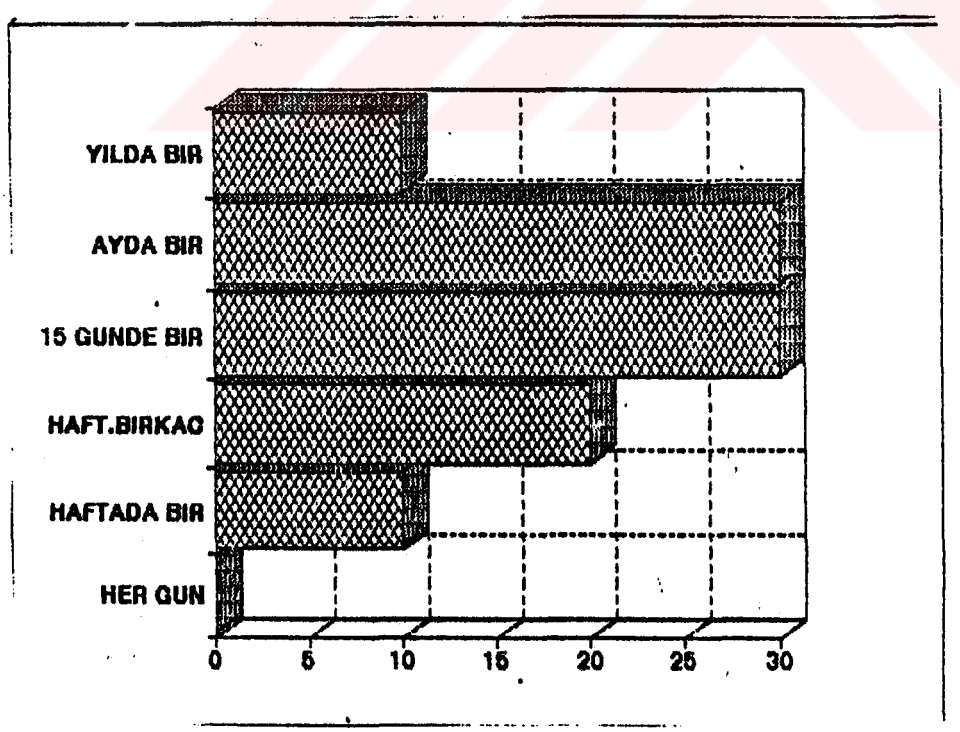

Şekil 34 -a: Alanın kışın kullanım durumu

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları,Mart 1993 İST

l) Tercih Ettikleri Günler

Kullanıcıların çeşitli gerekçelerle tercihleri incelendiğinde; pazartesi gününü tercih edenler % 10,salı günü % 6,çaryşamba günü % 12, perşembe % 4, cuma % 14,cumartesi % l6,pazar günü ise % 40' dır. Şekil 35'de değerlendirildiğinde hafta içi kullanan % 44, hafta sonu kullanan % 56 olmaktadır. Cumartesi günü hafta sonu olmasına rağmen fazla kullanılmadığı görülmektedir. Buna neden kış günlerinin kısa ve soğuk olmasıyla kullanıcılar bu günü ev için dinlenme yada çeşitli işleri için oturmaktadırlar. Pazar günü ise spor, yürümek, gezip görmek maksadıyla alanı kullanmakktadırlar.

Kullanıcıların günlük kullanım gerekçeleri aşağıda sıralanmıştır.

Hava durumuna göre % 30, boş vakte göre % 60ve işim gereği ise % 10'dur. Görüldüğü gibi boş zaman rekreasyon için büyük etkendir.

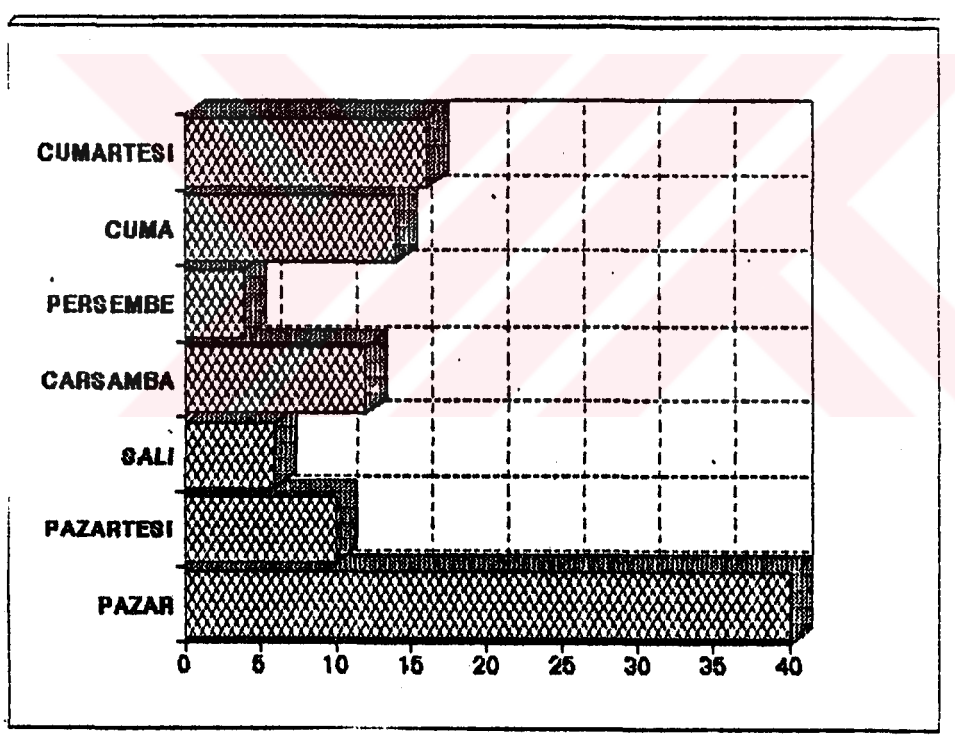

Şekil 35: Rekreasyon alanının hangi günlerde kullanıldığı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

m) Bu alanda hangi eylemde bulundukları

kullanıcıları rekreasyon alanında hangi eylemde bulundukları Şekil 36'te ifade edilmektedir. Piknik eyleminde bulunanlar % 18, spor eylemi % 36, yürümek eylemi % 14. sohbet eütmek % 8, temiz hava almak % 14, doğayı seyir % 10, olarak

görülmektedir. Burada da alanın çoğunlukla spor eylemleri için kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. (Şekil-36)

n) Alanı kullanma müddetleri

Rekreasyon alanının kullanım müddeti incemlendiğinde, alanı bir iki saat kullananlar; % 40, üç dört saat % 48, beş altı saat % 12, olduğu tespit edilmiştir. (Şekil 37). Kış günü olduğu için alanı gün boyu kullanan yoktur. Beş altı saat kullananlar ise alanı spor amacıyla kullananlardır.

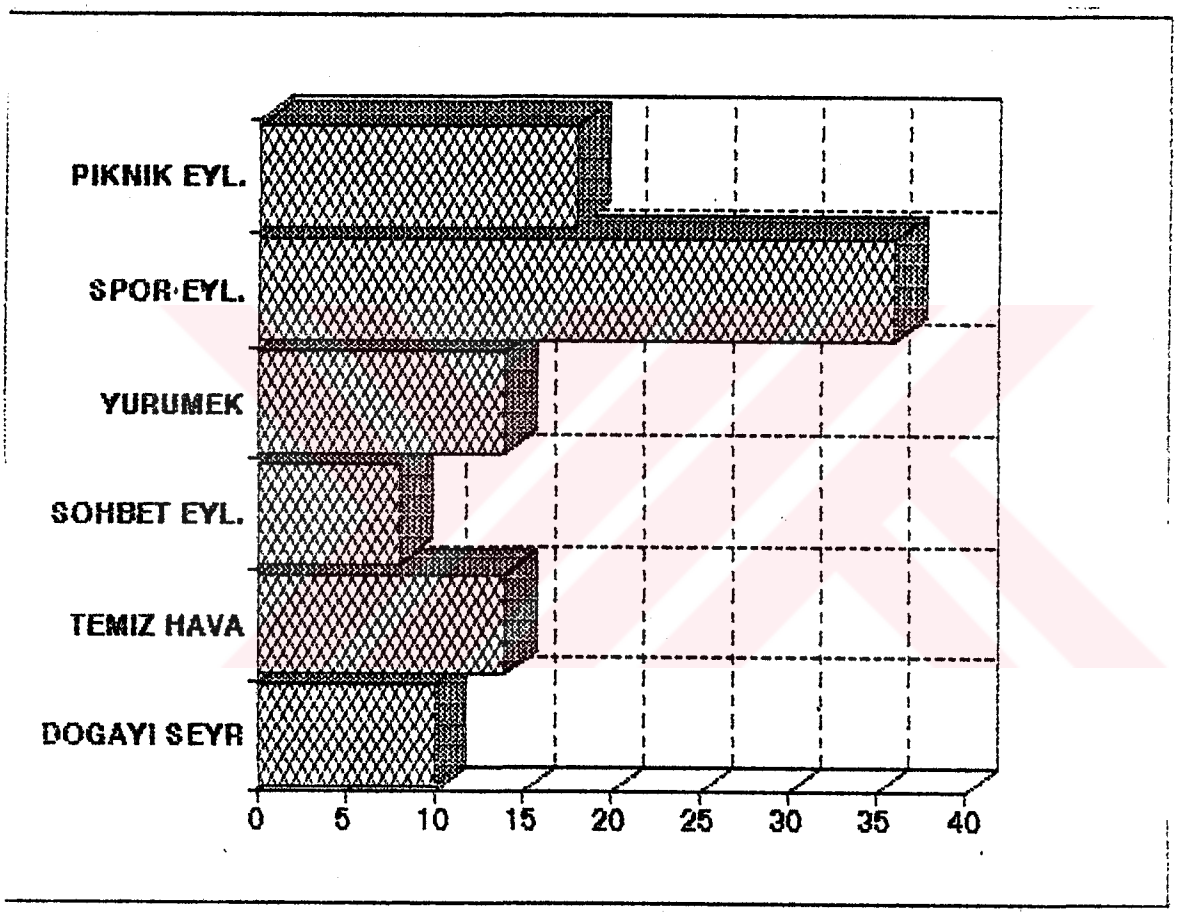

Şekil 36: kullanıcıların alanda yaptıkları eylemler

Kaynak : yerinde yapılan anket araştırmaları,Mart l993 İST

o) Planlama açısından düşünceleri

Kullanıcıların rekreasyon alanının planlaması ile ilgili cevapları incelendiğinde: alanın planlamasını çok iyi bulanlar % 10, iyi bulanlar % 70, kötü biulanlar isee % 20'dir. (Şekil- 38)

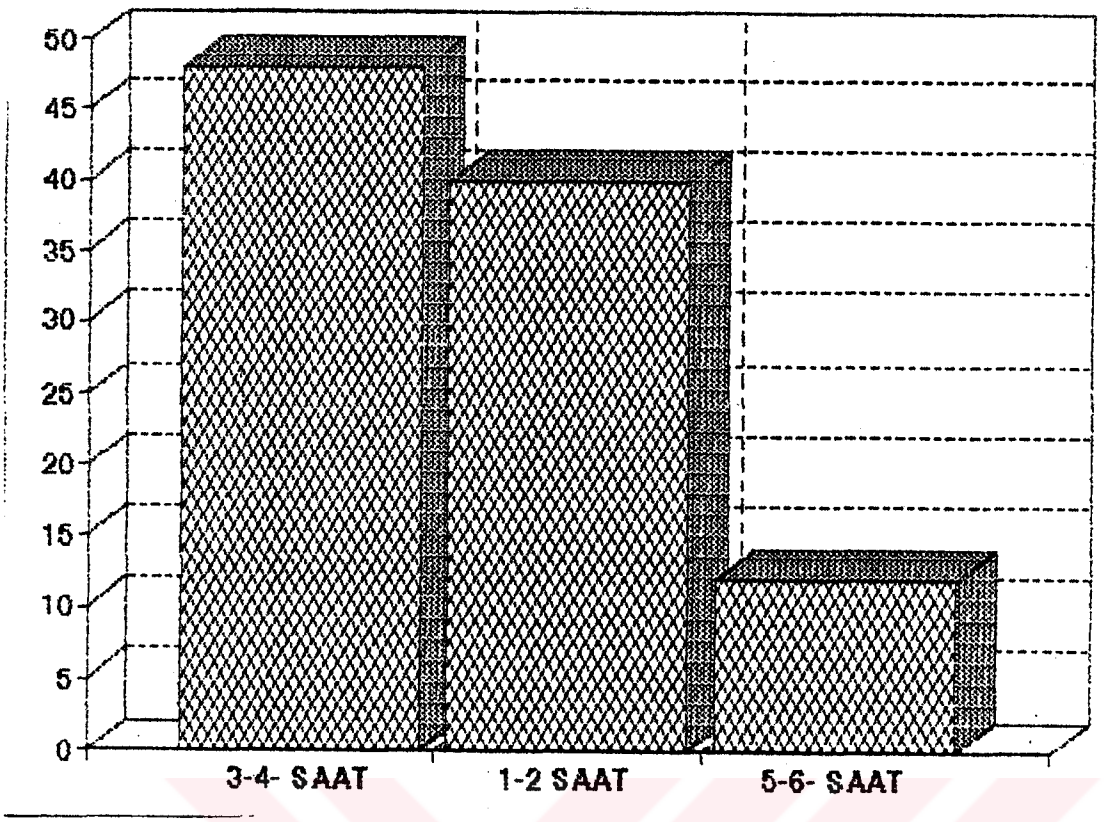

Şekil 37: Rekreasyon alanının kullanım müddeti

Kaynak : Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST

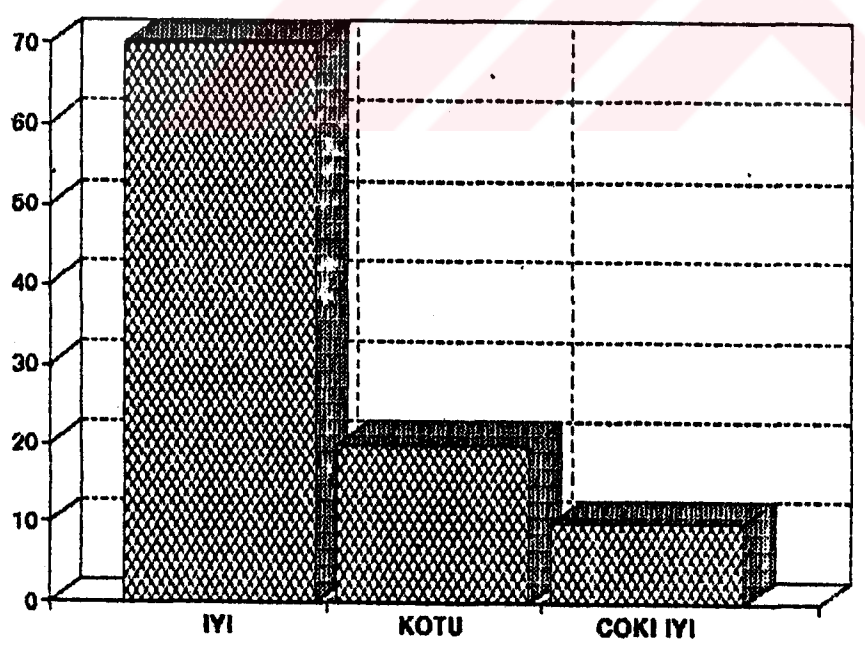

Şekil 38: Kullanıcıların rekreasyon alanının planlamasına göre yönelik düşünceleri

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST

Kullanıcılar rekreasyon alanını kötü bulma nedenlerini şöyle sıralamaktadırlar.: Donatılar yeterli diyenler % 20, yetersiz diyenler % 40, donatılar dağınık diyenler % 6. bağlantılar yetersiz % l4,sert zeminler %l2,doğal ortam bozulmuş % 12,doğal vejetasyon korunmuyor % 6' dır.

p) Alanda Beğenilen Hususlar

kullanıcıların rekreasyon alanında beğendiği hususlar oran büyüklüklerine göre Şekil-39' de ifade edilmektedir. Şekil-39 incilindiğinde; rekreasyon alanında doğal güzellikler % 80, temiz hava % 60, spora elverişli olması % 60,manzara güzelliklerine sahip olması % 50, çocuk oyun alanı % 50, piknik alanları % 46, koşu yolu % 32, araçların girmemesi % 6, büyük olması % 22,çay bahçesi % 20, kuşları % l0, bitkileri % 8, güvenli oluşu % 6 oranında beğenilmektedir. Dikkati çeken şey yine rekreasyon alanının doğasında var olan doğal güzellikler, temiz hava, spora elverişliliği, hakim manzara noktaları gibi güzellikler kullanıcılar tarafından daha çok beğenilmektedir. İkinci derecede ise piknik alanları, koşu yolu büyüklüğü gibi hususlar saralanmaktadır. Özellikle ilkbaharda bitkilerdeki vejetasyonun başlaması ile rekreasyon alanında yükselen kuş sesleri her grup tarafından unutulmamalıdır.

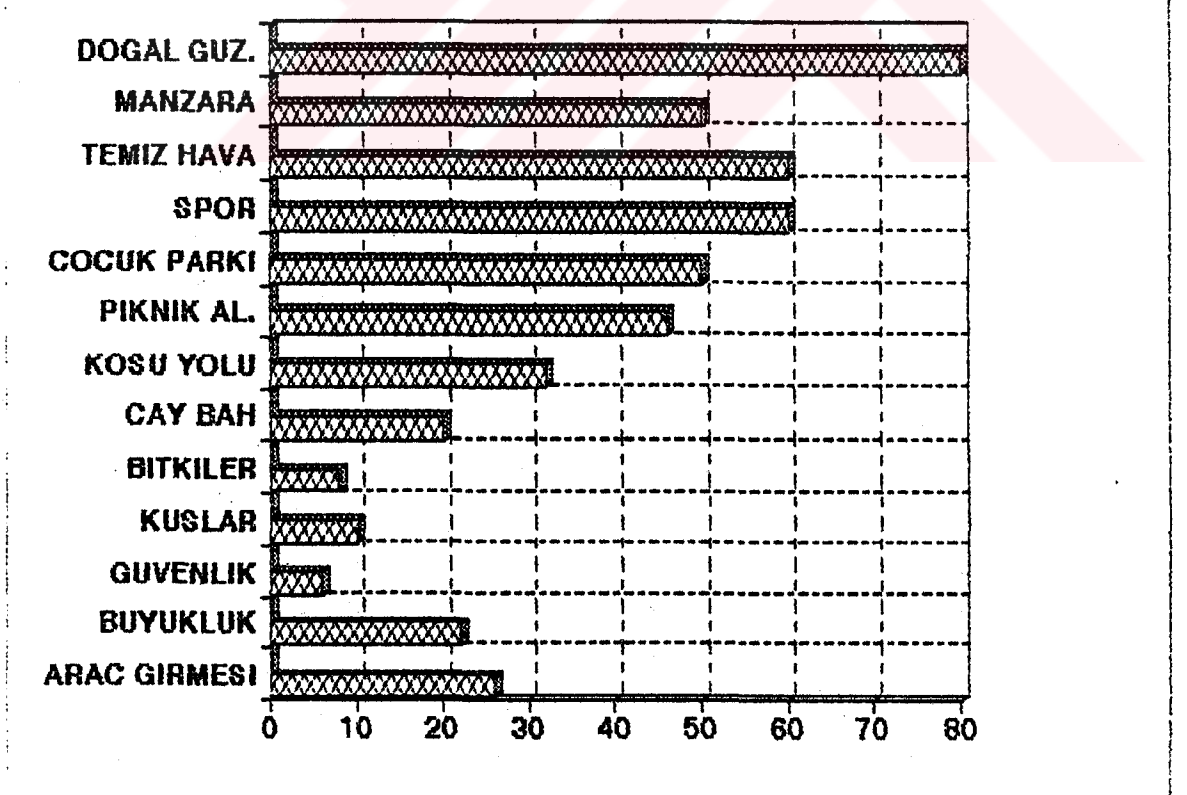

Şekil 39: Kullanıcıların rekreasyon alanında beğendikleri hususlar.
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

r) Rekreasyon Alanında Eksek Bulunan Hususlar

Kullanıcıların rekreasyon alanında eksik buldukları hususlar Şekil-40' de ifade edilmektedir. Alandaki eksikliklerin sbirincisini % 100 oranında wc oluşturmaktadır. Diğerleri ise büyükl üklerin göre; kontrolsüzlük <%70 temizlik % 60, güvenlik% 52, sahipsiz hayvan % 62, kötü kullanım % 36, çöp kutusu % 30, botanik bahçesi % 26, çeşme % $$, spor alanları % 38, büfe % 22, otopar % 20, oturma elemanları % 24, bakımsız ağaç ve çiçekler % 16, Çocuk oyun alanları % 30, gazino % 10, Çocuk evi %12, sağlık evi % 8 olarak tespit edilmiyştir.

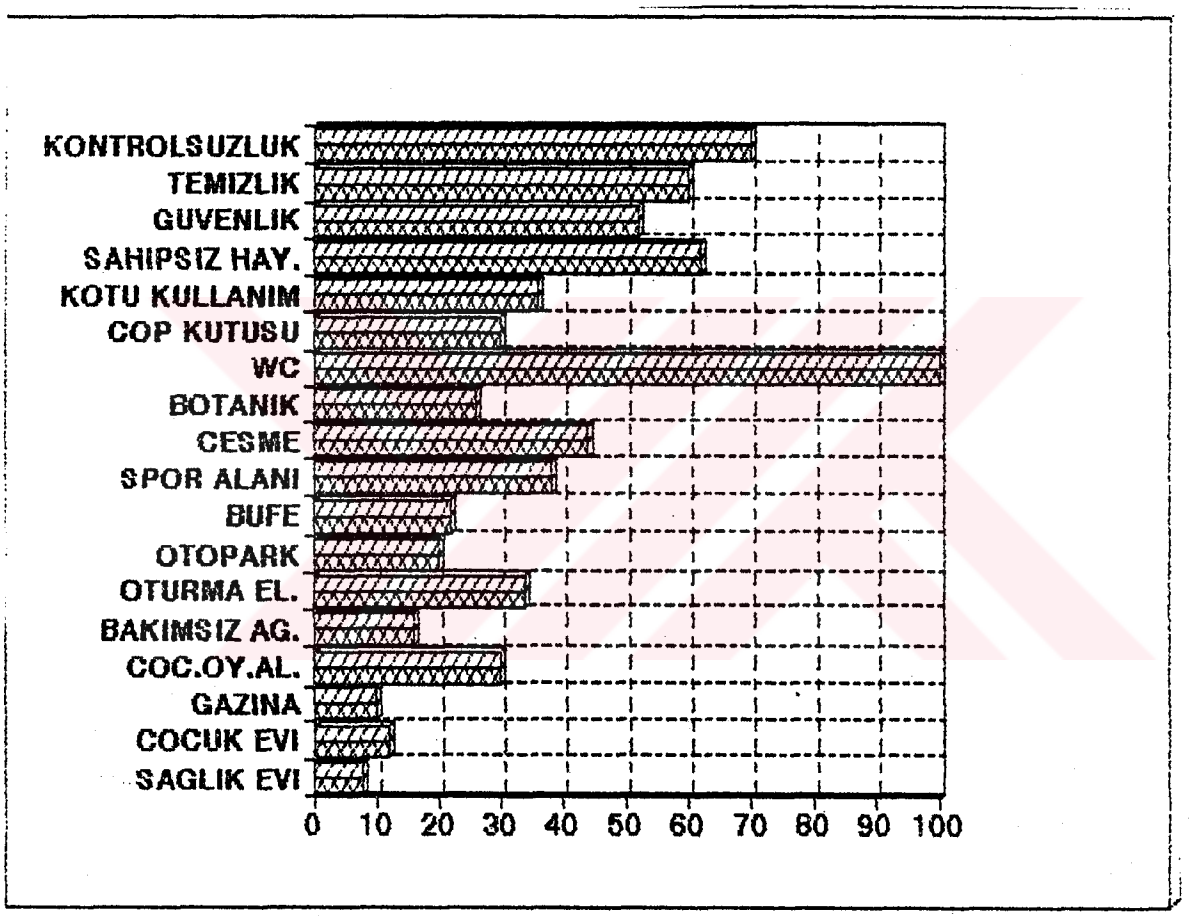

Şekil 40: Rekreasyon alanında eksik bulunan hususlar

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları; Mart I993 İST

Şekil-44' de görüldüğü gibi kullanıcılar rekreasyon alanındaki eksiklikleri alandaki mevcut donatıcıların yetersizliğinden ziyade temizlik, kontrolsüzlük, sahipsiz hayvanlar, kötü kullanım ve güvensizlik, gibi yönetim ve denetimden kaynaklanan eksiklikleri dile getirmektedirler. Donatı eksiklikleri ise başta wc olmak üzere çeşme, spor alanları, büfe, otopark, oturma elemanları,çocuk oyun alanları gibi donatılardır.

s) Buradan Başka Gittikleri Yerler

Kullanıcıların diğer bazı rekreasyon alanlarına gidişleri incelendiğinde : büyük çamlıca rekreasyon alanına gidenler % 30, Fethipaşa korusuna % 22, Gülhane parkına % 40, Belgrat ormanına % 8, oranındadır. (Şekil-41).

Şekilde de görüldüğü gibi kullanıcıların diğer benzeri alanlara gidişleri fazla çeşitli değildir. Kullanıcılar toplam % 52 oranıyla kendi bünyelerindeki % 40 ile de Gülhane parkına gitmektedirler. Şehir dışındaki ayrı bir özelliğe sahip olan Belgrad ormanına ise % 8 oranında gitmektedirler.

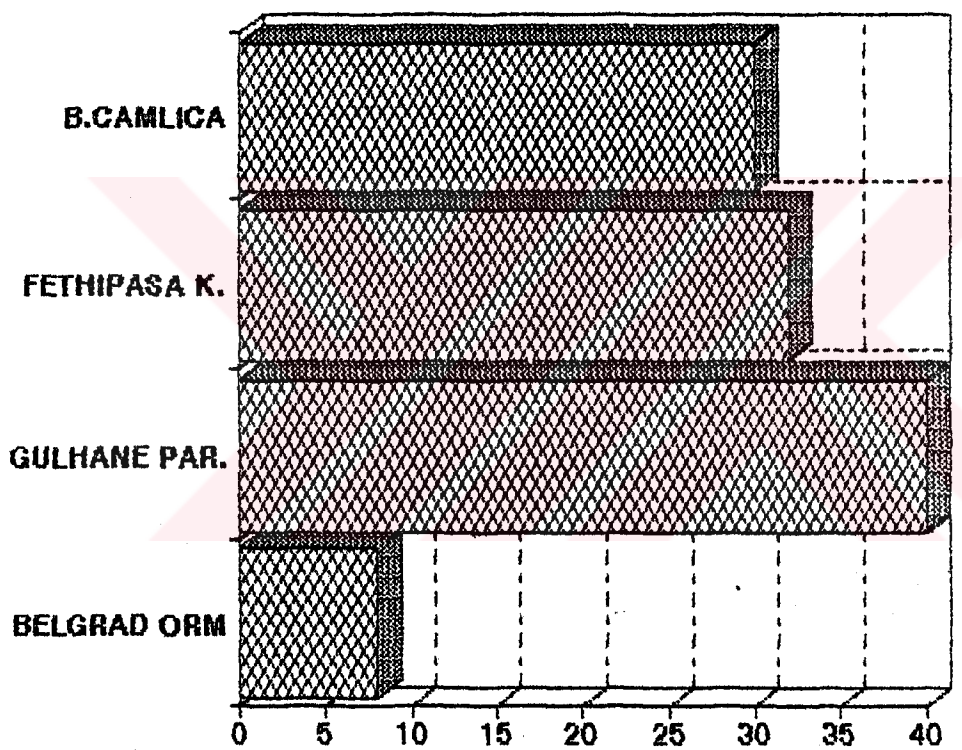

Şekil 41: Kullanıcıların diğer benzeri rekmeasyon alanlarına gidişleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST

t) Bu Gibi Alanların Yeterli Olup Olmadığı

Kullanıcılar bu gibi alanları % 82 oranıyla yeterli, % 18 ile de yetersiz bulmaktadırlar. (Şekil-42)

u) Alana Nasıl Geldikleri

Kullanıcıların rekreasyon alanına ulaşım şekilleri incelendiğinde; yaya gelenler % 28, otobüs ile % 40, özel oto ile % 32, olarak görülmektedir. (Şekil- 43)

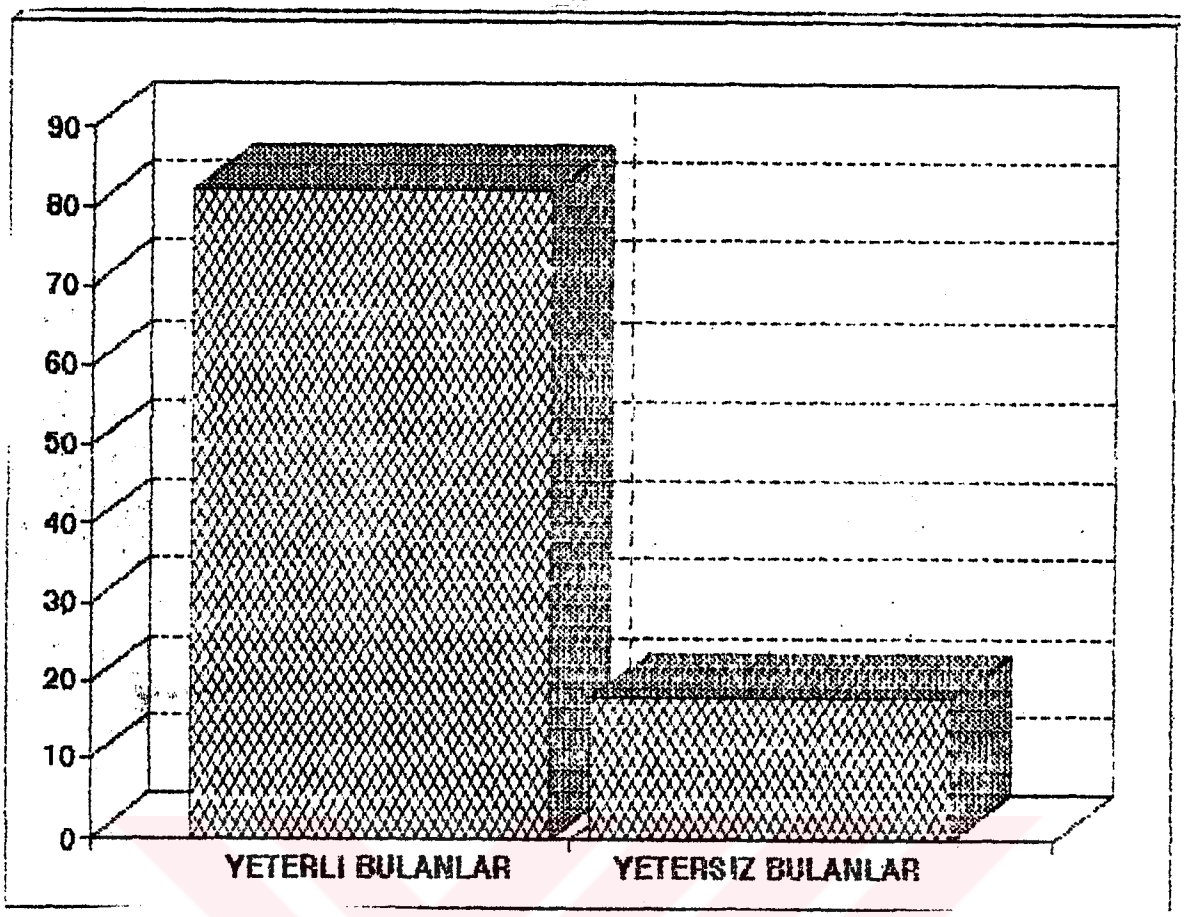

Şekil 42: Bu gibi rekreasyon alanlarının yeterlilik durumu

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

Şekil 43: Ulaşımın nasıl sağlandığı

Kaynak : Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

ü) Boş Zamanlarında Yapmayı Sevdikleri Şeyler

Kullanıcıların boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerinde Şekil-44' de görülmektedir. Kullanıcılar zamanlarının çoğunu spor yapmak veya sporla ilgili olarak geçirmektedirler. Spor yapmasını sevenler % 40, müzik dinlemek %12, kitap okumak % 8, televizyon izlemek % 34, hobileriyle uğraşmak % 6 oranındadır. Bu da bize kullanıcıların zamanlarının % 60'ını evlerğnde geçirdiklerini göstermektedir.

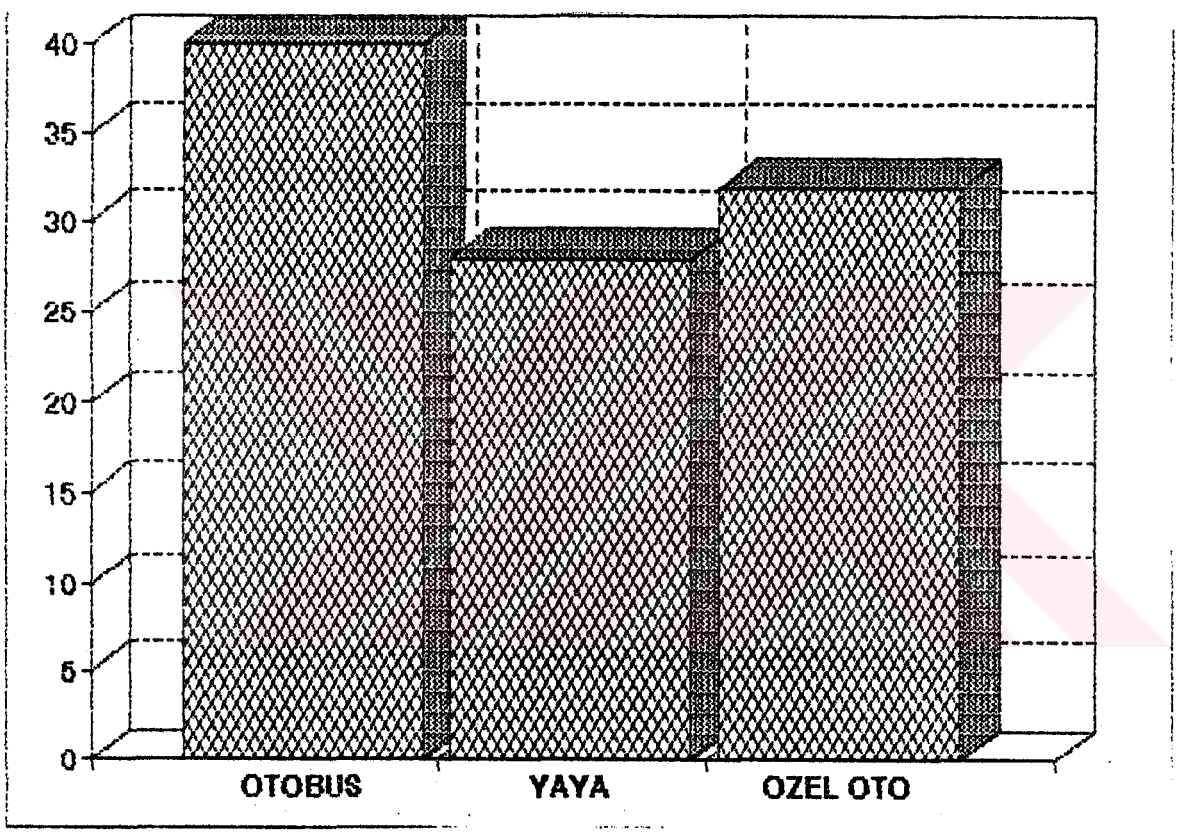

Şekil 44: Kullanıcıların boş zamanlarında yapmasını sevdikleri şeyler
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

v) Alanın Bakımını Nasıl Buldukları

Kullanıcıların rekreasyon alanının bakımı ile ilgili cevapları gragik-45'de açıklanmaktadır. Buna göre kullanıcılardan alanın bakımını yeterli bulanlar % 30, yetersiz bulanlar ise % 70' dir.

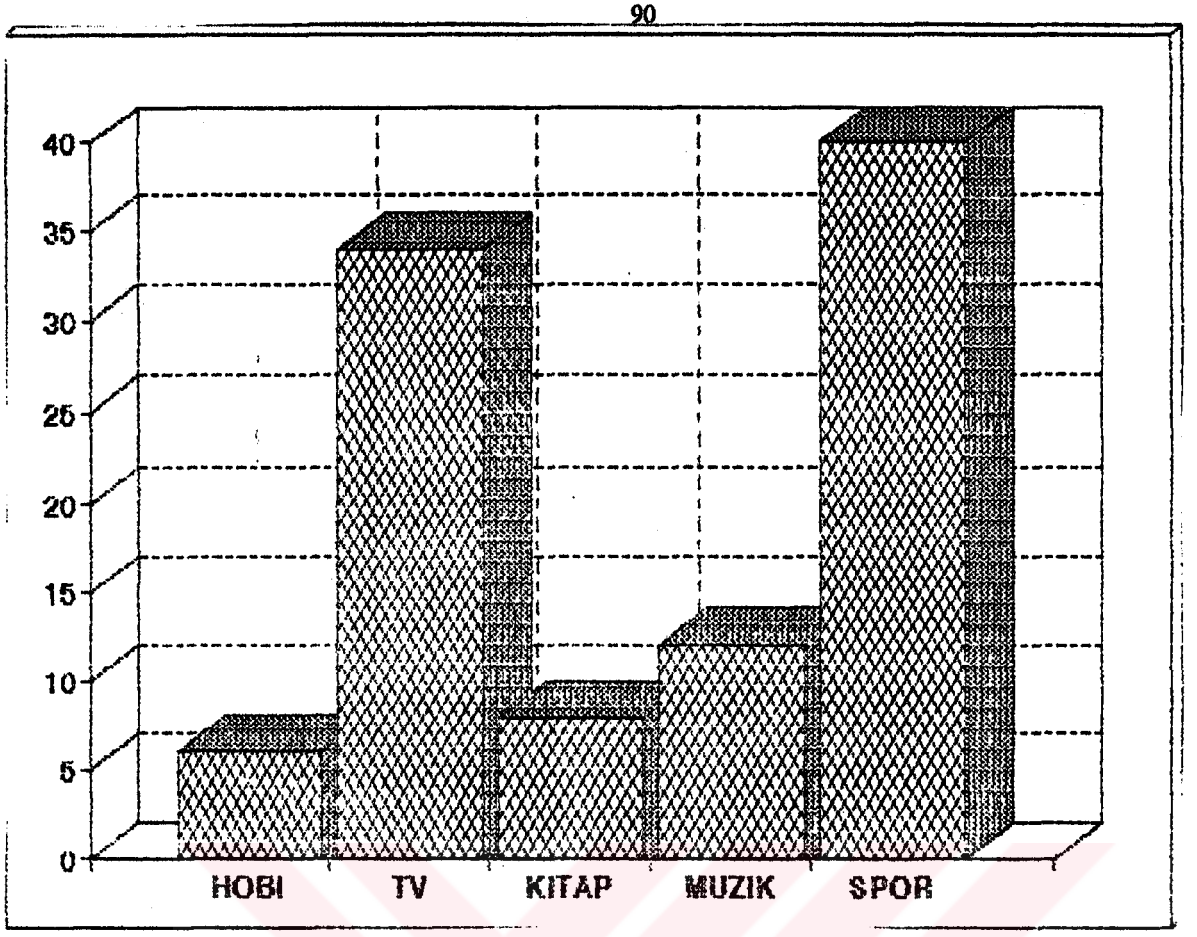

Şekil 45: Alanın bakımının yeterliliği
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

3.1.6.2 Anketin Değerlendirilmesi ve Planlamadaki Sorunlar ile Karşılaştırılması

Rekreasyon alanı daha ziyade kadın ziyaretçiler tarafından kullanılmaktadır. Kullanıcıların ortalama yaşları 24 olup % 57 oranla yığılma orta yaş grubundadır. Meslek gruplarında ise, ev hanımı , öğrenci ve emekli gibi çalışmayan gruplar daha çoğunluk oluşturmaktadır.

Kullanıcıların % 36' sının taşra doğumlu olmasına rağmen bunların % l00'ü en az on yıldır İstanbul'da oturmaktadırlar. Alanın kullanımı çoğunluklaarkadaş ve aile grupları tarafından gerçekleşmektedir.

Kullanıcılar, rekreasyon alanının bağlı bulunduğu üsküdar ilçesi ile çok yakınında bulunan Ümraniye ve Sarıgazi 'de oturmaktadırlar.

Kullanıcılar rekreasyon alanına % 96 oranla daha önce % 76 oranla da birden fazla olarak geldikleri görülmektedir. Geliş amaçları ise öncelikle spor, yürümek, gezip görmek, dinlenmek ve diğer eylemler içindir.

Rekreasyon alanı yaz ve kış mevsimlerinde haftalık ve 15 günlük aralıklarda orta sıklıkta (%30). ayda bir daha yoğun (%30-% 40), yılda bir % 10, hergün ise kullanan yoktur. Yani ziyaretçiler alanı mevsim gözetmeksizin en azından ayda bir kez kullanmaktadırlar.

Alanın gün olarak kullanımı ise % 40 oranla pazar günü, % 44 oranla hafta içi olarak gerçekleşmektedir.

Kullanıcıların rekreasyon alanında bulundukları eylemler ise; spor, yürüme, piknik, sohbet etmek, temiz hava ve doğayı seyirdir.

Rekreasyon alanını kullanım müddeti % 48 oranla 3-4 saat, % 40 oranla 1-2 saat, % 12 ile de 5-6 saatdir.

Rekreasyon alanı planlaması %10 çok iyi, % 70 oranında iyi planlanmış olarak bulunmaktadır. Planlaması kötü bulan % 20'lik grup ise gerekçelerini, donatıların yetersizliği ve dağınıklığı, bağlantıların yetersizliği, doğal ortamın bozulması, doğal vejetasyorun korunması,sert zeminlerin fazlalığı şeklinde sıralamaktadırlar.

Kullanıcıların beğendikleri şeyler öncelikle rekreasyon alanının doğasında mevcut olan manzara güzellikleri, temiz hava, doğal güzelliği ve spora elverişliliğidir. Doğal güzelliklerden sonra 1. derecede beğenilen hususlar çocuk oyun alanları, Piknik alanları, koşu yoludur. II. derecede ise büyüklüğü, çay bahçesi, kuişları, bitkileri, araçların girmemesi gibi şeylerdir.

Rekreasyon alanında eksik bulunan şeylerin başında % 100'lük oranıyla wc gelmektedir. Daha sonra ise donatıların eksikliğinden ziyade temizlik, kontrolsüzlük, sahipsizlik, kötü kullanım gibi yönetim ve denetimden kaynaklanan eksikliklerdir. Planlama bölümünde dile getirdiğimiz yönetim binasının ve wc 'nin eksikliği burada kullanıcı tarafından yüksek oranlarda (%50'nin üzeri) belirtilmektedir. Donatı eksiklikleri ise; çöp kutuları, botanik bahçesi, çeşme, spor alanları, büfe, otopark, oturma gruplarının yetersizliği, tedbirlerin alınmayışı, çocuk oyun alanları gibi % 20'nin üzerinde yetersiz bulunan donatılardır. Keza bunlarda yönetim bölümünde

sorun olarak yansıtılmamıştı. Yine planlama bölümünde, belirtilen gazino, çocuk evi, sağlık evi burada da eksiklik olarak ortaya çıkmaktadır.

Kullanıcılar öncelikle kendi bölgelerindeki rekreasyon alanlarına sonra işlevleriyle ayrı özellik gösteren Gülhane Parkı'na ve sonrada doğal yapısı ve konumuyla ayrı özellik gösteren Belgrad Ormanı 'na gitmektedirler.% 82 oranıyla bu gibi alanların yeterliliğini belirtmektedirler.

Kullanıcı grubun rekreasyon alanına ulaşımı % 40 otobüs, % 32 ile özel oto ve % 28 ile de yaya olarak gerçekleşmektedir.

Rekreasyon alanının bakımı kullanıcılar tarfından % 70 oranla yetersiz bulunmaktadır.

3.1.7. Rekreasyon Alanındaki Yöneticilere Göre Tespitler

a) Yöneticilerin yaşı

Anketi cevaplayan idarecilaerin yaşları incelendiğinde; 15-30 yaş arası genç grubu oluşturanlar % 20, 31-50 orta yaş grubunu oluşturanlar % 80' dir. Şekil-46'da açıklandığı gibi idareciler orta yaş grubunu oluşturmaktadırlar. Yaşlı grub ise görülmemiştir.

b) Mesleği

İdarecilerin verdiği cevaplardan hepsinin mesleğinin işçi olduğu saptanmıştır.

c) Doğum yerleri

İdarecilerin doğum yerleri Şekil-47'de açıklanmaktadır. Buna göre İstanbul doğumlu olanlar % 60 , taşra doğumlu olanlar % 60'dır.

d) Kaç yıldır İstanbul'da oturdukları

İdarnecilerin çoğunluğu 20 yıl ve üstü yıldır İstanbul'da oturmaktadır. Şekil-48 da görüldüğü gibi iarecilerden 1-10 yıldır İstanbul'da oturanlar % 20,21 ve üstü % 80'dir. Zaten çalışanların % 60'ı istanbul doğumlu olduğundan çok yıldır İstanbul'da oturanlar çoğunluktadır. (Şekil-48)

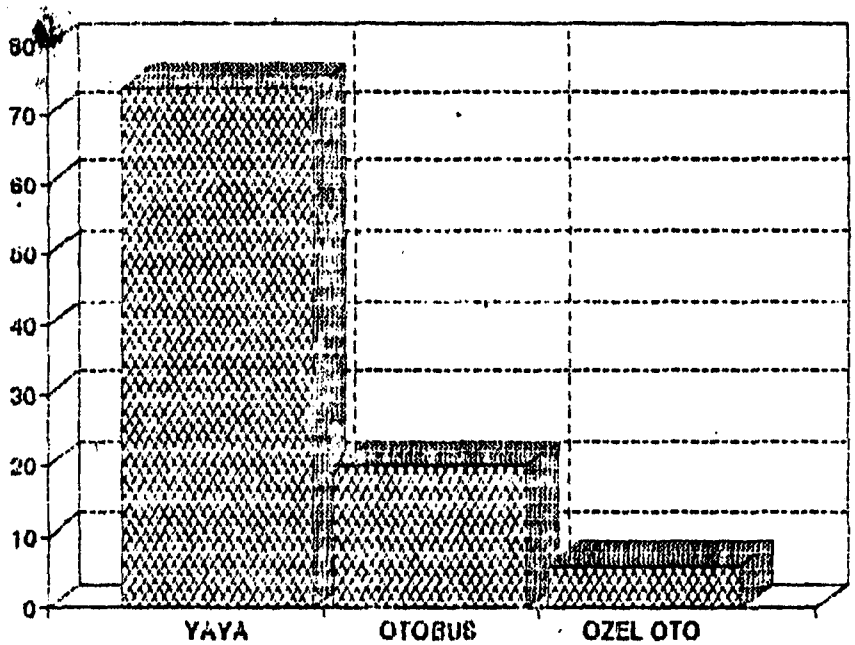

Şekil -46 Yöneticilerin yaş durumları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart 1993 İST

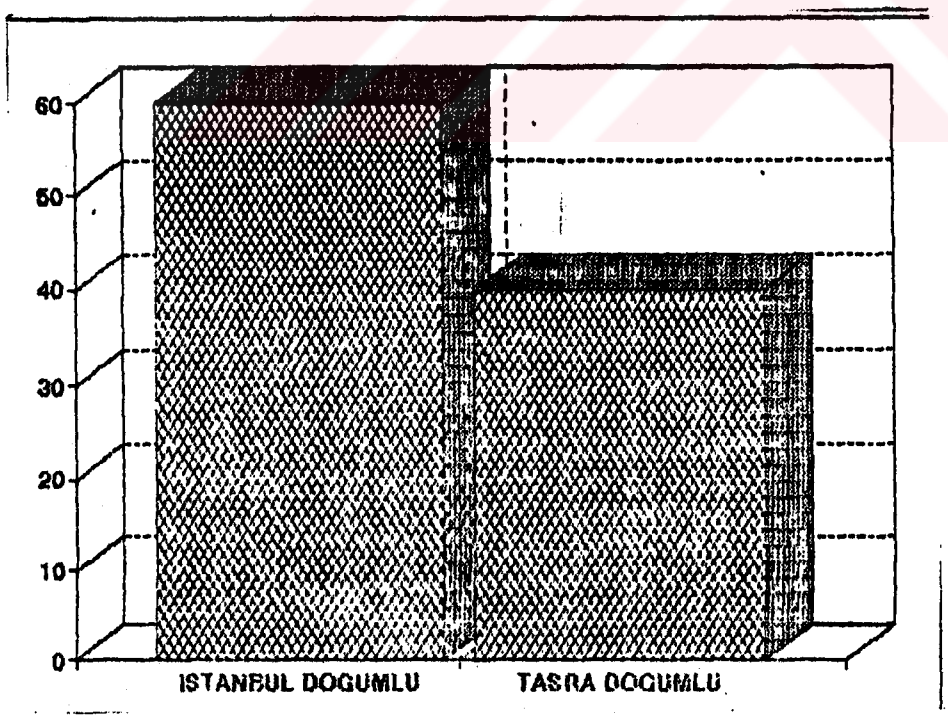

Şekil 47: idarecilerin doğum yerleri

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları,Mart 1993 İST

e) Bu Tür Alanlarda Çalıştıkları Yıl

İdarecilerin bu ve benzeri rekreasyon alanlarındaki çalıştıkları yıllar incelendiğinde; 6-10 yıldır çalışanlar % 80, 11 ve üstü yıldır çalışanlar % 20' dir. (Şekil-49)

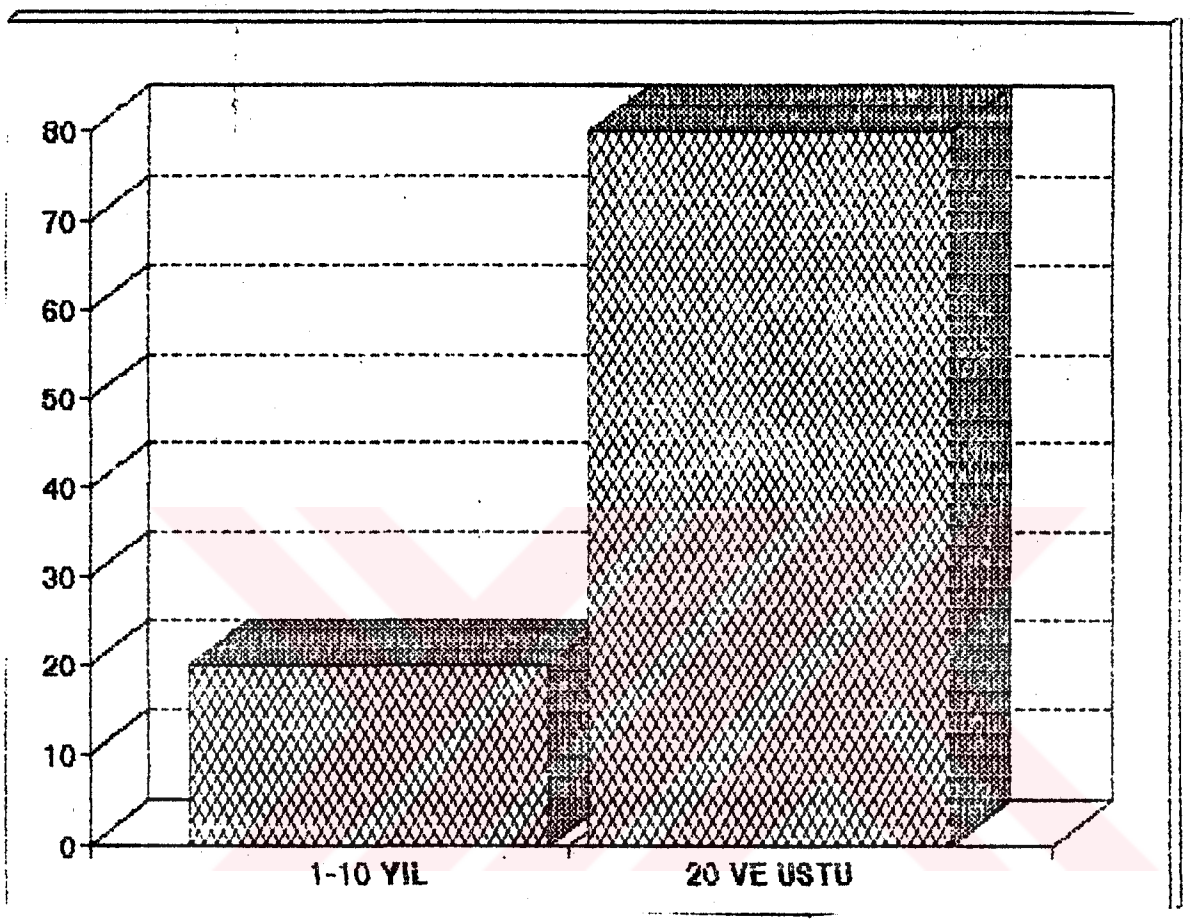

Şekil 48: idarecilerin İstanbul'da oturma Süreleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

f) Alanda Çalışan Kişi Sayısı ve Yaptıkları İşler

Rekreasyon alanında toplam 6 kişi çalışmaktadır. Yaptıkları işler ise alanın temizlik, bakım ve korunmasını sağlamaktır. Ancak aynı kişiler l24.000 m2 'lik Büyük Çamlıca Korusu'ndan da sorumludurlar. Yani bu 6 kişi 284.000 m2'lik küçük Çamlıca korusu, 124.000 m2'lik Büyük Çamlıca korusu olmak üzere toplam 372.000 m2'lik alanın bakım, temizlik ve korunmasıyla yükümlüdürler. Kişi başına düşen alan ise 372.000 / 6 = 62.000 m2 / kişidir. Görülüyorki, gerek yöre halkı gerekse kullanıcıların bakım ve koruma ile ilgili şikayetlerinin kaynağı ortadadır.

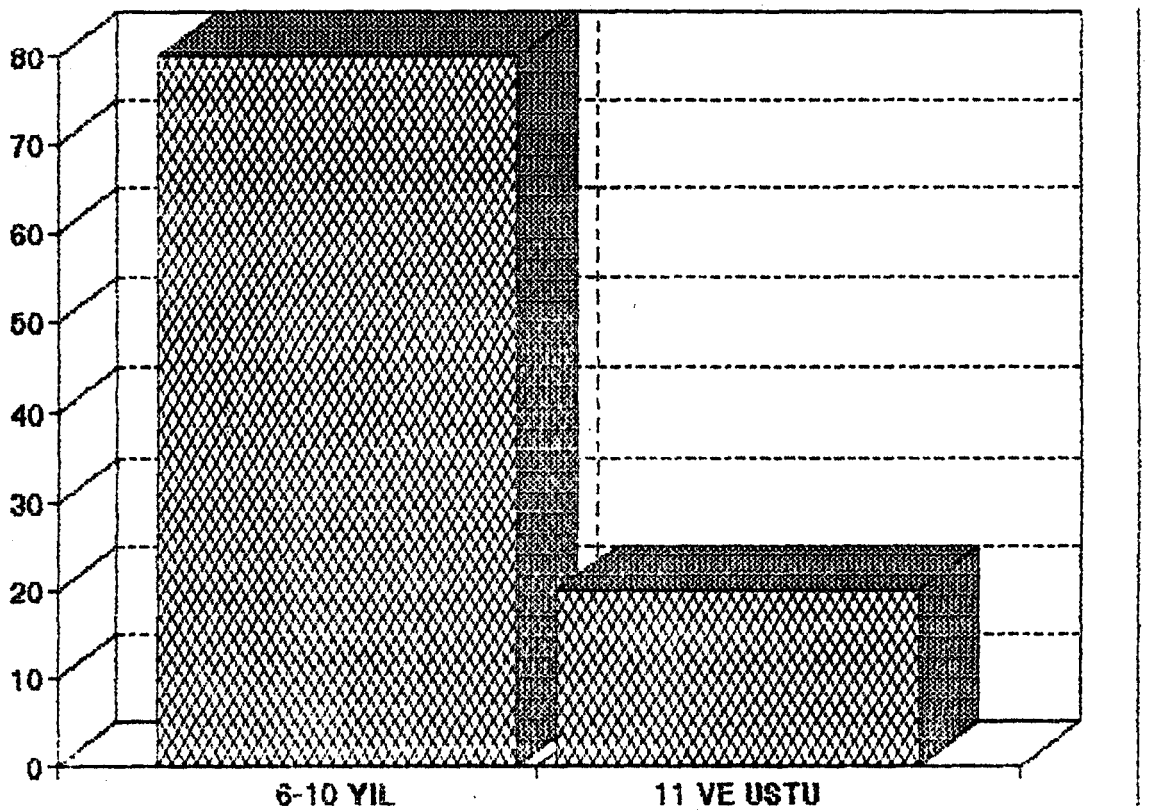

Şekil 49.idarecilerin rekreasyon alanındaki çalışma süresi
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları,Mart l993 İST

g) Alana gelen kişi sayısı (aylık ortalama)

Rekreasyon alanın yaz ve kış dönemlerindeki kullanımı incelendiğinde, alanın kışın aylık ortalama olarak 3.000, yazın ise 15.000' dir. Yıllık olarak 108.000 her ay ise ortalama 9.000 kişi tarafından kullanılmaktadır. Günlük olarak kullanım ise, 9.000/30 =300 kişidir.

h) Alanı Kullanan Grub Ve Kişiler

Rekreasyon alanının hangi grub ve kişiler tarafından kullanıldığı Şekil 50'de ifade edilmektedir. Bunu alana tek olarak gelenler % 24, çift olarak gelenler % 30, aile olarak gelenler %36, beşten fazla olarak gelenler % 10'dur. Burada alanın çoğunlukla aile grubları ve çift kişilerce kullanıldığını söyleyebiliriz.

i) Alanın Ücretli Olup Olmadığı

idarecilerin verdikleri cevaplara göre alah ücretsiz olarak kullanılmaktadır.

j) Alanın Kullanma müddeti

idarecilerden alınan cevaplar incelendiğinde; rekreasyon alanında bir dolaşıp gidenler % 36, birkaç saat kalanlar % 62, bir iki gün kalanlar % 2' dir. Bu % 2'lik grub özellikle yazın görülen sarhoşlardır. Şekil-51'da açıklandığı gibi alanın kullanım müddeti % 62 oranla birkaç saat üzerinde yoğunlaşmaktadır.

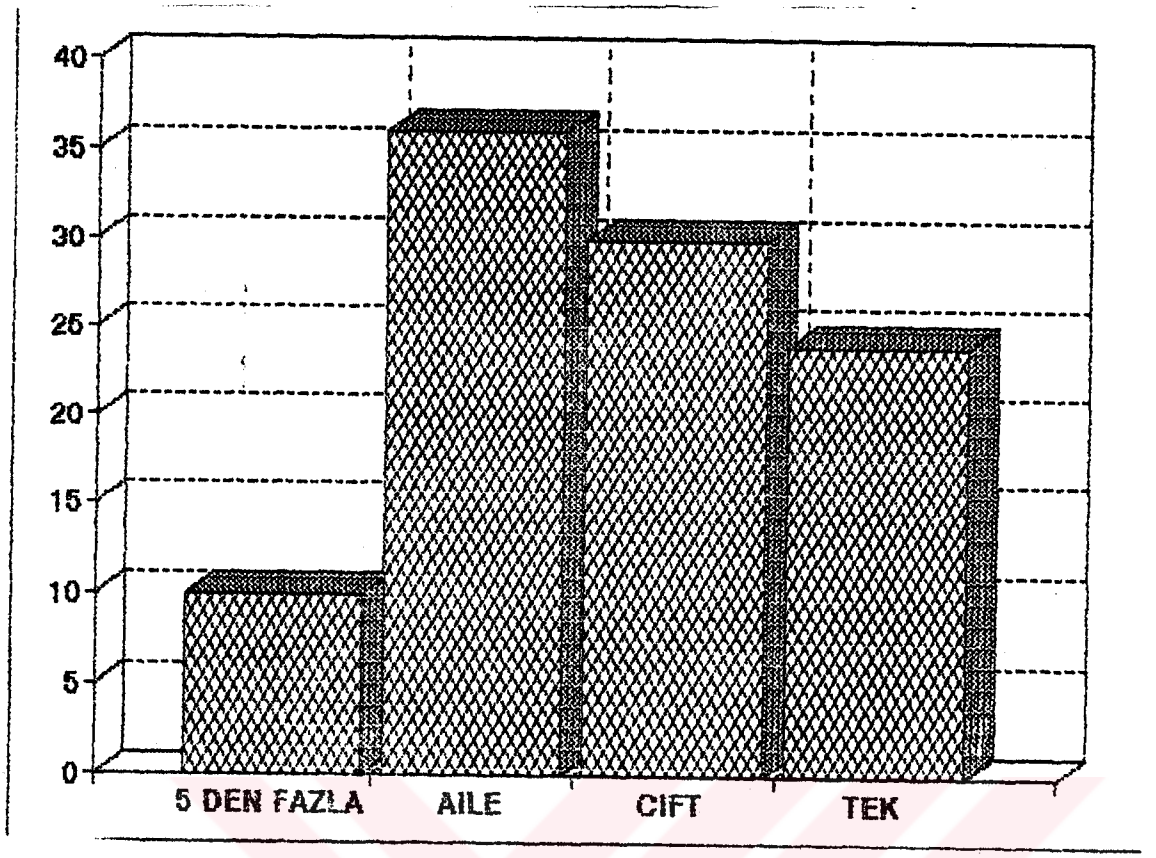

Şekil 50: Gelenlerin kişi Sayısı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, mart l993 İST

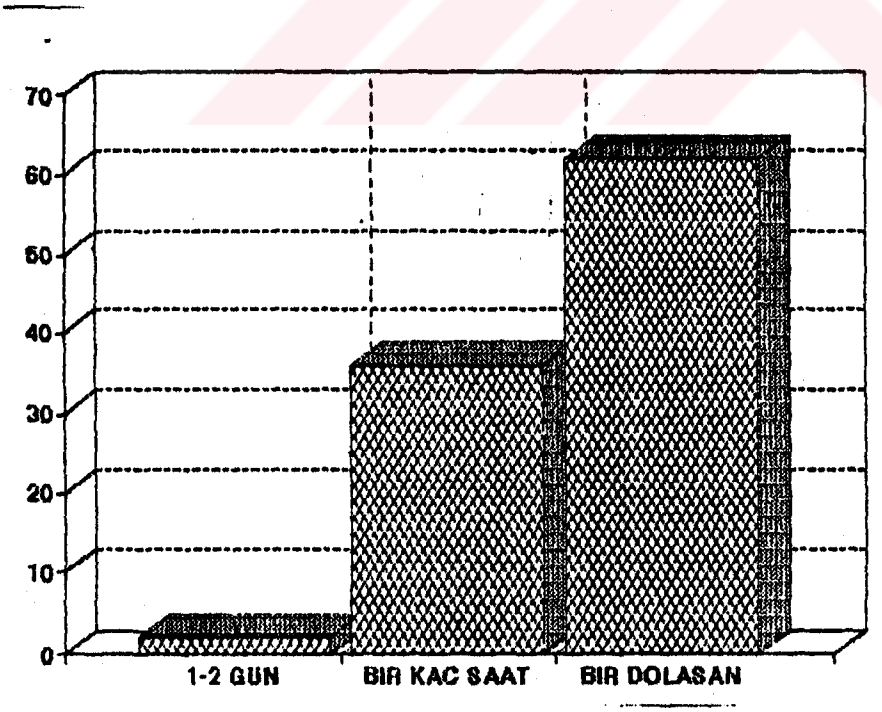

Şekil 51: Alanın Kullanım müddeti

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

k) Gelenlerin kullandıkları Fonksiyonlar

Gelenlerin rekreasyon alanında kullandıkları fonksiyonlar Şekil-52 de görülmektedir. Piknik alanları % 30, spor alanları %20, yürümek %l5, karışık eylem %35, Karışık eylemden maksat, çocuk oyun alanları, dinlenme, manzara, seyir terasları çay bahçesi gibi fonksiyonların kullanımıdır.

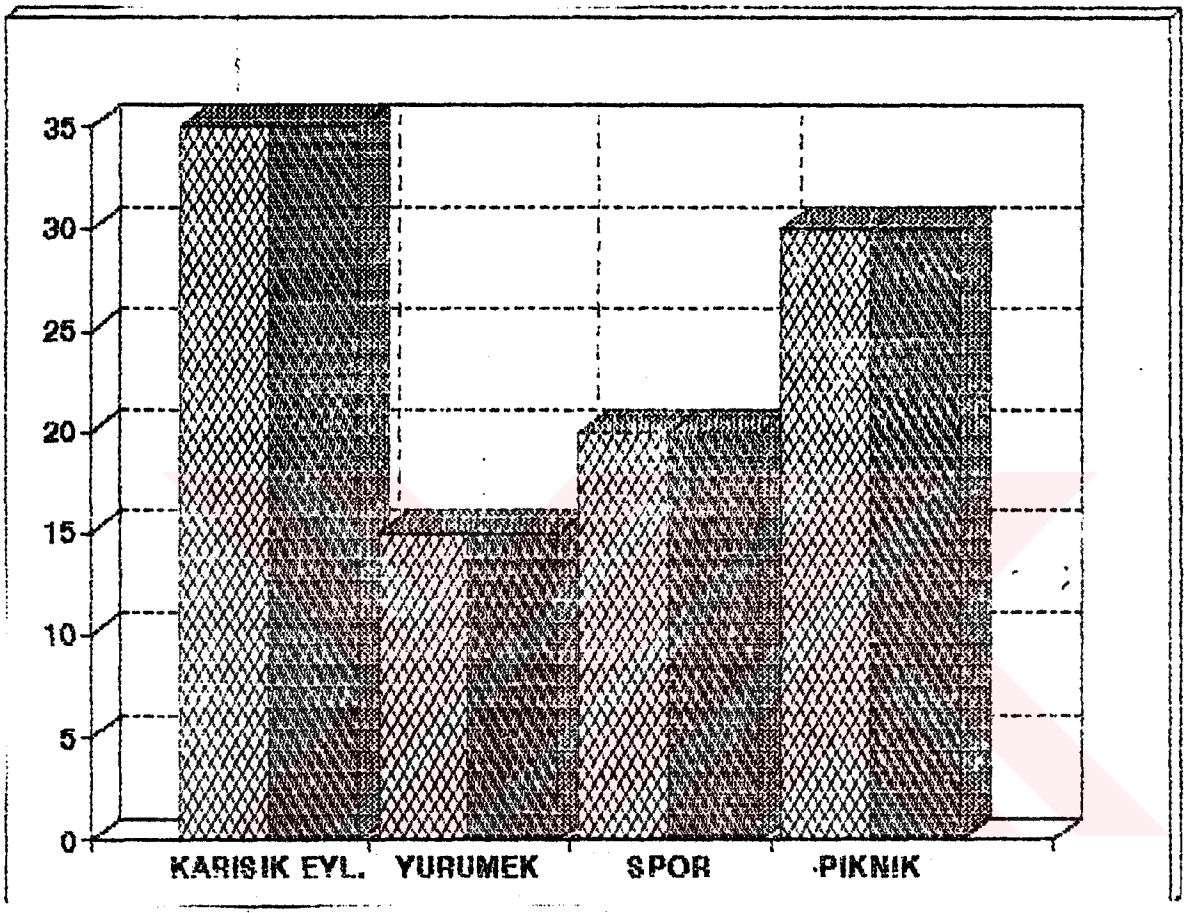

Şekil 52: Alanda kullanılan fonksiyonlar

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

l) Ne İle Geldikleri

kullanıcıların rekreasyon alanına ulaşım şekilleri Şekil -53'de sıralanmıştır. Buna göre rekreasyon alanına yaya gelenler % 12, otobüs ile gelenler % 36, bisiklet ile %4, taksi ile % 5, özel oto ile %34, kamyonet ile % 6, motosiklet ile % 2, dolmuş ile gelenler % 11'dir. Açıklandığı gibi alanın ulaşım şekli genel olarak otobüs ve oto ile sağlanmaktadır. (Şekil-53)

m) Otopark Olup Olmadığı

Yapılan araştırmalar ve idarecilerin bildirdiklerine göre 50 otoluk otopark alanı mevcuttur. Ancak bunun yerinde kullanılmadığı tespit edilmiştir.

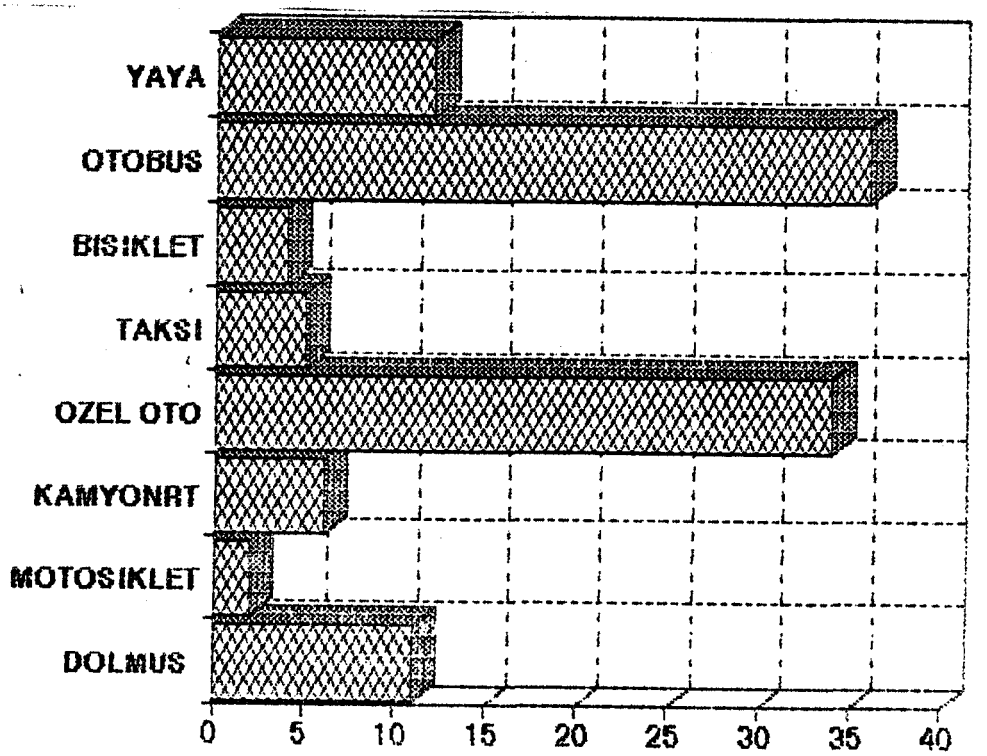

Şekil 53: Alanın ulaşım şekli

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, mart l993 İST

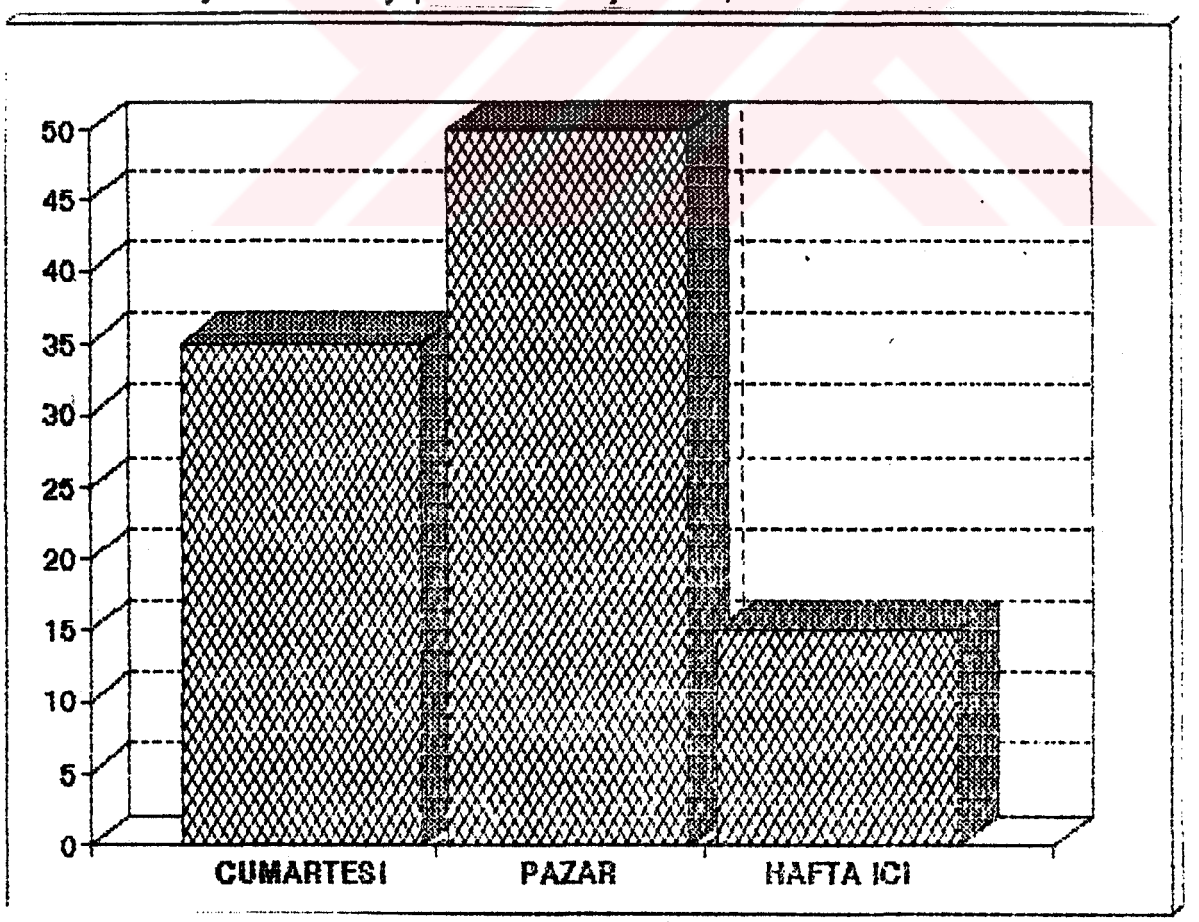

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, mart l993 İST

n) Alanın hangi günlerde kullanıldığı

Rekreasyon alanının en çok kullanıldığı %, 50 oranla pazar günüdür. Cumartesi günü % 35 ve diğer hafta içi günler ortalama % 3'dür. (Şekil-54).

o) Alanın düzenleme tarihi ve büyüklüğü.

İdarecilerin verdikleri cevaplara göre alanın düzenleme tarehe 1986, büyüklüğü ise 24.8 hektardır.

p) Alanda Ne Tür Fonksiyonların Bulunduğu (eski - yeni)

İdarecilere rekreasyon alanındaki fonksiyonların eski-yeni oranları sorulmuştur.Alınan cevaplar incelendiğinde tüm fonksiyonların % 100 oranla yeni olduğu görülmektedir.

r) Gelenlerin Problem Çıkarıp Çıkarmadığı

Rekreasyon alanına gelen kullanıcıların çeşitli şekillerde problem çıkardıkları Şekil-55'de açıklanmıştır.Problem çıkaranlar %25, çıkarmayanlar ise % 75 oranındadır.

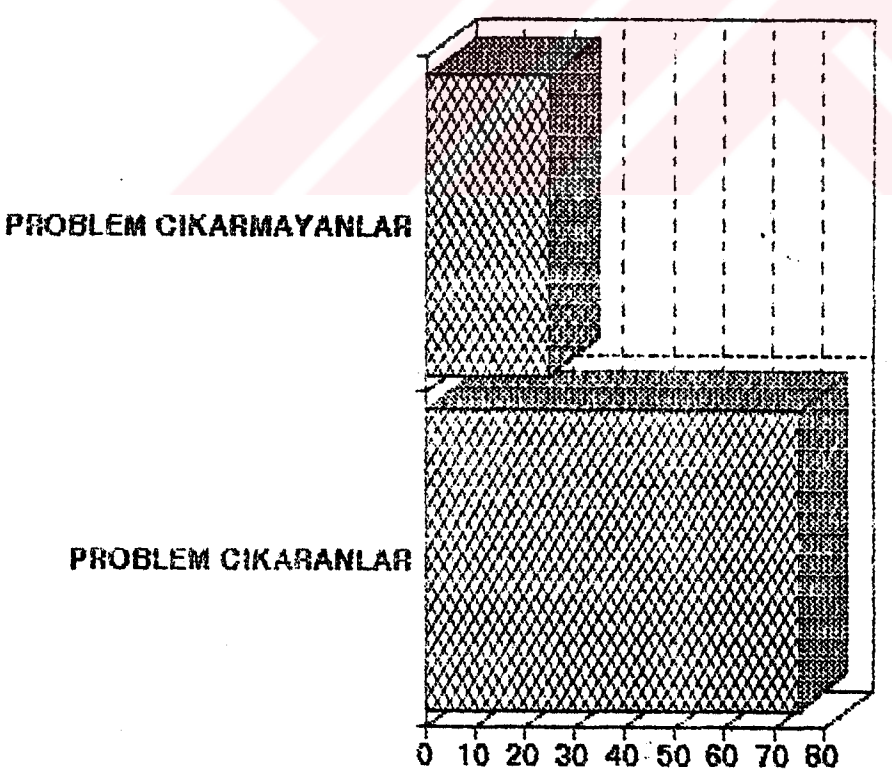

Şekil 55: Gelenlerin alanda problem çıkarıp çıkarmadığı

Kaynak: yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

s) Ne Tür Problem çıkardıkları

Gelenlerin rekreasyon alanında ne tür problem çıkardıkları idarecilerin % 25'i tarafından Şekil-56' da sıralanmıştır. Buna göre ormana çeşitli şekillerde zarar vermek % 30(fidan sökmek, yangın çıkarmak, odun kesmek gibi .), donatılara zarar vermek % 30, kendi aralarında kavga çıkarmak % 10, çevreyi kirletmek % 30, (Şekil-56)

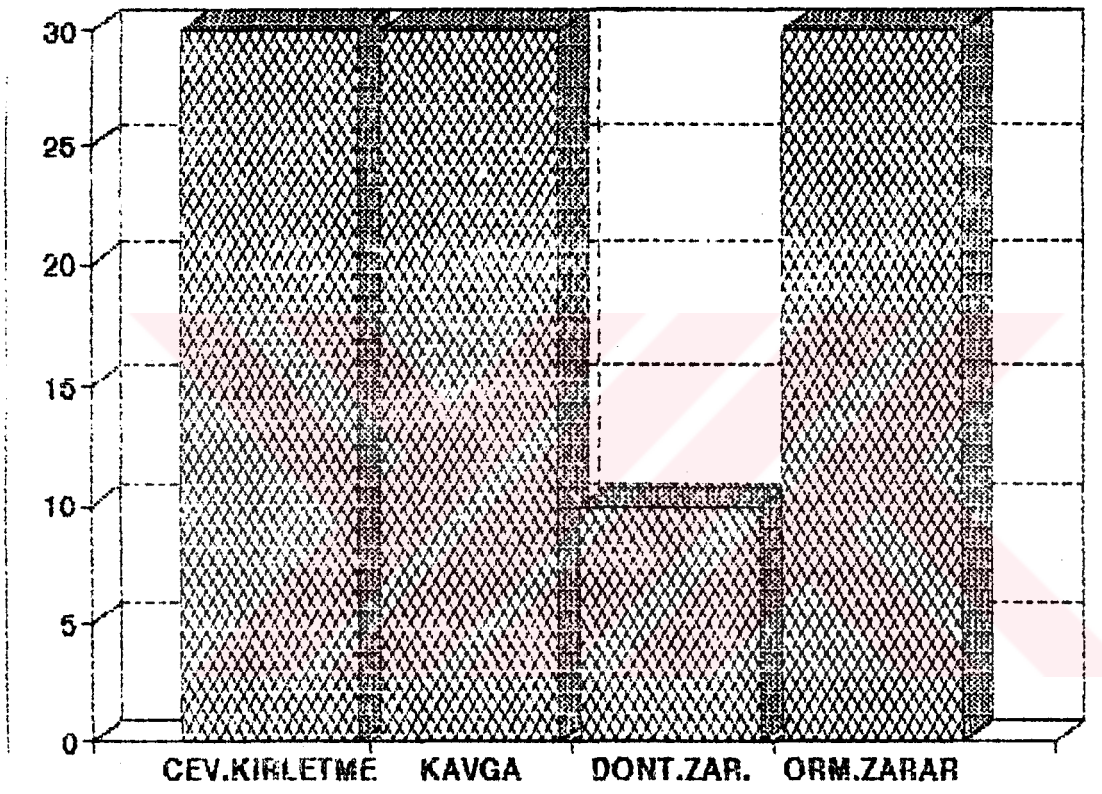

Şekil 56: Rekreasyon alanında ne tür problemler çıkardıkları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

t) Alanda Bitkilerle İlgili Bakımın Yapılıp Yapılmadığı

İdarecilerin bu soruya verdikleri cevap % 100 oranıyla hayır bakılmıyor olmuştur.

u) Gelenlerin bitkilerle İlgilenip İlgilenmediği

Gelen ziyaretçilerden kadınlar % 55, erkekler % 40, çocuklar % 5 oranında bitkilerle ilgilenmektedirler. (Şekil-57)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

v) İdarecilerin Kent mobilyaları İçin Düşünceleri

İdarecilerin rekreasyon alanındaki kent mobilyaları için düşünceleri Şekil-587de sıralanmıştır. Buna göre; toplam olarak kent mobilyaları yeterlidir. Elektrik direkleri % 100 yeterli, oturma grupları % 100 yeterli, çöp kovası %100 yeterli, wc % 100 yetersiz, çeşme % 100 yetersiz, döşeme türleri%100 yeterli, büfe%100 yetersiz, danışma yeterli % 80, yetersiz %20, çocuk oyun alanları % 100 yeterli, spor alanları %100 yetersiz. (Şekil-58)

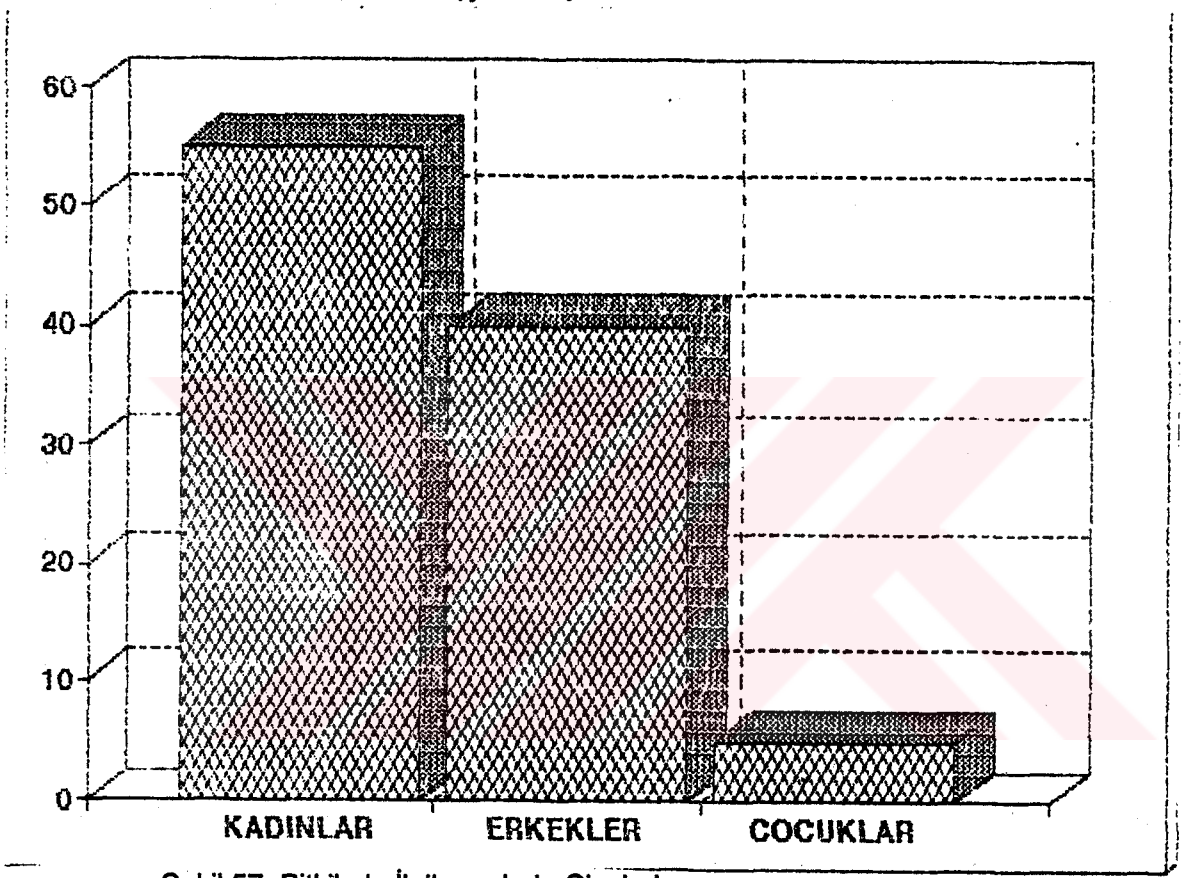

Şekil 57: Bitkilerle İlgilenenlerin Cinsleri

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Mart l993 İST

y) Alan İçin Düşünceleri

İdarecilere alan hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Alınan cevaplar incelendiğinde; idarecilerin ortak düşüncelerde oldukları görülmüştür. Bu düşünceleri güvenliğin sağlanması, otoparkın ücretli olması, fuhuşun önlenmesi, fonksiyonların bir yerde olması ve girişin ücretli olması gibi hususlardır. Görüldüğü gibi idareciler yönetim ve denetim kolaylığı açısından fonksiyonların biryerde olmasını, güvenlik ve fuhuşun önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını, kendilerinin bu açıdan teçhizatlandırılmalarını ve otoların, insanların ratgele girişlerini önlemek amacıyla otopark ve sahaya girişin ücretli olmasını istemektedirler.

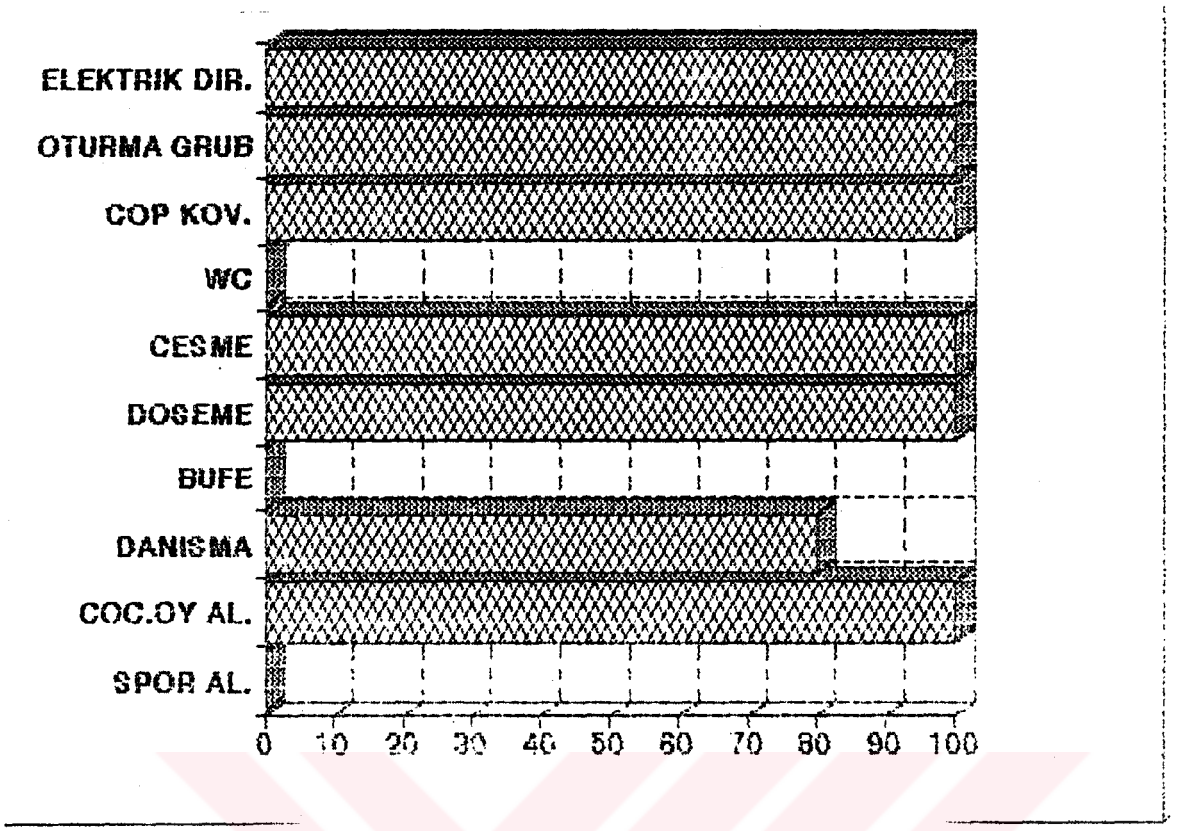

Şekil 58: Donatıların yeterliliği
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları; Mart 1993 İST

3.1.7.2. Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunları ile Karşılaştırılması

Rekreasyon alanındaki idareciler % 80 oranla 31-50 yaş arasındaki orta yaş grubunu temsil etmektedirler. Hepsinin mesleği düz işçi olup en az 6-10 yıldır benzeri rekreasyon alanlarında çalışmaktadırlar.

Doğum yerleri %60 istanbul ve % 40 taşra olanlardan olsa da hepsi de en az 10-11 yıldır istanbul'da oturmaktadırlar.

Rekreasyon alanında çalışan toplam görevli sayısı altıdır. Yaptıkları işler ise temizlik, bakım ve korumadır. Sorumlu oldukları alan ise kişi başına 62.000 m2'dir. çünkü bu altı kişi hem 248.000 m2'lik küçük Çamlıca korusuna hem de 124.000 m2'lik Büyük Çamlıca korusundan sorumludurlar. Görevli sayısının yeterliliği ortadadır.

Alanın aylık olarak ortalama kullanım yoğunluğu 9.000 kişidir. Kişi başına düşen genel alan 248.000/9.000= 2.7 m2/kişi. Kişi başına düşen fonksiyon alanları ise 26366/9.000=2.9 m2/kişi Fonksiyon alanlarından yollar çıkartıldığında ise 4226/9.000= 0,46 m2/ kişi olmaktadır. Görüldüğü üzere kişi başına düşen yeşil alan 27 m2 gibi yüksek olduğu halde kullanılan donatı alanları sadece 0.46 m2 dir ki bu alanın oldukça yoğun olarak kullanıldığını göstermektedir.

Alanın kullanımı daha çok aile grupları ve çift kişilik gruplartarafından olmaktadır. Alanı kullanma müddeti, % 62 oranla birkaç saat olarak gerçekleşmektedir.

Rekreasyon alanı en çok piknik. spor, yürüme gibi eylemler için kullanılmaktadır. Planlama bölümünde ileri sürülen piknik ve spor alanlarının yetersizliğini kullanıcıların alanı tercih nedeni olarak görülmektedir.

Rekreasyon alanına ulaşım genel olark otobüs, özel oto ve yaya olarak sağlanmaktadır. Alanda otopark için yer ayrılmasına karşılık uygulama yapılmamıştır.

Alanın gün olarak kullanımı % 50 oranla pazar, % 35 cumartesi ve % 15 de hafta içi olarak gercekleşmektedir.

Kullanıcıların % 23'lük bölümü rekreasyon alanında ormana, donatılara, zarar vermek, çevreyi kirletmek, kendi aralarında kavga çıkarmak gibi problemler oluşturmaktadırlar.

Alanda bitkilerle ilgili bakımın yapılmadığı ve daha ziyade kadınların bitkilere ilgi gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Rekreasyon alanındaki kent mobilyaları idareciler tarafından genellikle yeterli bulunmaktadır. Ancak çeşme,wc ve spor alanları % 100 oranla yetersiz bulunmaktadır.

İdarecilerin alan hakkındaki düşünceleri ise alanda güvenliğin sağlanması, kötü davranışların önlenmesi, görevli sayısının arttırılması, gerek otopark gerekse alana girişin ücretli olmasını istemektedirler. Bu gibi sorunların kaynağını alanda yönetim binasına. Danışma binasına yer verilmemesini gösterebiliriz. Bu sorunlar planlama bölümünde sorun olarak belirtilmiştir.

3.2.Abraham Paşa Rekreasyon Alanı

3.2.1.Yeri, Çevresi, Durumu

Abraham paşa korusu adını, 1833-1918 yılları arasında yaşamış olan Abraham Paşa (AVRAMA PAŞA) adındaki arazi sahibinden alır. Avrama Paşa devlete para yardımında bulunacak kadar zengin, Beykız'da, Büyükderede çok büyük topraklara sahip bir osmanlı veziridir. Vezir Abraham Paşa BeykozDaki bu topraklardan sadece 105 dönümlük bir parçasını Fransız bahçe mimarı Föve'ye düzenletmiştir. 105.000 m2'lik bu alan üzerine bir saray, köşkler,kuşhaneler, hayvan parkları hala mevcudiyetini koruyan çift ve tek odalı göleti andıran havuzlar yaptırmıştır. Bunların dışında yurt dışından çeşitli egzotik ağaç, çiçek ve meyve ağaçları getirtmiştir. Ayrıca burada av partileri düzenlenir, buna saray adamlarıda katılırdı.

1887 yılında bu koru II.Abdülhamit Han tarafından satın alındı. İlk olarak 1908 yılında "II.Meşrutiyette" korunun Paşabahçe kısmına rastlayan kısmı "Hürriyet Bahçesi" adı verilen sahil kısmı ile birlikte halka rekreasyon alanı olarak açıldı. Halen küçüklü büyüklü değişikliklerle kullanılan ana yollar (Faytın yolu) o zaman düzenlenen yollardır. Korunun iki yanındaki (kuzey- güney) iki mahalleyi birbirine bağlayan tünel yine ozaman yapılmıştır. Abraham Paşa'nın yaptırıp Abdülhamit'e armağan ettiği saray sonraları yabancılar için klüp olarak kullanılmış ve 1937'de yanmıştır [29].[30].

Korunun sahil kısmı halk plajı ve park olarak yeniden düzenlenmiştir. Koru ise en son 1988 yılında yeniden ele alınarak bugünkü şekline getirilmiştir.

3.2.3. Arazinin Bugünkü Durumu ve Fiziksel Özellikleri

Abraham paşa rekreasyon alanı 105.000 m2 yoğun koruluk ve baltalık bitki örtüsüne sahiptir. Günümüzde içinde izci ve çocuk kampları , koruları gezi ve mesire yeri olarak halkımızın hizmetindedir. Batı bakışına sahip olan arazinin doğusuda eğim yer yer % 65'i bulur. Doğu kesiminden batıya (sahile) inildikçe eğim ortalama % 8-10 'dur. Korudaki mevcut bitki örtüsü ise aşağıda belirtilmiştir.

A. Yoğun Olarak Bulunan Türler
Pinus pinea
Pinus nigra

Taxus baccata
Cedrus libani
Tilla argentea
R. oseudoacacia
Castenea sativa
Carpinus betulus
Fraxinus excelsior
Acer platonoides
Platanus orientalis
Overcus robur
Juglans regia
Laurocerasus officinalis
Laurus nobilis
Ulmus carpinifolia
Cerris siliguastrum
Aesculus hippocasteneum

B.ekzotik Türler:
Libocedrus decurens
Segoia sempervirens

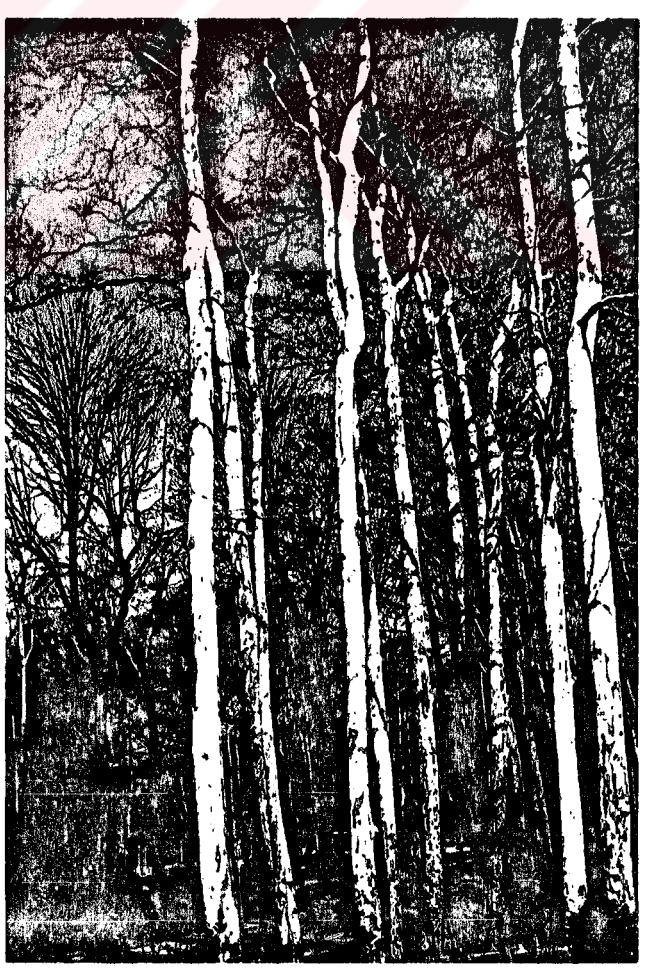

Resim 1 : 24 m boyundaki platanus oriantalis (Doğu Çınarı)

3.2.4. Planlama Durumu

Abraham Paşa rekreasyon alanının planı 1987-1988 yıllarında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmıştır. Planlamada gözönünde tutulan hususları aşağıda sıralanmıştır.

Kullanıcıların teknik gereksinimlerinin yerine getirilebilmesi için gerekli fonksiyon alanlarının ve donatıların yerine getirilmesi.

Yönetim, denetim ve ulaşım kolaylığının sağlanabilmesi amacıyla gerekli idare binasının, danışmanın ve ulaşım ağının kurulmasıdır.

Uygulamada yapısal materyalin kalite, renk, çizgi, doku ve tekstürü ile doğal yapıya uyumlu olması, doğal vejetasyonun ve doğal ekolojik dengenin kurulmasıdır.

Rekreasyon alanında yapılması planlanan fonksiyonları dağılımı ve sayısal oranları Tablo 2'de açıklanmıştır. Tablo, fonksiyon alanları, koruluk alanlar ve açık yeşil alanlar olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır (Şekil 57). Fonksyion alanları ise kendi içerisinde yollar, bina alanları, piknik seyir terasları, spor çocuk alanları, açık alandaki donatılar olmak üzere beş gruptan oluşmaktadır.

Tablo 2'de fonksiyonların alanları incelendiğinde;

Rekreasyon alanındaki servis olyu 14550 m² lik bir alanı ile genel alanın %13.76'sını teşkil eder. Tali yollar ise 10900 m² le genel alanın %9.5'ini oluştruç Toplam yollar ise 25350 m² ile tüm alanın %23.26'sını oluşturmaktadır. Görüldüğü gibi yollar tüm alanın yaklaşık 1/5'ine eşittir.

Rekreasyon alanında A-B-C olmak üzere üç ayrı yerde kafe, bir yerde lokanta, iki üretim serası, bir seyir kulesi ve bir yönetim binası yer almaktadır. Toplam olarak 2791 m² ve alanın %2.62 sidir.

Piknik alanları iki yerde, pişirme ünitesi üç, dinlenme seyir dokuz, manzara seyri yedi, ve yemek terası bir yerde olmak üzere 3975 m² olup %3.77 lik orana sahiptir.

Spor ve çocuk oyun alanları, voleybol 2 yerde, basketbol 1, masa tenisi 2, çocuk oyun alanı 2 ayrı yerde planlanmıştır. Genel alanın 2500 m² sini ve %3.29 unu luşturmaktadır.

Tablo 2. Abrahampaşa Korusundaki Fonksiyon Alanları ve Sayısal Oranları

Fonksiyonlar		Adet	Alan (m^2)	Genel alan %	Toplam %
Yollar	Ana Yollar	-	14450	13.76	23.26
	Tali Yollar	-	10900	9.5	
	Toplam	-	23350		
Bina alanı	Kafe-A	1	196	0.18	2.62
	Kafe-B	1	300	0.28	
	Kafe-C	1	123	0.11	
	Lokanta	1	1250	0.19	
	İdare binası	1	320	0.30	
	Sera	2	600	0.56	
	Seyir kulesi	1	50	0.04	
Piknik seyir terası	Piknik alanı	2	900	0.85	3.77
	Pişirme ünitesi	3	150	0.14	
	Dinlenme-seyir	9	1775	1.69	
	Manzara seyir	7	450	0.71	
	Yemek terası	1	400	0.38	
Spor ve çocuk oyun alanları	Voleybol	2	900	0.35	3.29
	Basketbol	1	600	0.6	
	Masa tenisi	2	300	0.28	
	Çocuk oy.alanı	2	1700	1.60	
Açık alanlardaki donatılar	Büfe	5	125	0.11	7.49
	Çeşme	4	8		
	Kuyu	1	1	0.007	
	Sarnıç	1	16	0.015	
	Giriş kontrol	3	6	0.05	
	Şelale-havuz	1	45	0.042	
	Adalı havuz	1	426	0.40	
	WC	5	160	0.15	
	Gölet	1	150	0.14	
	Havuz	1	110	0.11	
	Otopark	1	3800	3.61	
	Otobüs parkı	1	700	0.60	
	Çöp top. ün.	1	75	0.07	
	Yıkama ünitesi	1	120	0.11	
	Anfi	1	320	0.30	
	Fayton bekleme	2	400	0.38	
	Geçit köprüsü	1	70	0.06	
	Giriş meydanı	1	225	0.21	
	SAhil sert zemin	1	3400	3.23	
	Çiçek tarhı	1	530	0.50	
	Kayalık	1	950	0.90	
	Kaya bahçesi	1	550	0.52	
Fonksiyon alanları toplamı			42451	40.43	40.43
Açık yeşil alanlar top.			11238	10.70	10.70
Koruluk alanlar top.			51311	48.86	48.86
Genel toplam			105000	100	100

Büfe 5 adet, çeşme 4 adet, kuyu 1 adet, sarnıç 1 adet, giriş kontrol 3 adet, şelale havuz 1 adet, adalı havuz 1, WC 5, dölet 1, otopark 7, otobüs parkı 1 adet

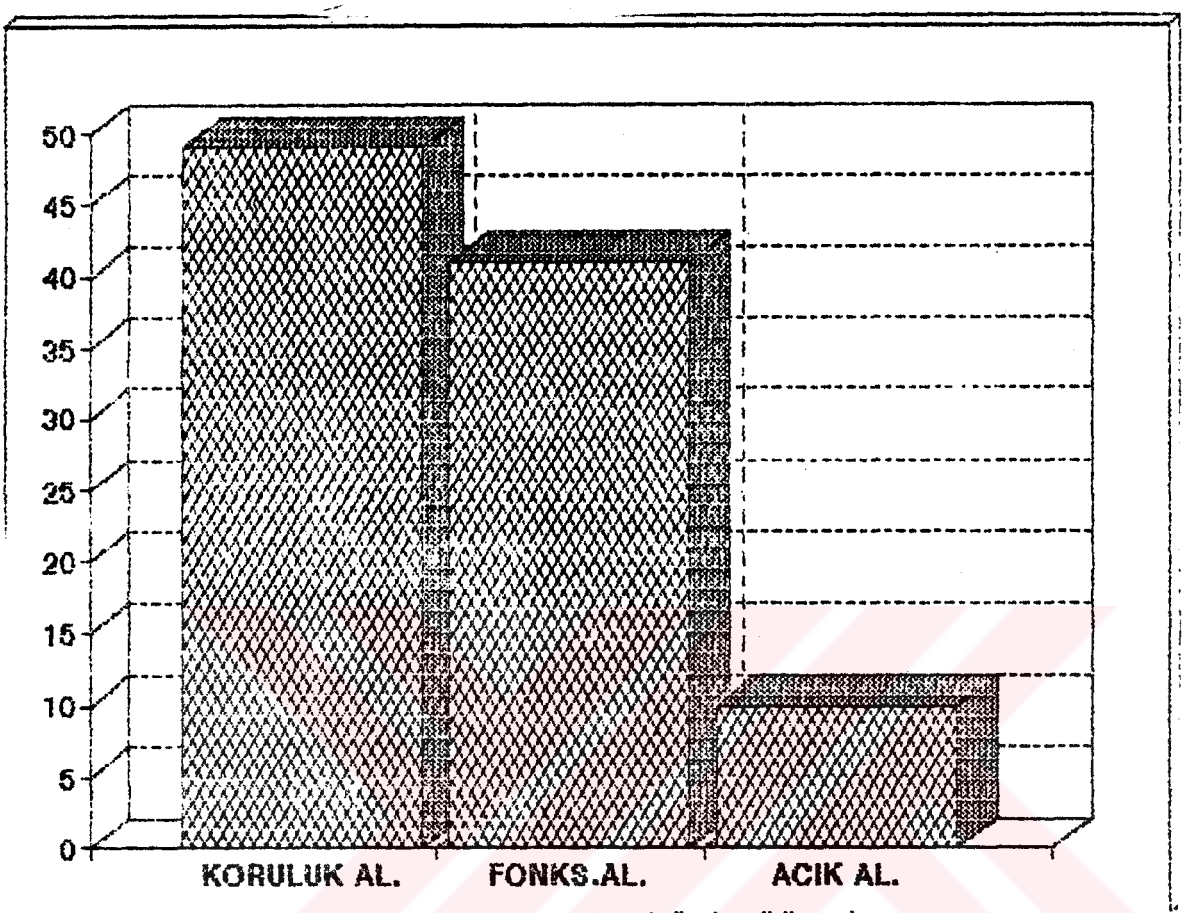

Şekil 57: Rekreasyon alanının alan değerlendirilmesi
Kaynak: Plan ve alan züerindeki araştırmalar

Çöp toplama ünitesi 1, yıkama ünitesi 1, anfi 1, fayton bekleme durağı 2, geçit köprüsü 1, giriş meydanı 1, sahil sert zeminler, çiçek partelleri 1, kayalık 1, kaya bahçesi 1 yerde 7860 m² üzerinde tüm alanın %7.49'una sahiptir. Fonksiyon alanlarının tümü ise 42451 m² olup alanın %40.43 ünü oluşturur.

Koruluk alanlar 51311 m² olup tüm alanın %48.86'sıdır. Açık alanlar ise 11238 m² olup tüm alanın %10.70'ini oluşturmaktadır.

Planda yapılması düşünülen bu fonksiyonların alandaki uygulama durumları, kullanılışları, materyal kalitesi, vb. hususlar aşağıda ayrı ayrı değerlendirilecektir.

Rekreasyon alanında ulaşım sağlayan ana servis yolunun toplam uzunluğu 2890 m ve ortalama genişliği 5 m dir. Fonksiyon alanlarını ve donatıları birbirine

bağlayan tali yollar, geçitler ise 5.450 m uzunluğunda ve ortalama 2 m genişliğindedir. Servis yolunun tümü 10 cm kalınlığındaki beton kilit taşlarla döşenmiştir. Resim 25-26 de görüldüğü gibi servis yolunun her iki yanında yaya kaldırımı yer almaktadır. Yaya yolu 15 cm yükseklikteki limonluklarla servis yolundan ayrılmıştır. Diğer yandan yaya yolu farklı mozaikle kaplanarak malzemenin cinsi bakımından servis yolundan ayrılmaktadır. Yaya kaldırım yolunun uzunluğunu psikolojik olarak kısaltmak için yer yer enine küp taşlarla derzler yapılmıştır. Bu fikir olarak iyi olmasına karşılık malzeme farklılığı yönünden iyi değildir. Küp taşlarla verilen derzin aynı yerlerdeki 10 cm kalınlığındaki mozaiğin taraksız olarak bırakılması ile de sağlanabilirdi (Resim 27-28). Diğer bir sorun ise yaya kaldırımının doğal zeminle yer yer kot farklılığı göstermesidir. Uygulamadaki bu yanlışlık Resim 28'de görüldüğü gibi kötü manzaralara yol açmaktadır.

Resim 25. Servis yolundan görünüm

Resim 29'da yaya yolu ve yaya kaldırımlarındaki enine derzler, ağacın korunmasına yönelik yapılan koruma önlemi, doğal alana geçişin önlenmesi, kısa sürekli oturumun, dinlenimin sağlanması için duvarların üzerine konan harpuştalar duvarın yan yüzeyinin doğal taş kaplaması gibi ayrıntılı özentili uygulamalar görülmektedir. Ancak ağaç kenarları ve duvar kaplamalarının ateş tuğlalar ile yapılmış olması, diğer yüzeylerdeki doğal taş kaplamaları ile tezatlık oluşturmaktadır. Her ne kadar tüm yol boyunca ağaç kıyısındaki duvarlar farklı malzeme ile kaplanmış olması dikkat çekse de malzemede birlik bozulmalıdır.

Resim 26. Servis yolunun başka açıdan görünümü

Resim 27. Yaya kaldırımından detay görünümü

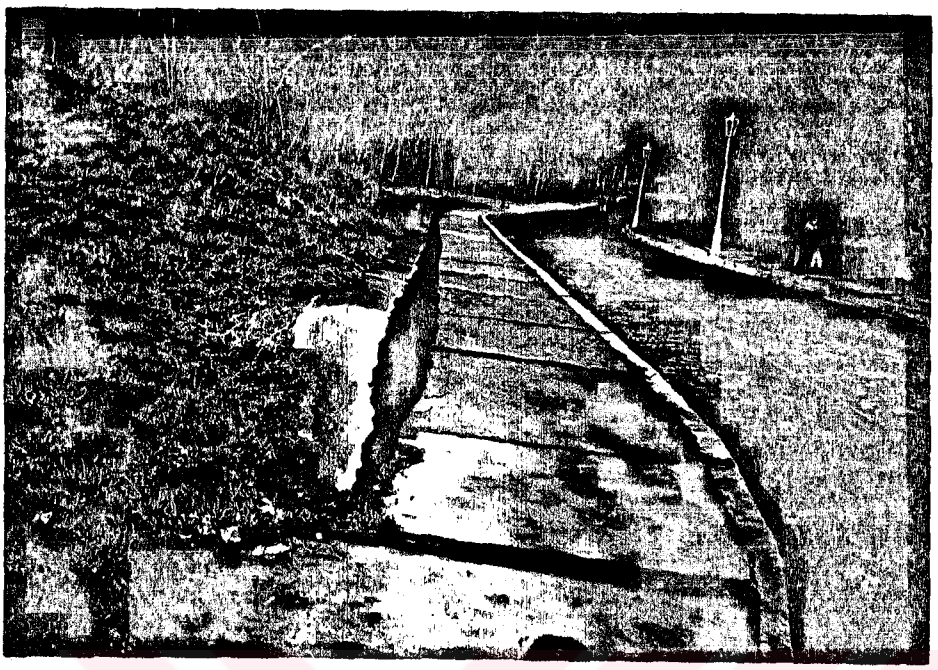

Resim 28. Kaldırımdan diğer bir görünüm

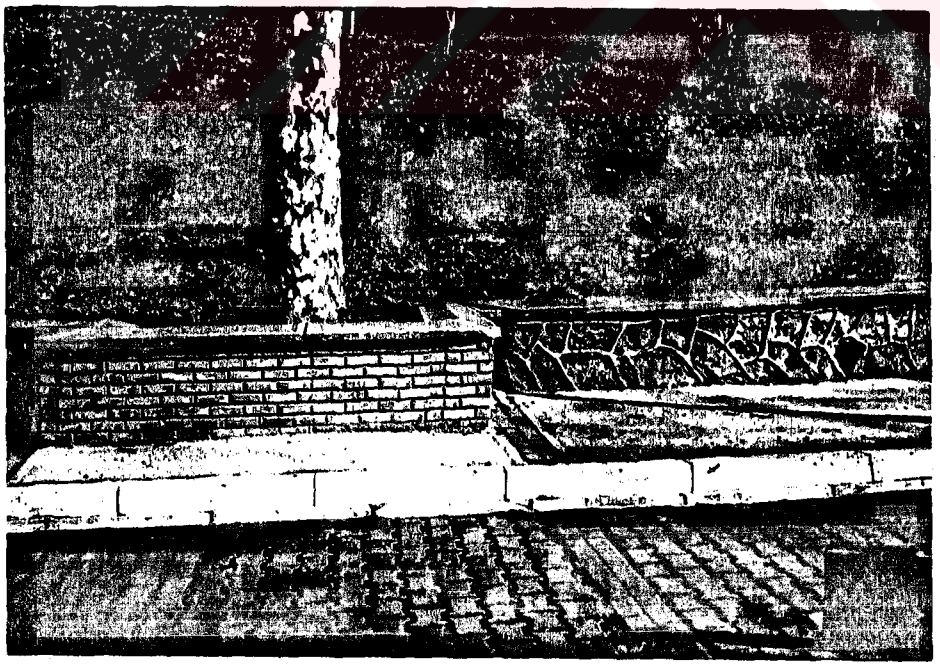

Resim 29. Kaldırım kenarındaki duvarlar

Resim 29'da görüldüğü gibi yaya kaldırım yolu ile servis yolu birbirine iki yana konulan yağmur kanaletleri ile bağlanmış ve işlem tüm alanda yapılmıştır. Burada plan ve uygulamanın iyi olduğunu görebiliyoruz. Genel olarak ise; uygulamalardaki yanlışlıklar, malzemedeki kalitesizlikler bir kenara bırakıldığında rekreasyon alanının tamamında ulaşım sisteminin oturduğunu ve nitelik olarak yeterli özenin gösterilmeye çalışıldığı görülmektedir (Bkz. Plan 2).

Plan 2'de sarı renkte gösterilen yerler rekreasyon alanındaki mimari yapıları oluşturmaktadır. Rekreasyon alanının sahil kısmında Resim 30'da görülen seyir kulesi yer almaktadır. Burası hem ziyaretçilere bir seyir noktası hem de sahil ile rekreasyon alanını biribirine bağlayan bir üst geçit olarak işlev yapmaktadır.

Resim 30. Seyir kulesi

Resim 31'de görülen kafe-restoran özel sektörce işletilmektedir. Kafe-restoran farklı mimari yapısı ilerekreasyon alanında dikkat çekmektedir. Burada mevsim büyük faktör olmaksızın özellikle gelir düzeyi yüksek gruplar tarafıondan oldukça yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu gibi alanlar belirli kesime yönelik hizmet verse de alanın kullanımı artı yönde etkilemektedir. Çünkü gelenlerin çoğu restorandaki dinlenmeden önce veya sonra alanda yaya ya da oto ile dolaşmaktadır.

Resim 31. Kafe-restorandan görünüm

Restoranın ilerisinde iki adet çiçek üretim serası yer almaktadır. Bunlardan birisi Beykoz Belediyesine diğer iile tanıtım ve satış maksadı ile halka hizmet etmektedir. Bu gibi alanlara rekreasyo alanında yer verilmesi planlama esasına uygundur, ancak işletme açısından fonksiyonunu yerine getirdiği söylenemez. Zira buralarda ilkel seracılık metodları ile çalışılmakta, tür ve kalitede yetersiz kalınmaktadır. Dolayısıyla halka tür çeşitleri, üretim şekilleri vb. konularda yeterli fikir verilememektedir (Resim 32).

Seraların hemen yanında faal olmayan idare binası yer almaktadır. Tek katlı basık çatılı olarak 320 m² lik geniş alanda inşa edilmiş idare binaları rekreasyon alanının bakımı ve korunması ile görevlilere depo ve oturma yeri olarak kullanılmaktadır (Resim 33).

Şekil 2'de dairesel olarak görülen kır kahvesi - A farklı mimari yapısı 150 m² örtülü iç mekanı ile kış ve yaz mevsimlerinde hizmet vermektedir. Kafenin sağında yer alan Resim 34 ve Resim 35'de görülen avlu kapısı, kafenin arkasındaki açık oturma bahçesinde açılmaktadır. Kafenin önüne konan çöp konteyneri ise kötü bir görünüm sergilemektedir.

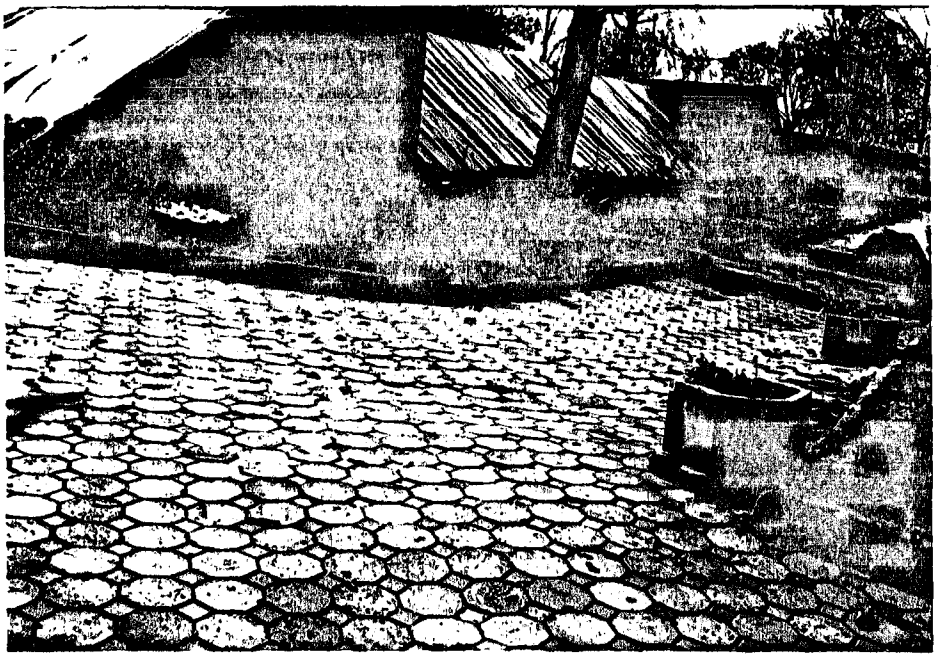

Resim 32. Üretim Seraları

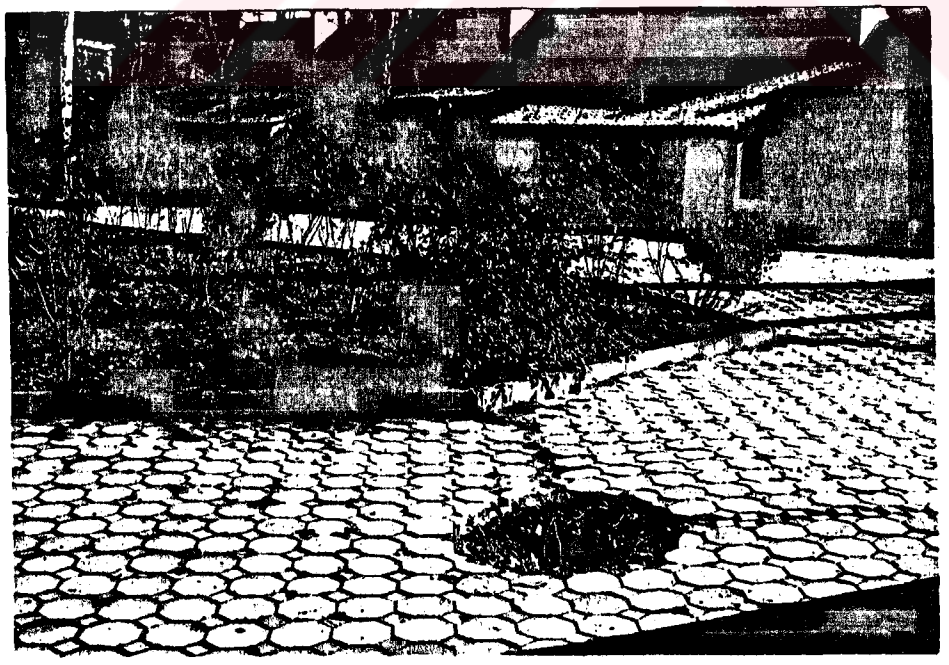

Resim 33. Yönetim binaları

Resim 34. Kafe-A

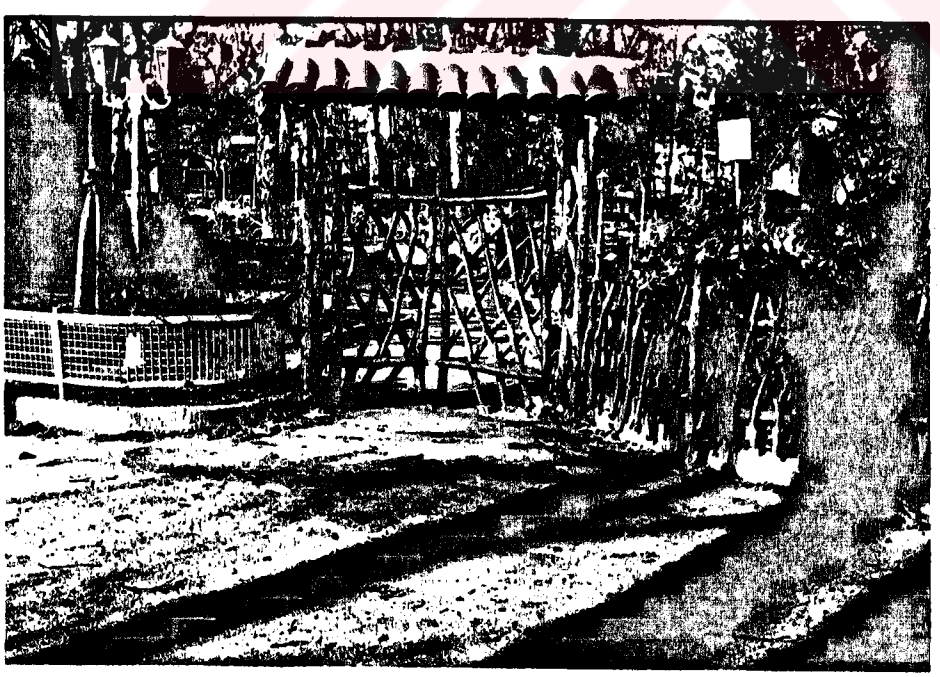

Resim 35. Bahçe kapısı

Resim 36'da görülen bahçe kapısı doğal ağaç dalları ile yapılmıştır. Arka bahçenin sınır çiti, kapının salondan itibaren kafe-A ya kadar Resim 34'de görüldüğü gibi metal çitten yapılmıştır. Bundan amaç ise mimari yapıdaki kafe-A ile bütünleşmek ve iki mekanı birbirinden ayırmaktır. Zira kapının sağ tarafındaki çitler aynı doğal ağaç dalları ile Resim 36'da görülen doğal kaya bahçesini sınırlamakta ve oranın doğal yapısı ile bütünleşmektedir. Bahçe kapısı Kafe -A ile doğal kaya bahçesini birbirine bağlamaktadır. Bu doğal kayabahçesi yapısı ve damla damla suları ile KAfe-A ya ayrı bir canlılık vermektedir.

Resim 36. Kafe-A dan diğer bir görünüm

Resim 37 'de yer alan büfe yaz ve kış mevsimlerinde hem Kafe-A hem de rekreasyon alanına hizmet etmektedir. Büfenin arkasında Kafe-A nın önü açık çay bahçesi görülmektedir. Buralardaki sert zemin döşemeleri antik parke taşı ile yapılmıştır.

Kır kahvesi-B ve kır kahvesi-C alanda tek odalı havuzun yanında yer almaktadır. Bu alan Beykoz özel idare fidanlığının karşısındaki giriş kapısının yakınında yer almaktadır. Her iki kafenin önünde yer alana geniş su yüzeyi boylu ağaçları ile alana ayrı bir özellik vermektedir. Kafe-B ve C rekreasyon alanının merekzinde ikinci giriş kapısı yanında ve caddeye yakınlığı nedeniyle özellikle yaz mevsiminde yoğun olarak kullanılmaktadır (Resim 38).

Resim 37. Büfe

10500 m²'lik rekreasyon alanının planlanmasında 1500 m² lik bir alan futbol, basketbol ve masa tenisi için ayrılmıştır. Ancak uygulamada bunların yerine sadece 600 m² bir alan spor alanı olarak ayrılmıştır. Resim 39'da görüldüğü üzere bu alan kullanıcıların kendi çabaları ile rekreasyon alanı içindeki ağaçlardan keserek yapmış oldukları kale direkleri ile mini futbol sahası olarak kullanılmaktadır. Zeminin toprak ya da çamur olması kullanıcılar için önemli değidir. Böylesine büyük bir alanda ve bilhassa yaz mevsiminde aşırı yoğunlukta kullanılan rekreasyon alanındaki bu eksiklik alanın geniş sert zeminleri, açık yeşil alanları gibi boş yerlerinin ziyaretçiler tarafından rastgele kullanılmasına neden olmaktadır.

Rekreasyon alanında iki ayrı yerde 1600 m² olarak planlanan çocuk oyun alanları Plan 2'de kahverengi renkte görülmektedir. Çocuk oyun alanları planlamada alan itibariyle büyük tutulsa da nitelik ve içeriksel bakımdan işlevsel değildir. Zira içerisindeki donatılar, kaydırak, kum havuzu, salıncak gibi klasik çocuk oyun elemanlaından ibarettir. Diğer yandan zamanında yapılmayan tamirat ve bakımlar sayı olarak az da olsa var olan oyun elemanlaının kullanışsız duruma gelmesine neden olmuştur.

Resim 38 Kırkahves, B ve C den görünüşü

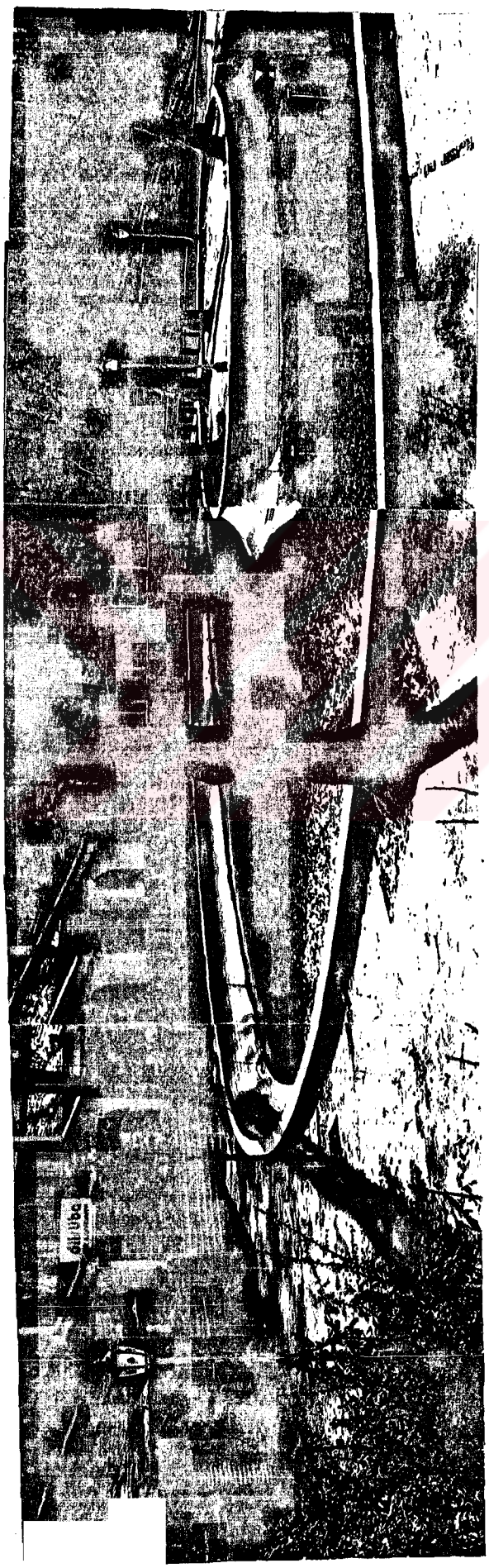

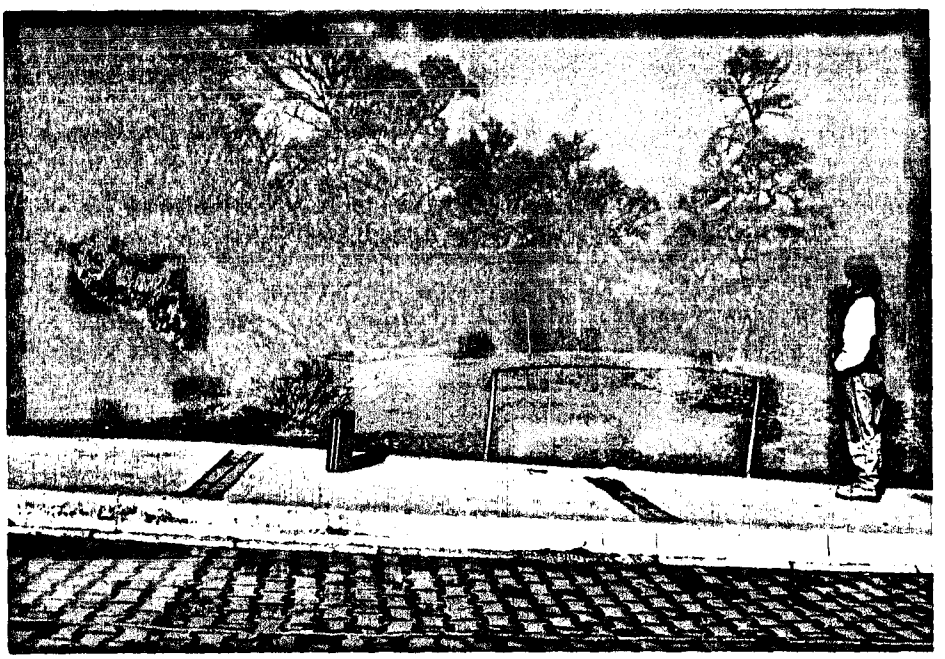

Resim 39. Spor alanlar

Rekreasyon alanının planlanmasında 5 ayrı yerde büfeye yer verilmiştir. Ancak alanda uygulanan kafe-A nın önündeki ve Resim 37'de görülen tek bir büfe vardır.

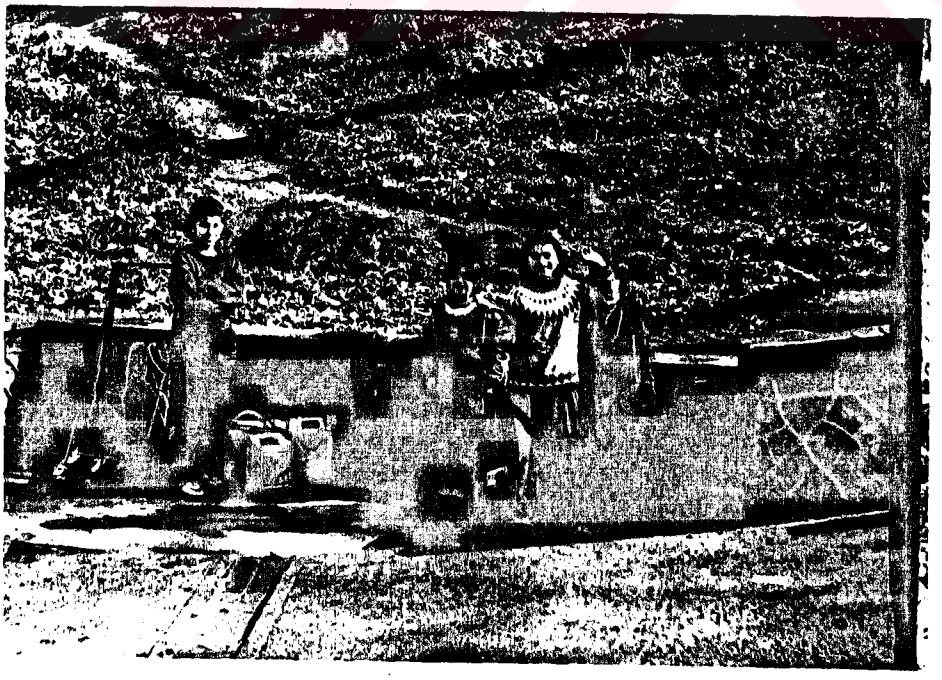

Resim 40. Rekresayon alanındaki kayna suyundan bir görünüş

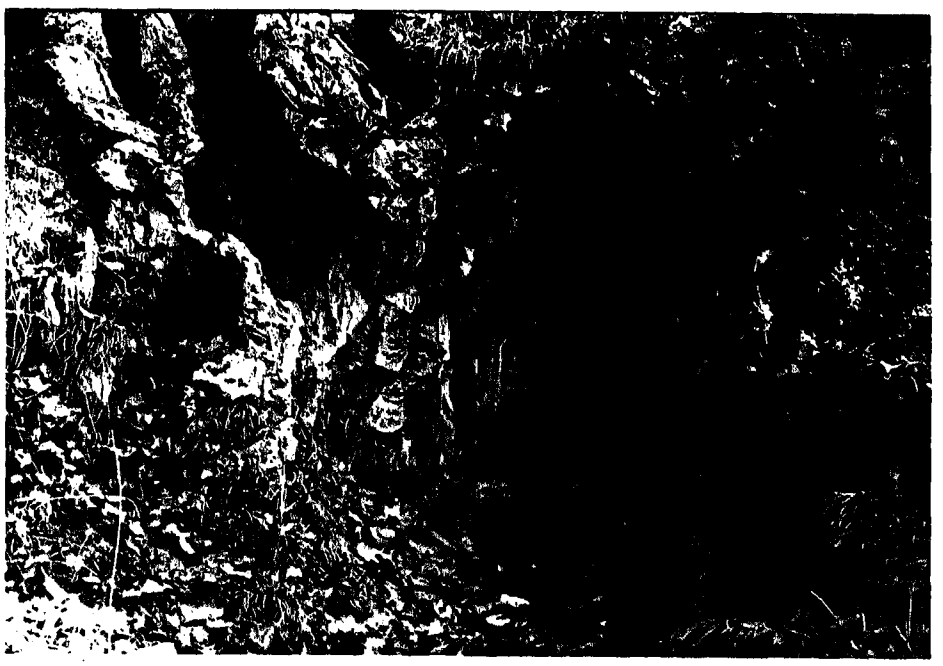

Resim 41 . Kaynak suyunun toplandığı samıç

Çeşme 4 ayrı yerde planlanmış ve uygulanmıştır. Bunlardan bir tanesi Resim 40'da görülen çeşmedir. Bunun suyu rekreasyon alanının içinden çıkan su Resim 41'de görülen samıcın içinde toplanan kaynak suyudur. Tadı ve kokusuyla güzel olan bu su mahalle sakinleri tarafından içme suyu olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle eşme, alan içi ve alan dışı ziyaretçiler tarafından kullanılmaktadır. Bunlardan ayrı olarak alanda bir adet su havuzu mevcuttur.

Rekreasyon alanında giriş ve çıkışların kontrolu için 3 danışma kulübesi planlanmış ve 3 ana girişe yerleştirilmiştir. Ancak her üçü de alanın girişi ücretsiz olduğundan faaliyette değildir.

Rekreasyon alanı içindeki açık su yüzeyleri Plan 2'de mavi renkte gösterilmiştir. Bunlardan şelaleli havuz diye nitelendirileni rekreasyon alanının ana girişide yer alır. Resim 42'de görülen ana metal döküm kapılardan içeri girildiğinde küçük bir meydancık ve karşıda 2-3 m yükseklikten damlacıklar şeklinde akan bir şelale vardır. Meydancığın zemini beton küp taşları ile, şelale duvarı ise doğal kaynak taşı ile kaplıdır. Döküm metal kapılar, tarihi işlemeli mermer sütunlar, doğal taş kaplamalı şelale duvarıyla kısmen bütünlük oluşturmaktadır. Meydancığın zemini ise suni beton küp taş döşemeleri ile diğerleri içinde tezatlık oluşturmaktadır.

Halbuki zeminde şelale duvarı taşları ile beton derzli olarak da kaplansa malzeme açısından bir kompozisyon oluşturabilirdi.

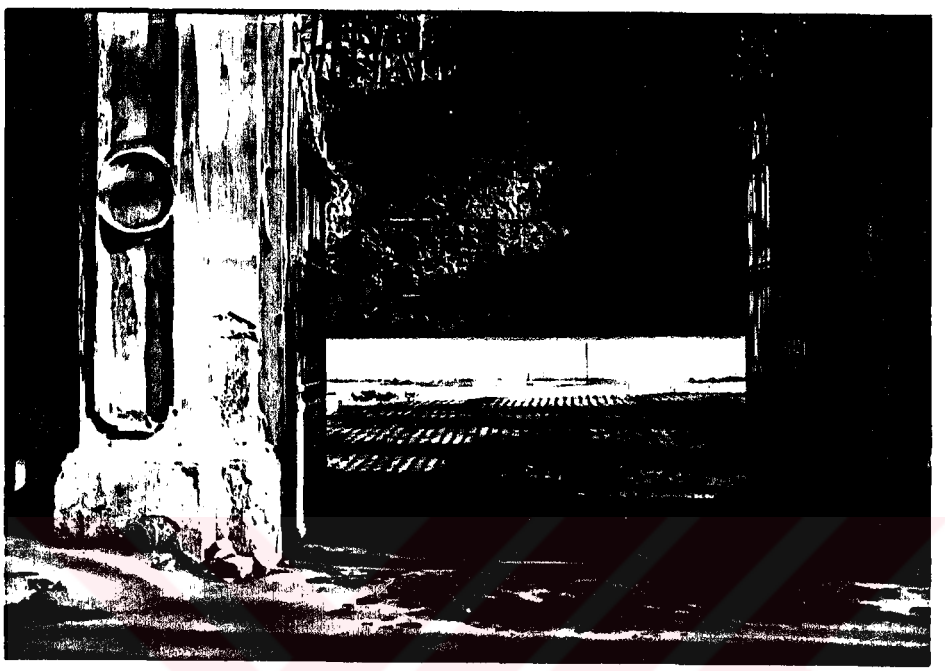

Resim 42. Alanın ana yaya giriş kapısı ve şelale havuz

Rekreasyon alanın sahil kısmında dikdörtgen şeklinde bir havuz vardır. Yazın yüzme amacı için yapılan bu havuz, hemen deniz kıyısında yer alması ve gerekli bakım ve itinanın gösterilmemesi nedeniyle kullanılmamaktadır. Rekreasyon alanındaki 2 adalı havuz ise servis yolundan içeride bir yerde planlanmış ve uygulanmıştır. Etrafında kullanıcıların kolaylık istekleri bakımından donatılara yer verilmemiştir. Havuz tamamen doğal taşlardan yapıldığından daha ziyade bir göleti andırmaktadır. Abraham Paşa zamanından kalan bu göletin etrafına yine Abraham Paşanın diktirmiş olduğu sazlar hala mevcuttur. Tek adalı havuz ise kafe-B ve C nin önünde yer almaktadır. Havuzun taban ve duvar yüzeyleri mavi renkli fayanslarla kaplanmıştır. Resim 38'de görüldüğü gibi bilhassa kış mevsiminde havuzun içerisi ağaç yapraklarıyla doludur. Yeterli bakım ve temizlik yapılmadığı için de tabanı balçık şeklini almıştır. Ancak havuz yaz mevsiminde kafe sahipleri tarafından temizlenmektedir.

Rekreasyon alanında toplam olarak 1888 m² lik açık su yüzeyi yer almaktadır. Bu tüm alanın %21 sini oluşturmaktadır. Alanda küçümsenmeyecek kadar geniş su yüzeyi olmasına rağmen kendisinden beklenen fonksiyonu yerine getirdiği

söylenemez. Çünkü bunların herbiri birbirinden ayrı yerlerdedir. Dolayısıyla bakım ve kontrolleri de zordur. Bunların yerine tek merkezde yapısıyla, büyüklüğü ile, hayvanları, kuşları, çay bahçeleri ile daha aktif, daha fonksiyonel su alanları oluşturulabilir. Günümüzde çoğu rekreasyon alanlarında ve parklarda yer alan bakımsız, durgun ya da kısmen hareketli klasik su yüzeyleri artık halkın ilgi ve beğenisine uzak mekanlardır.

Rekreasyon alanında WC ler 4 ayrı yerde toprak altı olarak planlanmış ve uygulanmıştır. Hepsi de faal durumdadır.

Çöp toplama ve yıkama üniteleri 195 m² alan üzerinde piknik alanlarının yakınında planlanmış ve uygulanmıştır. Ancak yıkama ünitesi hali hazırda kullanılmamaktadır. Çöp toplama merkezi ise çalışır durumdadır.

Alanın 2. girişteki kapısında kent mobilyalarından bir adet telefon yer almaktadır. Bu kafe-B ve C ile Beykoz özel ziraat fidanlığı ziyaretçileri tarafından kullanılmaktadır (Resim 43).

Resim 43. Telefon kulübesi

Resim 44. Rekreasyon alanının birinci yaya giriş kapısı

Resim 44'de alanın sahil kısmındaki oturma bankları ve alanın birinci yaya girişi kapısı görülmektedir.

Rekreasyon alanının korunması amacıyla yapılan sınır duvarların yapımında ayrıntılara gidilmiştir. Resim 45, 46 'da görüldüğü gibi duvarlar 60 cm eninde doğal taşlarla yapılmıştır. Görüşün açılması istenilen yerlerde demir parmaklıklara yer verilmiştir. Bu aralarda duvarlar alçak olduğundan üstlerine beton harpuşteer geçirilmiştir. Duvarların mukavemetini artırmak için yapılan 40-100-230 cm ebatlarındaki dikey duvarlar Resim 44'de görüldüğü gibi ayrıntılı olarak işlenmiştir. Görüşün kapatılması için yapılan yüksek duvar ise yine doğal taşlarla yapılmıştır. Duvarların yüskekliğini psikolojik yönden kısaltmak için enine çift sıralı ateş tuğlaları ile derzler yapılmıştır. Gerek duvarların üstü gerekse diğer çıkıntıların üzerleri Resim 45'de görüldüğü gibi itina ile örülmüştür. Alanı çepeçevre kuşatan bu duvarlar rekreasyon alanını çevresindeki alanlardan ayırmakta ve alanın güvenliğini de yüksek derecede sağlamaktadır.

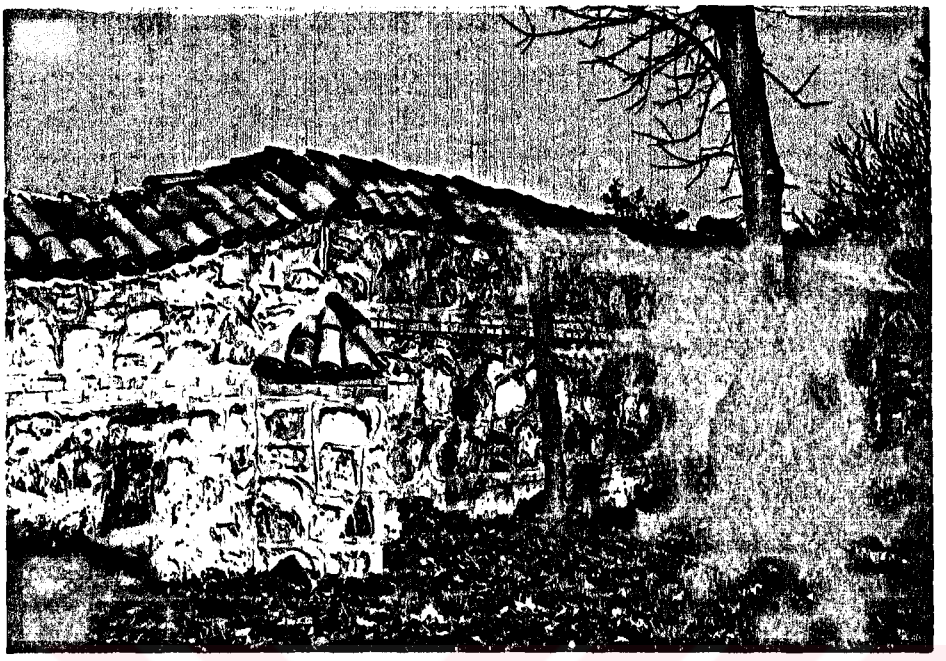

Resim 45. Çevre duvarları

Resim 46. Rekreasyon alanının çevre duvarlarından bir görünüş

Rekreasyon alanının planlanmasında 190 adet otomobil, 6 adet otobüs parkı planlanmış ve uygulanmıştır. 4500 m² lik alanda yapılmış olan hafta içi ve kış günlerinde yeterli olsa da yaz mevsiminde özellikle hafta sonları yetersiz kalmaktadır.

Rekreasyon alanındaki 51311 m² lik alanın %48.86 korluk, açık alanlar ise 11238 m² ile alanın %10.7 sini oluşturmaktadır. Koruluk alanların korunmasına yönelik herhangi bir çalışma yapılmamaktadır.

3.2.4.1. Rekreasyon Alanın Planlanmasında Görülen Sorunlar

- Rekreasyon alanında idare binasına yer verilmesine rağmen faaliyette olmadığı için alanın yönetim ve denetimi yapılamamaktadır. Dolayısıyla alanın bakım ve güvenliği büyük bir problemdir.

- Yine alanın her üç girişinde konulmuş olan danışma yerleri faaliyette olmadıından alanın giriş ve çıkışları kontrolsüz olarak gerçekleşmektedir.

- Alanda spor maksadı ile yapılmış hiç bir donatı olmadığından kullanıcılar spor aktivitelerini alanın herhangi bir yerinde rasgele olarak gerçekleştirmektedirler.

- Alandaki mevcut çocuk oyun alanlarının yer seçimi doğru yapılmıştır. Fakat donatı çeşitliliği bakımından yetersizdir. Alanda farklı yaş gruplarına hitap edebilecek çok amaçlı çocuk oyun alanlarına gereksinme vardır.

- İç mekan çiçek üretim seraları hem kapasitesinin altında hem de amacının dışında çalışmaktadır.

- WC'lerin kullanımı serbest yani kontrolsüz olarak yapılmaktadır. Dolayısıyla açık da olsalar çok kirli, bakımsız ve kullanışsızdır.

- Yaz mevsiminde özellikle hafta sonlarında otoparkların yetersiz kalması kullanıcıların otolarını denetimsiz olarak istedikleri yerlere park etmelerine neden olmaktadır.

- Piknik alanlarında pişirme ocaklarının yetersiz oluşu açık alanlarda ateş yakılmasına neden olmaktadır.

- Rekreasyon alanındaki dinlenme ve seyir noktaları çok küçük alanlarda ve klasik olarak yapılmıştır. Buralarda oturma grupları da yoktur. Sadece alanın çevresinde 40 cm yükseklikteki duvarların üzeri oturma için kulanılmaktadır.

- Sahada servis yolu boyunca aydınlatma direkleri yer almaktadır. Ancak zamanında yapılmayan bakım ve koruma işlemleri ile her bir işlevini yitirmiş durumdadırlar.

- Rekreasyon alanında sağlık evi, çocuk evi, botanik bahçesi, mini hayvanat bahçesi gibi donatılara yer verilmemiştir.

3.2.5. Rekreasyon Alanı İçin Yapılan Sosyal Araştırmalar

3.2.5.1- Yöre Halkına Göre Rekreasyon Alanı

a) Ankete katılanların yaşı

Anketi cevaplayanların velilerin yaş durumları incelendiğinde; 15-30 genç yaş grupların oluşturanların oranları % 42, 31-50 orta yaş grubu % 54, 51 ve üstü yaş grubu % 4' tür.

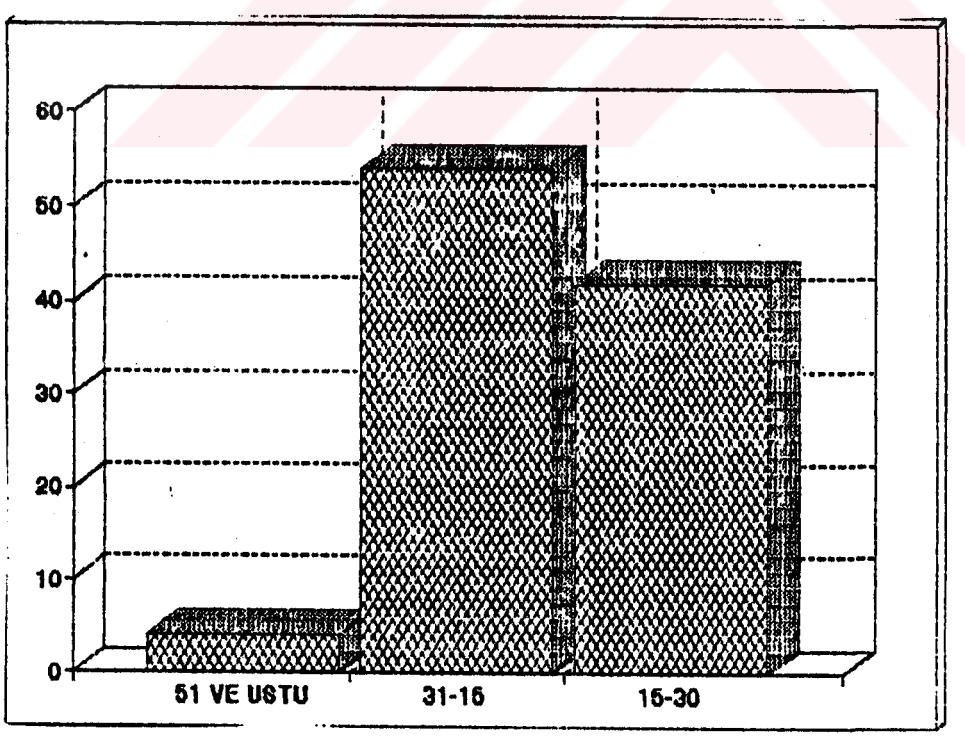

Şekil 58: Anketi cevaplayanların yaş durumları
Kaynak:Yerinde yapılan anket araştırmaları, Nisan l993 İST

b) Anketi Cevaplayanların Meslek Durumları

Velilerin meslek durumları Şekil-59' da sıralanmıştır.Şekil incelendiğinde; evhanımlarının oranı % 14, emekli % 6, memur % 10, mimar % 6, işçi % 6, mühendis % 16, doktor %8, eSNAF % 9, öğretmen %12, diğerleri % 16'dır.Serbest meslek sahibi esnaf ve mühendislerin toplam oranı % 55'dir. Anketi cevaplayanların orta gelir düzeyinde olduğu görülmektedir. işçi grubu sadece % 6'dır. Çalışmayan ev hanımları ve emekli ise % 20 oranına sahiptir. (Şekil-59)

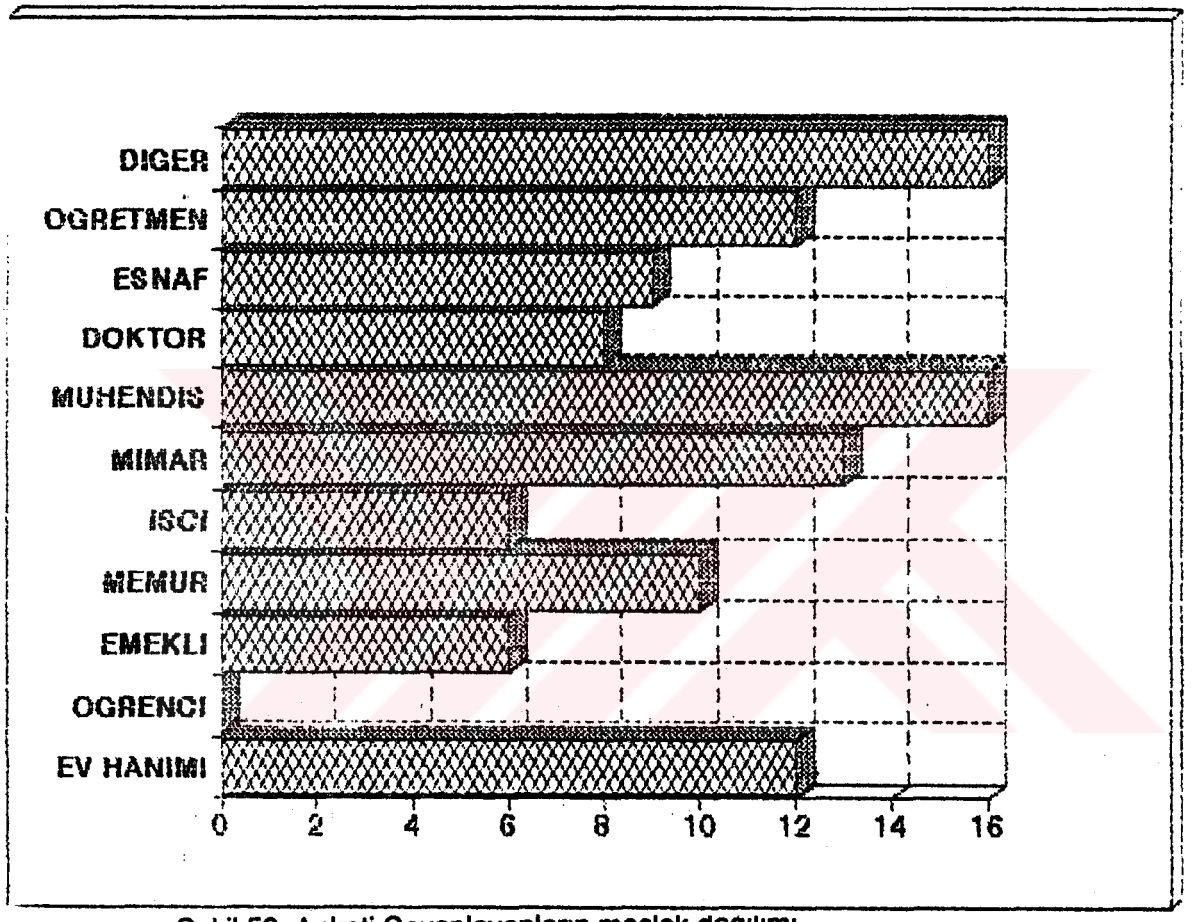

Şekil 59: Anketi Cevaplayanların meslek dagılımı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

c) Doğum Yerleri

Velilerden İstanbul doğumlu olanlar % 58, taşra doğumlu olanlar ise % 42'dir.

d) İstanbul'da oturma süreleri

Anketi cevaplayanların kaç yıldır bölgede oturdukları Şekil-60'da açıklanmaktadır. 1-10 yıldır bölgede oturanlar % 16, 11-20 yıldır % 8, 21 ve üstü yıldır % 76'dır. Görüldüğü gibi anketi cevaplayanların % 84'ü en az 10 yıldır bölgede oturmaktadırlar. Bu da anketi cevaplayanların çevrelerini tanıdıklarını göstermektedir.

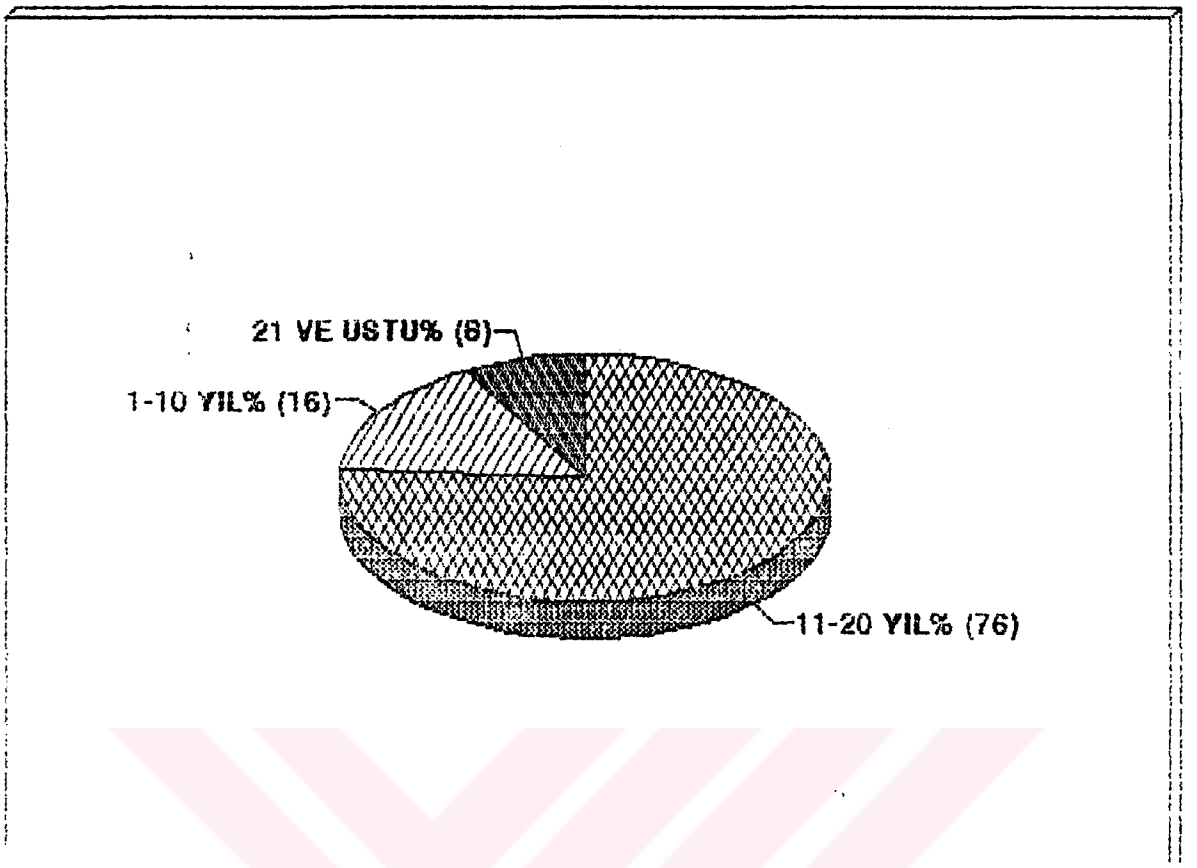

Şekil 60: Anketi cevaplayanların İstanbul'da oturma süresi
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

e) Mahallelerindeki rekreasyon alanını tanıyıp tanımadıkları

Anketi cevaplayanların vermiş oldukları cevaplara göre hepsi de (%100) oranla rekreasyon alanını tanımaktadırlar. Zaten 40 soruya vermiş oldukları cevaplar çevrelerini dolayısıyla alanı tanıdıklarını göstermektedir.

f) Rekreasyon alanını ne sıklıkta kullandıkları

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanına geliş aralıkları incelendiğinde bir defa gelenler %24, birkaç defa gelenler % 36, çok kere gelenler ise % 41'dir . Hiç gelmeyenler ise yoktur. Görüldüğü gibi alana birkaç defa ve çok kere gelenlerin oranı % 76'dır. (Şekil-61)

g) Kiminle geldikleri

Şekil-62'de anketi cevaplayanların alana kiminle birlikte geldikleri görülmektedir. Alana yalnız olarak gelenler %2, ailesiyle birlikte gelenler % 64, Arkadaşıyla gelenler % 14, Arkadaşlarıyla birlikte gelenler % 20'dir. Bundan rekreasyon alanının % 64 ile daha ziyade aile grupları tarafından kullanıldığı ortaya çıkmaktadır.

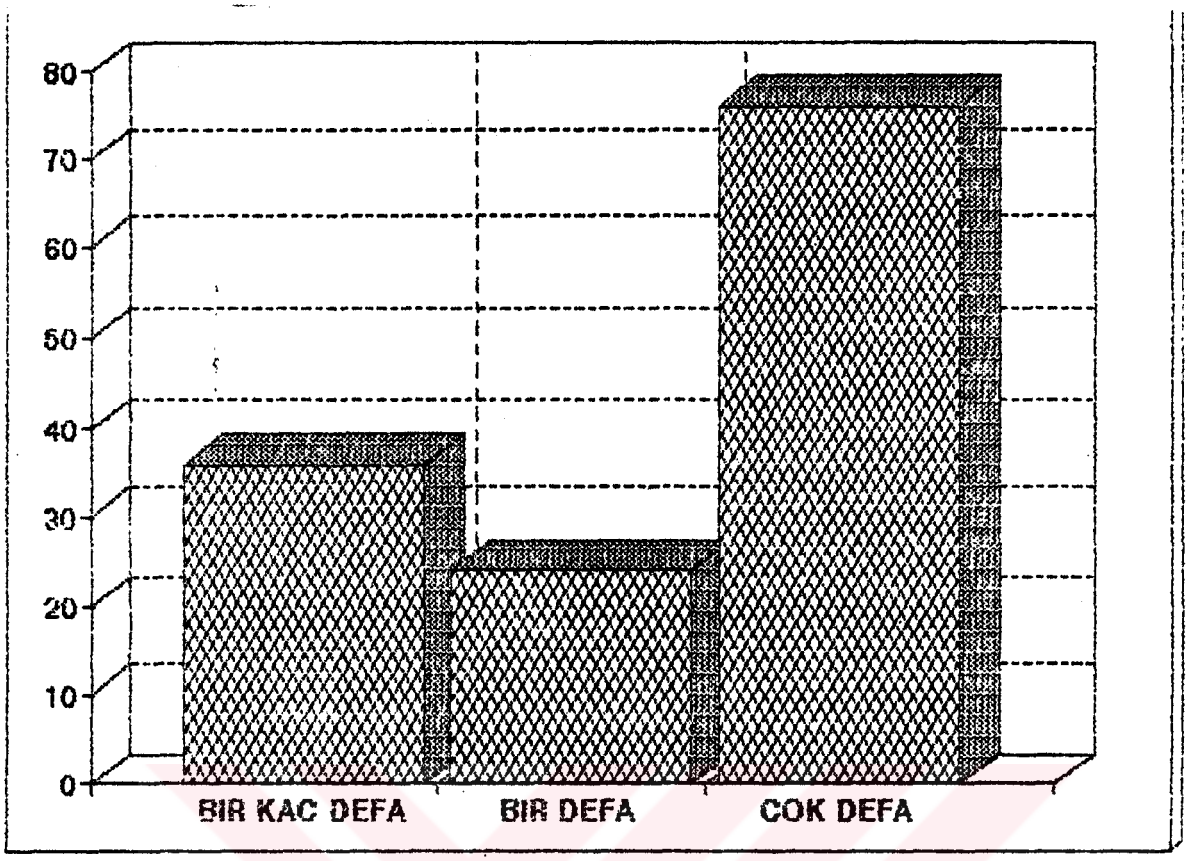

Şekil 61: Rekreasyon alanına geliş aralıkları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

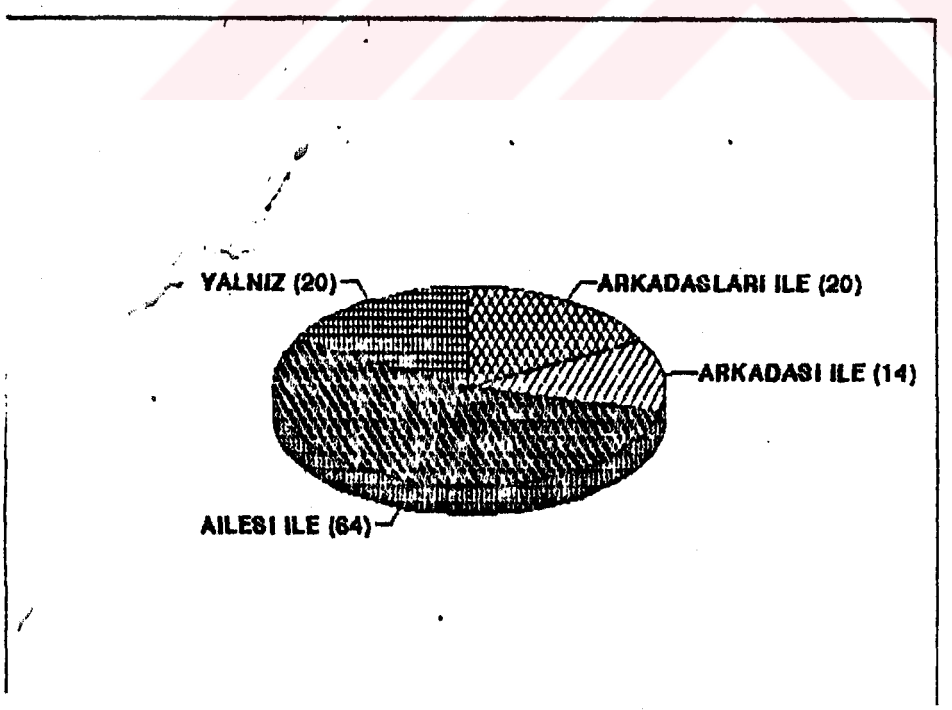

Şekil 62: Anketi cevaplayanların alana kiminle geldiği
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

h) Alanın kullanış türü

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanını nasıl kullandıkları incelendiğinde: gezmek için % 12, yürümek için % 4, piknik için % 44, dinlenmek için % 16, spor yapmak için % 22 ve başka eylemler için % 2'dir. Alanın kullanımı piknik eylemi üzerinde yoğunlaşmaktadır.

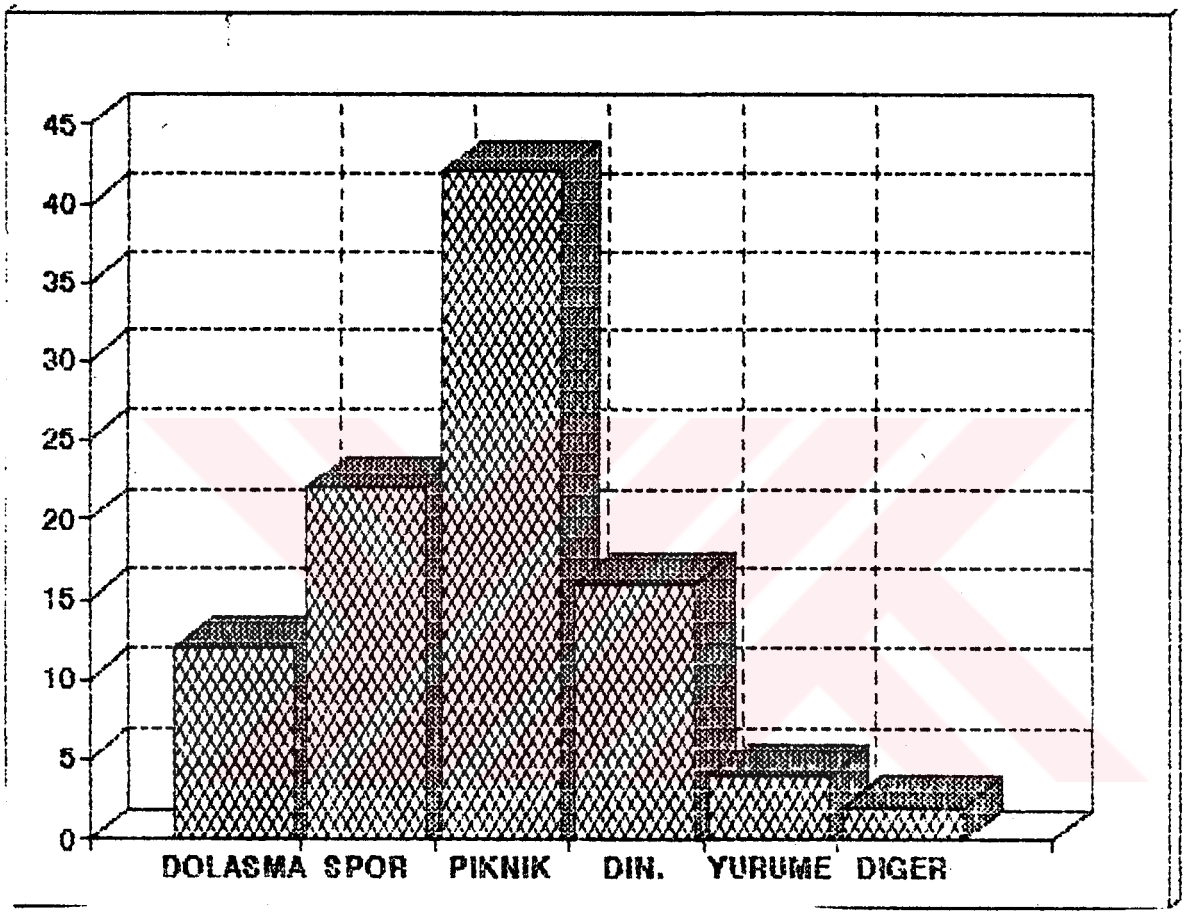

Şekil 63: Rekreasyon alanının kullanılış türleri

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

ı) Alanda beğenilen hususlar

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanında beğendikleri Şekil-64'te açıklanmıştır. Şekilde rekreasyon alanının doğal güzelliğini beğenenler % 52, manzara güzelliğini %22, temiz havasını % 50, spora elverişli olmasını % 38, çocuk oyun alanlarını % 10, piknik alanlarını % 56, koşu için elverişli olmasını %44, çay bahçesini % 26, bitkilerini % 32, kuşlarını %6, güvenliğini %"2, havuzlarını %2, lokantasını % 2, Büfesini % 2, büyük olmasını % 10 olarak beğenilmektedir.

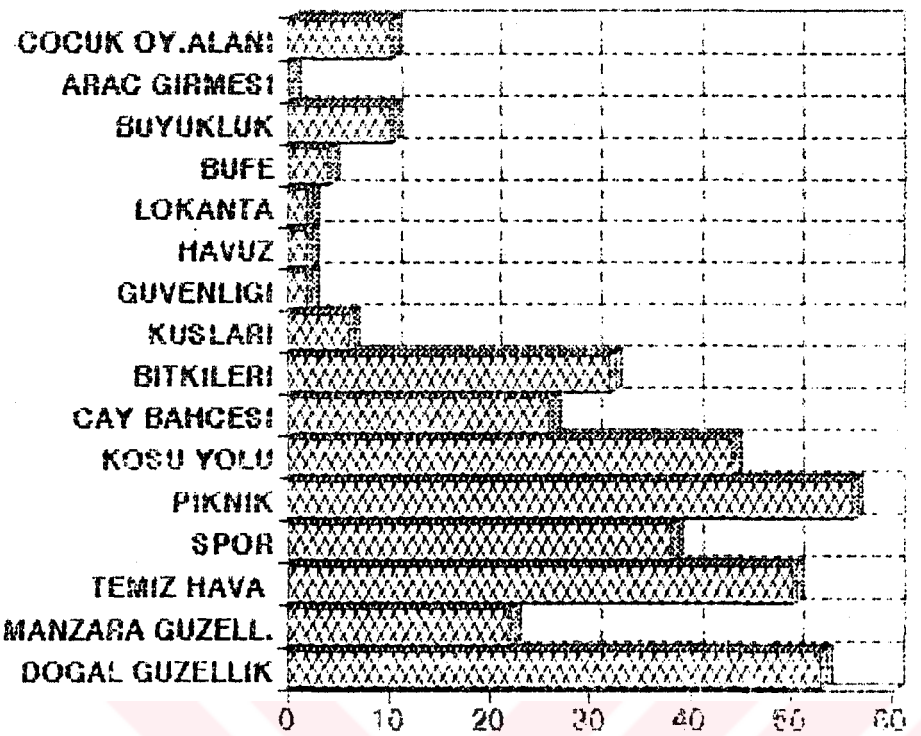

Şekil 64: Rekreasyon alanında beğenilen hususlar
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

Görüldüğü gibi anketi cevaplayanların en fazla beğendikleri rekreasyon alanının sahip olduğu doğal güzelliği, temiz havası ve pikniğe elverişliliğidir. İkinci olarak beğendikleri hususlar koşu ve spor için elverişli olması, bitkileri. çay bahçesi ve manzara güzelliğine sahip olması gelmektedir. En düşük yüzdeyi ise güvenliği, havuzu, lokantası, ve büfesi gibi donatılar oluşturmaktadır.

i) Alanda eksik bulunan hususlar

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanında eksik buldukları hususlar Şekil-65'de sıralanmıştır.

Şekil-65'de incelendiğinde; temizliğini yetersiz bulanlar % 46, güvenliğini yetersiz bulanlar % 72, wc %32, çocuk oyun alanları % 63, oto park % 22, aydınlatma % 12, çöp kutusu % 54, oturma elemanları % 52, havuz % 2, botanik bahçesi % 8, bakımsız agaç ve çiçekler %12, sahipsiz kedi ve köpekler % 32, kontrolsüzlük % 30, spor alanları %60, büfe % 6, çeeşme % 18, +oyun alanları %22, kötü kullanım %36, gazino %6, çocuk evi % 8, sağlık evi %12, geleneksel oyunlar % 12'dir.

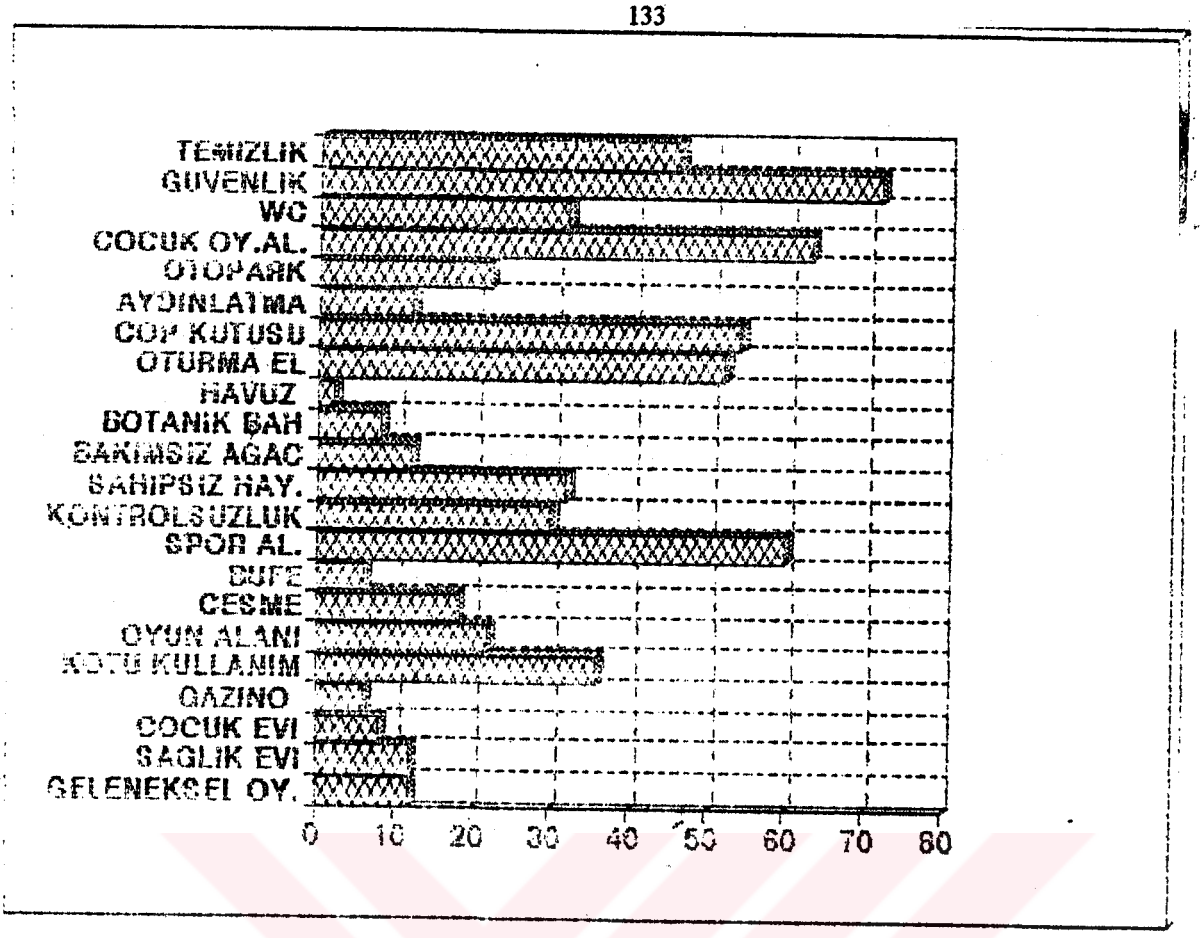

Şekil 65: Rekreasyon alanında beğenilmeyen hususlar
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

Şekil -65'de görüldüğü gibi güvenlik en büyük eksiklik olarak bulunmaktadır. Çocuk oyun alanları, spor alanları, oturma elemanları, ve çöp kutuları anketi cevaplayanlar tarafından % 50'nin üzerinde yetersiz bulunmaktadır. İkinci derecede eksik bulunan ise temizlik, wc, sahipsiz hayvanlar, kontol ve kötü kullanım gibi genelde yönetimden kaynaklanan eksiklikler vurgulanmaktadırlar. En az yetersiz bulunan hususlar ise havuz % 2, büfe %6, gazino % 6 gibi hususlardır. Yani bunların rekreasyon alanında yer alması ya da almaması anketi cevaplayanlarca pek önemli sayılmamaktadır.

j) Ulaşım Durumu

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanına ulaşım şekilleri Şekil-66'da ifade edilmektedir. Ulaşım en büyük oranla (% 74)yaya olarak gerçekleşmektedir. Otobüs ile gidenler % 20, özel oto ile ise % 6'dır.Ulaşımın yüksek oranda yaya olarak gerçekleşmesi alanın ilçe merkezinde yer almasından kaynaklanmaktadır.

k) Alanın kullanış durumu

Rekreasyon alanının iyi kullanıldığını söyleyenlerin oranı % 44, iyi kullanılmıyor diyenlerin oranı ise % 56'dır.

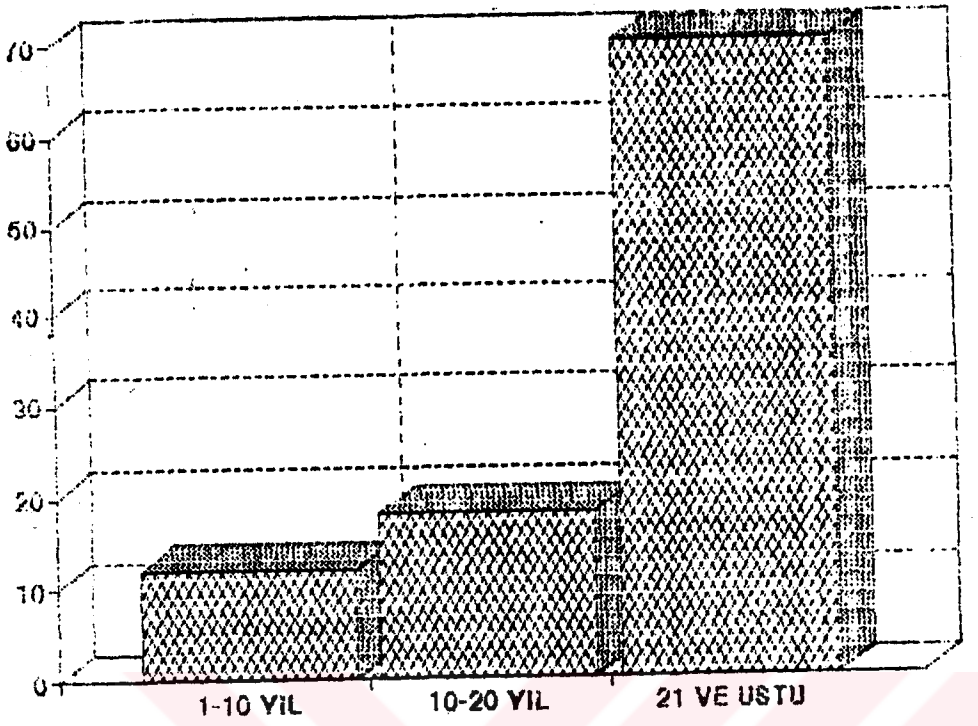

Şekil 66: Alana ulaşımın nasıl sağlandığı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

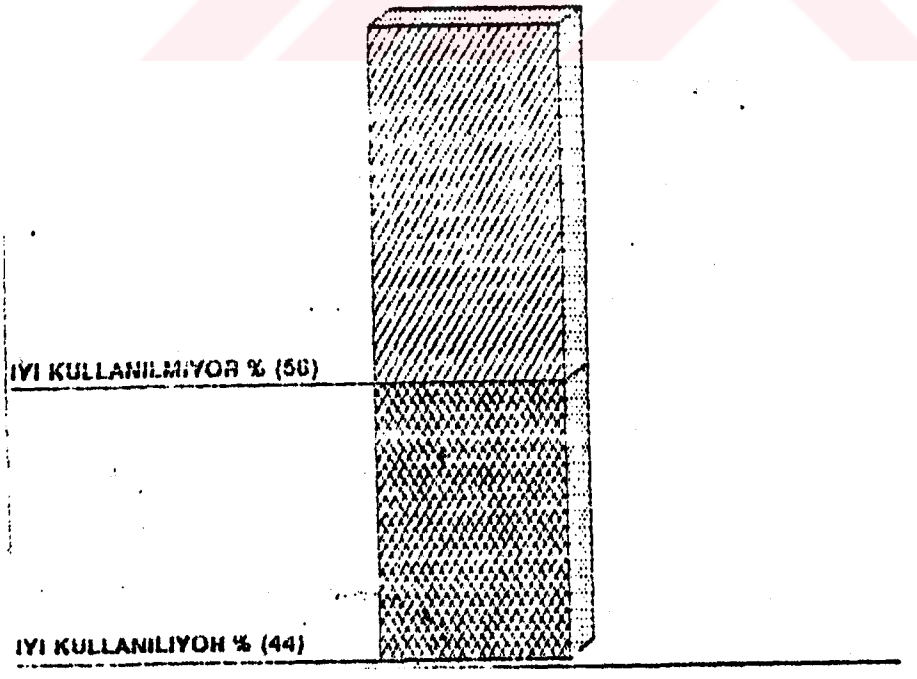

Şekil 67: Rekreasyon alanının kullanılış durumu
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

l) Fonksiyon alanlarının seçimi

Rekreasyon alanındaki spor, çocuk oyun alanları, kafe vb. alanların yer seçimi anketi cevaplayanlarca % 76 oranla doğru bulunmakta % 24 oranla ise doğru bulunmamaktadır.(Şekil- 68)

Yer seçimi için düşünceler

Anketi cevaplayanlar fonksiyon alanlarının yerlerin niçin doğru bulmadıklarını aşağıda sıralamışlardır. Düz alanlarda olmasını isteyenler % 6, manzara yerinde % 4, açık alanlarda % 8, rüzgara kapalı alanlarda % 2, çevre ve gürültü kirliliğine uzak alanlarda %4, fonksiyonların birbirine yakın olması % 12, ve fikrim yok diyenler % 64' tür. Görülüyor ki fonksiyon alanlarının yerlerini yanlış bulanlar % 24'ü teşkil etmektedirler. % 64'ünün ise herhangi bir fikri bulunmamaktadır.

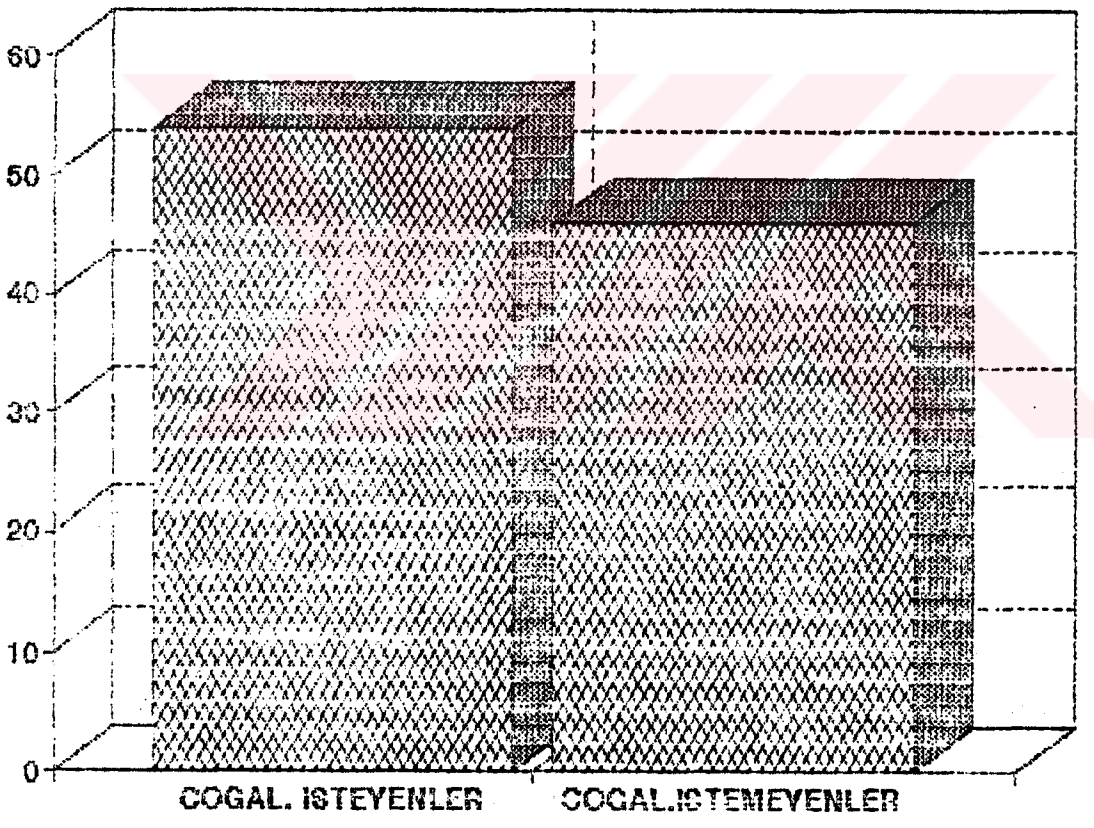

Şekil 68: Fonksiyon alanlarının yer seçimi

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

m) Manzara Noktalarının Seçim Durumları

Rekreasyon alanındaki manzana noktalarının seçim durumu Şekil-68'de görülmemektedir. İyi seçilmiş cevabı verenler % 54, iyi seçilmemiş cevabı verenler % 46'dır.

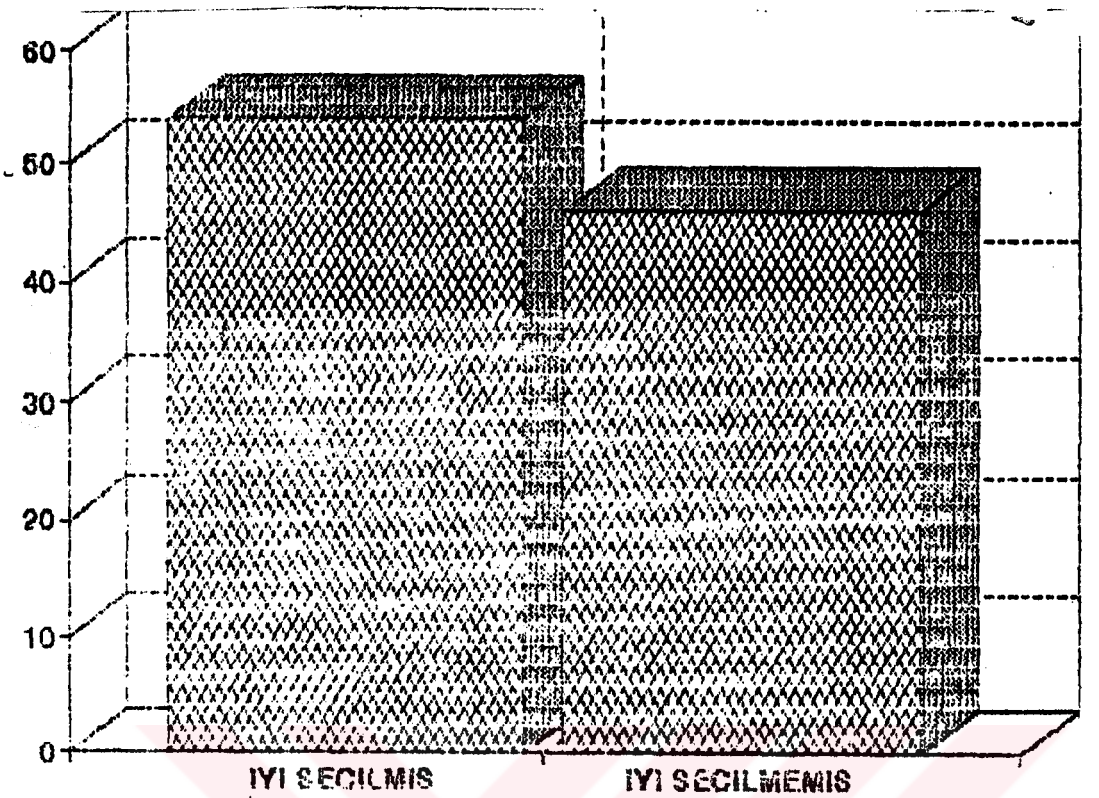

Şekil 68: Manzara noktalarının seçim durumu
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

a) Bitkilerle İlgili Bakımın yapılıp yapılmadığı

Anketi cevaplayanların bu soruya verdikleri cevap % 100 hayır olmuştur. Zaten alan araştırmalarında bununla ilgili bir araştırma yapılmadığını görmekteyiz.

ö) Temizliğin Yeterlilik Durumu

Rekreasyon alanının temizliğini yeterli bulmayanların oranı % 74, yeterli bulanların oranı ise % 26'dır.

p) Güvenlik durumu

Rekreasyon alanında kendini güvenlikte hissedinlerin oranı % 22, güvenlikte hissetmeyenlerin oranı ise % 26'dır. Rekreasyon alanının gerek büyüklüğüt gerekse bitki örtüsünün yoğun olması güvenliği büyük ölçüde etkilemektedir. Ancak en büyük güvensizlik kaynağı alanda yeterli güvenlik görevlisinin olmayışı ya da güvenlik giriş ve çıkışlarının kontrolsüzce yapılmasıdır.

r) Girişte Ücretin Ödenip Ödenmediği

Anketi cevaplayanlardan alınan cevaplar rekreasyon alanının ücretsiz olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır. Hayır cevabı verenlerin oranı % 100'dür.

ş) Boğazda Bu Tür Alanların Çoğalmasının İstenip İstenmediği

Boğaz üzerinde bu tür rekreasyon alanlarının çoğalmasını isteyenler % 54, istemeyenler % 46'dır. Oranların birbirine yakın olması boğazzda bu tür alanların yeterli olduğunu göstermektedir. (Şekil- 69)

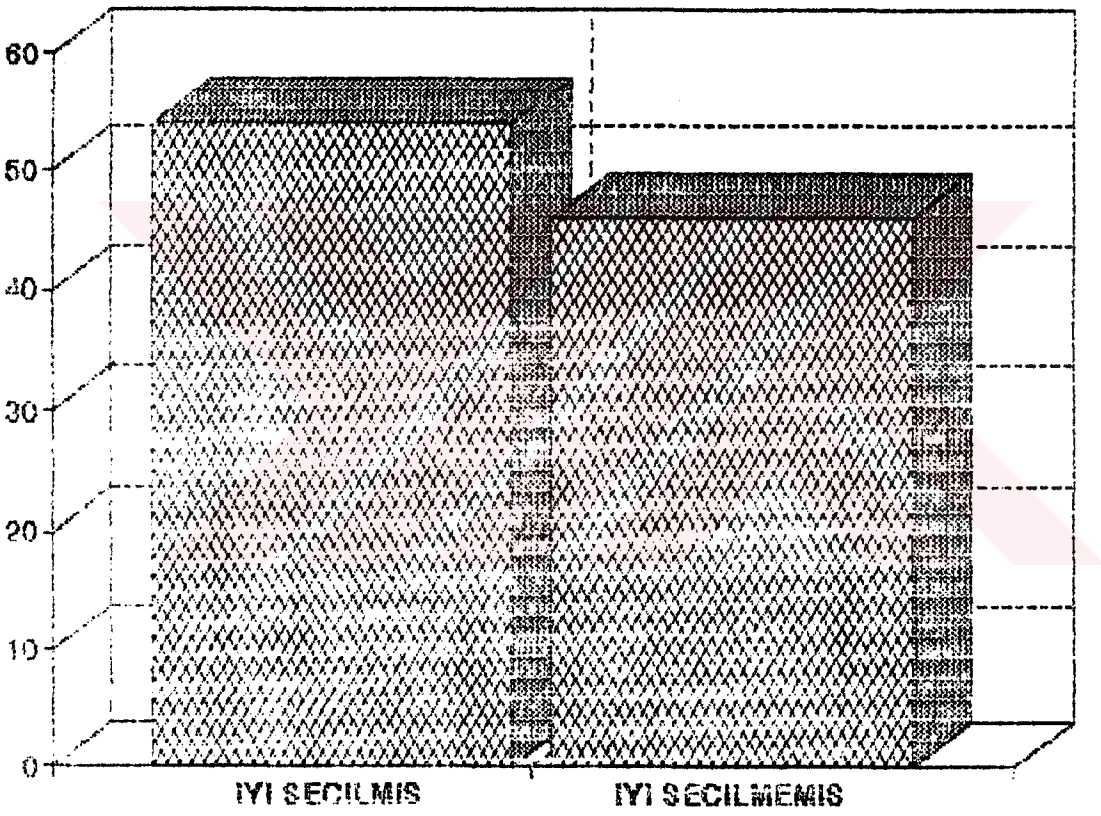

Şekil 69: Boğazda rekreasyon alanlarının çoğalmasının istek durumu
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

t) Alanın halka açılışından sonra mahallelerinde dışardan gelenlerin sayısında Artışın Olup Olmadığı

Anketi cevaplayanların bu soruyla ilgili cevapları Şekil -70'de ifade edilmektedir. Dışarıdan gelenlerin sayısında artış olduğunu söyleyenler % 14,

olmadı diyenler % 86' dır. Bu da gelenlerin sayısında fazla bir artış olmadığını göstermektedir. (Şekil-7)

u) Dışarıdan Gelenler Hakkındaki Düşünceler

Anketüi cevaplayanların % 82 oranla dışarıdan gelenlerin de bu tür alanlardan yararlarmasının onların doğal hakları olarak görmektedirler. Diğerleri gelenlerin alanı bilinçsizce kullandığını % 4, onlarla birlikte sarhoşların sayısında çoğalma olduğunu % 14 oranla açıklamaktadırlar.

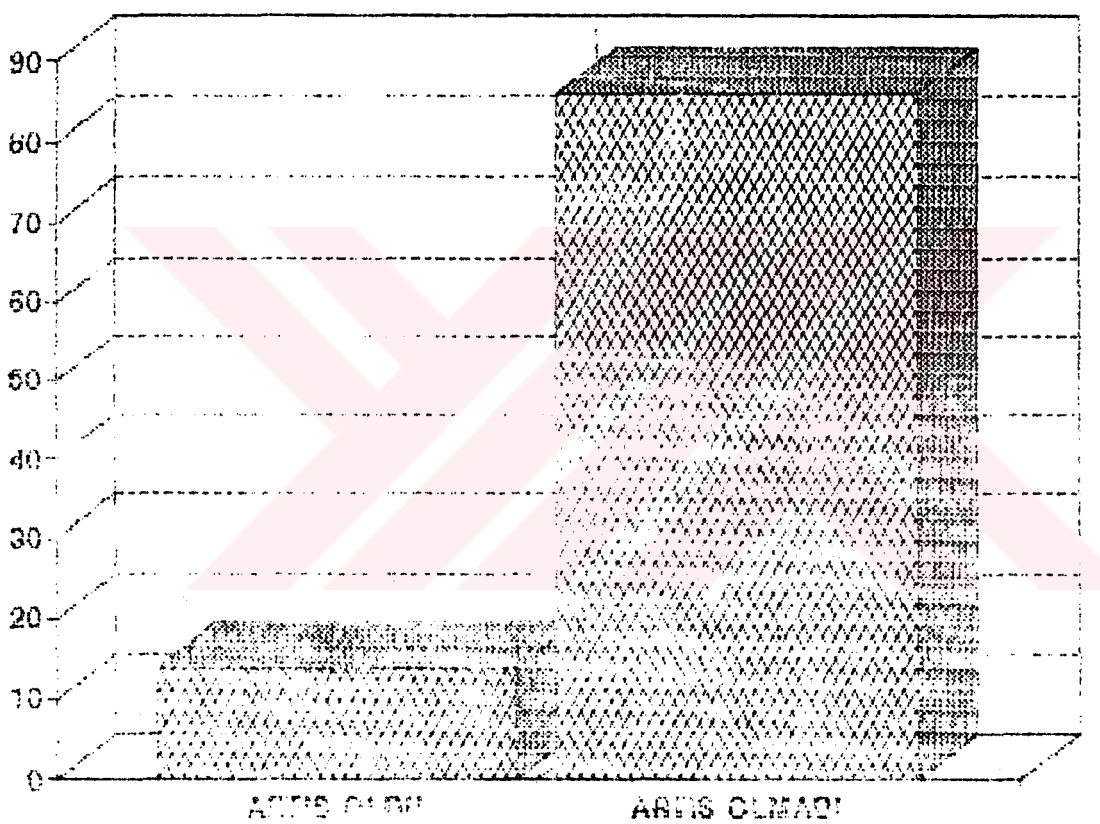

Şekil 70: Mahalleye dışarıdan gelenlerin sayısındaki artış durumu
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

ü) İdareciler ve işletmeciler hakkındaki düşünceler

Rekreasyon alanındaki idareciler ve diğer işletmaeciler hakkındaki düşünceler Şekil-71'de görülmektedir. Denetimi yetersiz bulanlar % 4, görevliyi yetersiz bulanlar % 16, güvenliği yetersiz bulanlar % 74, fikirde bulunmayanlar % 6' dır. Burada güvenlikten maksat, rekreasyon alanının güvenliği için yapılan çalışmaların yetersizliğidir.

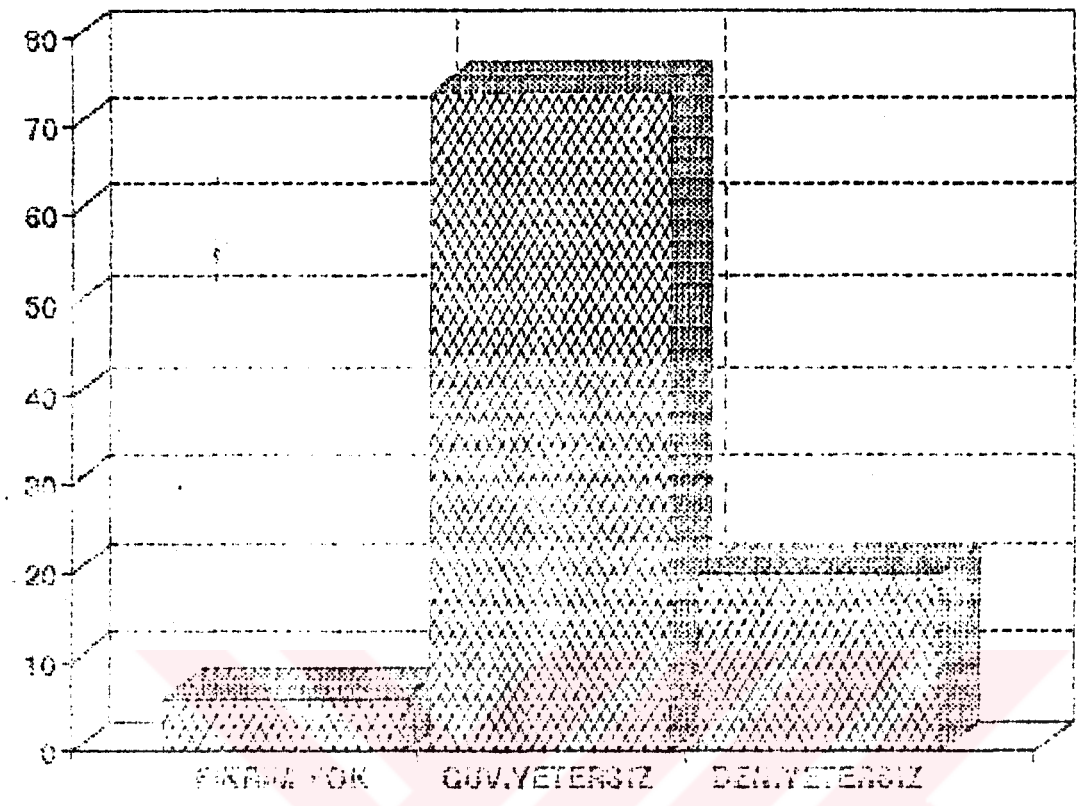

Şekil 71: İdareciler ve işletmeciler hakkındaki düşünceler
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

3.2.5.2- Anketin Değerlendirilmesi ve Planlamadaki Sorunlar İle Karşılaştırılması

Yöre halkıyla yapılan anket sonuçlarına göre anketi cevaplayanların % 54'ü 31-50 orta yaş grubunu , % 42'si 15-30 genç yaş grubunu oluşturmaktadırlar. meslekleri ise; ev hanımı ve emekli gibi çalışmayanların oranı % 20, öğretmen, memur, işçi gibi sabit gelirlilerin oranı % 28 ve diğer mimar, mühendis, doktor, esnaf gibi serbest meslek sahiplerinin oranı % 52'dir. Buradan ankete katılanların orta gelir düzeyinin üstünde olduğunu ssöyleyebiliriz.

*Ankete katılanların % 42'si taşra doğumludur. Ancak % 84'ü en az 10 yıldır İstanbul'da oturmaktadır Dolayısıyla mahallelerindeki rekreasyon alanını % 100 oranla tanımaktadırlar.

* Rekreasyon alanı daha ziyade % 64 oranla aile grupları, %20 oranla arkadaş grupları tarafından kullanılmaktadır, Alanı kullanım amaçları ise %42 oranla pikniktir. İkinci sırada spor yer almıştır.

* Rekreasyon alanında ankete katılanların birinci derecede beğendikleri şeyler rekreasyon alanının doğal güzelliği, temiz havası, piknik ve koşu için elverişli olmasıdır. İkinci derecede esa yoğun bitki örtüsü, spora elverişli olması, çay bahçesi, ev manzara güzelliğidir. En az beğendikleri ise % 2 oranla lokantası, havuzu ve güvenliğidir.

* Rekreasyon alanında beğenilmeyen hususlar ise birinci derecede güvenlik, çocuk oyun alanları, spor alanları, oturma elemanları ve temizliktir. (Bunlar % 40'ın üzerinde eksik bulunanlar). İkinci derecede kötü kullanım, wc, kotrolsüzlük, sahipsiz hayvanlar, oyun alanları, otopark gelmektedir. (% 20'nin üzerinde eksik bulunanlar). En az eksik bulunan ise % 2oranla havuz, % 6 oranla büfe ve gazinodur. Görüldüğü gibi temizlik ve güvenliğin dışında alanda yetersiz ya da olamayan spor alanları, çocuk oyun alanları, oturma elemanları birinci derecede eksiklik olarak görülmektedir. Rekreasyon alanında yönetim binası mevcut fakat faal değildir. Ankete katılanlar alanın temizliğinden, güvenliğinden, kontrolsüzlüğünden, kötü kullanımından yüksek derecede şikayetçidirler. Bu alanın bakım ve korumasıyla vazifeli görevlilerin yeterli derecede denetlenmediğini göstermektedir.

* Rekreasyon alanına ulaşım % 74 ile yaya olarak gerçekleşmektedir. Bu rekreasyon alanının ankete katılanlar için çok yakın olmasından kaynaklanmaktadır.

* Rekreasyon alanının kullanımı ankete katılanların % 54'ü tarafından iyi bulunmaktadır.

* Alanda yer alan fonksiyonların yermedi % 76 oranla doğru bulunmaktadırb Doğru bulmayan % 24'lük kesimin % 14'ü herhangi bir fikirde bulunmamaktadır. Diğerleri ise fonksiyonların birbirine yakın olmasını ve açık alanlarda olmasını istemektedirler.

* Ankete katılanlar rekreasyon alanındaki manzara noktalarının yer seçimini % 54 oranla doğru bulmaktadırlar. Alandaki bitkilerle ilgili bakımın yapılmadığı % 100 oranla belirtilmektedir. Alanın temizliği ise sadece %26'lık kesim tarafından

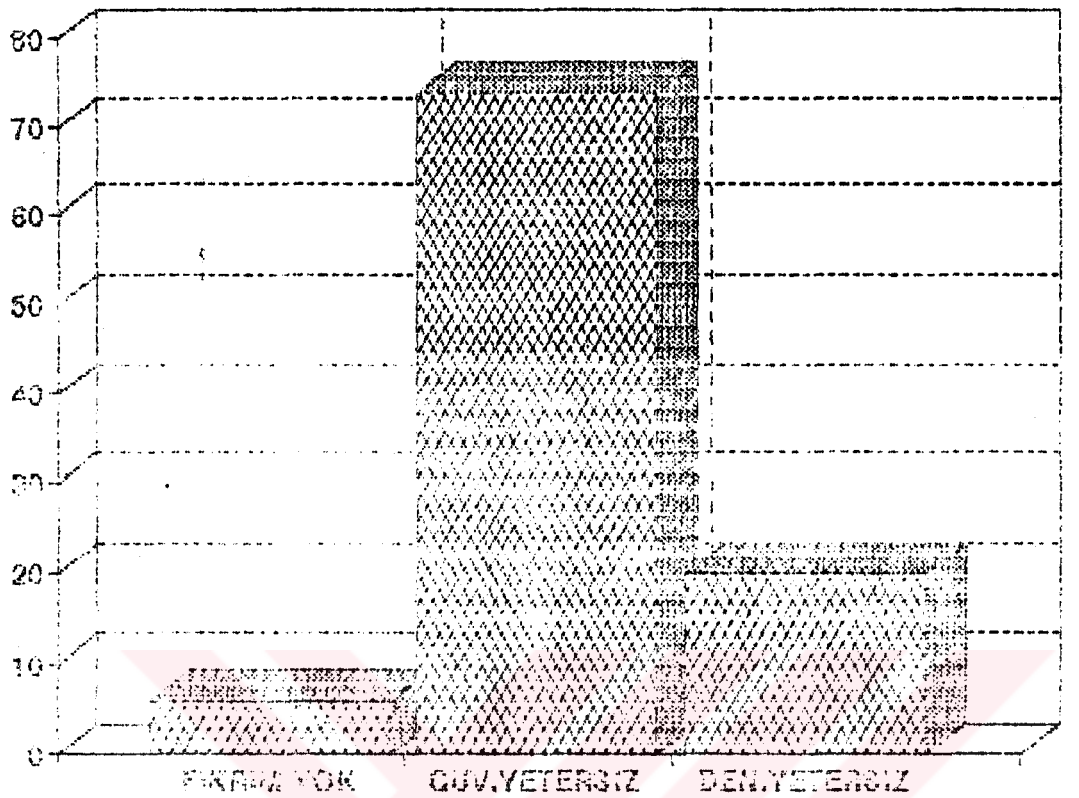

Şekil 71: İdareciler ve işletmeciler hakkındaki düşünceler
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

3.2.5.2- Anketin Değerlendirilmesi ve Planlamadaki Sorunlar İle Karşılaştırılması

Yöre halkıyla yapılan anket sonuçlarına göre anketi cevaplayanların % 54'ü 31-50 orta yaş grubunu , % 42'si 15-30 genç yaş grubunu oluşturmaktadırlar. meslekleri ise; ev hanımı ve emekli gibi çalışmayanların oranı % 20, öğretmen, memur, işçi gibi sabit gelirlilerin oranı % 28 ve diğer mimar, mühendis, doktor, esnaf gibi serbest meslek sahiplerinin oranı % 52'dir. Buradan ankete katılanların orta gelir düzeyinin üstünde olduğunu ssöyleyebiliriz.

*Ankete katılanların % 42'si taşra doğumludur. Ancak % 84'ü en az 10 yıldır İstanbul'da oturmaktadır Dolayısıyla mahallelerindeki rekreasyon alanını % 100 oranla tanımaktadırlar.

yeterli bulunmaktadır. Ankete katılanların % 78'i alanda kendilerini güvenlikte hissetmemektedirler.

* Boğaz üzerinde bu tür alanların çoğalması % 54 oranla istenilmektedir. Rekreasyon alanının halka açılışından sonra mahalleye dışarıdan gelenlerin sayısında dikkate değer bir artışın olmadığı gözlenmiştir. Dışarıdan gelenlerde artış olduğunu söyleyen % 14'lük kesim onların alanı bilinçsiz kullandıklarını ve sarhoşların sayılarının arttığını söylemektedirler.

* Ankete katılanların rekreasyon alanındaki idareci ve işletmeciler hakkındaki düşünceleri ise; güvenliğin, denetimin, görevli sayısının yeterli bulunmayışıdır.

* Planlamada görülen sorunlar ile karşılaştığımızda ise; planlamada eksik ya da yetersiz olarak sıraladığımız spor alanları, çocuk oyun alanları, wc, otopark gibi fonksiyonlar yöre halkı tarafından birinci derecede eksiklik olarak belirtilmektedir.

Alandaki yönetim binasının mevcut olup faaliyette olmaması ya da alandaki görevleri denetleyecek bir şefin olmaması, rekreasyon alanındaki güvenliğin azalmasına, temizliğin yetersizliğine, kötü kullanımın artmasına, fonksiyonların, donatıların bilinçsiz kullanılmasına neden olmaktadır. Anket sonuçlarında da görüldüğü gibi alan daha çok aile grupları tarafından kullanılmaktadır. dolayısıyla böyle büyük, ağaçlıklı bir alanda aileler çocuklarını ve kendilerini güvenlikte hissetmeyi, alan içi giriş ve çıkışların kotrolünün arttırılmasını istemektedirler. Belkide bu rekreasyon alanının en büyük sorunudur. Zira insan alan içinde dolaşırken merkezi noktalardan uzaklaştıkça herhangi bir şey olabillir mi korkusu ile karşılaşmaktadır.

Planlamada belirtilen ve anket sonuçlarına göre de alanın birinci derecede kullanım şekli pikniktir. Bu yüzden alandaki piknik ocaklarının, oturma gruplarının, otopark sayısının arttırılarak alandaki açık yeşil alanlarının ratgele kullanımı, rastgele yerlerde ateş yakılarak yangın tehlikesinin oluşmasına yer verilmelidir.

Rekreasyon alanının büyüklüğü nedeni ile alandaki ana servis yolu 2890 m uzunluğundadır. Dolayısıyla gezilmesi, görülmesi amacıyla planlanan fayton veya benzeri alan içi ulaşımı sağlayacak çözümlerin getirilmesi gerekmektedir.

3.2.6- Kullanıcılara Göre Rekreasyon Alanı

a) Kullanıcıların Cinsiyeti

Kendisiyle anket yapmış olduğumuz ziyaretçilerin cinsiyetleri incelendiğinde kadın % 32, erkek% 68 olduğu görülmektedir.

b) Ziyaret Gelenlerin Sayısı Ve Cinsiyeti

Anket yapılan ziyaretçilerle birlikte alana gelenlerin sayısı 112' dir. Oranları ise kadınlar % 44, erkekler %56'dır. Rekreasyon alanını kullanan ziyaretçilerin cinsleri arasında sadece % 12'lik bir fark görülmektedir. (Şekil- 72,73)

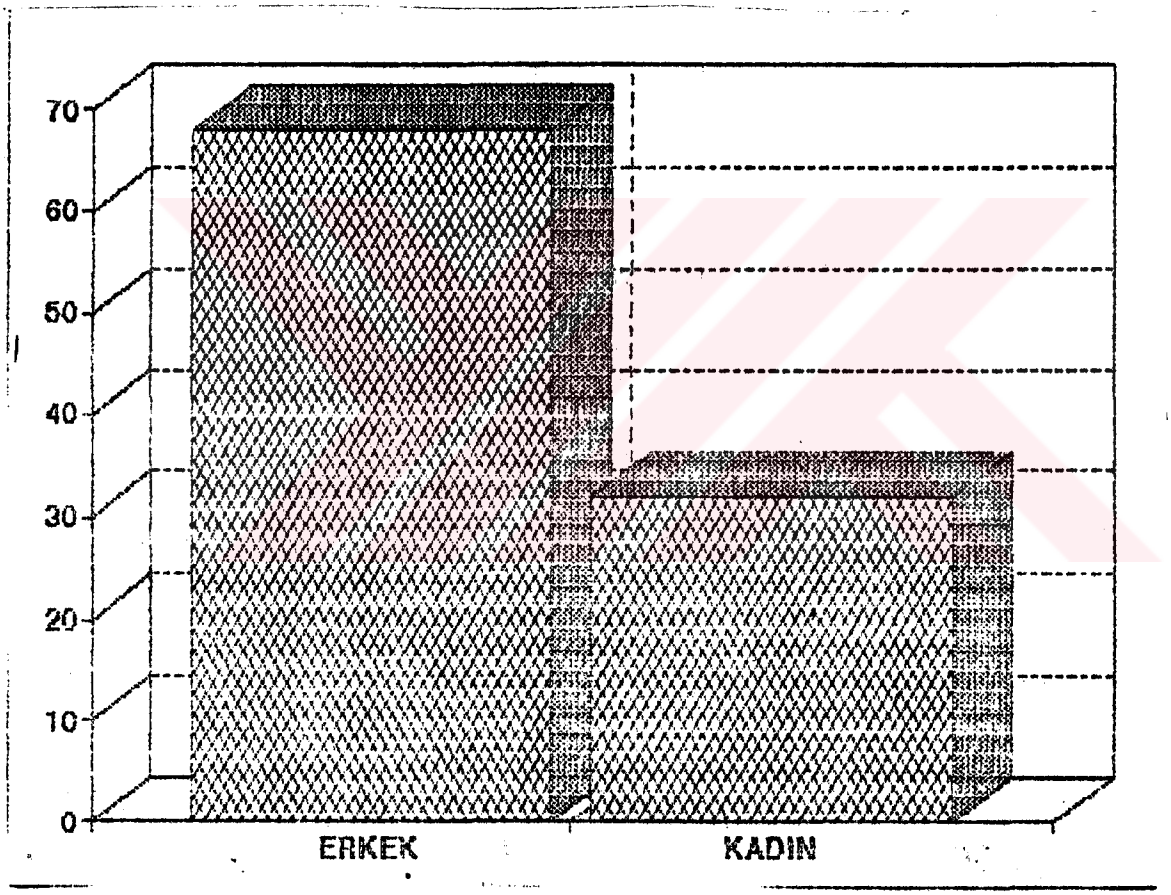

Şekil 72: Anketi cevaplayanların cinsiyeti

Kaynak: Yerinde yapılan anket çalışmaları nisan l993 İST

c) Yaş Durumları

Kullanıcıların yaş durumları Şekil-74'te açıklanmaktadır. 15-30 yaş arası genç yaş grubunu oluşturanlar % 32, 31-50 orta yaş grubu % 62, 51 ve üstü yaşlı grup ise % 3'tür. Bu, rekreasyon alanının daha ziyade orta yaşlı kimseler tarafından kullanıldığını göstermektedir.

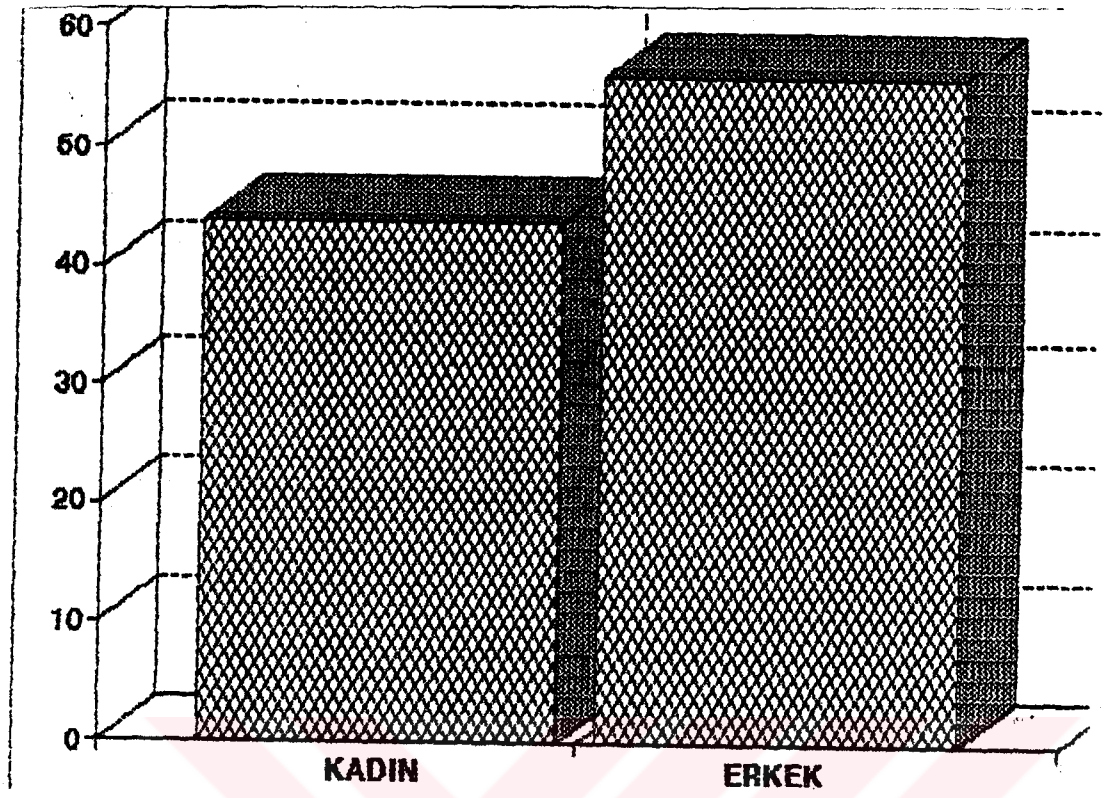

Şekil 73: Ziyaretçilerin cinsiyeti
Kaynak: Yerinde yapılan anket çalışmaları Nisan l993 İST

d) Yaş Ortalamaları

Rekreasyon alanını kullananların yaş ortalaması 34 olarak tespit edilmiştir.

e) Meslek durumları

Anketi cevaplayan kullanıcıların meslek durumları incelendiğinde; ev hanımı % 20, öğrenci %12, memur % 6, işçi % 4, mimar % 8, mühendis % 4, esnaf % 28, öğretmen % 2 ve diğer meslek grupları % l6'dır. En hakim meslek grubu % 28 ile esnaftır. Bu da kullanıcıların sosyo-ekonomik durumlarının orta gelir düzeyinde olduğunu göstermektedir

f) Doğum Yerleri

Kullanıcıların doğum yerleri incelendiğinde; İstanbul doğumlu olanlar % 46, taşra doğumlu olanlar % 54 oranına sahiptir.

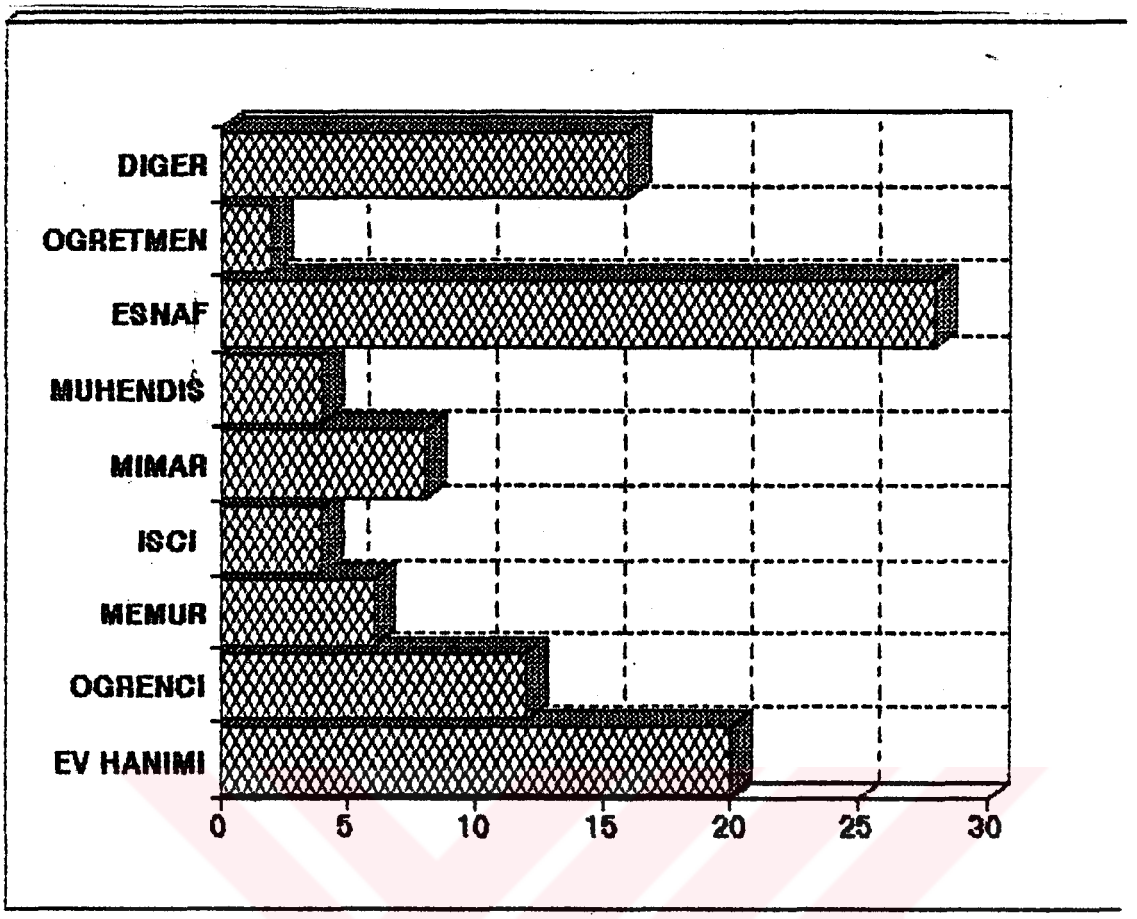

Şekil 75: Kullanıcıların meslek dağılımları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

g) İstanbulda Oturdukları Yıl

Rekreasyon alanını kullananların kaç yıldır İstanbul'da oturdukları Şekil-76'da görülmektedir. 1-10 yıldır İstanbul'da oturanların oranı % 12, 11-20 oturanların % 38 , 21 ve üstü yıldır oturanların oranı % 50'dir. Burada en az 10 yıldır İstanbul'da oturanların oranı % 88'dir. Kullanıcılar % 45 oranla taşra doğumlu olsalar da çok yıldır İstanbul'da oturmaktadırlar (Şekil-76).

h) Kullanıcılaarın Rekreasyon Alanını Kullanım Durumları

Rekreasyon alanının kullanım durumu incelendiğinde rekreasyon alanı % 52 oranla aile grupları tarafından % 26, yakın akraba gruplar tarafından %18, Misafir gruplar tarafından % 4 orananda kullanıldığı görülmektedir. (Şekil-77)

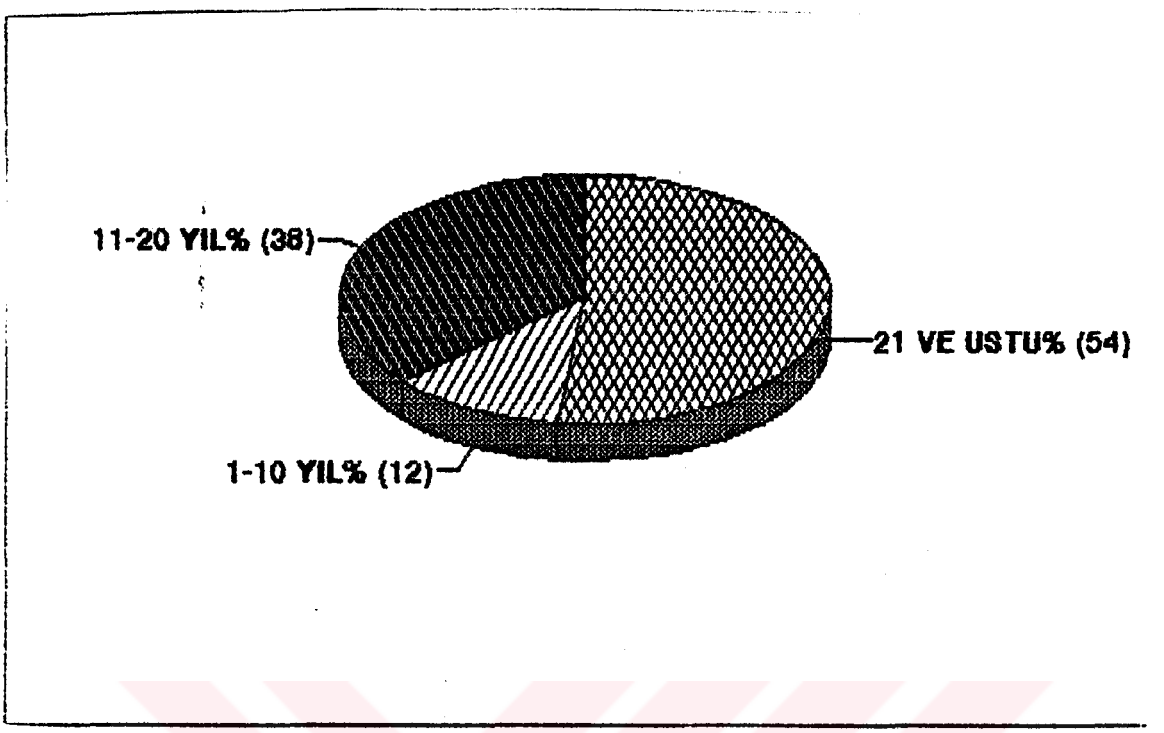

Şekil 76: Kullanıcıların İstanbul'da Oturma Süreleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

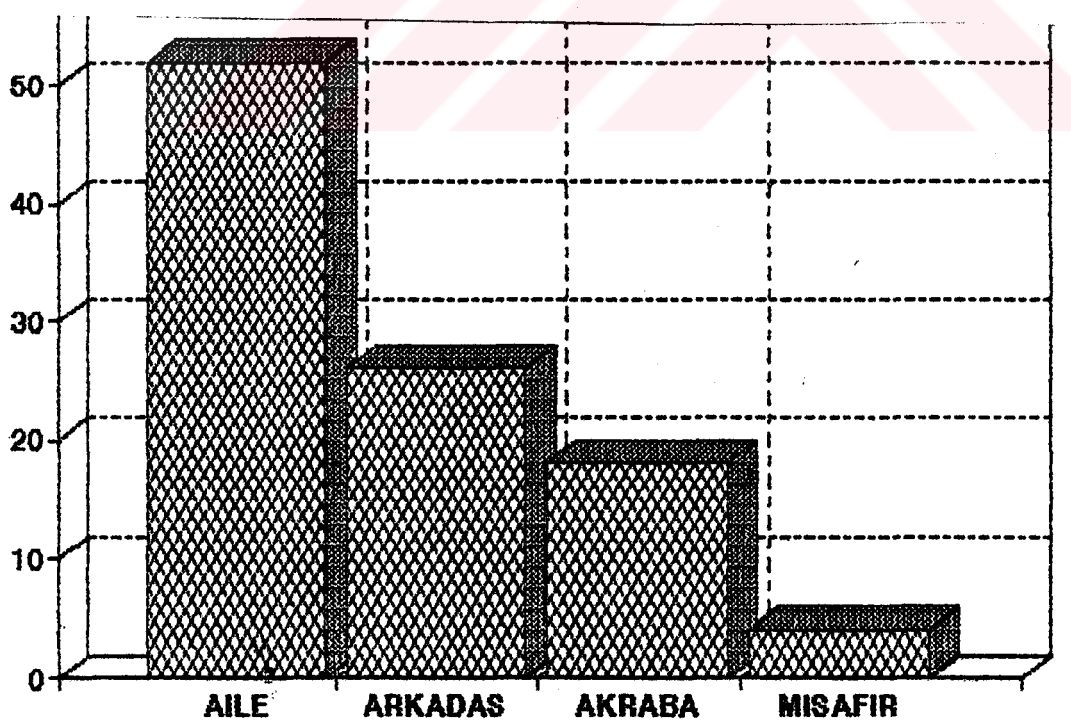

Şekil 77: Kullanıcıların alanı kullanma durumu
Kaynak:Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

ı) Hangi Semtte Oturdukları

Şekil-78'de kullanıcıların hangi semtte oturdukları ifade edilmektedir. Üsküdar ilçesinde oturanlar %20, Beykoz'da % 60, Ümraniye % 4, Sarıyer % 6, diğer semtler % 10 dur. Buna göre kullanıcıların çoğunluğu rekreasyon alanının yer aldığı Beykoz ilçesinde oturmaktadırlar.

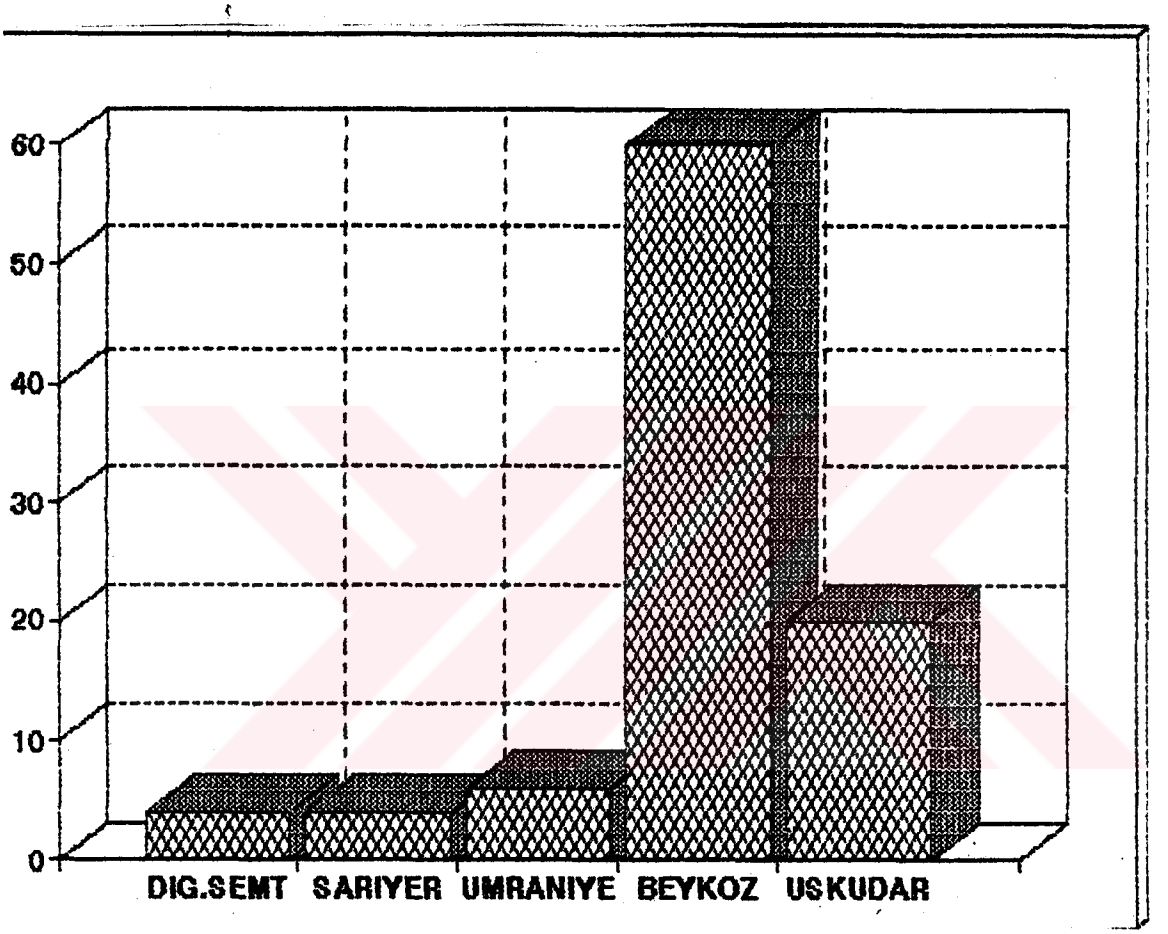

Şekil 78: Kullanıcıların oturdukları Semtler
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

i) Alana Daha Önce Gelme Durumu

Kullanıcılardan rekreasyon alanına daha önce gelenlerin oranı % 90, hiç gelmeyenlerin oranı ise % 10'dur.

j) Geliş Sıklıkları

Kullanıcıların rekreasyon alanına kaç defa geldikleri incelendiğinde hiç gelmeyenlerin oranı % 10, bir defa gelenlerin oranı % 2, birkaç defa gelenlerin oranları % 12 ve çok kere gelenlerin oranı % 78'dir. Şekil-79'da görülrüğü gibi

rekreasyon alanına birden fazla olarak gelenlerin oranı % 88'dir. Bu oran bir önceki soruyla ilgili olarak alana daha önce gelenlerin % 90'lık oranıyla bağlantılıdır.

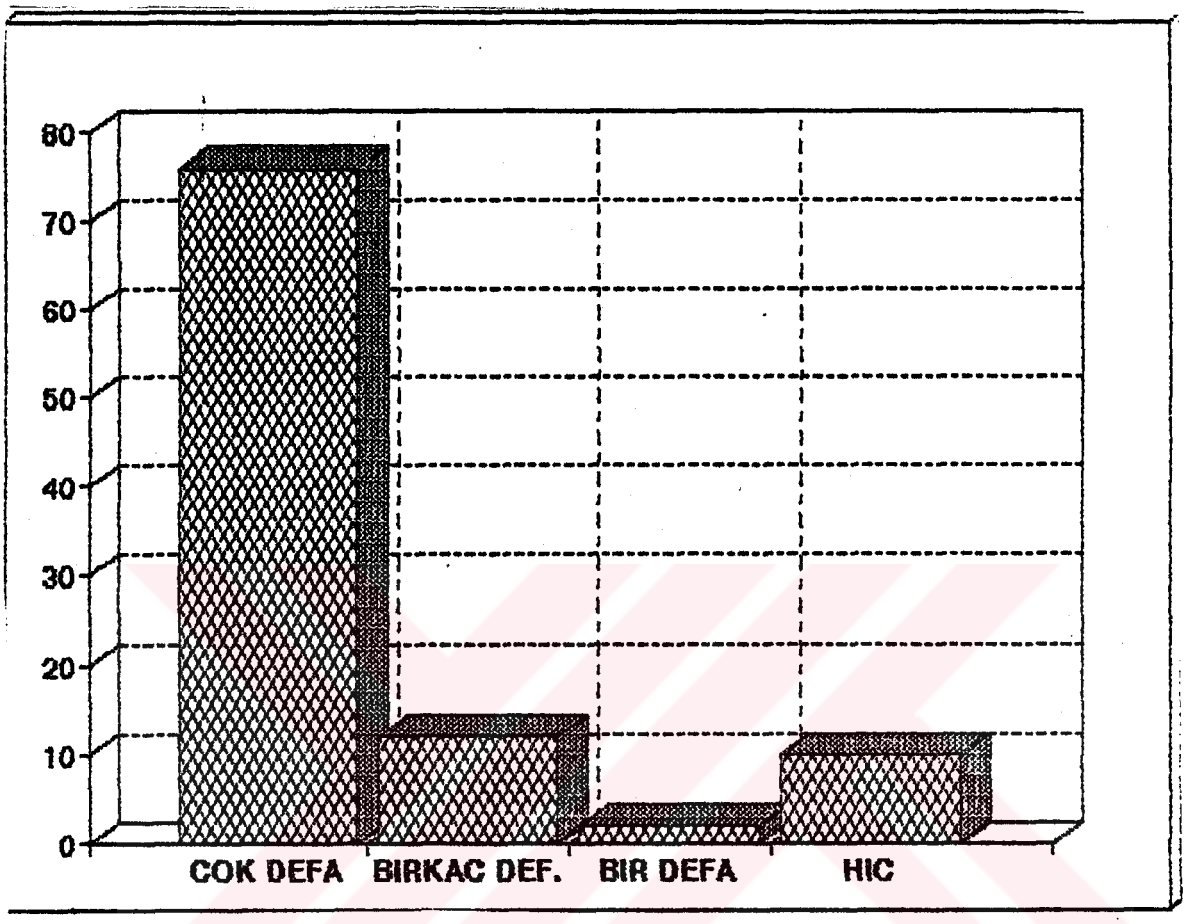

Şekil 79: Kullanıcıların alana Geliş Sıklıkları
Kaynak: Yerinde yapılan anket çalışmaları Nisan 1993 İST

k) Alana Kışın Hangi Aralıkta Geldikleri

Rekreasyon alanın kış mevsiminde hangi hangi aralıkta kullanıldığı incelendiğinde; haftada bir gelenler %42, haftada birkaç gün gelenler % 12, 15 günde bir gelenler % 14, ayda bir gelenler %22, yılda bir gelenler ise % 10'dur. Günlük olarak alanı kullanan yoktur. Haftada bir gelenlerin yüksek oranda olması kullanıcıların % 60 oranla rekreasyon alanının yakın çevresinde oturuyor olmasından kaynaklanmaktadır. (Şekil-81)

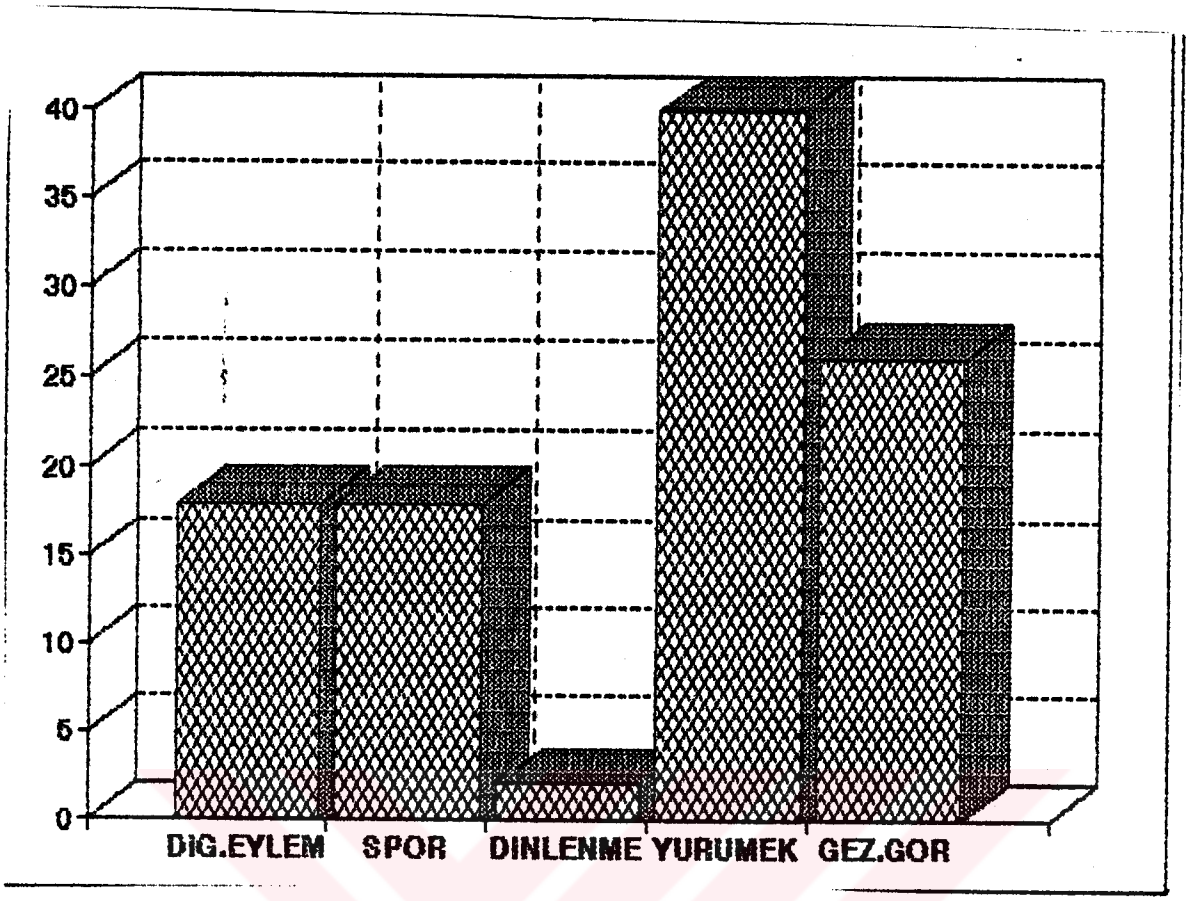

Şekil 80: Kullanıcıların Alana Geliş Amaçları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

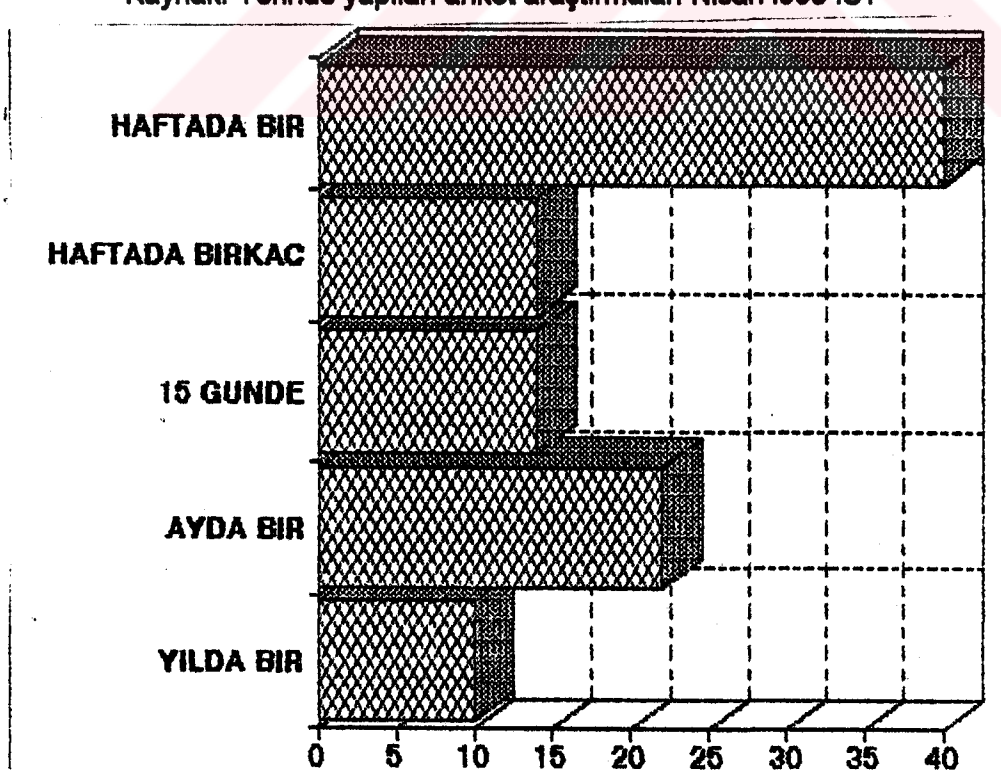

Şekil 81: Alanın Kış Kullanım aralığı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

m) Alana yazın Hangi Aralıkta Geldikleri

Kullanıcıların bu soru ile ilgili cevapları incelendiğinde haftada bir gelenler % 30, haftada birkeç gün gelenler % 50, 15 günde bir gelenler % 6, ayda bir gelenler % 14, yılda bir gelenler % 10'dur. Yine alanı hergün kullanan yoktur. Şekil- 81-a'ya bakıldığında yaz mevsiminde alanın en çok kullanımı haftada birkaç gün olarak gerçekleşmektedir ki, bu, alanın yazın daha çok kullanıldığın gösterir. 15 günde bir ve ayda bir olarak gelenlerin oranı kış mevsiminde aşnı günlerde gelenlerin oranından düşüktür.Bunun nedeni belkide kullanıcıların yaz günlerinde daha uzak rekreasyon vb. alanlara gittikleri olabilir (Şekil 81- a).

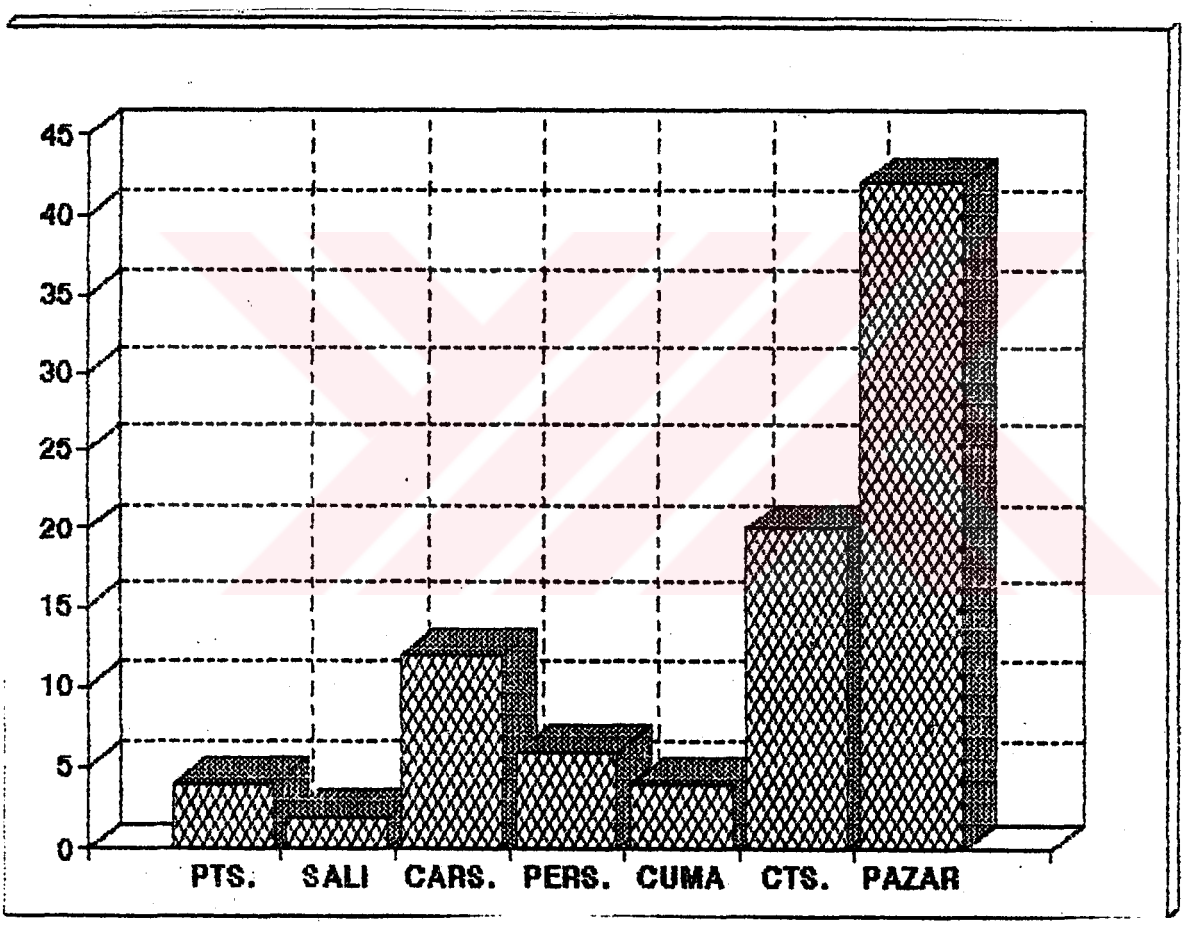

Şekil 81. Alanın yazın kullanım aralığı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

n) Hangi Günleri Tercih Ettikleri-Gerekçeleri

Kullanıcıların alanı kullanırken tercih ettikleri günler hafta sonları yoğun olmak üzere hafta içi günlerde farklılık göstermektedir. Pazartesi gününü tercih edenler % 4, salı günü % 2, çarşamba % 12, perşembe %&, cuma % 4, cumartesi %20, pazar

ise %42'dir. Bu günleri tercihlerindeki gerekçeleri ise hava durumuna göre % 20, boş vaktine göre % 66, işim gereği % 14 şeklinde sıralanmaktadır. (Şekil-82)

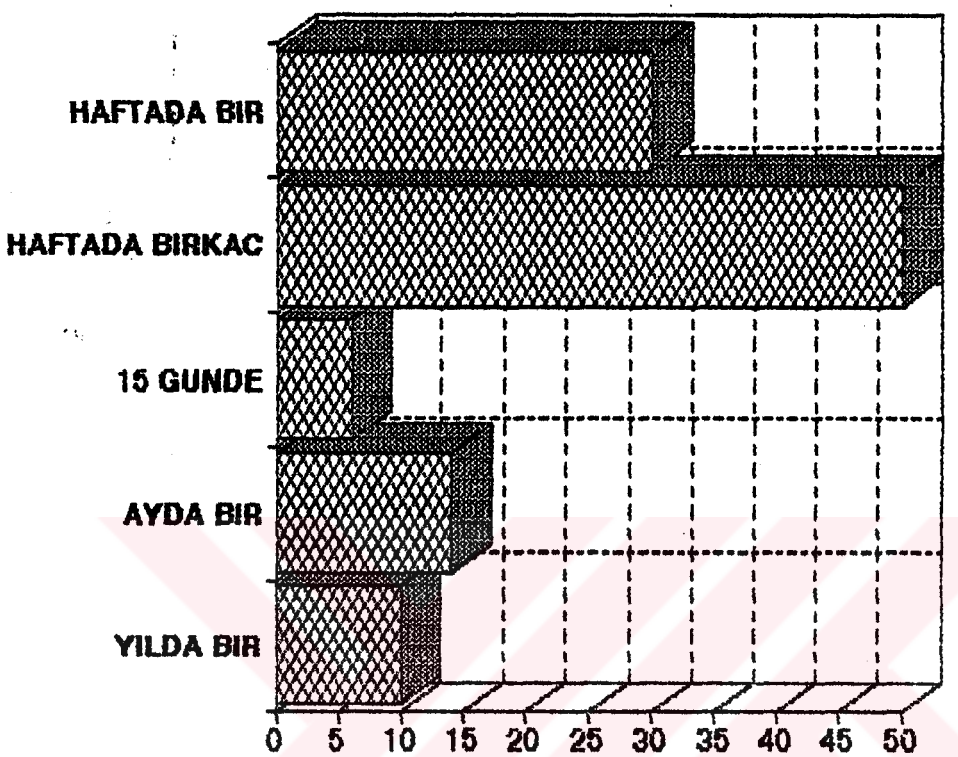

Şekil 82: kullanıcıların tercih ettikleri günler
Kaynak: Yerinde yapılan anket çalışmaları Nisan l993 İST

o) Buralarda Ne Gibi Eylemlerde Bulundukları

Kullanıcıların rekreasyon alanında ne gibi eylemlerde bulundukları incelendiğinde; piknik eyleminde bulunanlar % 32, spor eylemi % 18, yürüme eylemi % 10, temiz hava % 28, doğayı seyir % 12 oranındadır. En hakim eylem tipi piknik daha sonra ise temiz hava alma eylemidir (Şekil-83).

ö) Alanın Kullanım Müddeti

Rekreasyon alanının kullanım müddeti; bir iki saat kullananlar % 22, üç dört saat kullananlar % 70, beş altı saat % 8 gibi daha ziyade üç dört saatlik zaman zarflarında kullanılmaktadır (Şekil-84).

p) Alanı Plalama Açısından Nasıl Buldukları

Rekreasyon alanının planlaması kullanıcıların % 52'si tarafından iyi % 48'i tarafından kötü bulunmaktadır. Kötü bulanların gerekçeleri ise; donatıların yetersiz

olduğunu belirtenler % 40, donatıların dağınık olduğunu belirtenler % 26, sert zeminlerin fazlalığı % 4, doğal ortamın bozulmuş olması % 12 , doğal vejetasyonun yeterince korunamaması % 18'dir. Buna göre rekreasyon alanındaki donatıların yetersizliği nedeniyle alanın planlaması % 40 oranla kötü bulunmaktadır. Yine mevcut donatıların dağınıklılığı % 26 gibi bir oranla dile getirilmektedir. Diğer bir konu doğal vejetasyonunun korunmasına yönelik bir çalışmanın olmayışıdır (Şekil-85).

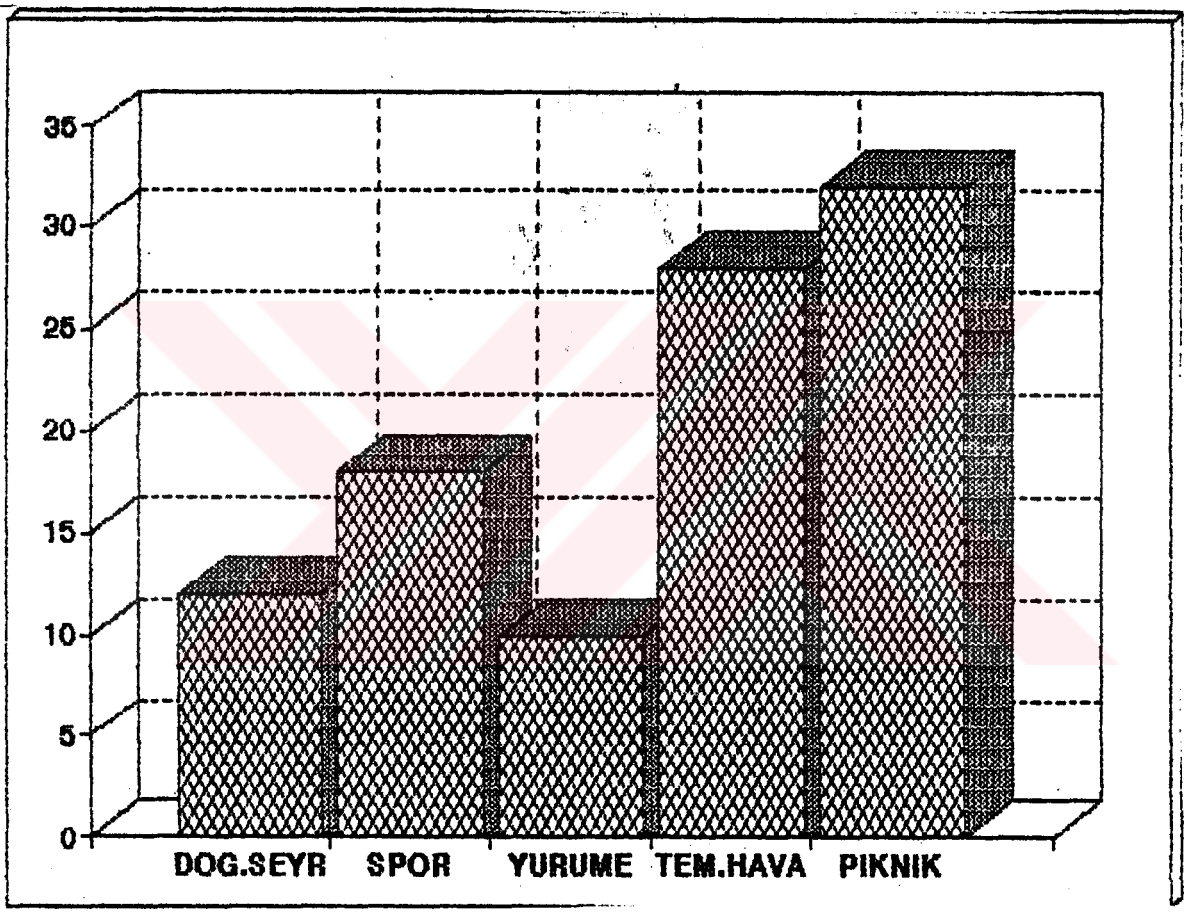

Şekil 83: Kullanıcıların alanda Yaptıkları Eylemler
Kaynak : Yerinde yapılan anket araştırmaları, Nisan 1993 İST

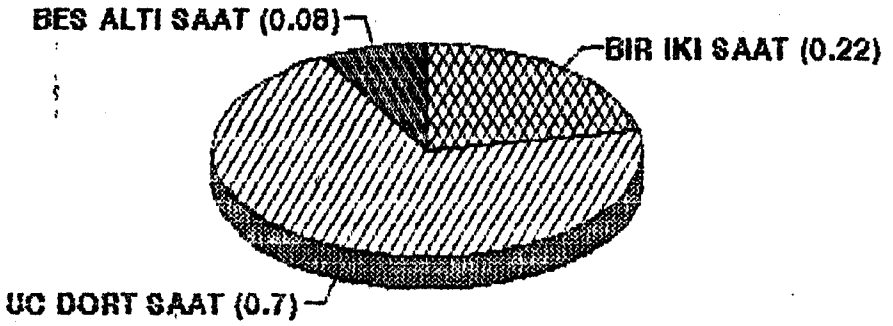

Şekil 84. kullanıcıların alanı kullanma müddeti
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

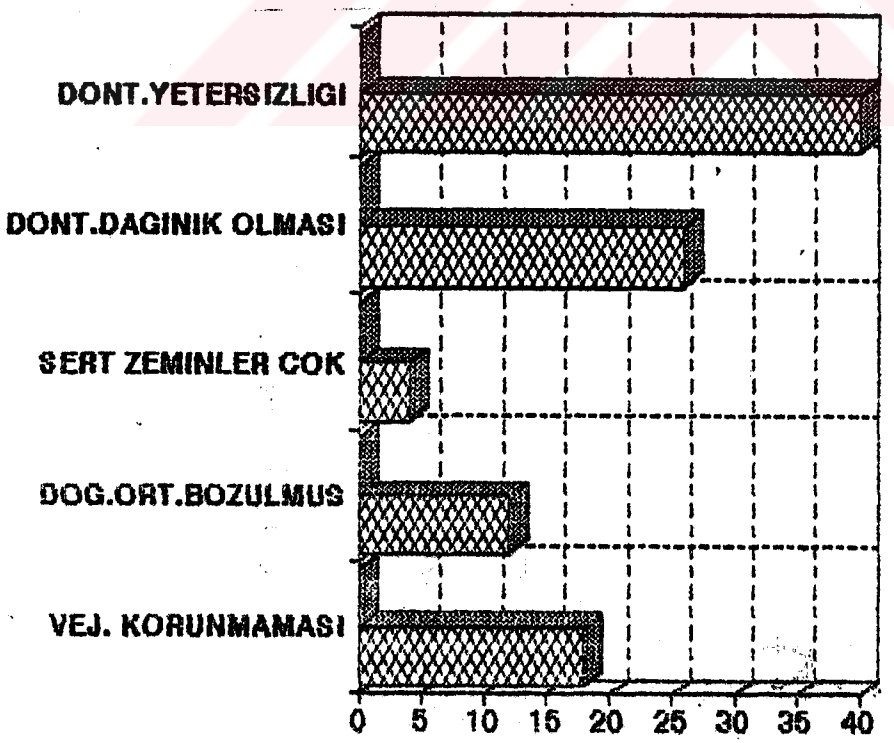

Şekil 85: Alan planlamasının Kötü Bulunan nedenleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan l993 İST

r) Alanda Beğenilen Hususlar

Kullanıcıların rekreasyon alanında beğendikleri hususlar Şekil 86-da açıklanmaktadır. Rekreasyon alanının doğal güzelliğini beğenenler % 72, manzara güzelliği % 26, temiz havası % 32, spora elverişliliği %24, çocuk parkı için % 6 , piknik alanları % 46, koşu yolu % 24, çay bahçesi %32, bitkileri %36, kuşları % 6, güvenli oluşu % 16, havuzu % 14, lokantası %2 oranındadır. Rekreasyon alanında en çok beğenilen şeyler alanın doğal güzelliği ile piknik için elverişli olmasıdır. İkinci derecede beğenilen hususlar ise temiz havası, bitkileri, çay bahçesi, manzara güzelliği,ve spor için (koşu-yürüyüş) elverişli olmasıdır.En beğenilmeyen husus ise % 2 oranla lokantasıdırb Bunda kullanıcıların orta gelir düzeyinde kişiler olması ve bu gibi geniş rekreasyon alanlarında lokantanın gereksiz olarak görülmesidir.

s) Alanda eksik buldukları hususlar

Rekreasyon alanında eksik bulunan hususlar (Şekil-87'de sıralanmıştır. Buna göre temizlik yetersiz diyenler % 52, güvenlik % 20, wc % 22, çocuk oyun alanı %56, aydınlatma %12, çöp kutusu % 18, oturma elemanları % 30, botanik bahçesi % 8, bakımsız ağaç ve çiçekler % 16, sahipsiz hayvanlar % 12, kontrolsüzlük % 4, spor alanları % 64, oyun alanları % 26, kötü kullanım % 10, çocuk evi %10'dur. En büyük eksiklik spor alanları , temizliğinin yetersizliği ve sağlık evinin yetersiz olmasıdır. İkinci derecede ise oturma grupları, güvenlik, wc, kötü kullanım gelmektedir. Üçüncü derecede ise botanik bahçesi, kontolsüzlük (sarhoşlar için), aydınlatma gibi donatıların yetersizliğidir.

ş) Buradan Başka Benzeri Gittikleri alanlar

Kullanıcıların gittikleri diğer rekreasyon alanları incelendiğinde B.Çamlıca rekreasyon alanı % 10, K. Çamlıca rekreasyon alanı % 12,Fethi Paşa korusu % 10, Çubuklu korusu %14, Gülhane Parkı %8, Yıldız Parkı %2, Emirgan Korusu % 8, Belgrad ormanı % 16, başka alanlara % 26'dır. Kullanıcıların diğer benzeri rekreasyon alanlarına gidişleri çok farklılık göstermektedir.

t) Bu gibi alanların yeterlilik derecesi

Kullanıcılar bi ve benzeri rekreasyon alanlarının % 100 oranla yeterli olduğunu belirtmektedirler.

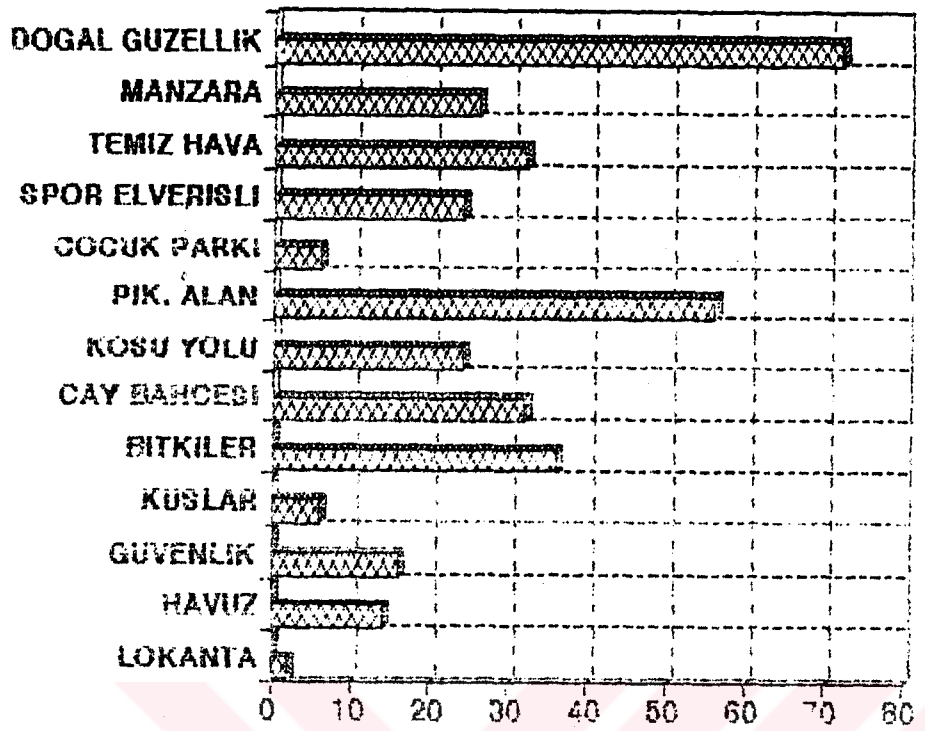

Şekil 86: Alanda Beğenilen Hususlar

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Nisan l993 İST

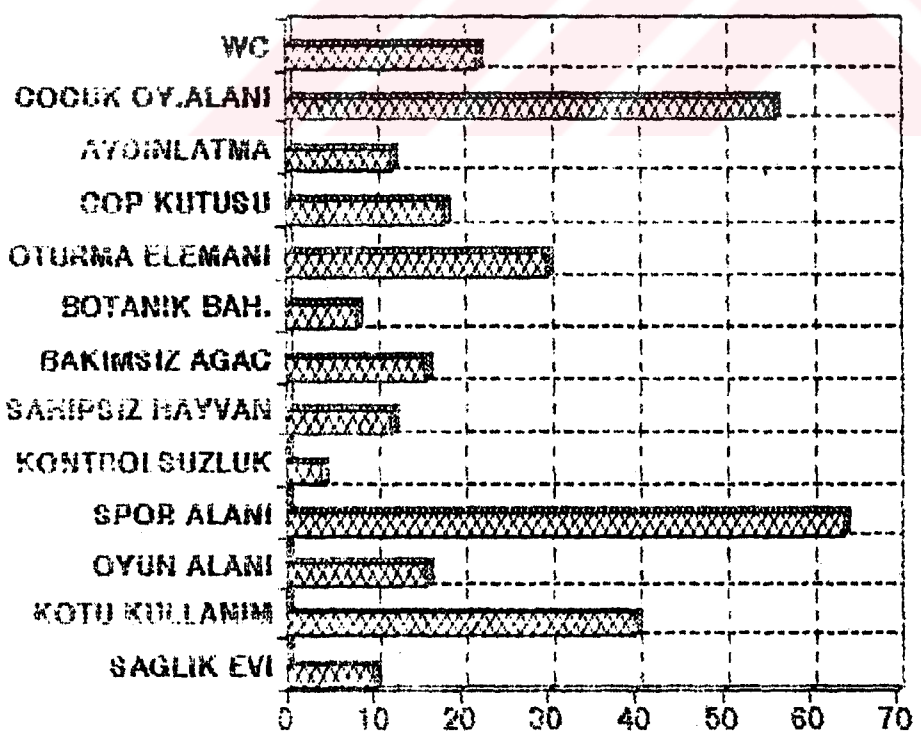

Şekil 87: Alanda eksik bulunan hususlar

Kaynak: yerinde yapılan anket araştırmaları,Nisan l993 İST

u) Ulaşım şekli

Kullanıcıların rekreasyon alanına ulaşım şekilleri % 60 yaya olarak gerçekleşmektedir. Otobüs ile gelenler % 24, özel oto ile gelenler % 26 oranına sahiptir. (Şekil-88)

ü) Boş zamanlarında ne yaptıkları

Kullanıcıların boş zamanlarını sporla geçirenler % 20, müzik dinleme ile % 18, kitap okumak % 6, TV izlemek %36, özel hobileriyle uğraşanlar, %10'dur. Kullanıcıların çoğu, zamanlarını tv izlemekle geçirmektedirler.

v) Alanın Bakımını Nasıl Buldukları

Kullanıcılar rekreasyon alanının bakımını % 42 oranla yeterli, % 59 oranla yetersiz bulmaktadırlar.

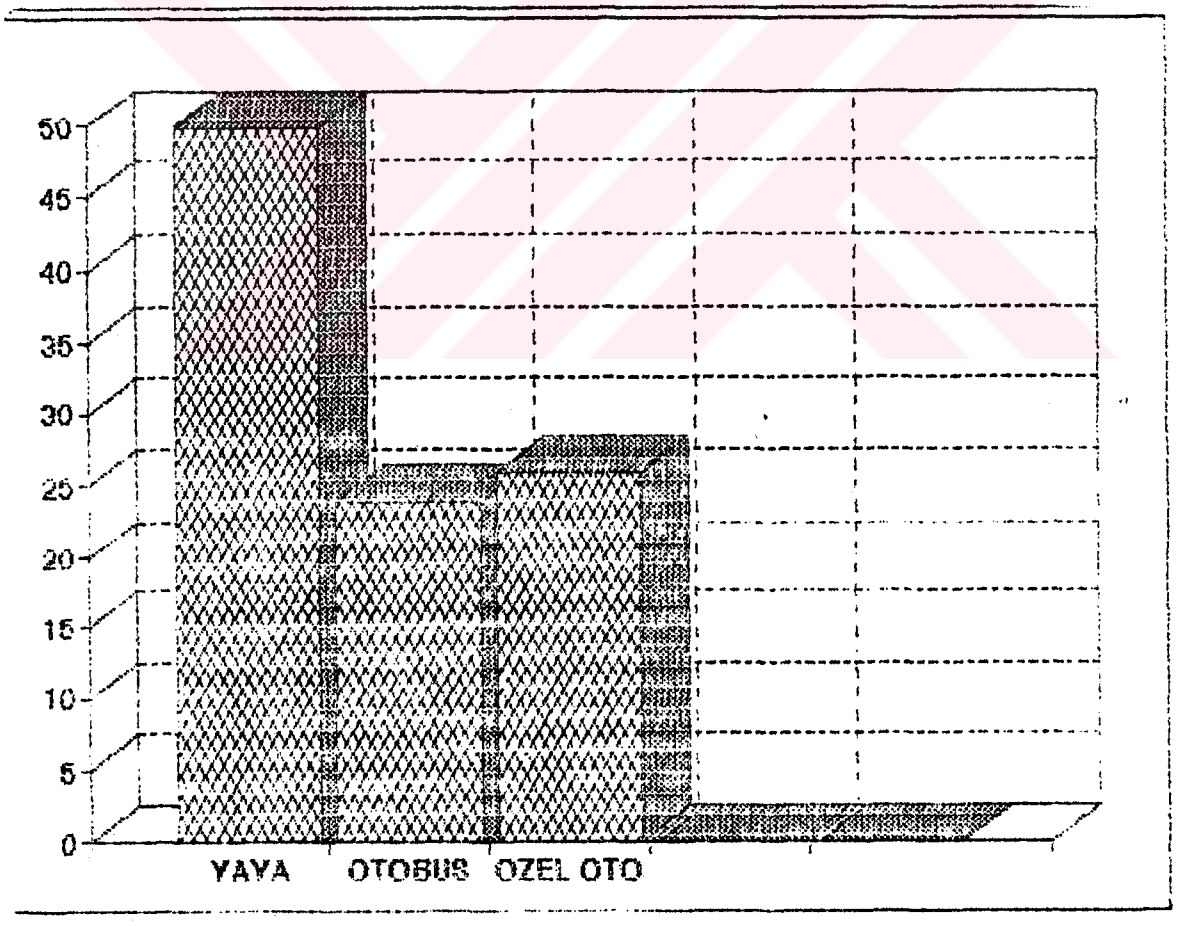

Şekil 88:Kullanıcıların rekreasyon alanına ulaşım şekli

Kaynak:Yerinde yapılan anket araştırmaları. Nisan 1993 İST

Kullanıcılarla ilgili anket sonuçlarına göre: rekreasyon alanını kullanan kişilerin cinsleri arasında erkekler yalnız %6 oranında fazladır. Buradan alanın her iki cins tarafından orta değerde kullanıldığı söylenebilir.Bunların yaş ortalamaları 34 tür. Buna göre de alanın ağırlıklı olarak orta yaşta kişiler tarafından kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Hakim meslek gurubu ise %28 ile esnaftır.

Kullanıcıların %54 nün taşra doğumlu olmasına karşılık %88 i en az 10 yıldır İstanbul'da oturmaktadır.

Alanın kullanımı %52 oranla aile grupları ve %26 oranla arkadaş grupları tarafından yapılmaktadır.Oturdukları semt ıse %6 oranla rekreasyon alanın yer aldığı Beykoz ılçesıdır.

Kullanıcıların %90 oranla daha önce rekreasyon alanına geldikleri ve %78 oranla da çok kere geldikleri görülmektedir.

Rekreasyon alanı piknik (%40), yürümek (%26) gibi maksatlar için kullanılmaktadır.

Rekreasyon alanının en çok kullanımı kış mevsiminde haftada bir yaz mevsiminde ise haftada birkaç gün olarak kullanılmaktadır.

Alanın gün olarak kullanımı en fazla pazar günleri gerçekleşmektedir. Hafta içi toplam kullanım ise %28 oranındadır. Kullanıcıların bu günleri tercihleri sahip oldukları boş zamanları işlerinin durumu ve hava durumuna bağlı olmaktadır.

Bu veya benzeri rekreasyon alanlarının kullanım amaçları ise; birinci derece ve temiz hava, ikinci derecede ise spor, yürüme, doğayı seyirdir. Alanın kullanma müddeti %70 oranla 3-4 saat arasında yoğunlaşmaktadır.

Kullanıcılar rekreasyon alanını alandaki mevcut fonksiyonların yetersizliği nedeniyle planlama yönünden %48 oranla kötü kullanmaktadırlar. Diğer yandan donatıların dağınıklığı ve doğal vejetasyonun gerektiğince korunamaması sorun olarak dile getirilmektedir.

Rekreasyon alanında en çok beğenilen şey alanın doğal güzelliği ve piknik için elverişliliğidir. İkinci derecede ise temiz havası,bitkileri,çay bahçesi,manzara güzelliği ve spor koşma-yürüme için elverişli olmasıdır. En az beğenilen şey;%2

oranıyla lokantasıdır. Nedeni ise orta gelir düzeyine hitap etmemesi olarak gösterilmektedir.

Rekreasyon alanında eksik bulunan hususlar ise en yüksek oranda spor alanlarının, temizliğin,sağlık evinin olmamasıdır. İkinci derecede ise oturma grupları, güvenlik,wc.kötü kullanım gelmektedır.

Kullanıcıların kendi mahallerinden başka yerlerdeki benzer rekreasyon alanlarına gidişlerinde aşırı farklılık görülmektedir. Diğer alanlara gidişleri ortalama %10 oranında dağılmaktadır. Diğer yandan kullanıcılar boğazdaki bu tür rekreasyon alanlarını yeterli bulmaktadırlar.

Rekreasyon alanının ulaşıma daha ziyade yaya, ikinci olarak özel oto ile sağlanmaktadır.

Anket sonuçları planlama sonuçları ile karşılaştırıldığında aşağıdaki sonuçlar görülmektedir.

Rekreasyon alanının kullanım amacı birinci derecede doğal güzellikleri, temiz havası ve manzara güzelliklerine sahip olması nedeniyle tercih edilmektedir. Asıl fonksiyon olarak kullanım amacı ise piknik, spor ve yürüyüş üzerinde yoğunlaşmaktadır. Diğer yandan sağlık evi, oturma grupları,çocuk oyun alanları,wc, botonik bahçesi, otopark, çeşitli oyun alanları, danışma vb... fonksiyonlar birinci derecede eksiklik olarak gösterilmektedir. Aynı zamanda güvenlik ve kötü kullanımda alanda bir eksiklik olarak görülmektedir. Görüldüğü gibi planlamada bir eksik yada bir sorun olarak gösterilen hususlar burada da kullanıcılar tarafından ya en büyük eksiklik ya da alanı birinci derecede tercih sebepleri arasında yer almaktadır. Örneğin planlamada belirtilen spor alanları yetersizliği burada kullanıcı tarafından en büyük eksiklik olarak gösterilmektedir. Keza alandaki yönetici şefin olmaması, alanda güvenlik ve kötü kullanımların artmasına neden olmaktadır. Danışmanın olmayışı girişin ücretsiz ya da kontrolsüz olması alanın rastgele kişiler tarafından kullanılmasına neden olmaktadır.

3.2.7. Rekreasyon Alanındaki Yöneticilere Göre Tesbitler

a)Yöneticilerin Yaşı

Anketi cevaplayan idarecilarin yaş durumları incelendiğinde 15-30 genç yaş grubu %10, 31-50 orta yaş grubu %91, 51 ve üstü yaşlardaki idarecilere rastlanmamıştır.

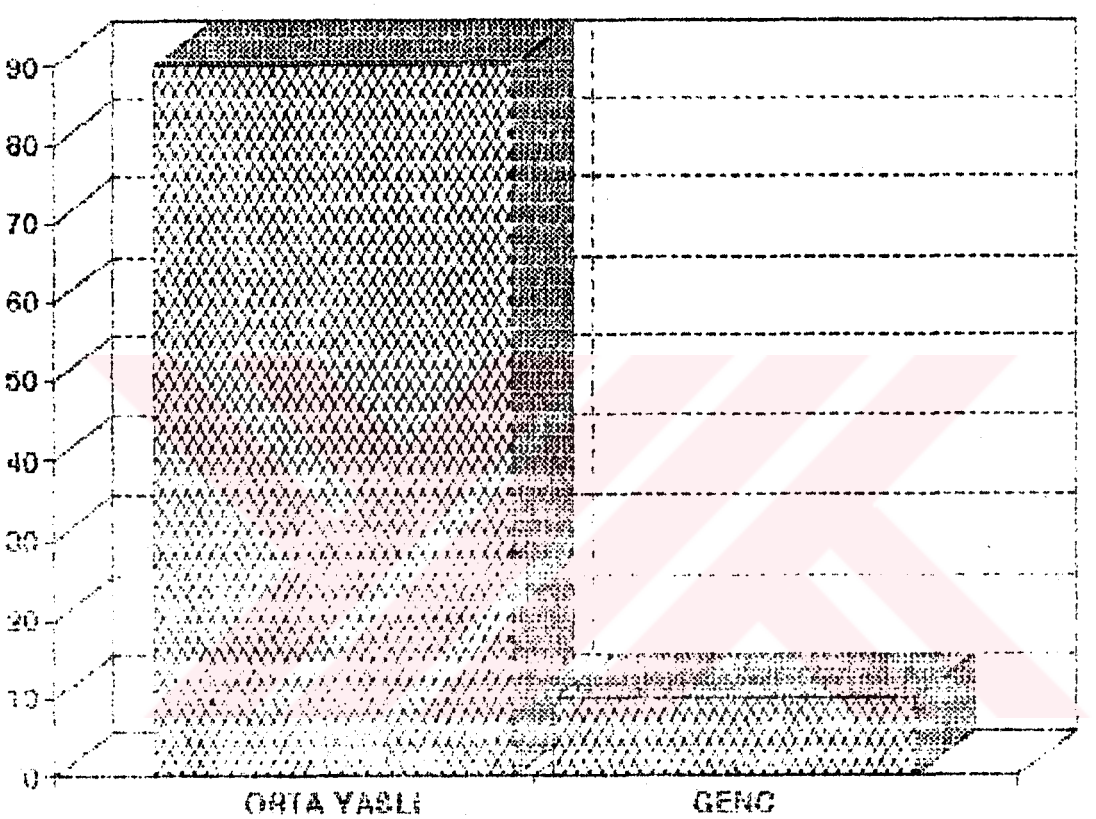

Şekil 89: İdarecilerin yaş durumları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları.NISAN 1993 İST.

b) Mesleği

İdarecilerin vermiş oldukları cevaplara göre %100 oranında hepsinin de düz işçi oldukları görülmektedir.

c)Doğum Yeri

Yine idarecilerden alınan cevaplar, hepsininde %100 oranla taşra doğumlu oldukları göstermektedir.

d)İstanbul'da Oturma Süresi

Şekil-90 da idarecilerin kaç yıldır İstanbul'da oturdukları görülmektedir. 1-10 yıldır İstanbul'da oturan yoktur. 11-20 yıldır İstanbul'da oturanlar %20,21 ve üstü İstanbul'da oturanlar ise %80 dir. Buradan yöneticilerin her ne kadar %100 oranla taşra doğumlu olsalar da en az 10 yıldır İstanbul'da oturdukları gözlenmektedir.

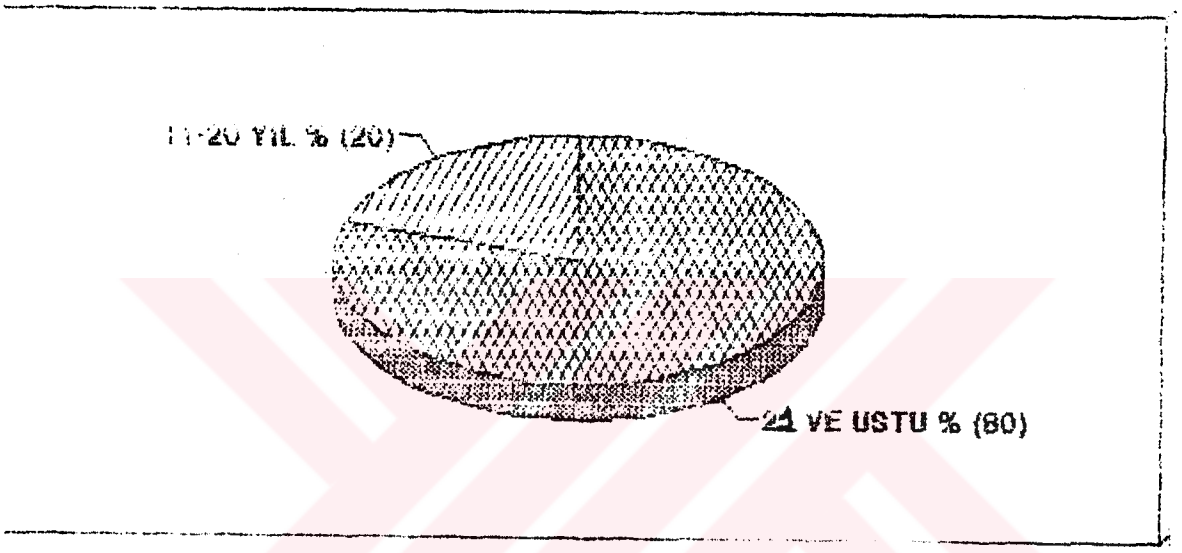

Şekil 90: Yöneticilerin İstanbul'da oturma süreleri
Kaynak:Yerinde yapılan anket araştırmaları.NISAN 1993 İST.

e)Bu Alanda Çalıştıkları Yıl

Yöneticilerin bu tür rekreasyon alanında çalıştıkları yıl incelendiğinde 1-5 yıldır bu gibi rekreasyon alanlarında çalışanlar yoktur. 6-10 yıldır çalışanlar %20,21 ve üstü yıldır çalışanlar ise %80 dir. Görülüyor ki çalışanların büyük bir çoğunluğu en az 10 yıldır bu ve benzeri alanlarda çalışmakta dolayısıyla bu gibi alanların sorunlarını iyi bilmektedirler (Şekil-90).

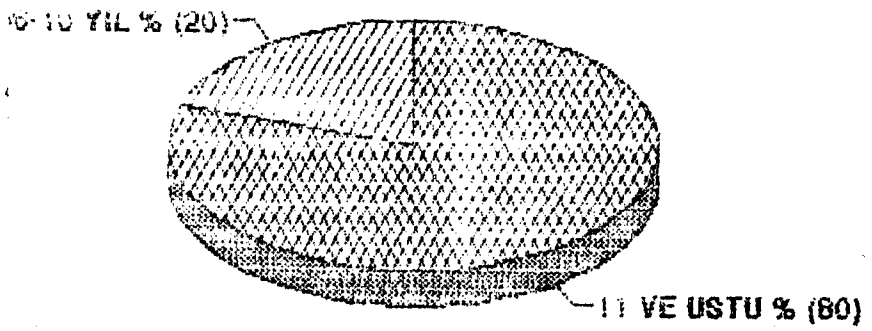

Şekil 91:Yöneticilerin rekreasyon alanlarında çalışma süreleri
Kaynak:Yerinde yapılan anket araştırmaları.NISAN 1993 İST.

f)Alanda Çalışan Kişi Sayısı Ve Yaptıkları İşler

Rekreasyon alanında çalışan toplam yönetici sayısı 6 dır. Yaptıkları işler ise koruma ve temizlik işleridir. Kişi başına koruma ve temizlik alanı ise 105000/6=17500 metrekaredir.

g)Alana Gelen Kişi Sayısı (Aylık Ortalama)

Rekreasyon alanına gelen kişi sayısı kış mevsiminde aylık ortalama olarak 4000 kişi yaz mevsiminde ise 16000 kişidir. Genel aylık ortalama ise 1666 kişidir.

h)Alanı Kullanan Kişi Ve Gruplar

Rekreasyon alanını kullanan kişi ve grupların durumları incelendiğinde rekreasyon alanına tek olarak gelenler %8, çift olarak gelenler %10dur. Şekil -92 de görüldüğü üzere rekreasyon alanı en çok aile grupları tarafından yapılabilen eylem yada eylemler için kullanıldığını göstermektedir (Şekil-92).

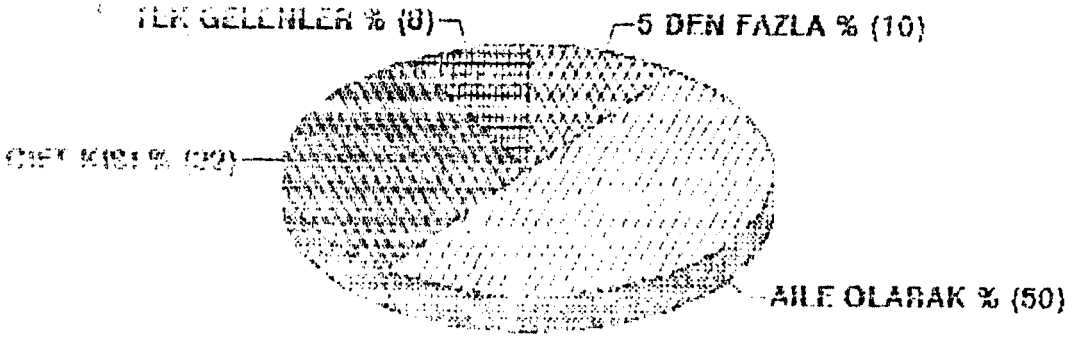

Şekil 92: Alanı kullanan gruplar
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları. NİSAN 1993 İST.

ı)Alanın Ücretli Olup Olmadığı

Rekreasyon alanındaki yöneticilerden alınan cevaplar alanın ücretsiz olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır.

i)Alanın Kullanılma Müddeti

Rekreasyon alanıı kullanan grupların alanı kullanma müddeti incelendiğinde rekreasyon alanında bir dolaşıp gidenlerin oranı %34, birkaç saat kalanlar %63, 1-2 gün kalanlar %3tür. Yöneticilerin cevaplarına göre bu %3lük grup özellikle yazın görünen sarhoş gruplarıdır. Alanın en fazla kullanımı ise birkaç saat üzerinde yoğunlaşmaktadır (Şekil-93)

j)Kullanılan Fonksiyonlar

Rekreasyon alanına gelenlerin kullandıkları fonksiyonlar Şekil-94 de ifade edilmektedir. Piknik için gelenler %42, spor için gelenler %18, yürümek için gelenler ise %25 dir. Rekreasyon alanının daha çok piknik amacıyla kullanıldığı ortaya çıkmaktadır (Şekil-94).

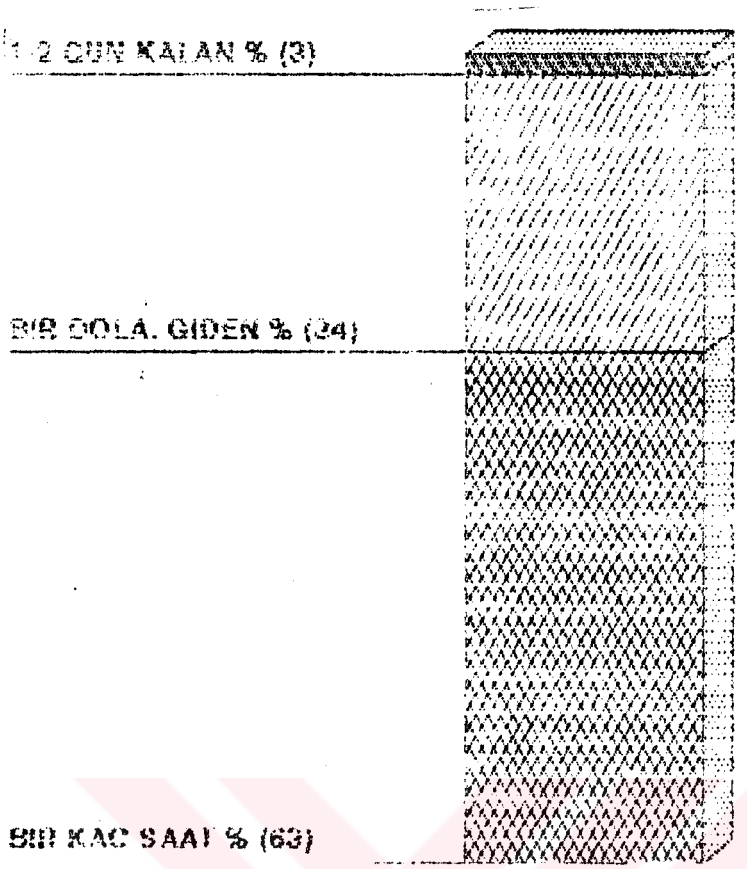

Şekil 93: Rekreasyon alanının kullanılma müddeti
Kaynak:Yerinde yapılan anket araştırmaları.NİSAN 1993 İST.

k)Ulaşım Şekli

Yöneticilerin rekreasyon alanına ulaşımın nasıl sağlandığı sorusuna verdikleri cevaplar Şekil-95 te sıralanmıştır. Rekreasyon alanına yaya olarak gelenlerin oranı %36, otobüs ile %16, bisiklet ile %2, taksiyle %6, özel oto ile %24, kamyonet ile %6, motorsiklet ile %2 dolmuş ile %8 dir. Rekreasyon alanının şehir merkezine yakın olması ulaşımın daha ziyade yaya olarak gerçekleşmesine neden olmaktadır. Bununla birlikte alana ulaşım düşük oranlarda da olsa çok çeşitlilik göstermektedir. Neden olarak yine alanın iskan grupları arasında yer alması gösterilebilir (Şekil-95).

l)Otopark Durumu

Yöneticiler rekreasyon alanında gerçekte 190 araçlık otopark alanı mevcut olduğu halde 120 araçlık otoparkın bulunduğu ve yetersiz olduğunu belirtmektedirler.

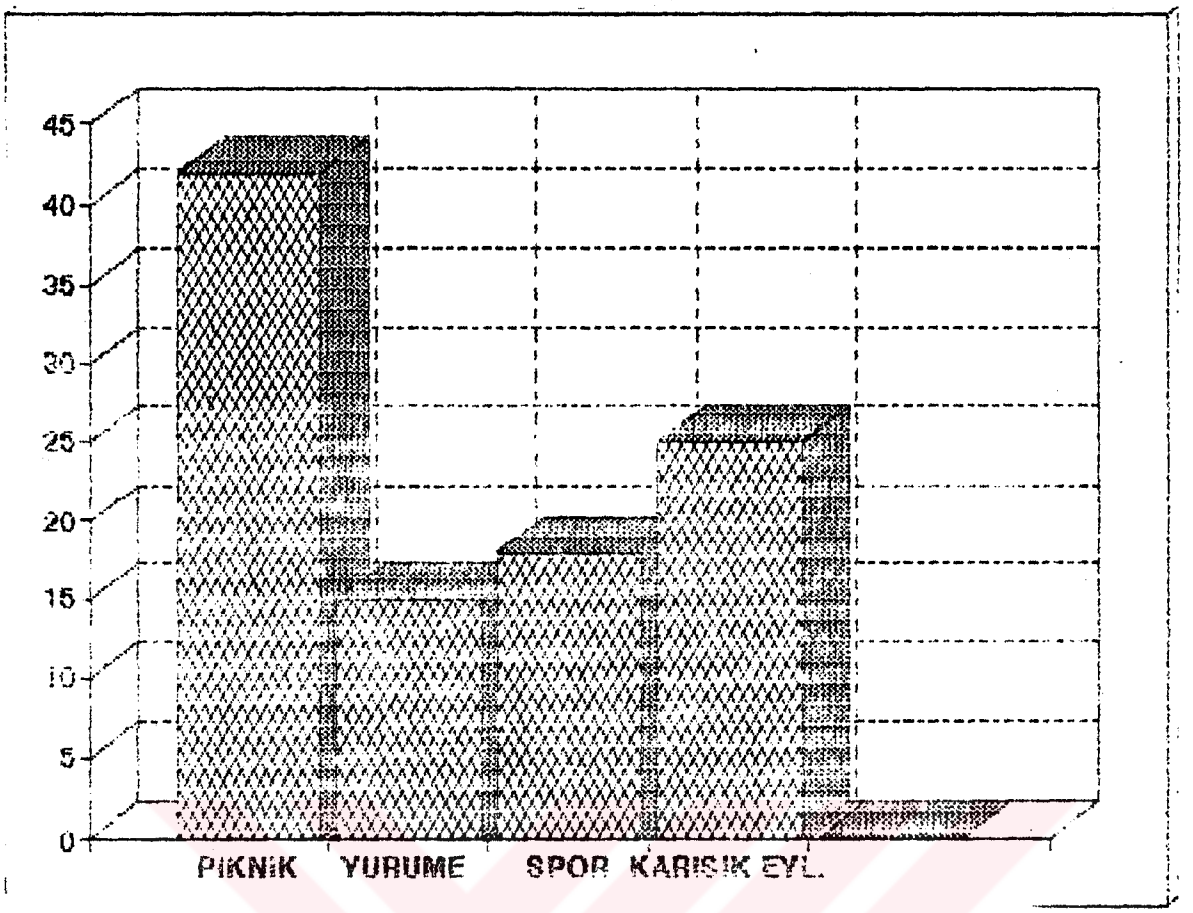

Şekil 94: Gelenlerin kullandıkları fonksiyonlar

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları.NİSAN 1993 İST.

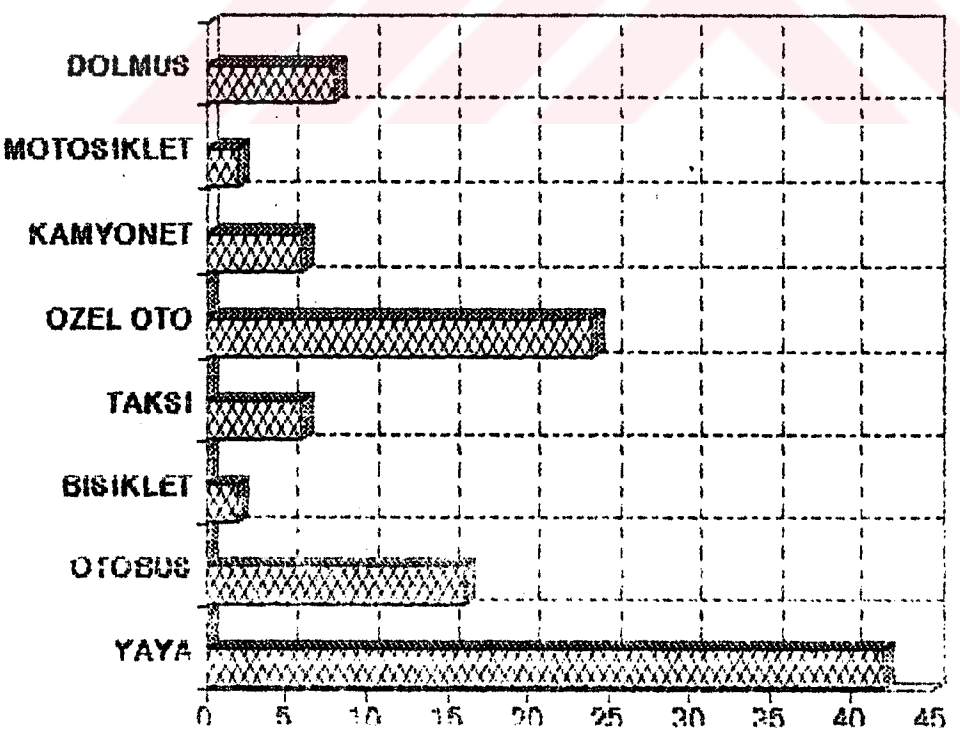

Şekil 95. Alanda ulaşımın sağlanma biçimi

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaalrı, Nisan 1993 İST

m)Alanın Hangi Günlerde Kullanıldığı

Yöneticilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde rekreasyon alanının %40 oranla pazar, %40 oranla cumartesi ve %20 oranla da hafta içi kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Rekreasyon alanı kullanıcıların boş zamanları ile ilgili olarak alanı en çok hafta sonu kullandıkları ortaya çıkmaktadır (Şekil-96).

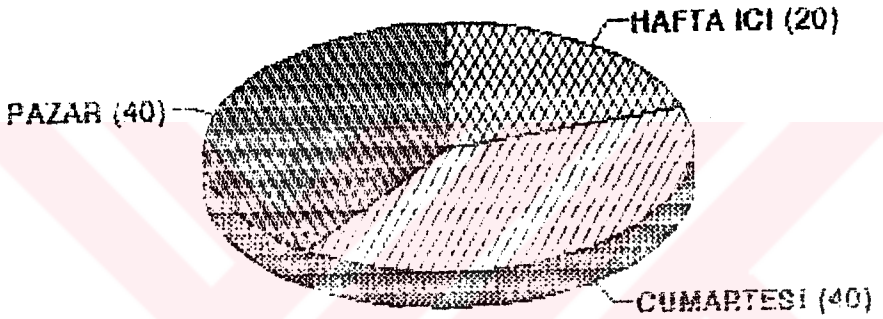

Şekil 96: Rekreasyon alanının en çok kullanıldığı günler
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırılmaları.NİSAN 1993 İST.

n)Alanın Düzenleme Tarihi ve Büyüklüğü

Yöneticilerin cevaplarına göre rekreasyon alanının büyüklüğü 405.000 metrekare düzenleme tarihi ise 1988 dir.

o)Alanda Ne Tür Fonksiyonların Bulunduğu (Eski-Yeni)

Yöneticilerin bu soru ile ilgili cevapları incelendiğinde; fonksiyonların %65 inin eski, %35'inin yeni olduğu görülmektedir.

ö) Gelenlerin Problem Çıkartıp Çıkartmadıkları

Rekreasyon alanına gelenlerin ne tür problem çıkardıkları yöneticiler tarafından Şekil 97'de açıklanmıştır. Rekreasyon alanında problem çıkaranların oranı %15 çıkarmayanların oranı ise %85'dir.

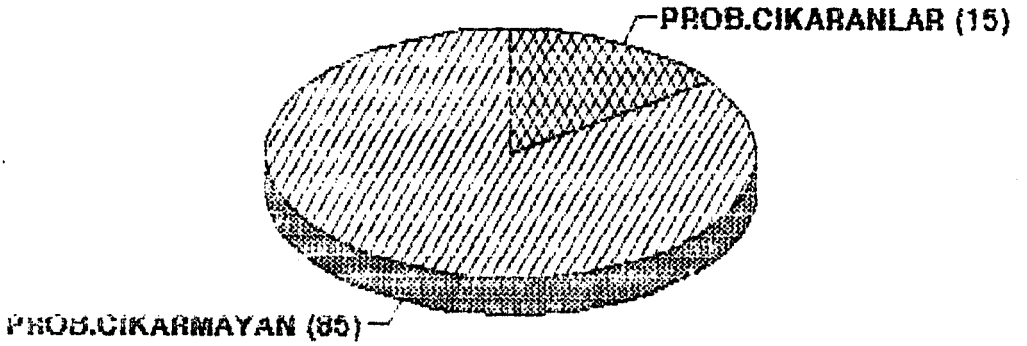

Şekil 97. Gelenlerin problem çıkartıp çıkarmadığı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Nisan 1993 İST

p) Ne tür Problem Çıkardıkları

Yöneticiler, gelenlerden %15'inin ne tür problem çıkardıklarını şöyle sıralamaktadırlar. Ormana zarar verenler %35, donatılara zarar verenler %45, kavga çıkaranlar %15, çevreyi kirletenler ise %5 dir. Rekreasyon alanında problem çıkaranların çoğunluğu alandaki çocuk oyun aletleri, elektrik direkleri, oturma grupları vb. donatılara zarar verenlerdir.

r) Alanda Bitkilerle İlgili Bakımın Yapılıp Yapılmadığı

Yöneticilerin verdikleri cevaba göre; rekreasyon alanında bitkilerin bakım ve korunmasına yönelik her hangi bir çalışmanın olmadığı görülmektedir.

s) Gelenlerin Bitkilerle İlgilenip İlgilenmediği

Rekreasyon alanına gelenlerden daha çok kadınların %70 oranla bitkilerle ilgilendiği, erkeklerin ise %30 oranla bitkilerle ilgilendiği yöneticiler tarafından belirtilmektedir (Şekil 98).

ş) Kent Mobilyaları İçin Düşünceleri

Yöneticilerin rekreasyon alanındaki kent mobilyaları ile ilgili düşünceleri Şekil 99'da görülmektedir. Şekil incelendiğinde; kent mobilyaları toplam yöneticilerin %20'si tarafından yeterli, %80'i tarafından yetersiz bulunmaktadır. Elektrik direkleri %99 yetersiz, oturma bankları %100 yetersiz, çöp kovası %100 yetersiz, WC %20 yeterli, %80 yetersiz, döşeme türleri %100 yetersiz, büfe %60 yeterli, %40 yetersiz, danışma %100 yetersiz, çocuk oyn alanalrı %100 yetersiz, spor alanları %100 yetersizdir.

t) Alan İçin Düşünceleri

Yöneticilerin rekreasyon alanı için düşünceleri incelendiğinde, yöneticiler rekreasyon alanında güvenliğin sağlanması, otoparkın ücretli olması, fuhşu önleyici tedbirlerin alınması, fonksiyonların denetimi ve kontrolunun sağlanması açısından bir yerde olmasını ve girişin ücretli olarak yapılmasını ortak olarak talep etmektedirler. Diğer yandan rekreasyon alanında spor ve çocuk oyun alanlarının yeniden düzenlenmesini rekreasyon alanının dolaşımını kolaylaştırmak için faytonların çalışmasını, alanda organize şenliklerin yapılması için gerekli düzenlemelere gidilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

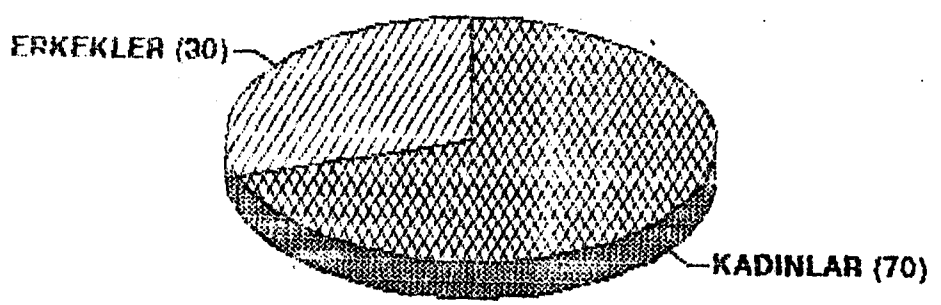

Şekil 98: Bitkilerle ilgilenenler ve cinsleri

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları, Nisan 1993 İST

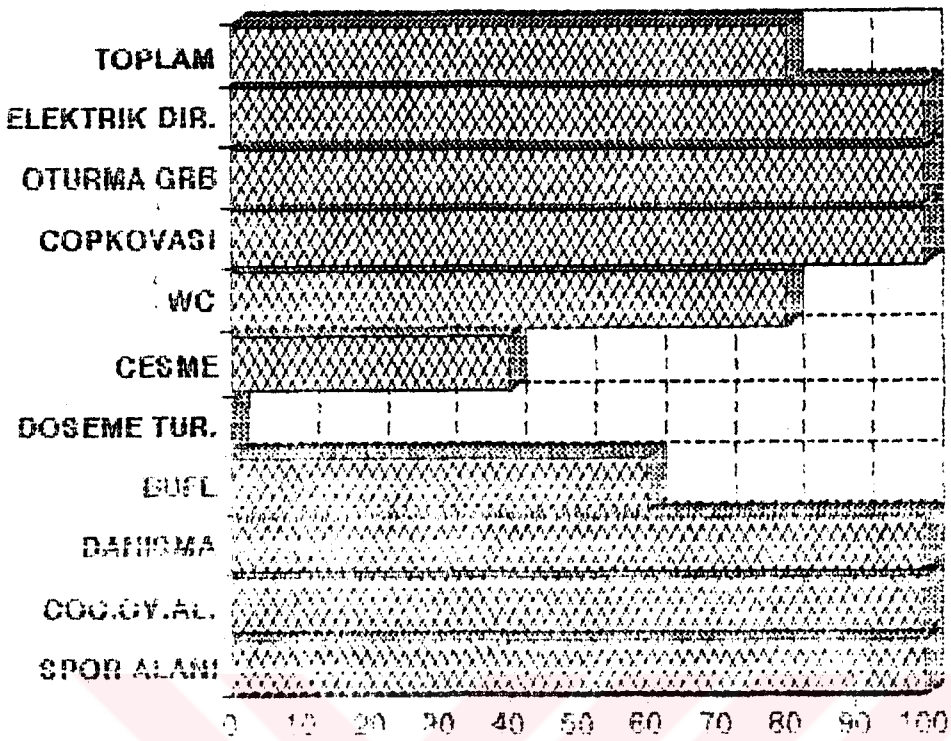

Şekil 99: Rekreasyon alanındaki kent mobilyalarının yetersizliği
Kaynak: Yerinde yapılan anket araşırmaları, Nisan 1993 İST

3.2.7.1. Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunları ile Karşılaştırılması

Rekreasyon alanındaki yöneticilerin hepsi düz işçi ve %80 oranla orta yaş grubunu teşkil etmektedirler.

Yöneticiler %100 oranla taşra doğumlu oldukları halde, %100 oranla en az 10 yıldır İstanbul'da oturmaktdırlar. Bu ve benzeri alanlarda çalıştıkları yıllar ise %80 oranla 10 yılın üzerindedir.

105.000 m²lik alanın bakım ve koruması 6 kişi tarafından yapılmaktadır. Her bir kişinin bakım ve korumasıyla sorumlu olduğu alan 17.500 m²/kişi dir. Planlamada birinci sorun olarak ortaya konulan mevcut yönetim binasının faaliyette olmaması, yani yönetici şefin olmaması, rekreasyon alanının bakım ve korunmasına yönelik görevlilerin kendi bildiklerine göre çalışmasına neden olmaktadır. Doalyısıyla alanın bakım denetimi, güvenliğinin sağlanması yetersiz

kalmaktadır. Zaten az olan görevli sayısı denetimsizlik de olunca alan için verimlilikleri iyice azalmaktadır.

Rekreasyon alanı daha çok aile ve çift kişilik gruplar tarafından kullanılmaktadır. Bu nedenle gruplar tarafından kullanılacak spor alanlarına, oyun ve çocuk oyun alanlarına vb. planlamada sorun olarak gösterilen donatılara ihtiyaç görülmektedir. Rekreasyon alanının kullanılma müddeti daha ziyade bir kaç saat olarak gerçekleşmektedir. Kullanılan fonksiyonlar ise piknik, karışık eylemler ve spordur. Karışık eylemlerden maksat gelenlerin kendi aralarında gerçekleştirdikleri oyunlar ve diğer eylemlerdir.

Alana ulaşım, ilçe merkezinde olması dolayısıyla %36 yaya, %16 otobüs ve diğer ulaşım araşları ile gerçekleşmektedir.

Rekreasyon alanında mevcut otoparkların yetersiz kalması, parkların açık alanlarda yapılması dolayısıyla doğal ortama zarar verilmesine neden olmaktadır.

Alanın en çok kullanımı halkın boş zamanları ile ilgili olarak hafta sonlarında gerçekleşmektedir.

Rekreasyon alanındaki kent mobilyaları %80 oranında yetersiz bulunmaktadır. Bunların arasında spor alanları, çocuk oyun alanları, danışma, WC, çöp kovası, oturma grupları, elektrik direkleri %10 olarak eksik bulunmaktadır. Planlama bölümünde eksiklik olarak dile getirileh bu fonksiyonlar her gün rekreasyon alanının içinde bulunan yöneticiler tarafından da yetersiz görülmektedir. Örneğin rekreasyon alanında spor alanlarına yer verilmemesi kullanıcıların kafe önlerindeki boş alanlarda, servis yolu üzerinde, diğer açık alanlarda, otoparkta, rastgele top oynamalarına, dolayısıyla gerek piknik yapan diğer kişileri, kafede oturanları gerekse de yoldan geçen kişileri rahatsız etmektedirler. Keza WC nin denetimsiz olması oranın kullanılmaz duruma gelmesine neden olmaktadır. Danışmanın olmayışı, girişin ücretsiz olması, alanın rastgele kullanılmasına neden olmaktadır. Örneğin kamyoneti veya özel otosu ile gelen ziyaretçi rekreasyon alanını piknik amacıyla kullanırken kışın yakacağı odunu, arsasına dikeceği fidanı ihmal etmektedir. Hatta mahalle sakinlerinin korkusuzca buradan yakacak temin ettiklerini araştırmalarım esnasında bir kaç kez tarafımdan görülmüştür.

Yöneticilerin rekreasyon alanı için düşüncelerini özetleyecek olursak güvenliğin sağlanması, denetim kolaylığı açısından fonksiyonların bir yerde

olmasını, çocuk oyun alanları, spor alanlarının artırılması, fuhşun önlenmesi ve alanda kültürel, yöresel değişik şenliklerin organize edilmesini istemektedirler.

Diğer taraftan yöneticiler otoparkın ücretli olmasını istemektedirler. Gerekçeleri ise gelenlerin araçlarını rastgele istenmeyen alanlara park etmeleri, sayıları az da olsa alanı ziyaret maksadıyla değil de park amacıyla kullananların önleneceği fikrindedirler.

Alanın ücretli olması ile de hem giriş ve çıkışların kontrolünün sağlanması hem de buradan sağlanacak gelir ile en azından mevcut donatıların tamiratı, güvenlik, temizlik vb. giderlerin karşılanması sağlanabilir. Yöneticiler bu fikirlerinde haklıdırlar. Çünkü günümüzde yeni düzenlenmiş olan herhangi bir park ya da rekreasyon alanına getirilen fonksiyonlar ve donatılar alanın tekrar düzenlenmesine kadar hiç bir bakım ve tamirat görmemektedirler.

3.3. Fethipaşa Rekreasyon Alanı

3.3.1. Yeri ve Çevresi İçerisindeki Durumu

Fethipaşa korusu Üsküdar ilçe merkezine 2 km uzaklıktadır. Kuzeyinde Paşa Limanı Caddesi ve İstanbul Boğazı, güneyinde Bağlarbaşı Caddesine kadar konut alanları yer almaktadır. Batısında konutlar, Tekel deposu, Mencsucat santral kampı, ve Avni Paşa korusu, doğusunda konut ve bostanlık alanlar bulunmaktadır.

3.3.2. Tarihçesi

Kuzguncuğun eski adı Cherysokeramius idi. Bu ismi Lusitinianus II nin yaptırdığı üzeri yaldızlı kiremit ile kaplı bir kiliseden almıştır. Evliya Çelebiye göre de Fatih Sultan Mehmet zamanında burada oturan Kuzguncuk Baba isimindeki bir zat semte ismini vermiştir. Ord.Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER burasının sadrazam ve tophane müşiri Damat Fethi Paşa korusu ismini taşıdığını ve en son sahibinin de torunlarından avukat Şevket MOCAN olduğunu belirtmektedir. Paşa limanındaki korunun da Sadri A. Hüseyin Avni Paşaya ait olduğunu sözlerine ilave etmektedir. Mocan korusu yakın zaman önce belediye mülküne geçmiştir. Bunların dışında Fethi Paşa korusu hakkında daha ayrıntılı bilgilere rastlanmamaktadır [31].

3.3.3. Arazinin Bugünkü Durumu ve Fiziksel ÖZellikleri

Fethi Paşa korusunun 22 Nisan 1986'da ilave düzenlemelerle halen rekreasyon amacıyla kullanılmaktadır. Aynı zamanda Anadolu Yakası konutları idare merkezi durumundadır.

Koru yer yer %100 ü aşan eğime sahip kuzeybatıda yer almaktadır. Tepe noktası ise Çamlıca, Boğaziçi Köprüsü, Beşiktaş gibi çok geniş manzara noktalarına sahiptir.

Mevcut bitki örtüsü Pinus nigra, Pinus pinea, Cupresus sempervirens, Cedrus libani, Cerris siliguastrum, Aesculus hipocastenium, Tilia americana, Robinia pseudoacasia, Castenea sativa, Fraxinus exelcior, Platanus oriantalis, Quercus rubra, Vibudrum tinus, Laurus nobiis gibi yoğun ağaçlarla kaplıdır. REsim 47'de Pinus nigra ve Cup. sempervirens gibi ağaç türleri tipik olarak görülmektedir.

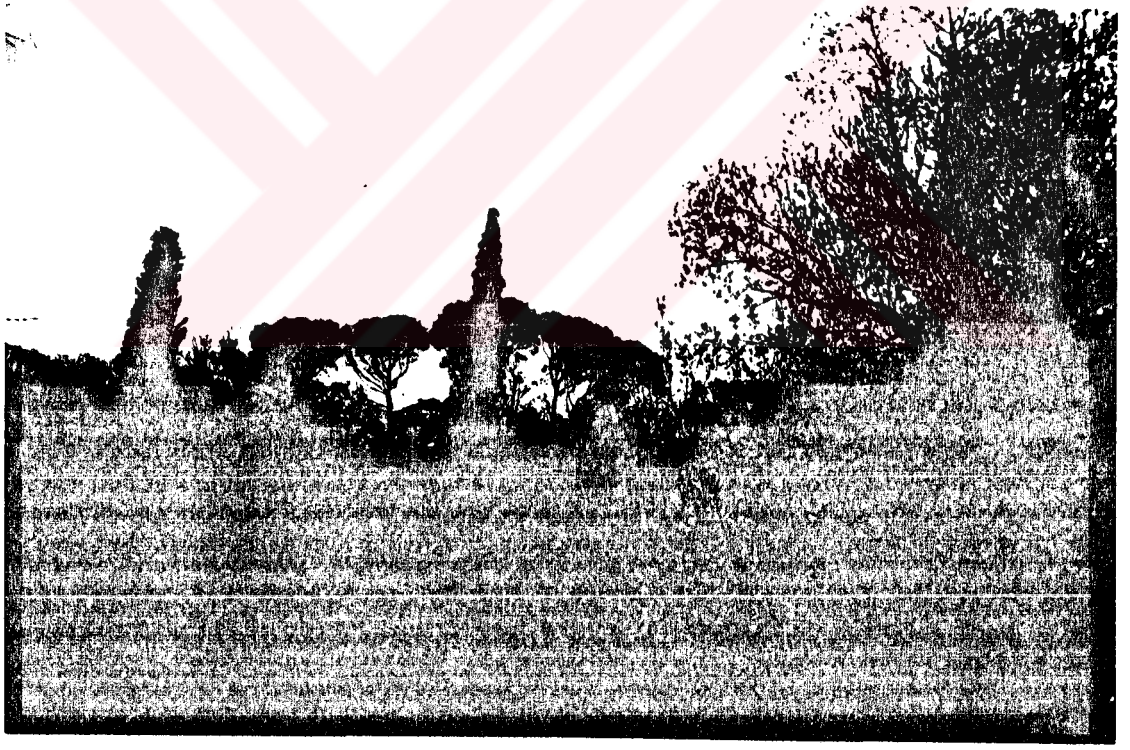

Resim 47: Pinus nigra ve Cup. sempervirens türlerinin bir görünüşü

3.2.4. Planlama Durumu

Fethipaşa rekreasyon alanının planı 1986 yılında İstanbul Büyükşehir tarafından PET Mim.Müh.Şeh.İnş.Ltd. tarafından, peyzaj planlaması ise Yük.Orm.Müh. Dr. Yalçın ÖZGEN tarafından hazırlanmıştır.

Fethipaşa rekreasyon alanı, kullanıcıların teknik ve sosyal gereksinimlerinin karşılanması, alan içindeki yönetim-denetim ve ulaşımın en iyi ölçülerde sağlanması, uygulamada kullanılacak olan yapısal materyallerin gerek niteliksel gerekse niceliksel bakımdan çevresine ugunluğu doğayla dengeli şekilde ortaya konulması gibi hususlar dikkate alınarak planlanmıştır.

Alanda yapılması planlanan fonksiyonların dağılımı diğer bölümlerde olduğu gibi Tablo 3'de sayısal ve alansal oranlarıyla verilmiştir.

Tablo'daki fonksiyon alanları incelendiğinde, rekreasyon alanındaki ana ulaşımı sağlayan servis ve bağlantı yolları 9400 m² ile tüm alanın %9.21 ini oluşturmaktadır. Bunun 7700 m² sini servis yolları, 2400 m² sini diğer bağlantı yolları oluşturmaktadır.

Rekreasyon alanındaki yapılması ya da korunması planlanan bina alanları rekreasyon alanın %2.22 sini oluşturmaktadır.

Piknik ve Seyir Terasları genel alanın %10.26^sını oluşturmaktadır.

Planlamada spor alanlarına yer verilmemesine karşılık ugulamada %1.19 oranla yer verildiği görülmektedir.

Açık alanlardaki donatılar ise tüm alanın %1.123'sini oluşturmaktadır.

Tablo'daki rekreasyon alanları daha detaylı olarak aşağıda incelenmiştir.

Rekreasyon alanındaki servis yolları 5 m. genişliğinde ve 900 m uzunluğunda yapılmıştır. Bu yol sadece servis ve çöp toplama zamanlarında otolara açık tutulmaktadır. 4 m. genişliğindeki tali yollar ise 800 uzunluğundadır.

Alandaki yollar Resim 48'de görüldüğü üzere beton kilit taşlarıyla kaplanmıştır. Yolun her iki yanında yağmur kanaletleri ve 1 m genişliğinde kaldırımlar yapılmıştır. Kaldırımlar taraklı mozaik ile kaplı olup yer yer küp taşlarla derzler verilmiştir. Bu derzler Abrahampaşa rekreasyon alanında olduğu gibi burada da uzayıp giden yolu enine yer yer keserek yürüyen kimseler için psikolojik olarak kısaltılmak istenmiştir. Ancak kilitli taşlarla küp taşların aynı renkte olması dikkatli bakılmadığı sürece kolayca fark edilememektedir.

PLAN-3: Fethipaşa Korusu Düzenleme Projesi

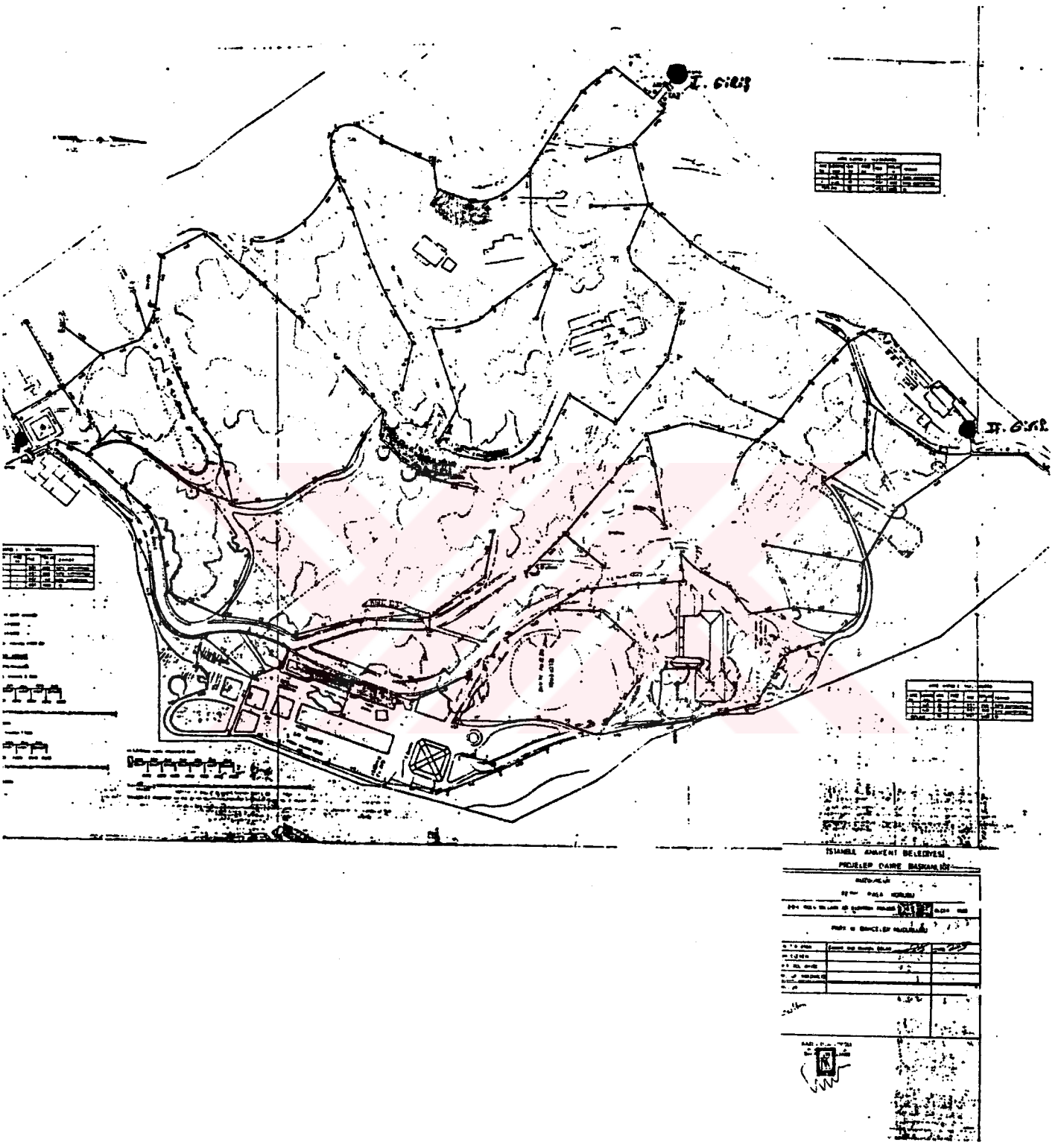

Tablo 3. Fethipaşa Korusundaki Fonksiyon Alanları ve Sayısal Oranları

Fonksiyonlar		Adet	Alan (m^2)	Genel alan %	Toplam %
Yollar	Ana Yollar	-	7700	9.21	9.21
	Tali Yollar	-	2400		
	Toplam	-	9400		
Bina alanı	Kafe-1	1	400	0.39	2.22
	Kafe-2	1	35	0.03	
	Kafe3	1	75	0.07	
	Lokanta	1	800	0.9	
	Korunacak bina 1	1	120	0.11	
	Korunacak bina 2	1	200	0.19	
	İdari bina -1	1	120	0.11	
	İdari bina -2	1	120	0.11	
	Eski eser-1	1	80	0.07	
	Eski eser-2	1	100	0.09	
	Camlı köşk	1	110	0.1	
	Smıç-1	1	36	0.03	
	Tonozlu sarnıç	1	16	0.1	
Piknik seyir terası	Kafe-1 terası	1	600	0.58	10.26
	Kafe-2 ört.ter.	1	250	0.24	
	Kafe-2 açık ter.	1	550	0.53	
	Kafe-3 ört. ter.	1	150	0.14	
	Lokanta önü	1	500	0.49	
	Camlı köşk ter.	1	3500	3.43	
	Seyir terası	4	120	0.11	
	Dinlenme ter.	7	150	0.14	
	Giriş-1	1	900	0.8	
	Giriş-2	1	230	0.09	
	Piknik alanı	1	3500	3.43	
Spor ve çocuk oyun alanları	Basketbol	2	300	0.29	1.19
	Vitaparkur	1	1000	0.90	
Açık alanlardaki donatılar	Büfe	1	165	0.01	1.12
	Kuyu	1	2		
	Havuz	3	640	0.62	
	Çeşme	1	1		
	Otopark	5	600	0.58	
	Giriş kontrol	1	2	0.001	
	Bekçi	1	2	0.001	
Fonksiyon alanları toplamı			23595	23.10	23.565
Açık yeşil alanlar top.			10200	10.03	10.03
Koruluk alanlar top.			67320	65	65
Genel toplam			101110	100	100

Resim 48. Servis Yolundan bir görünüş

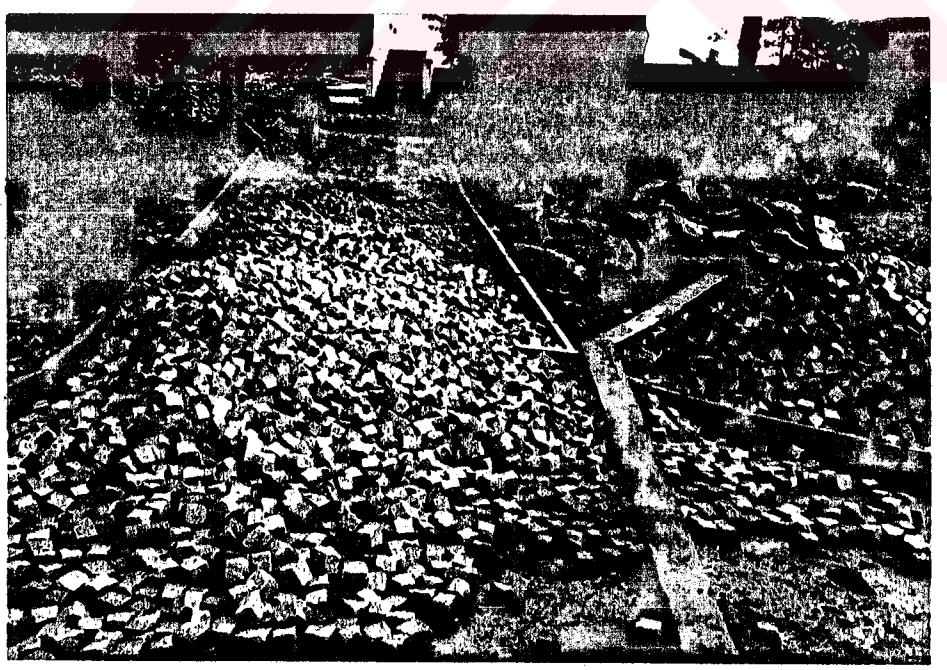

Resim 49: Yeni restore edilmekte olan Kafe Restoranın giriş yolu yapım çalışmaları

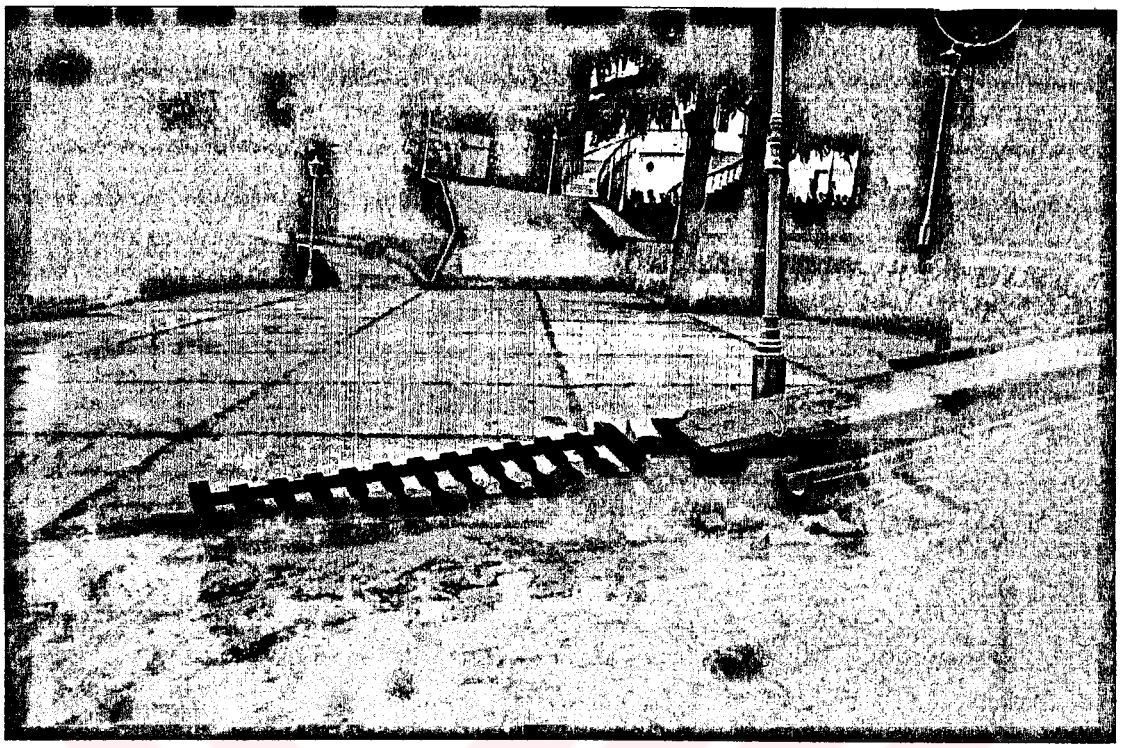

Resim 50: Kafe Restoranın giriş yolu yapım çalışmaalrının sonucu

Resim 49 ve 50'de görüldüğü gibi Kafe Restorana giriş meydanı küp taş derzli taraklı mozaikle kaplanmaktadır. Malzemelerdeki cins ve renk aynı olması görüşü rahatsız etmemektedir.

Resim 51: Rekreasyon alanının birinci yaya girişinden görünüm

Rekreasyon alanında özürlüler için ulaşıma ayrı yer verilmiştir. Örneğin Resim 51'de görüldüğü gibi merdivenin hemen yanında özürlü arbaları için yer bırakılmıştır.

Rekreasyon alanında 1986 yılındaki planlamada korunacak bina olarak kalan tarihi bina, kafe-restoran olarak restore edilmiş ve 1994'de hizmete açılmıştır. Dışı tamamen ahşap taşlı boyasıdır. Özel sektörce işletilmekte olan ve Resim 52'de görülen kafe-restoran geniş rekreasyon alanı içinde yeralması eşsiz Boğaz manzaralarına sahip olmasıyla daha çok üst gelir seviyesindeki gruplara hitap etmektredir. Burası aynı zamanda alanın en güzel mimari elemanını oluşturmaktadır.

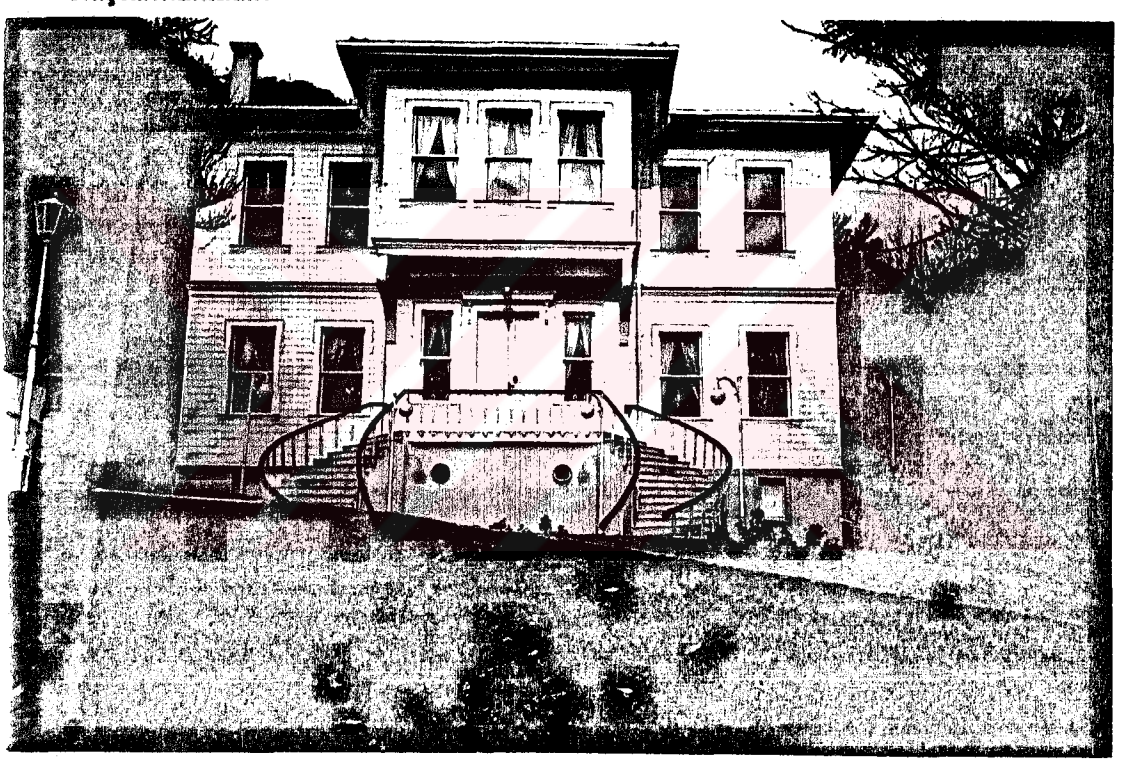

Resim 52: Kafe-restorandan görünüş

Şekil 3'de II. korunacak mevcut bina olarak yer alan cadde kenarına yakın bina ise İstanbul Büyükşehir Belediye mensubları için misafir evi olarak yeniden restore çalışmalarına başlanmıştır. Resim 53 ve 54'de misafirhane binasının restorasyon çalışmaları görülmektedir.

Plan 3'de 1 ve 2 nolarla görülen binalardan 1. si Anadolu Yakası koruluk alanları şeflik çalışma binası, 2. bina ise diğer idari ve hizmetliler tarafından kullanımaktadır.

Resim 53: İstanbul Büyükşehir Belediyesi mensupları için hazırlanan misafirhane binasının Aralık 1993 çalışmalarından görünüş

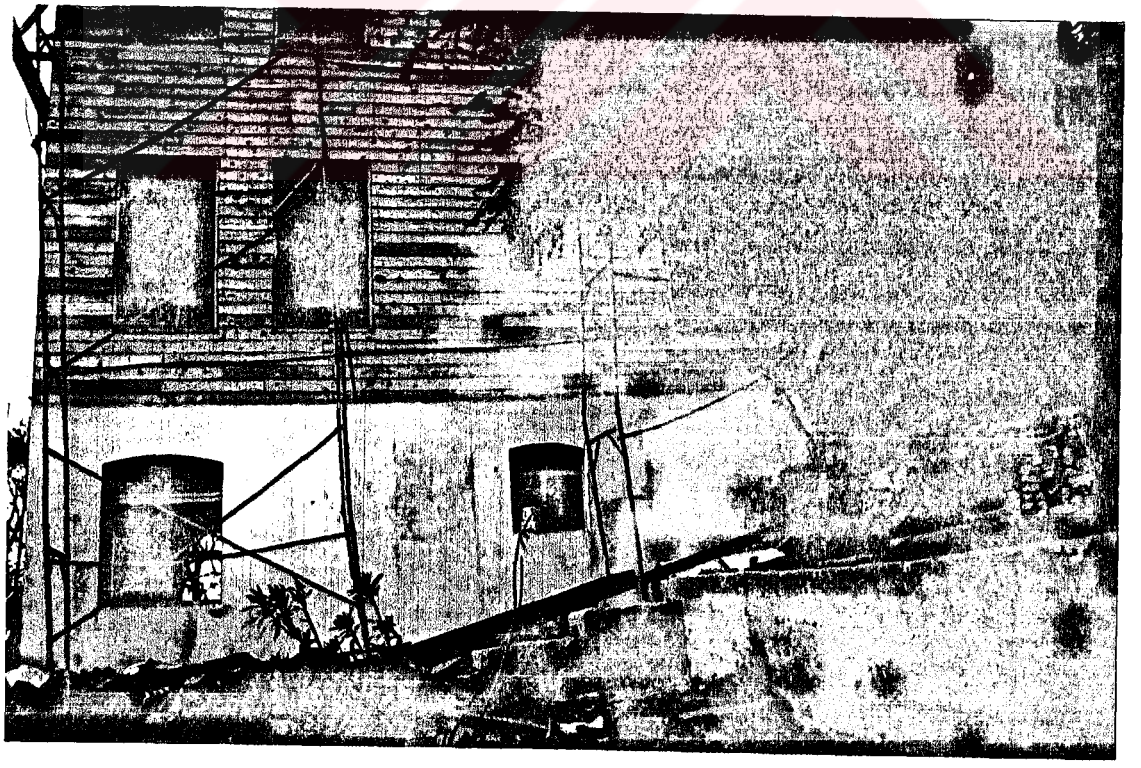

Resim 54: Aynı misafirhane binasının Mart 1994 teki görünüşü

Şekil 3 'de Kafe-1 ve Kafe-2 ve lokanta olarak görülen alanlar çeşitli plan değişiklikleri nedeniyle uygulanmamış olup, alanda mevcut değildir. Ancak lokanta olarak ayrılan yerin inşaasına başlanmış, fakat yarıda bırakılmıştır (Resim 55).

Resim 55: Lokanta inşaası için başlanıp yarıda bırakılan inşaattan bir görünüm.

Alandaki mimari elemanlardan biri de Camlı köşk, bir diğer adı ile Kış Bahçesidir. Köşk adı üzerinde üst ve yanları tamamen cam olarak yapılmış, alanın en hakim manzara noktasında yer almaktadır. Ancak Resim 56'da görüldüğü üzere camları kırılmış içinde süs havuzu için başlanıp yarıda kalmış tuğla kırıkları ile bu bina hizmete açık değildir. Resim 57 ve 58'de Camlı köşkten görüntüler yer almaktadır.

Rekreasyon alanındaki bir diğer mimari eleman Kafe-2 diye geçen açık çay bahçesidir. Buradaki bina Resim 59'da görüldüğü üzere sadece çay ocağından ibarettir. Resimde ayrıca sağda görülen taş istinad duvarının etkisini azaltmak için yapılmış oturma cepleri ve çiçeklik görülmektedir.

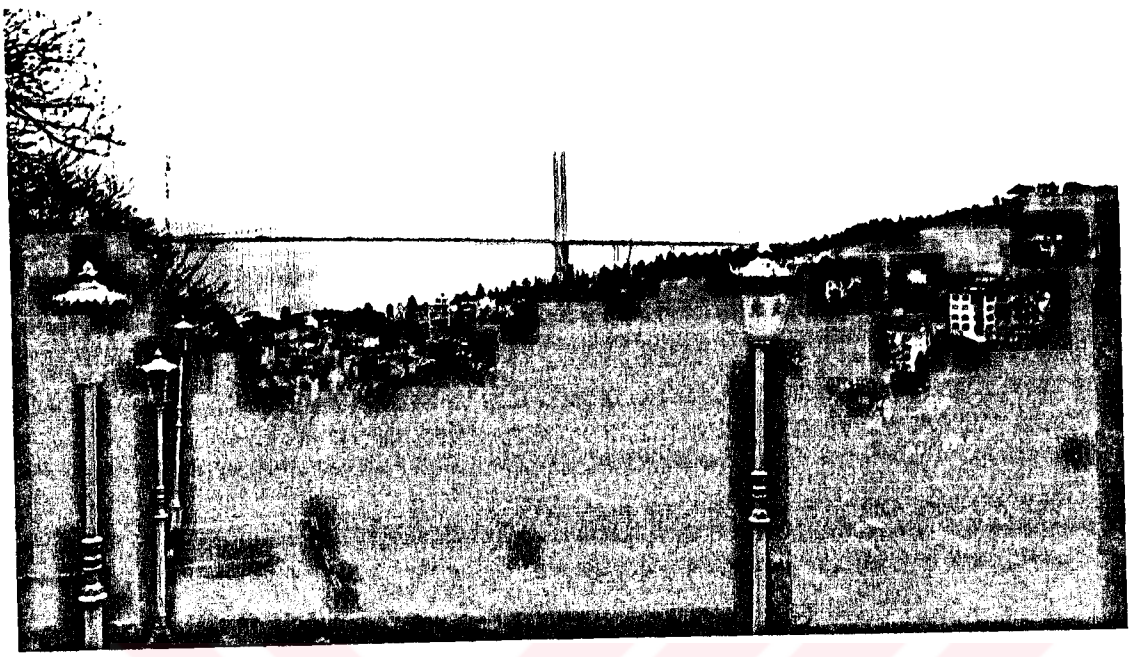

Resim 57: Camlı Köşkten Boğaziçi köprsüne bakış

Resim 58: Camlı köşk

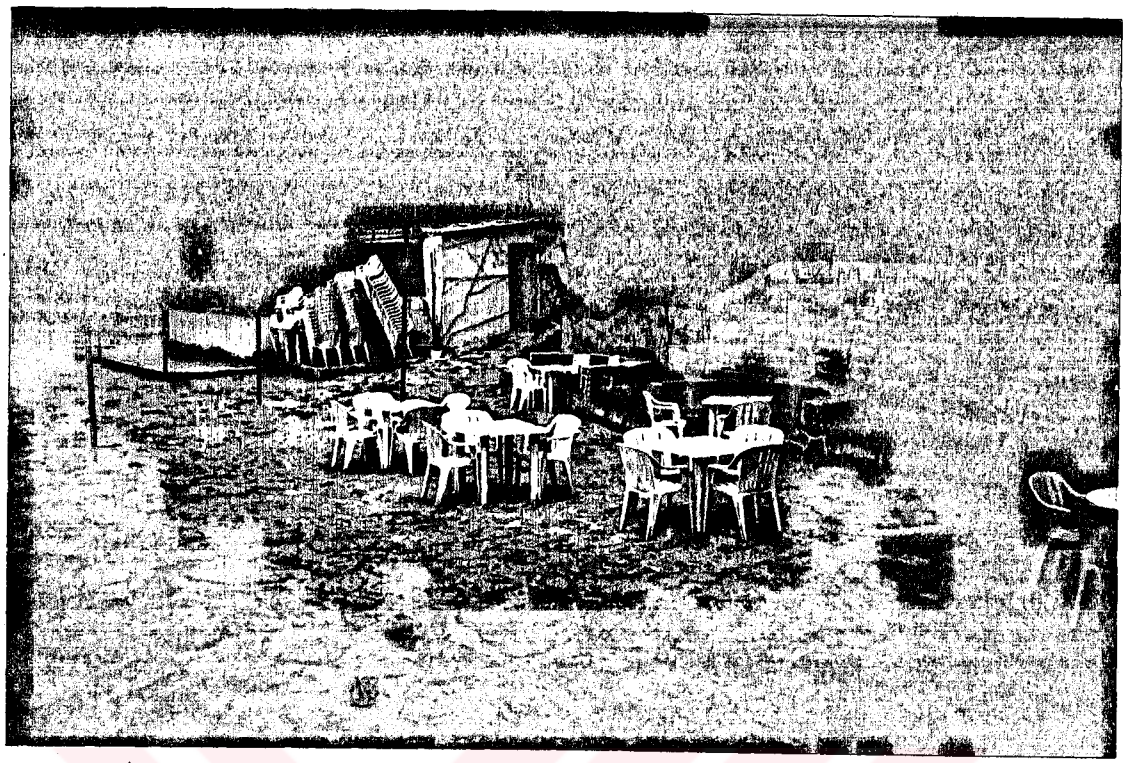

Resim 59: Kafe-2 çay ocağından görünüm

Resim 60'da ise ilk planlamada üstü seyir terası altı satış ünitesi olarak düşünülen fakat uygulaması yapılmamış olan tarihi sarnıç görülmektedir.

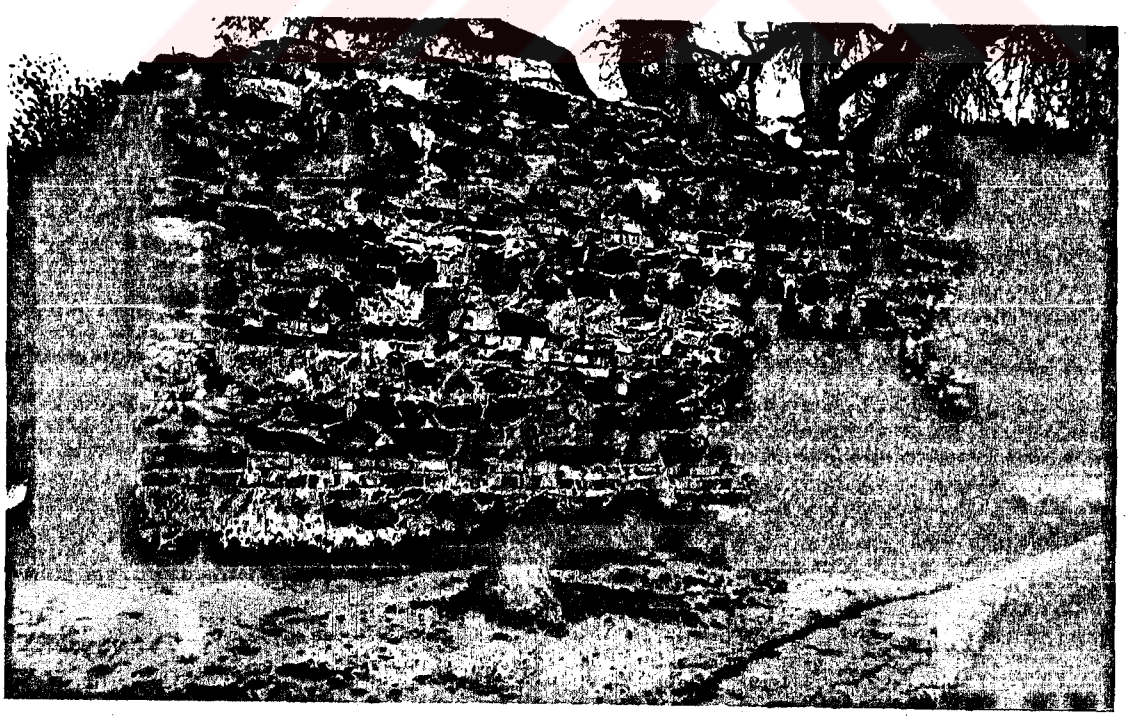

Resim 60: Sarnıçtan görünüm

Şekil 3'de görüldüğü üzere Fethipaşa rekreasyon alanında spor alanlarına yer verilmemiştir. Ancak uygulamada biri tek diğeri çift potalı olmak üzere iki ayrı basket oyun alanı yapılmıştır. Örneğin Resim 61'de tek potalı basket çalışma sahası görülmektedir. Burası plansız olarak arzinin bu noktasında yer alan platformların değerlendirilmesiyle oluşturulmuştur. Oyun alanların zemini grobeton alanların birbirine geçişi ise doğal kayrak taşları ile yapılmıştır.

Resim 61: Basketbol oyun alanı

Alandaki diğer spor alanı 1200 m uzunluğundaki vitaparkurdur. Burası da yine plan dışı uygulanmıştır. Arazinin meyilli oluşu veya donatıların eksik yapılması vitaparkurun istenilen düzeyde kullanılmamasına neden olmaktadır.

Rekreasyon alanında çocuk oyun alanı olarak Resim 62'de görülen bir salıncak bir de işlevini yitirmiş olan tahtaravelli görülmektedir. Zaten bu da plan dışı olarak yapılmıştır. Bunun yanında alanın II. girişine yakın yerde II. bir çocuk oyun alanı mevcuttur. Belki de burası alan içerisinde diğer bir çocuk oyun alanının yer verilmemesine neden olarak gösterilebilir.

Rekreasyon alanı içindeki açık alanlardaki donatıların başında piknik, seyir terasları ve diğer donatılar gelmektedir. Şekil 3'de Kafe-1 olarak planlanan alan, uygulamada yapılmamıştır. Ancak bunun 600 m² lik açık terası mevcuttur. Resim 63'te açık teras ve resmin sağ köşesinde inşası yarım bırakılmış kafe duvarları görülmektedir (Resim 64,65).

Resim 64'de görülen şelale doğal taş ve çimento malzemeleriyle yapılmış, yeryer bitki ve küçük mağaracıklarla, pudima taş ve dar yollarla zenginleştirilmiş büyük bir taş kütlesini andırmaktadır. Özellikle buradaki teras sıcak yaz günlerinde geniş oturma alanı ve boylu ağaçların gölgesiyle dinlenme için rekreasyon alanının en güzel yerlerinden birini oluşturmaktadır.

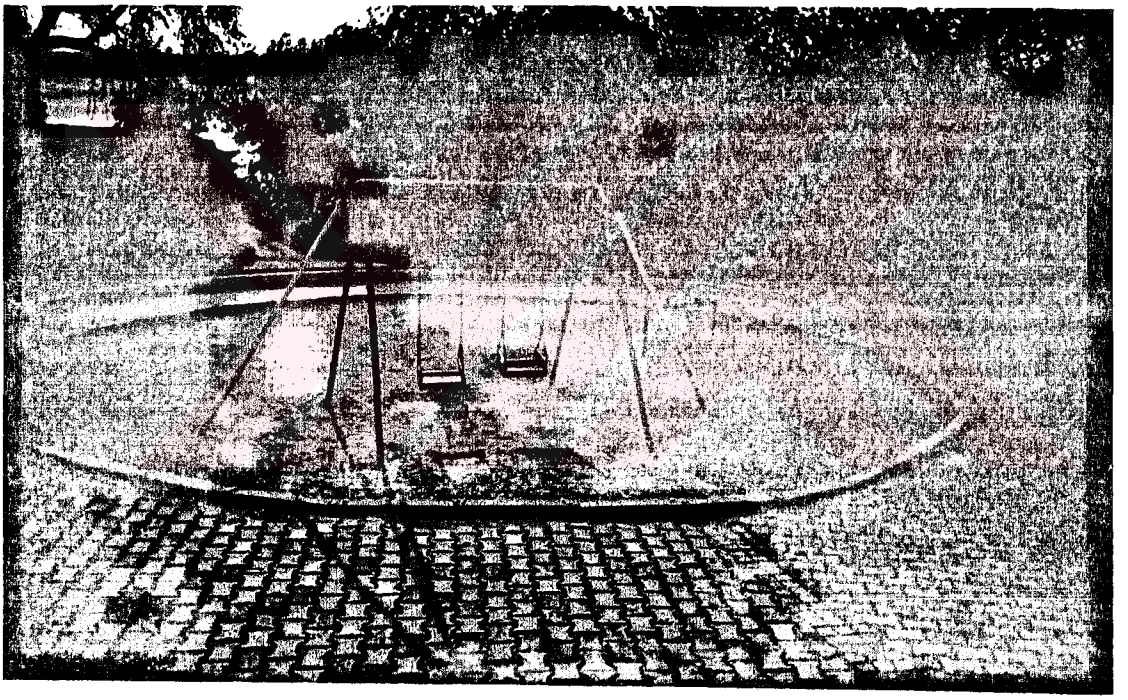

Resim 62: Çocuk oyun alanından bir görünüş

Kafe -2!'nin önünde 250 m² lik örtülü ve 550 m² açık teras yer almaktadır. Resim 66'da Kafe-2 'nin önünde yer alan anfitiyatr ve açık oturum analı görülmektedir. Anfi ve açık terasın zemini ortada görülen pudima taşlarıoyla ayrı bir dekor verilmiştir. Ancak anfiyle anfi arkasındaki istinad duvarının farklı malzemelerden yapılmış olması malzemedeki bütünlüğü bozmaktdır.

Resim 63: Açık teras ve kafe inşaatından bir görünüş

Resim 64: Şelale ve en üstteki sarnıçtan bir görünüş

Resim 65: Kafe-1 terası ve şelaleden bir görünüş

Resim 66: Kafe-2 açık terasından görünüm

Kafe-3 ve lokanta Plan 3'de yer almasına karşılık uygulaması yapılmamıştır.

Camlı Köşk yanında yer alan açık teras ise 3500 m² büyüklüğünde rekreasyon alanının en üst noktasında en hakim manzara noktalarına sahip bir alanda yer almaktadır.

Camlı köşkün yer aldığı 3500 m² lik açık terasta Resim 67'de görüldüğü gibi yer yer piknik ocakları yapılmıştır. Ateş tuğlaları ile yapılmış olan bu ocaklar, terasın bir köşesinde servis yolunun bitişiğinde yer alması nedeniyle fazla kullanılmamaktadır. Ancak akşam saatleri ve diğer kullanıcıların az olduğu zamanlarda sarhoşlar tarafından sıkça kullanılmaktadır.

Resim 67: Camlı köşk açık tersında yer alan piknik ocakları

Camlı köşkün açık terasının oluşturan en büyük öğelerden birisi 500 m² büyüklüğündeki Resim 68'de görülen havuzdur. Havuzun kenarındaki 1 m genişliğindeki yeşil band 3500 m² lik geniş açık terasın beton etkisini kırmakta ve ziyaretçilerin havuza yaklaşmalarını önlemektir.

Terastaki diğer bir yapı elemanı Resim 69'da görülen büfedir. Büfenin bir yanı giriş kapısı, bir yanı da satış penceresi, diğer iki yanı ise çeşme olarak kullanılmaktadır. Rekreasyon alanındaki çeşmeler sadece bu ikisinden ibarettir.

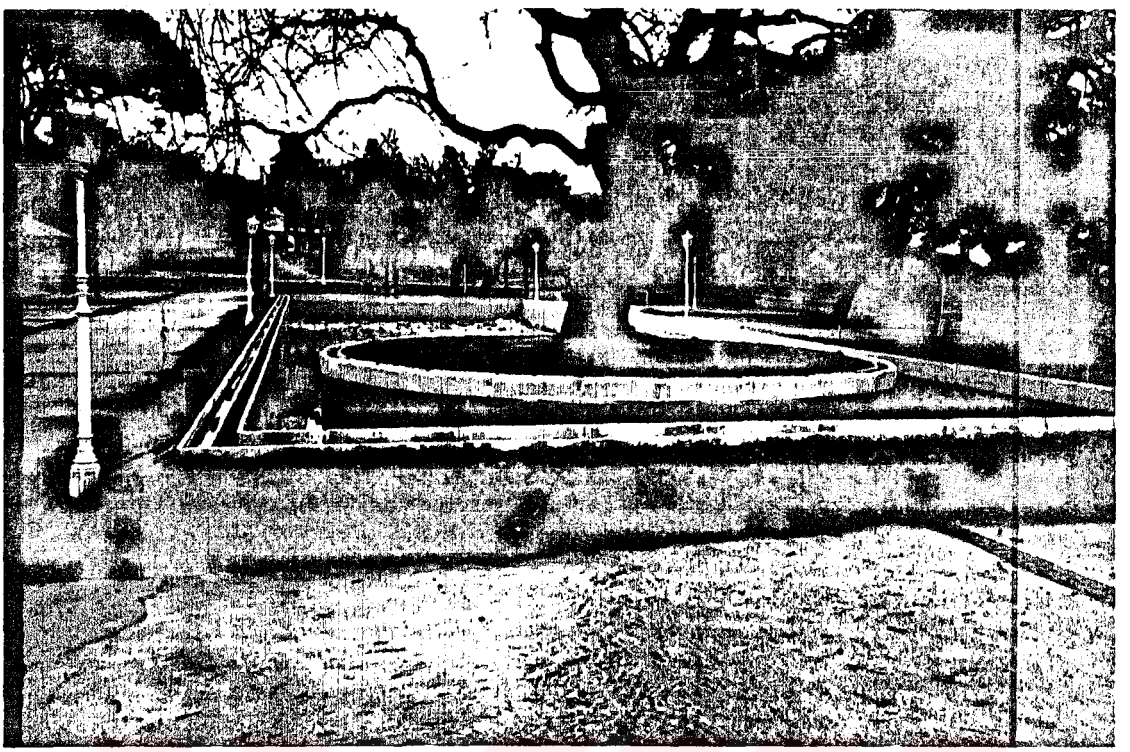

Resim 68: Camlı Köşk terasında yer alan açık havuz

Resim 69: Büfe ve çeşmeden görünüş

Terasın zemini küp taş derzli beton ile kaplanmıştır. Resim 68'de görüldüğü gibi terasın aydınlatılmasına da yer verilmiştir.

Camlı köşkün önünde diğerinden daha düşük kotta yer alan ayrı bir teras vardır. Resim 70'de görüldüğü gibi terasın zemin kaplaması pudima taş derzli 8'lik küp taşlarla yapılmıştır. Terasa inen merdivenler ise tamamen pudima taşlarla kapanmıştır. Ancak pudima taşların özellikle geçişlerde ana döşeme elamanı olarak kullanılması kaygan olması nedeniyle yanlıştır. Diğer yandan terasın aydınlatılmasında aşırı derecede kullanılan aydınlatma elemanları mekanda sıkıcılık hissi yaratmaktadır.

Rekreasyon alanında 3500 m² lik bir açık yeşil alan piknik alanı olarak ayrılmıştır. Ancak piknik elemanları ile ilgili masa, ocak vs. elemanlara yer verilmemiştir. Resim 71'de açık piknik alanı ve yangın söndürme yolu görülmektedir.

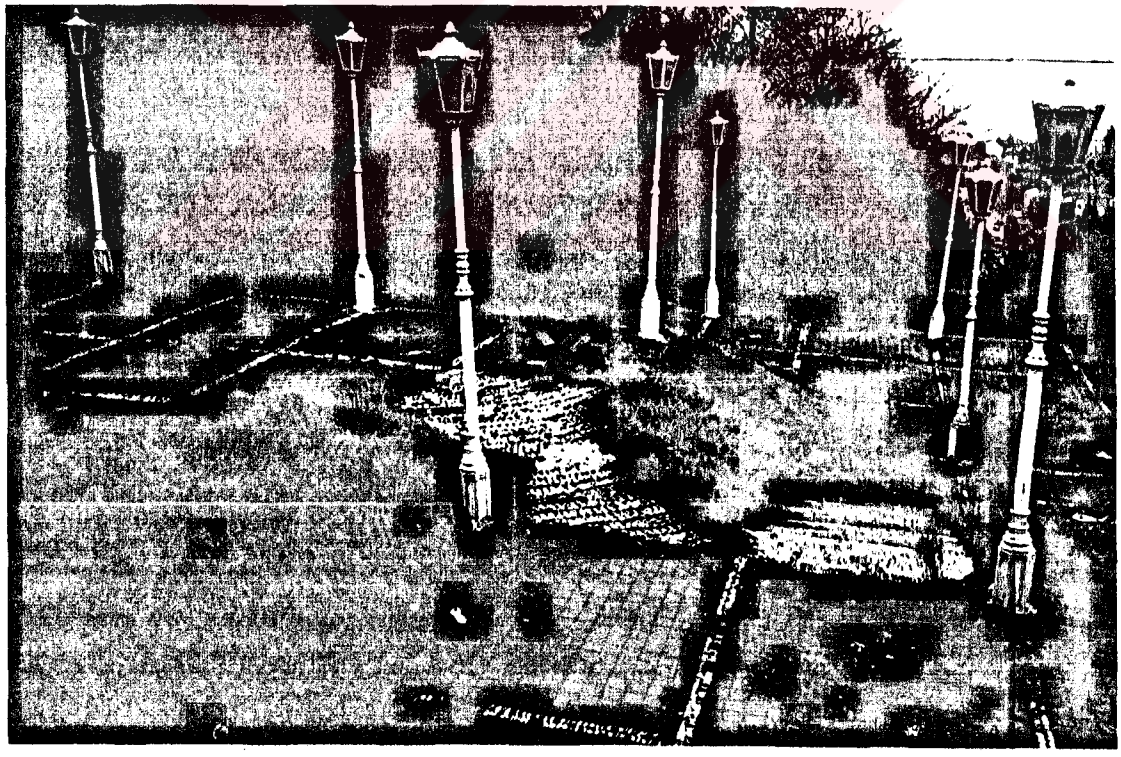

Resim 70: Camlı köşk önü küçük terası

Resim 71: Açık piknik alanı ve yangın söndürme yolu

Rekreasyon alanındaki donatılardan bir diğer i Resim 72'de görülen WC dir. Resimde görüldüğü gibi WC, rekreasyon alanını yapan inşaat firmasından arta kalan bir karavandır. Alanda bunun dışında WC ye rastlanmamıştır.

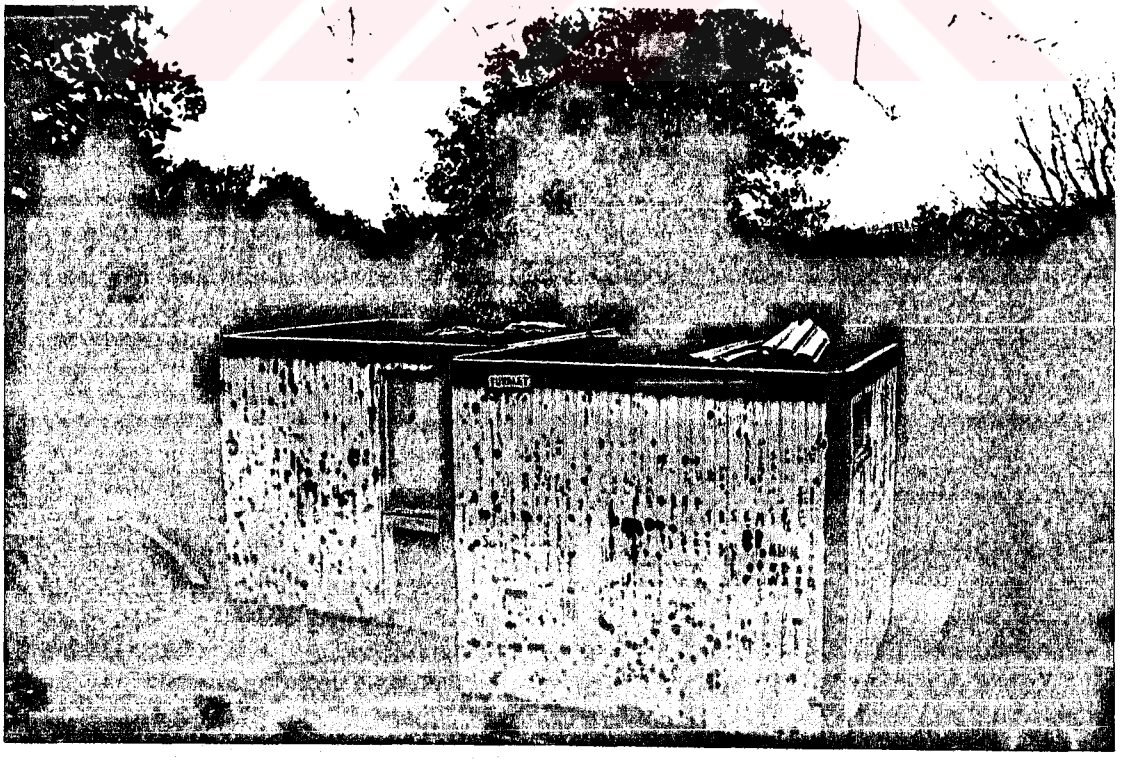

Resim 72: Tuvalet

Rekreasyon alanında düzensiz de olsa yer yer çöp kovaları konulmuştur. Ancak çöp kovaları için ayrı mekanlar oluşturulmadığından Resim 73'de görüldüğü gibi kovalar rastgele yerlerde bulunmaktadır.

Resim 73: Çöp kovaları

Resim 74'de görülen süs havuzu, rekreasyon alanının birinci ana girişindeki meydanda yer almaktadır. Burada havuz, hem meydanın çevesiyle olan kot farkını gidermek, hem de meydana haraketlilik getirmesi maksadıyla yapılmıştır. Havuzda kaplama malzemesi olarak mermer kullanılmış, meydanda ise taraklı mozaik kullanılmıştır.

Resim 75'te Fethipaşa rekreasyon alanının birinci ana giriş kapısı ve alanı çevreleyen duvarlar görülmektedir. Resimde de görüldüğü gibi rekreasyon alanı tüm çevre duvarları ateş tuğlası derzli doğal taş ile yapılmıştır.

Rekreasyon alanındaki koruluk alanlar tüm alanın %5'ini oluşturmaktadır. Açık yeşil alanlar ise tüm alanın %10.03 ünü oluşturmaktadır. Açık alanların büyük bir bölümü, rekreasyon alanının kuzeydoğusundaki piknik alanı ve teleferik rezerv alanı olarak ayrılmış olan kısımdır.

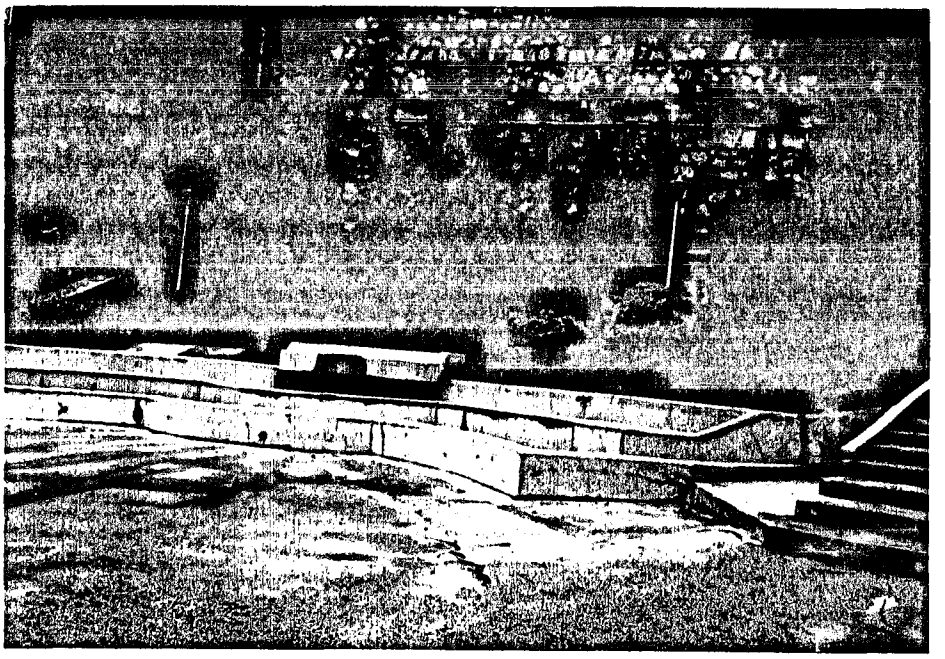

Resim 74: Giriş meydanındaki gösteri havuzu

Resim 75: Birinci ana giriş kapısı ve duvarlar.

3.3.4.1. Planlamada Görülen Sorunlar

Genel olarak ilk planlamada öngörülen planlama kararlarını uygulama esnasında uyulmadığı, Kafe-2 ve Camlı köşk dışında mimari yapıların uygulamaya geçirilemediği görülmektedir. Yapımı küçük eksiklikleri ile birlikte bitmiş olan Camlı Köşkün kış mevsiminde bütün camlarının kırılmış, yapının büyük tahribat görmüş olduğu dolayısıyla kullanışsız bir duruma geldiği gözlenmektedir. Buna neden olarak ise; Camlı köşk ana caddeden çok içte kalışı, çekiciliği olmayan bir yapıya sahip olması gösterilebilir. Buna karşılık Kafe-2, 35 m² lik kafe ocağı, 250 m² örtülü, 550 m² açık terası ile rekreasyon alanındaki kullanılan tek kafedir. Kafe-2 nin yaz ve kış mevsimlerinde de kullanılır durumda olmasının tek sebebi ise ana caddeye ve sahile yakın olması, Boğaz manzarasına sahip olması, kullanıcılardan her kesime hitap etmesi gösterilebilir. Görülüyor ki gerek yer seçimindeki gerekse mimari yapı tipinin seçimindeki hatalar tesisin kullanımını dolayısıyla rekreasyon alanının kullanımını doğrudan etkilemektedir.

Rekreasyon alanının planlanmsaında spor alanlarına yer verilmemiş olmasına rağmen ugulamada iki küçük basket oyun alanı ile vita-parkura ver verilmiştir. Ancak bunların her ikisi de gereksinimleri karşılayacak düzeyden uzaktır. Vitaparkurun yoğun ağaçlıklar altında ve çok eğimli bir yerde yapılmış olması kullanımı büyük ölçüde etkilemektedir. Diğer yandan yapı malzemelerindeki kalitesizlik, drenaj problemlerinin yeterince çözülememiş olması kullanım açısından ayrı bir dezavantaj oluşturmaktadır. Alana koşu maksadıyla gelenlerin çoğu servis yollarını kullanmaktadır. Keza Camlı Köşkün yanında yer alan geniş açık teras kullanıcılar tarafından zaman zaman futbol oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Görülüyor ki, ilk planlamada yapılan hatalar uygulama esnasında giderilmeye çalışılsa da istenen amaca ulaşılamaktadır.

Planlamada çocuk oyun alanlarına, kullanıcıların zorunlu gereksinimlerinden olan WC, çeşme, büfe gibi donatılara yer verilmeyişi, koruma önlemlerinin gözardı edilmesi diğer bir planlama problemi olarak ortaya çıkmaktadır.

3.3.5. Ferhipaşa Rekreasyon Alanındaki Sosyal Araştırmalar

3.3.5.1. Yöre Halkına Göre Rekreasyon Alanı

a. Anketi cevaplayanların yaşı

Anketi cevaplayanların yaş durumları incelendiğinde, 15-30 genç yaş grubunu oluşturanlar %34, 31-50 orta yaş grubunu oluşturanlar %52, 51 ve üstü yaş grubunu oluşturan yaşlı grup ise %24'dür. Hakim yaş grubunu orta yaşlılar oluşturmaktadır (Şekil 100).

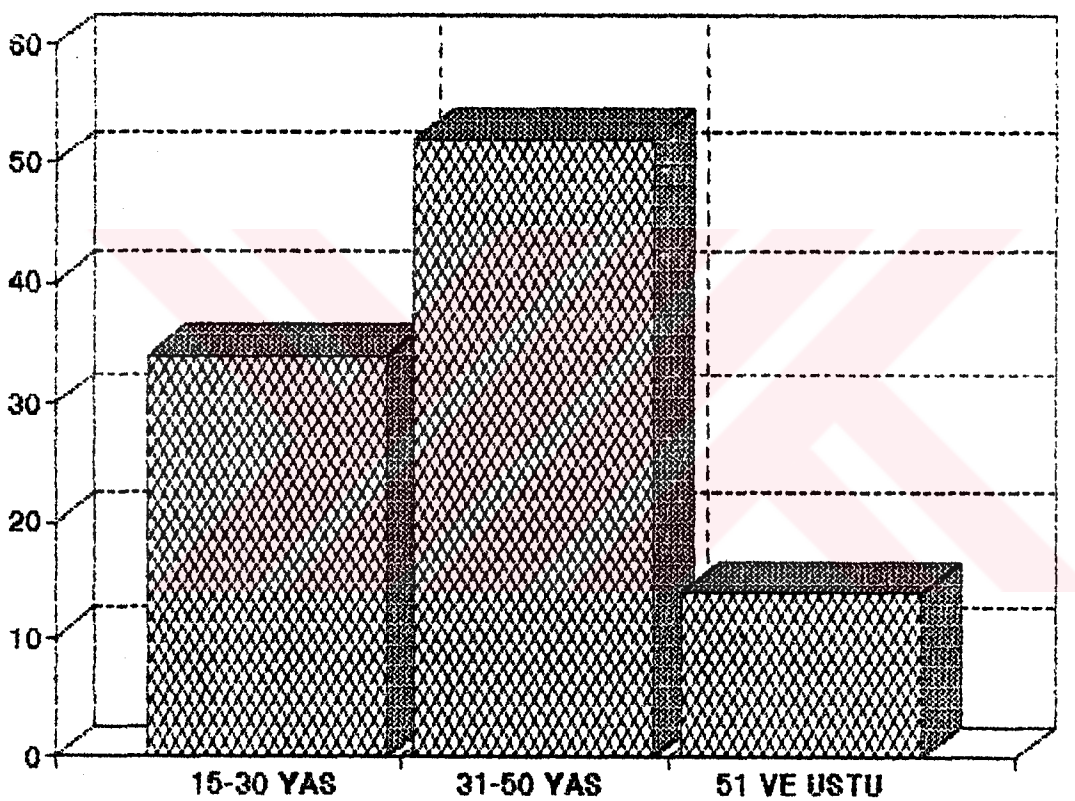

Şekil 100: Velilerin yaş durumları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

b) Meslek durumları

Anketi cevaplayanların meslek durumları incelendiğinde; ev hanımlarının oranı %18, emekli %22, işçi %8, Mühendis %6, dfoktor %4, esnaf %24, öğretmen %6, diğerleri ise %10 dur. En hakim meslek grubu esnaflardır. Serbest meslek grupları toplam yüzdesi ise %38 dir. Çalışmayan grubu oluşturan ev hanımı ve emekliler ise %30 orana sahiptir. Memur işçi, öğretmen gibi sabit gelirliler ise toplam

olarak %36 dır. Buna göre anketi cevaplandıranlar orta gelir düzeyine sahiptir (Şekil 101).

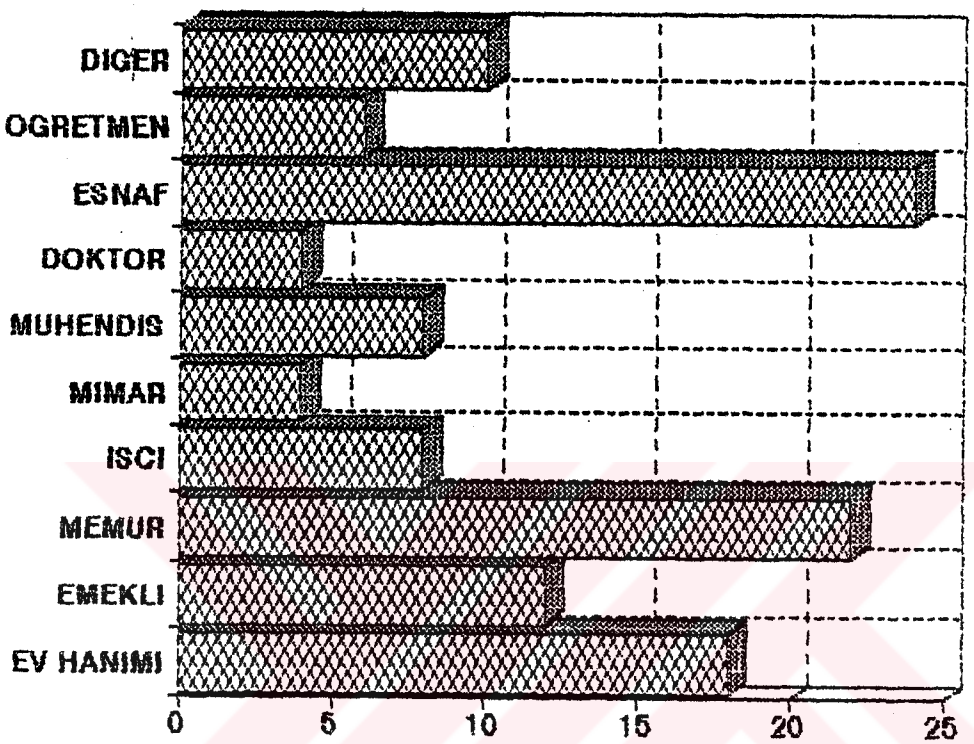

Şekil 101. Meslek durumları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

c) Doğum yerleri

Anketi cevaplayanların doğum yerleri Şekil 102 de görülmektedir. Buna göre İstanbul doğumlu olanlar %46, taşra doğumlu olanlar ise %54 dür.

d) İstanul'da oturma süreleri

Şekil 103'de anketi cevaplayanların İstanbul'da oturma süreleri ifade edilmektedir. 1-10 yıldır İstanbul'da oturanlar %6, 11-20 yıldır oturanlar %44, 21 ve üstü yıldır oturanlar %50 dir. Görüldüğü üzere anketi cevaplayanalrın toplam %94 ü en az 10 yıldır İstanbul'da oturmaktadır. 21 ve üstü yıldır İstanbul'da oyturanalrın %50 orana sahip olması bir önceki soru ile yakından ilgilidir. (İstanbul doğumlu olanlar %54 idi).

e) Mahallelerindeki rekreasyon alanını tanıyıp tanımadıkları

Anketi cevpalyanların durumları değerlendirildiğinde, anketi cevaplayanların mahallelerindeki Fethipaşa rekreasyon alanını %51 oranında tanıdıkları görülmüştür.

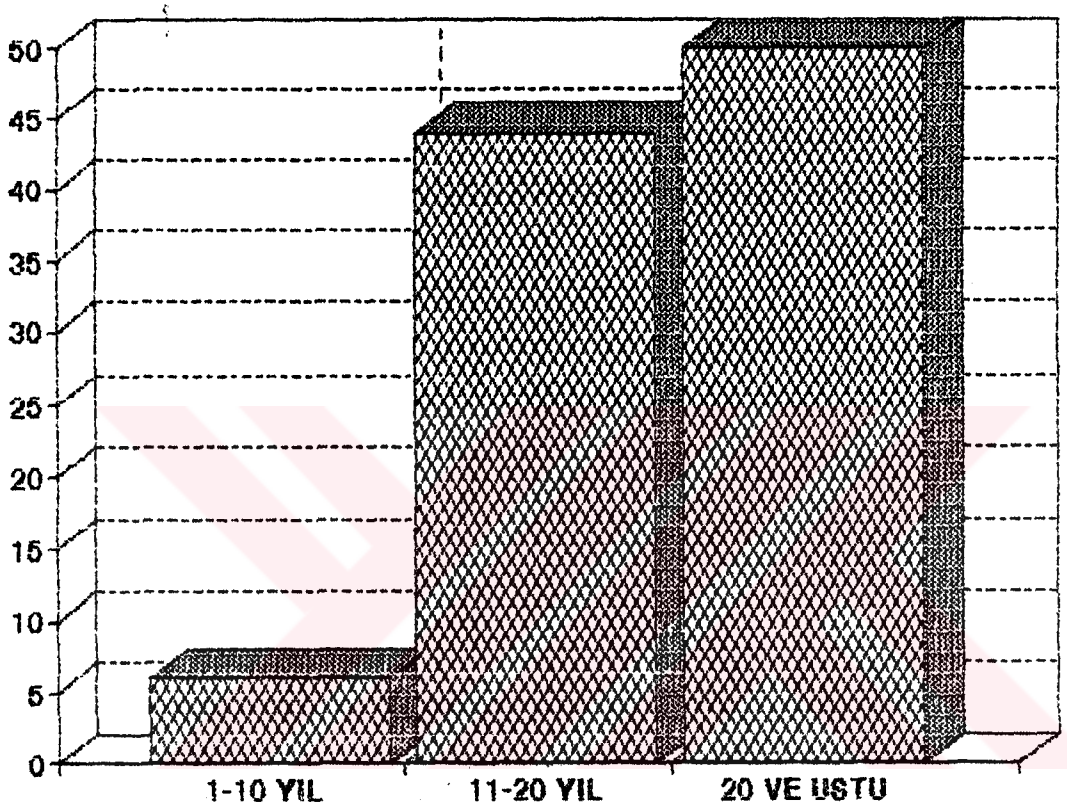

Şekil 103: İstanbul'da oturma süreleri

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları Mart 1993, İST

f) Alana kaç defa gitikleri

Anketi cevpalyanların alana yıl olarak kaç defa gitikleri Şekil 104'de açıklanmıştır. Bir defa gidenler %22, birkaç defa gidenler %46, çok defa gidenler %32 dir. Rekreasyon alanına birden fazla gidenlerin toplamı %78 dir. Anketi cevaplayanlardan alana hiç gitmeyenlere rastlanmamıştır.

g) Alana kiminle geldikleri

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanına kiminle birlikte gittikleri incelendiğinde, alana yalnız gidenler %6, ailem ile birlikte gidiyorum diyenler %52, arkadaşım ile %18, ve arkadaşları ile birlikte gidenler ise %24 dür. Buna göre

rekreasyon alanı birinci derece aile grupları, ikinci derece akradaş grupları tarafından kullanılmaktadır (Graifk 105).

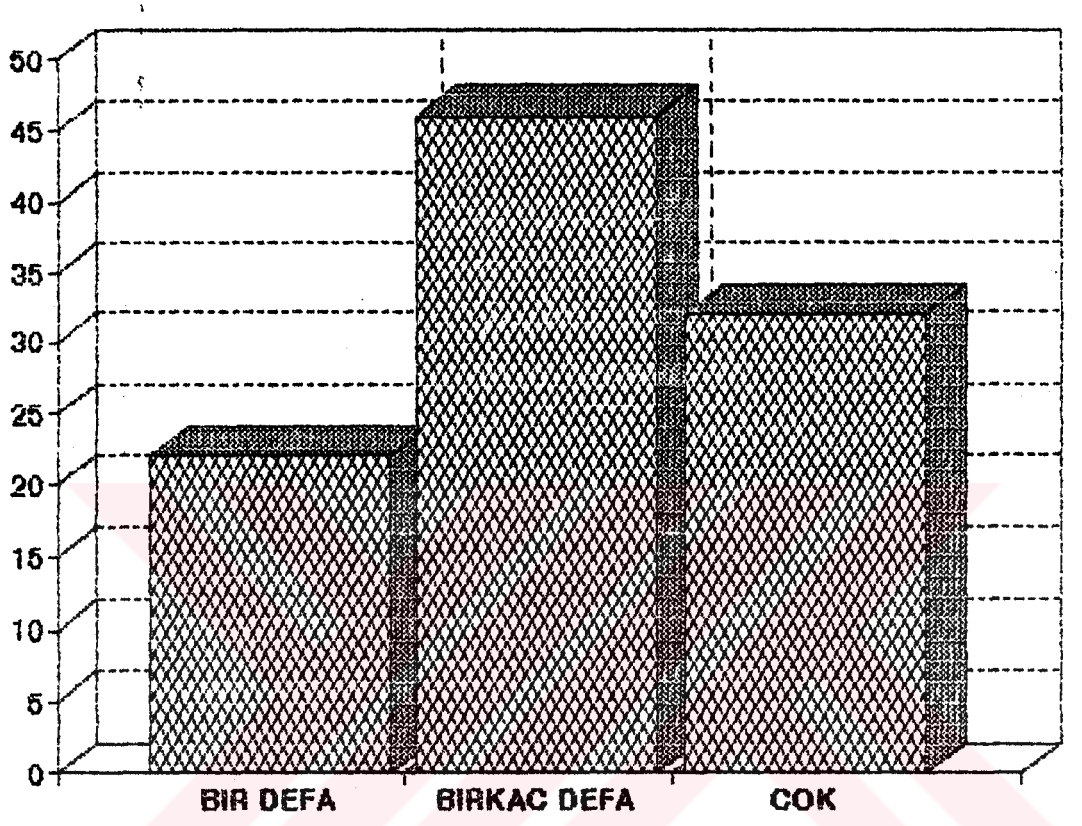

Şekil 104: Alana gidiş süreleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

h) Alanı ne amaçla kullandıkları

Şekil 106'da anketi cevaplayanların alanı niçin kullandıkları açıklanmaktadır. Rekreasyon alanına gezmek için gelenler %26, yürümek için %18, piknik için %20, dinlenmek için %24, spor yapmak için %6 ve başka eylemler için gelenler %6 dır. Rekreasyon alanını birinci derecede gezme ve dinlenme amacıyla ikinci derecede ise piknik ve yürümek amacıyla kullanılmaktadır. Dikkat çeken diğer bir husus ise alanın spor amacıyla kullanımı %6 gibi çok düşük orandadır.

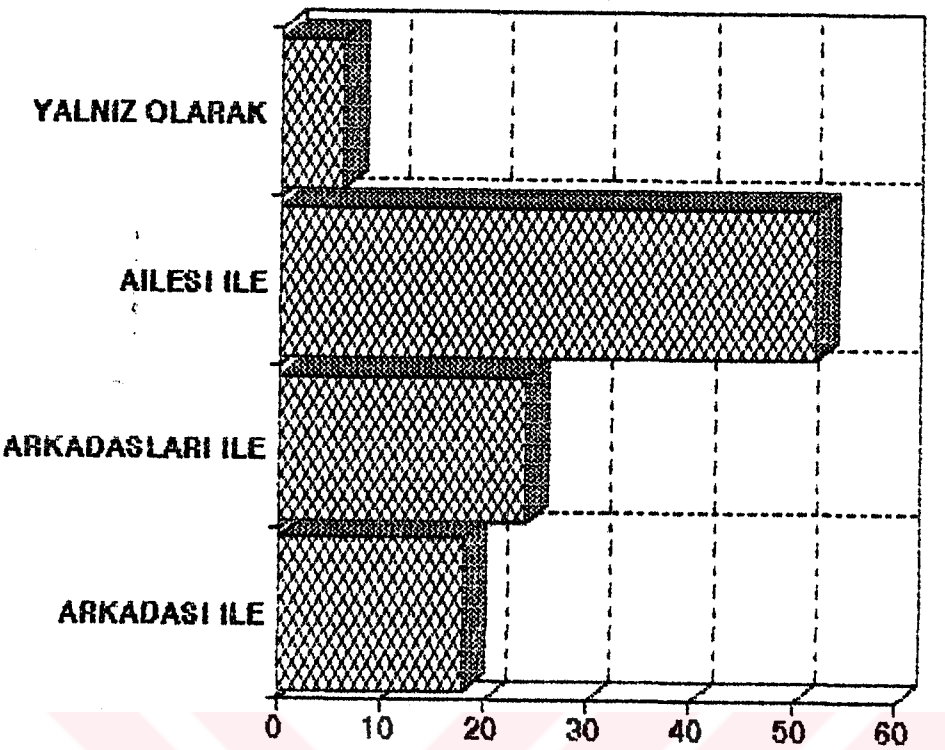

Şekil 105: Alana kiminle gittikleri

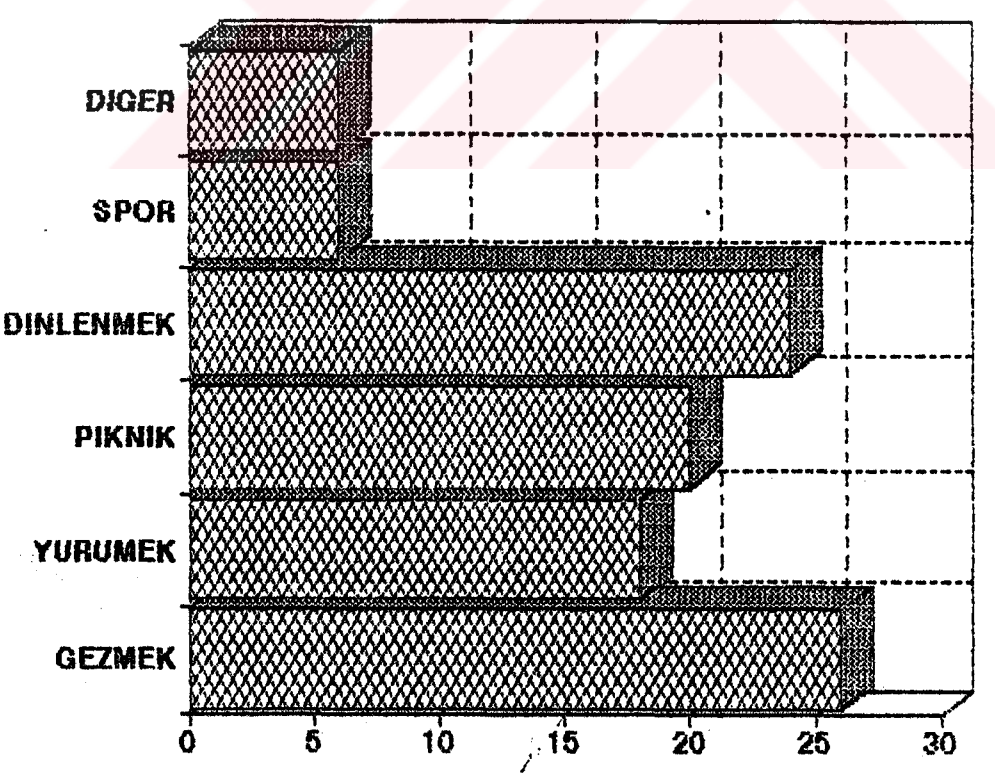

Şekil 106: Alana ne amaçla geldikleri

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

i) Alanda beğenilen hususlar

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanında beğendikleri hususlar Şekil 107'de sıralanmıştır. Şekil incelendiğinde doğal güzellikleri beğenenler %36, manzara güzelliğini %30, temiz havayı %40, spora elverişli %8, çöocuk parkı %6, piknik alanları %18, koşu yolu %16, güvenliği %4, büyük olması %2 dir. Rekreasyon alanınınen fazla temiz havası doğa güzelliği ve manzara güzelliği gibi doğal özelikleri beğenilmektedir. Fonksiyon olarak piknik alanları ve koşu yolu en fazla beğenilmektedir. Spora elverişliliği %8 gibi düşük oranda beğenilmektedir.

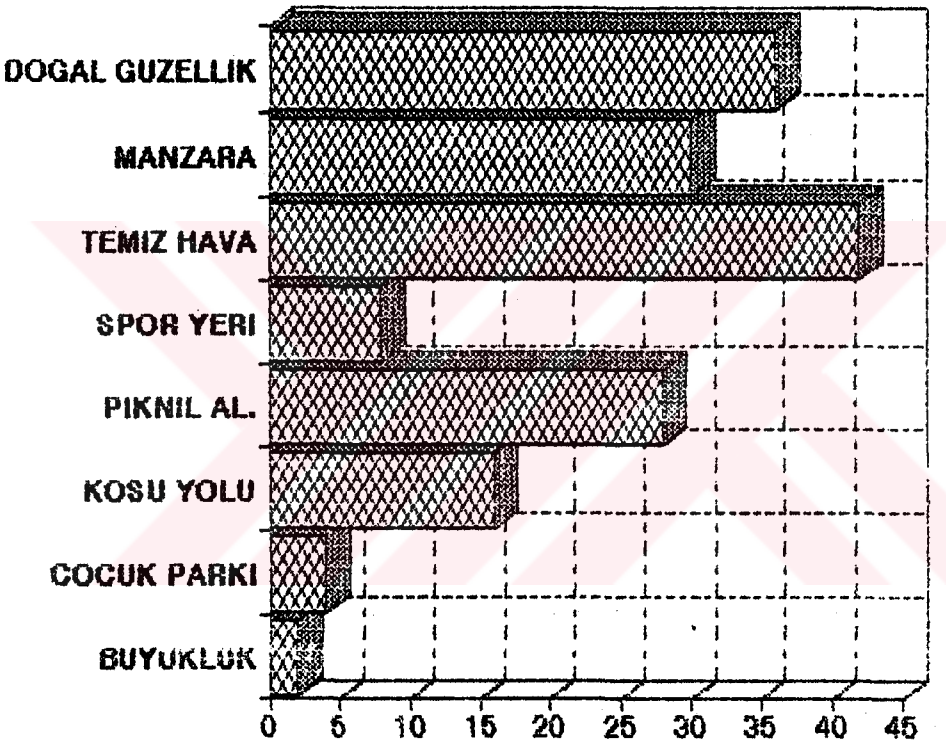

Şekil 107: Alanda beğenilen hususlar

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

j) Alanda eksik bulunan hususlar

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanında eksik buldukları hususlar incelendiğinde, temizlik %66, güvenlik %22, WC %30, çocuk oyun alanları %28, otopark %46, aydınlatma %16, çöp kutusu %26, oturma elemanları %28, havuz %6, bağımsız ağaç ve çiçekler %14, sahipsiz kedi ve köpek %20, kontrolsüzlük %12, spor alanları %56 olarak ortaya çıkmaktadır. Rekreasyon alanının eksikleri başında alanın emizliği ve spor alanlarının yetersiz olması gelmektedir. İkinci derecede ise

otopark, oturma grupları, çöp kutusu kullanımı gelmektedir. Gazino %2 oranla en az eksik bulunan elemandır (Şekil 108).

k) Ulaşım Durumu

Rekreayon alanının ulaşım şekli icelendiğinde, rekreasyon alanı yaya olarak gelenlerin oranı %12, otobüs ile gelenler %46, özel oto ile gelenler %42, olarak görülmüştür. Şekil 109 da açıklandığı üzere rekreasyon alanının ulaşımı otobüs ve özel oto ile sağlanmaktadır.

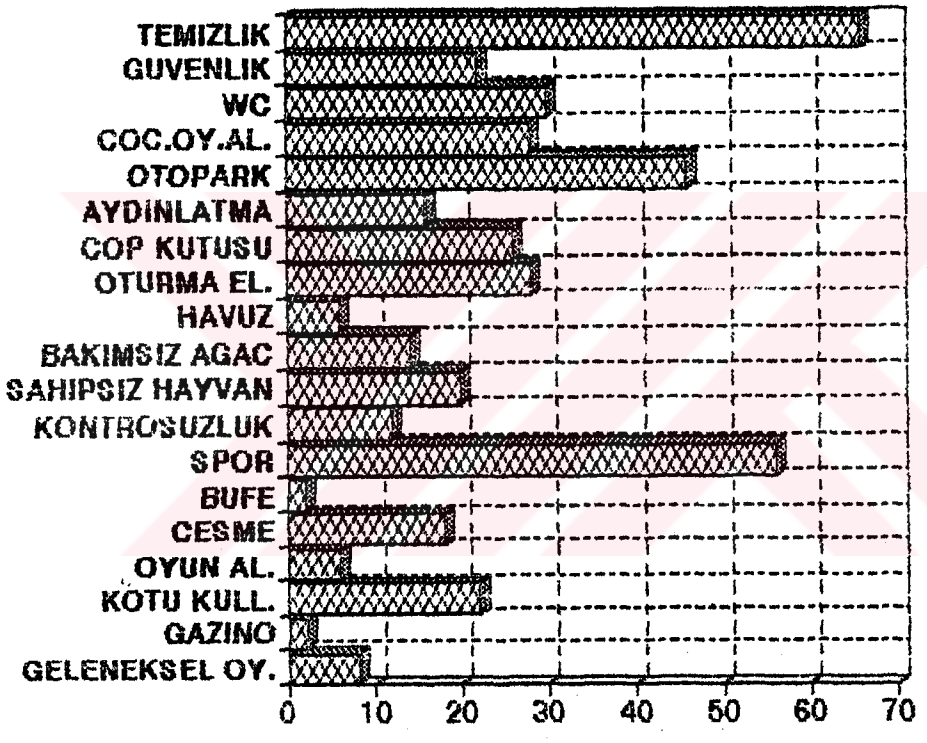

Şekil 108: Alanda eksik bulunan hususlar

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

l) Halkın rekreasyon alanı için düşünceleri

Alanın iyi kullanılıp kullanılmadığı,

Anketi cevaplayanlar, rekreasyon alanı sizce çok iyi kullanılıyor mu sorusuna %32 oranla evet, %68 orala hayır cevabı vermektedirler. Alanın çok iyi kullanılmadığı ortaya çıkmaktadır (Şekil 110)

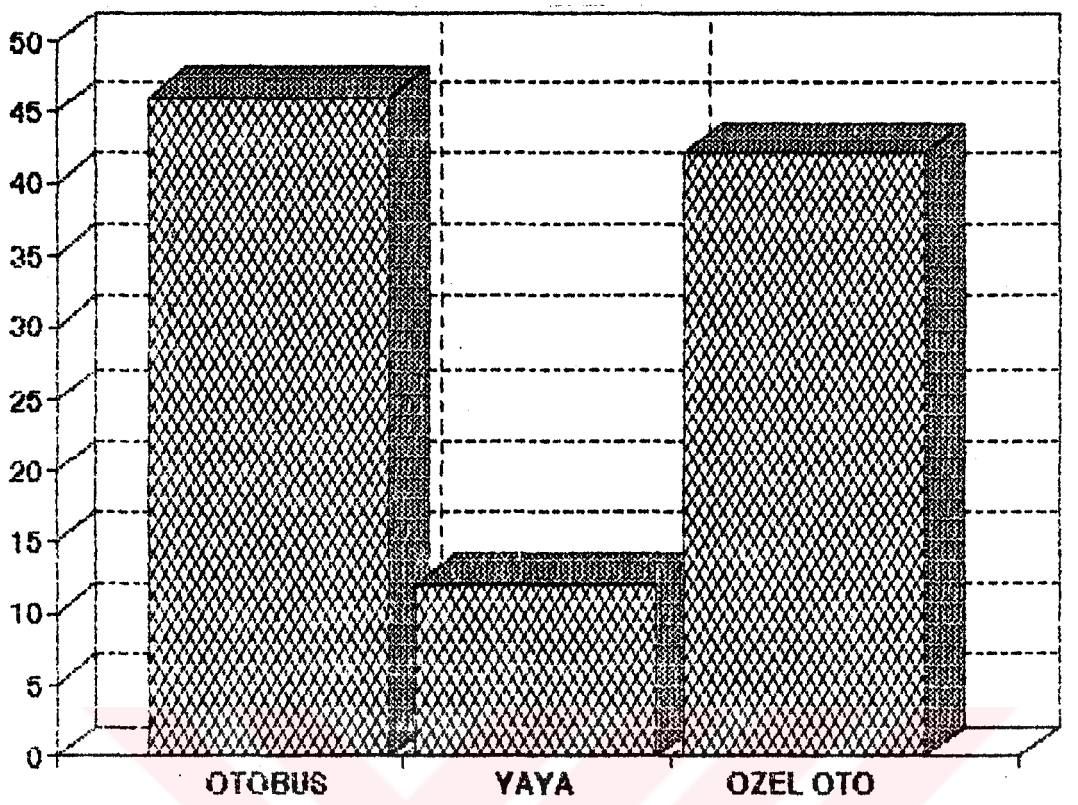

Şekil 109: Alana nasl ulaştıkları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

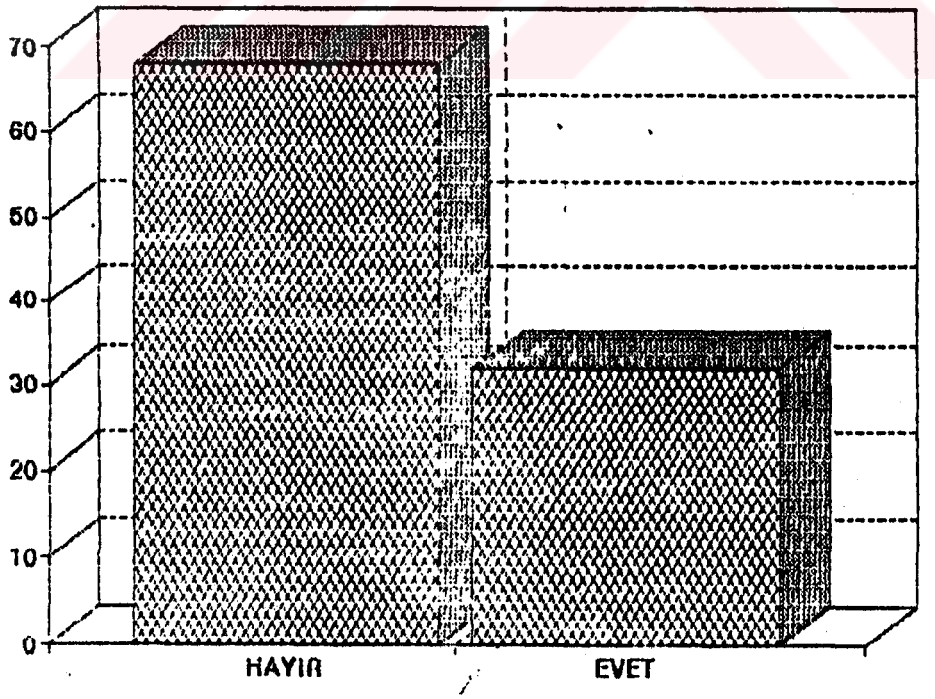

Şekil 110: Alanın kullanım durumu

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

Fonksiyon alanlarının seçimi

Anketi cevaplayanların bu soru ile ilgili verdikleri cevaplar incelendiğinde, rekreasyon alanındaki fonksiyonların yerlerini doğru bulanlar %46, doğru bulmayanlar %54 dür (Şekil 111).

Yer seçimi için düşünceler

Anketi cevaplayanalrın rekreasyon alanındaki foksiyonların yerini niçin doğru bulmadıkları Şekil 112'de görülmektedir.

Rekreasyon alanındaki fonksiyonların düz alanlarda olmasını isteyenler %8, manzara noktalarında %12, açık alanlara %26, fonksiyonların birbirine yakın olarak yapılması %34, fikrim yok diyenler %20 dir. Anketi cevaplayanlar büyük çoğunlukla fonksiyonların birbirine yakın yerlerde, güvenlik bakımından açık alanlarda yapılmasını istemektedirler.

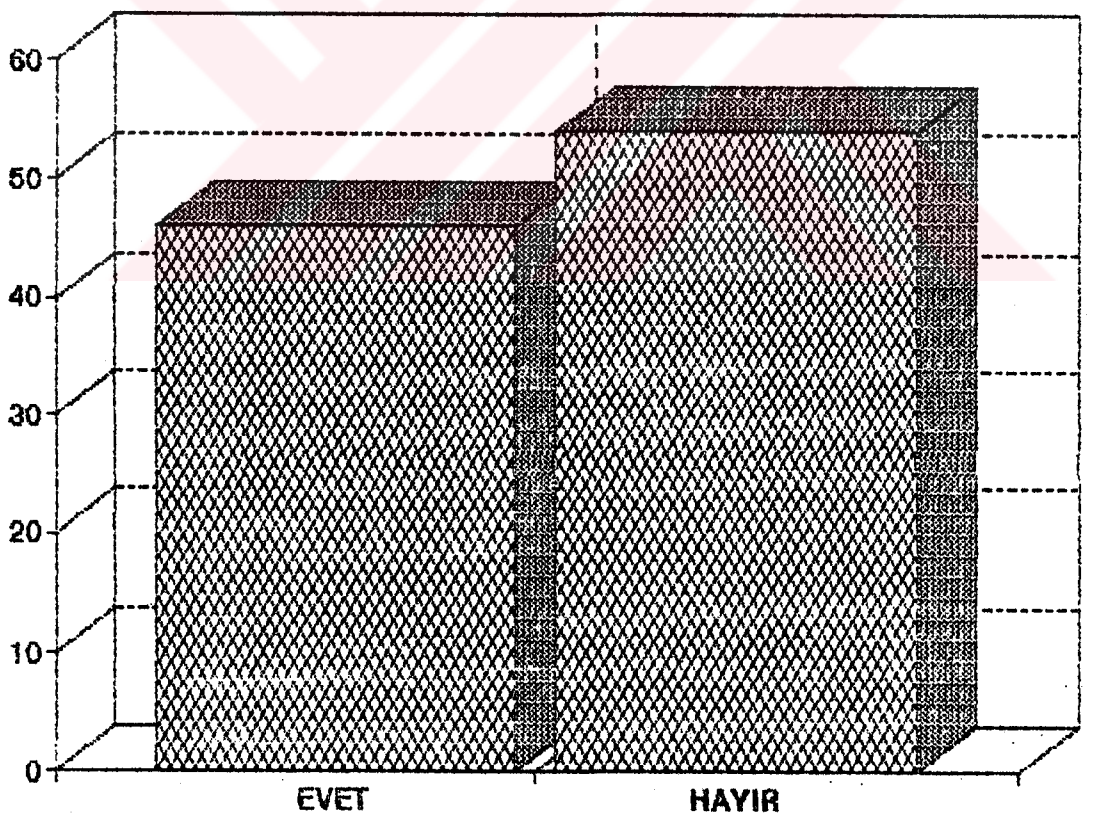

Şekil 111: Fonksiyonların yer seçimi

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

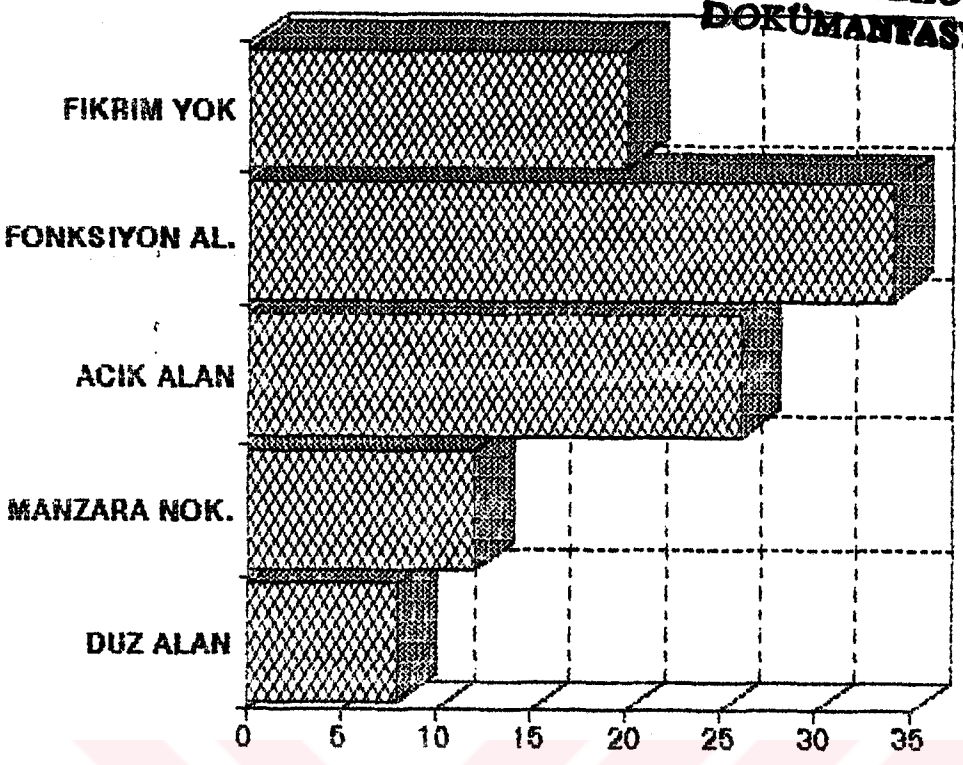

Şekil 112: Niçin doğru bulmadıkalrı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

Manzara noktlarının iyi seçilip seçilmediği

Anketi cevaplayanlar manzara noktalarının yer seçiminin iyi yapıldığına evet cevabı verenler %84, hayır cevabı verenler ise %16 dır (Şekil 113).

Alanda bitkilerle iligli bakımın olup olmadığı

Şekil 114'de anketi cevaplayanlar alanda bitkilerle ilgili çalışma yapılıp yapılmadığı sorusuna verdikleri cevplar görülmektedir. Buna göre; rekreasyon alanında bakım çalışmalarının yapıldığını belirtenler %8, bakım çalışmaları yapılmıyor diyenler %96 dır. Bitkilerle ilgili bakım çalışmalarının yapılmadığı görülmüştür.

Alanın temizliğinin yeterli olup olmadığı

Anketi cevaplayanların soru ile ilgili vedikleri cevaplar incelendiğinde; rekreasyon alanında temizliği yeterli bulanlar %24, yeterli bulmayanlar ise %76 dır. Alanın yeterli derecede temizlenmediği görülmektedir (Şekil 115).

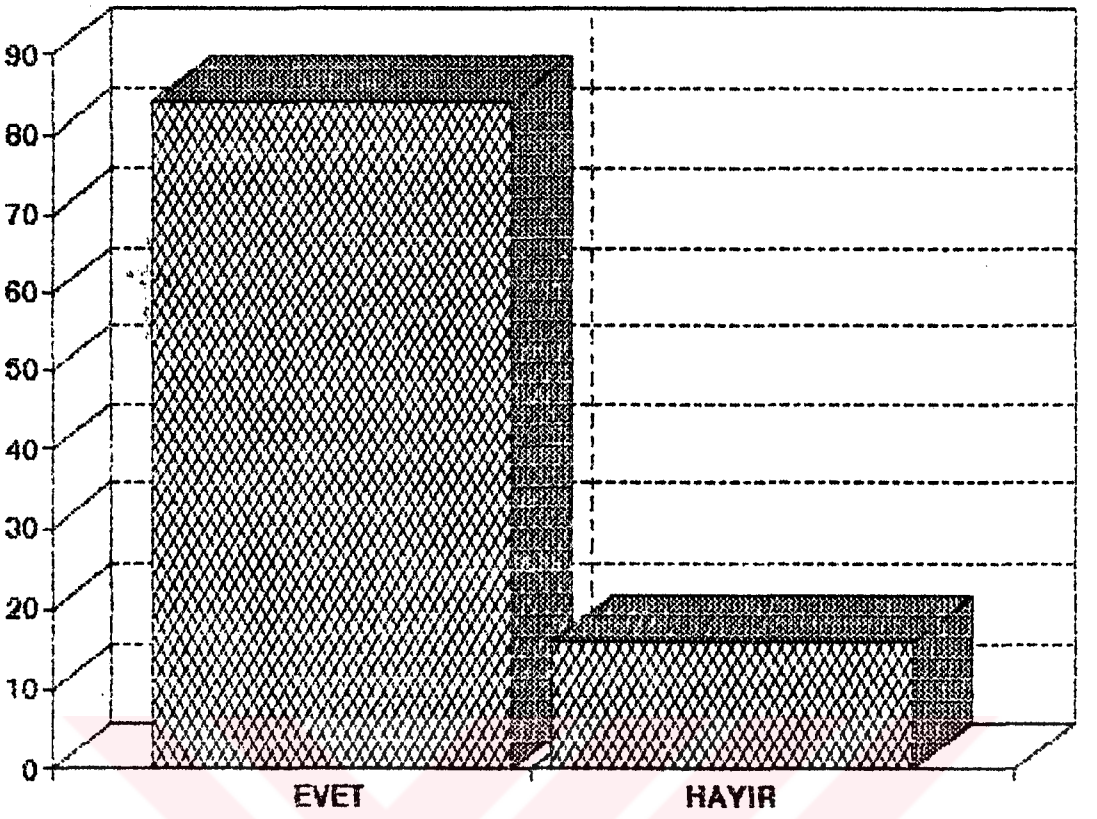

Şekil 113: Manzara noktalarının durumu

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

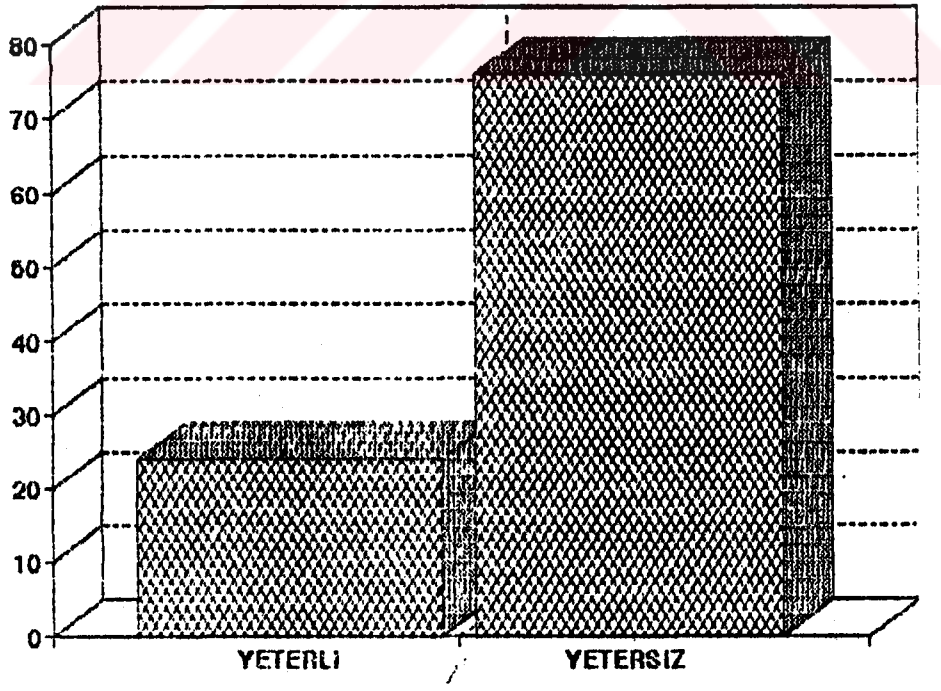

Şekil 114: Bitkilerde bakım

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

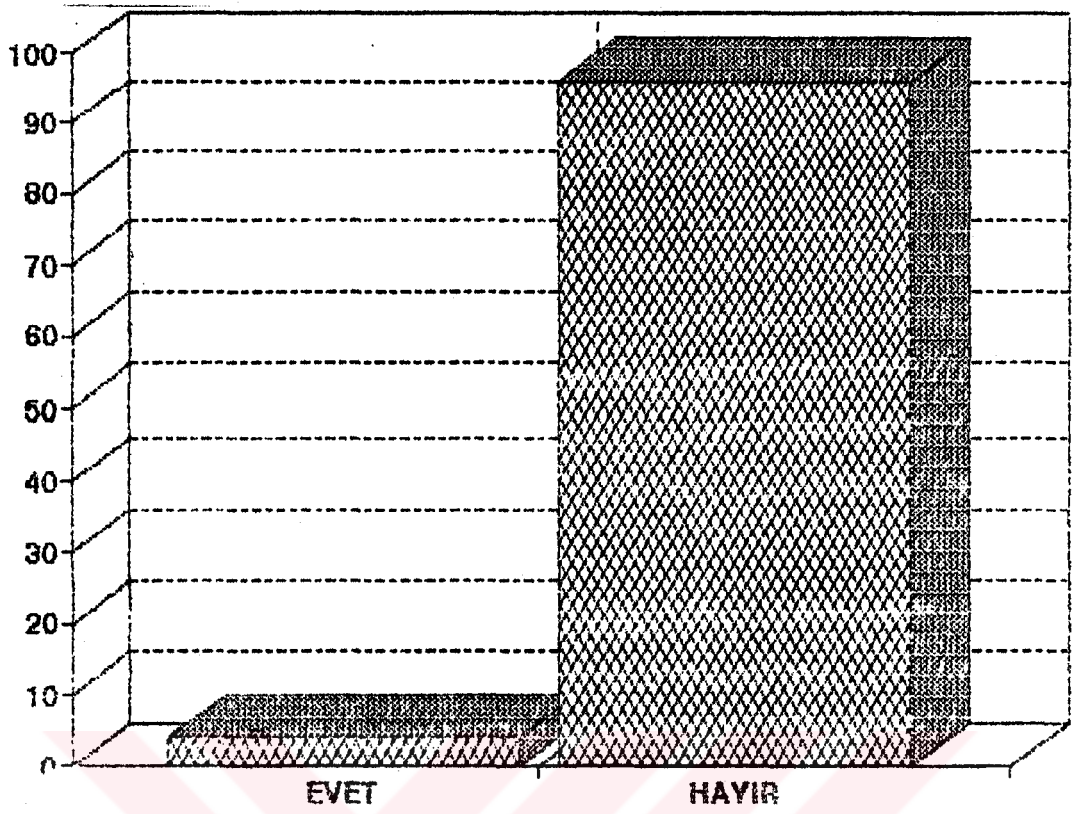

Şekil 115: Temizlik durumu

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

Alanda kendilerini güvenlikte hissedip hissetmedikleri

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanında kendilerini güvenlikte hissedip hisssetmedikleri incelendiğinde, alanda kendilerini güvenlikte hissedenler %36, hissetmeyenler %64'dür. Bu alanda güvenlik için gerekli tedbirlerin alınmadığını göstermektedir (GRaifk 116).

Girişte ücretin ödenip ödenmediği

Velilerin bu soru ile ilgili olarak verdikleri cevaplardan alanın ücretsiz olarak kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Hayır para ödemiyoruz diyenler %100 dür.

Rekreasyon alanına yöre dışından gelenlerin sayısında artış olup olmadığı

Şekil 118'de anketi cevalayanların mahallelerinde yer alan rekreasyon alanının açılışından sonra dışarıdan gelenlerin sayısında artış olup olmadığı görülmektedir. Evet, artış oldu diyenler %6, hayır artış olmadı diyenler %94 dür. Rekreasyon alanının halka açılışından sonra alanın yer aldığı mahalleye gelenlerin sayısında artışın olmadığı ortaya çıkmaktadır (Şekil 118).

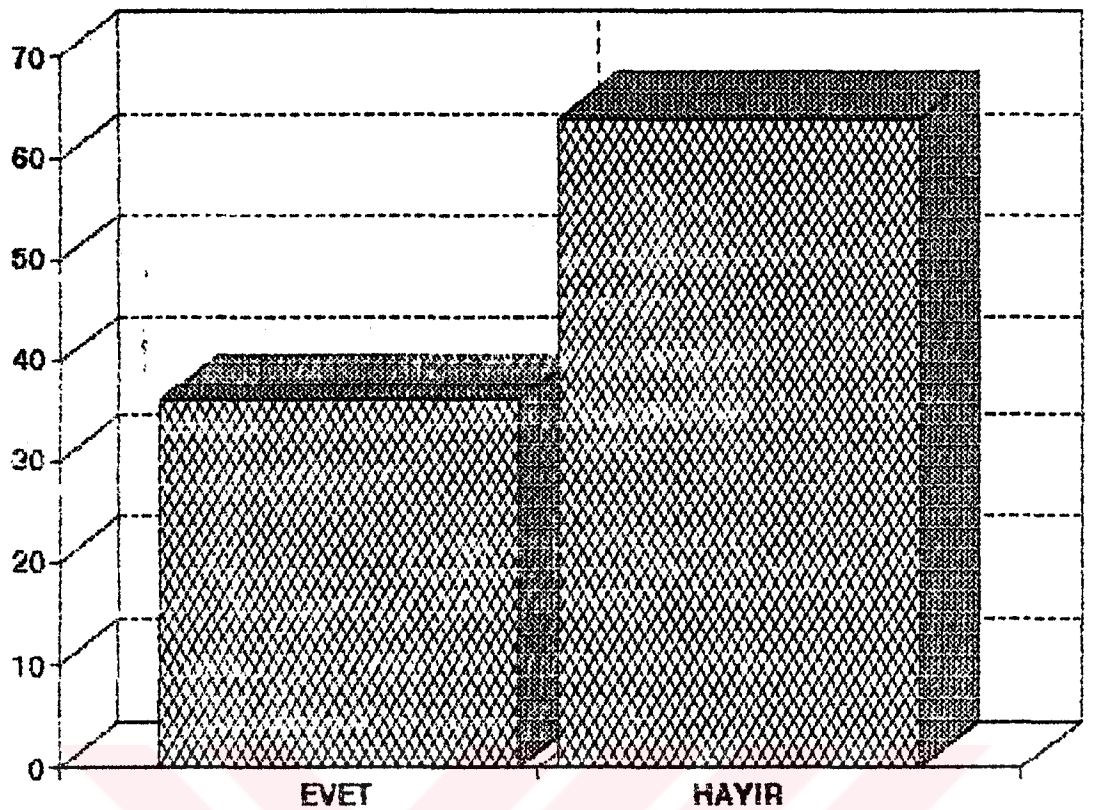

Şekil 116: Alanın güvenlik durumu

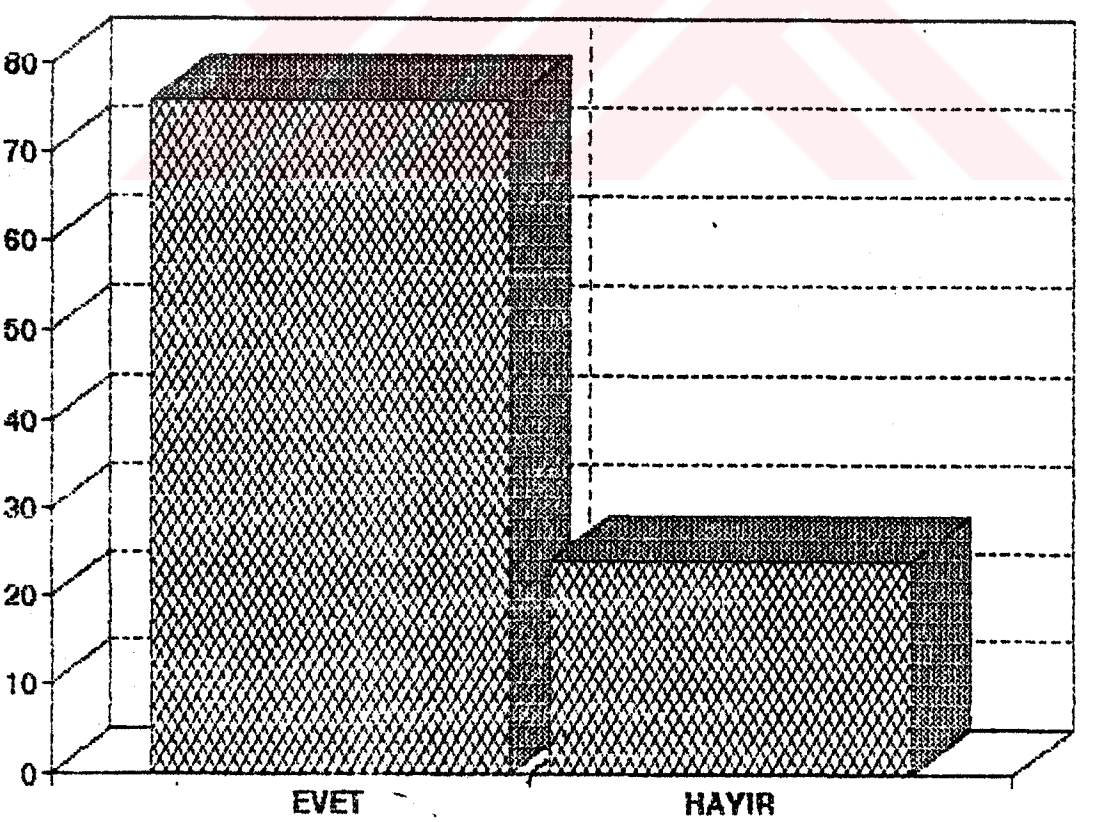

Şekil 117: Boğazda benzer alanların istek durumu

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

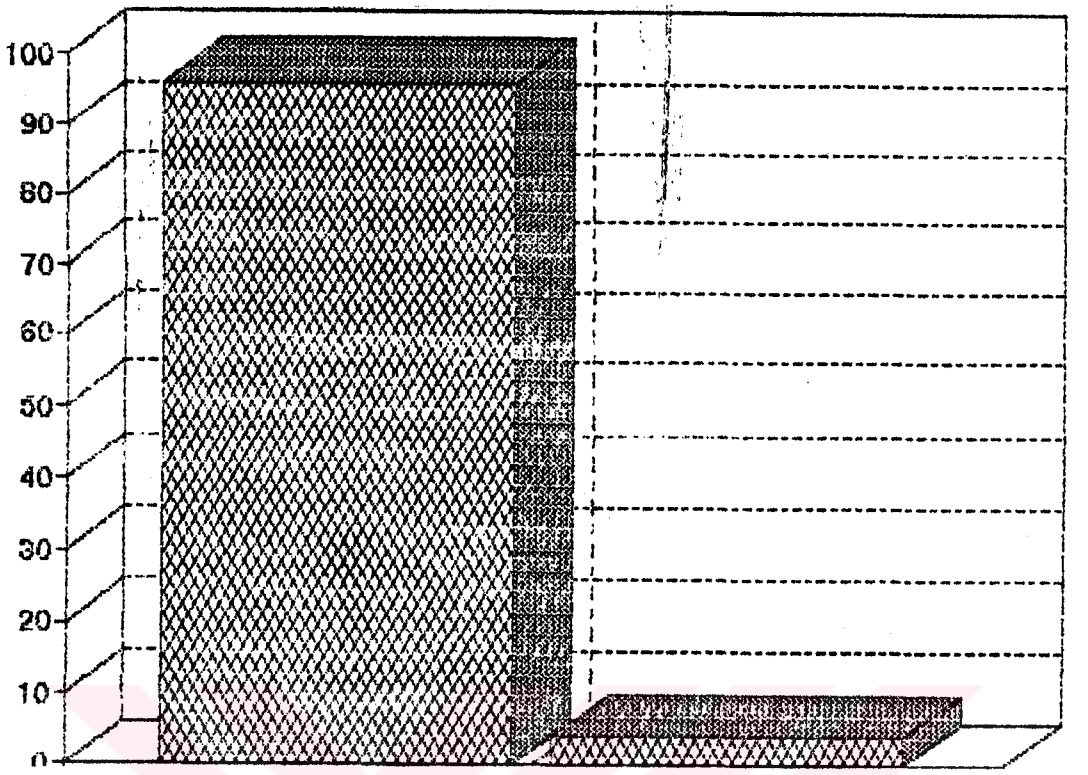

Şekil 118: Yöredışından gelenlerin sayısı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

Dışarıdan gelenler hakkındaki düşünceleri

Anketi cevaplayanların mahallelerindeki rekreasyon alanının açılışından sonra gelenlerle igili olarak verdikleri cevaplar incelendiğinde; onların da bu ve benzeri rekreasyon alanlarından yararlanmaları doğal haklarıdır diyenler %88, gelenler alanı bilinçsiz kullanıyor diyenler %8, sarhoşların sayısında artış oluyor diyenler %4 dür (Şekil 119).

Yöneticiler ve işletmeciler hakkındaki düşünceleri

Anketi cevaplayanların rekreasyon alanındaki yöneticiler ve diğer özel işletmeciler hakkındaki düşünceleri Şekil 120'de ifade edilmiştir. Alanda görevli sayısını yetersiz bulanlar %32, güvenliği yetersiz bulanlar %12, herhangi bir fikirde bulunmayanlar ise %56 dır. Anketi cevaplayanların çoğunluğu yöneticiler hakkında fikir beyan etmemektedir. %44'ü alanın bakım ve korunmasına yönelik görevli sayısını yetersiz bulmaktadır.

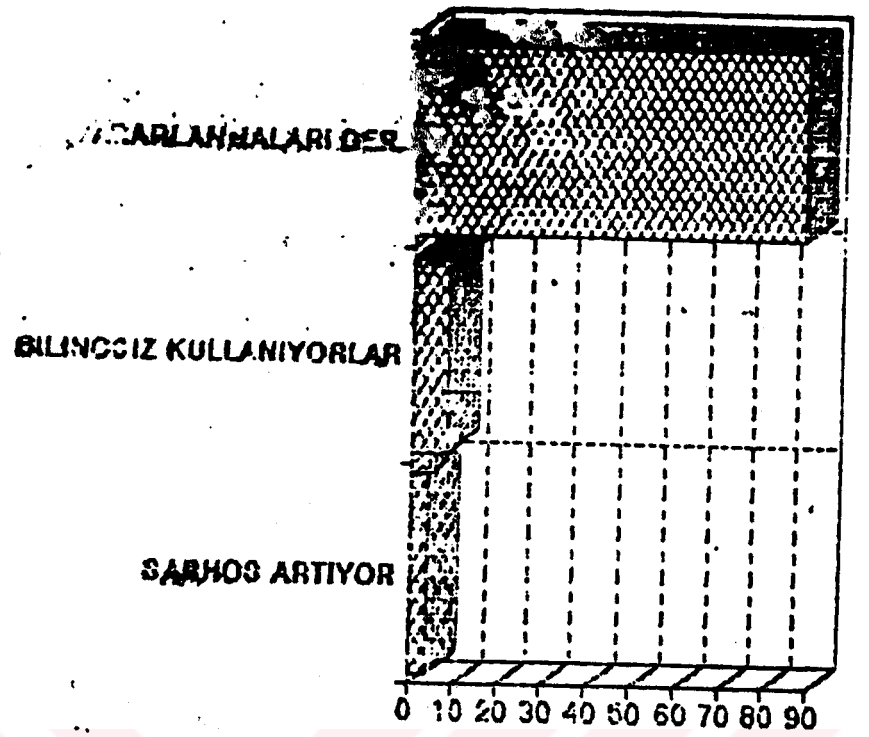

Şekil 119: Maalle sakinleri hakkındaki düşünceleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

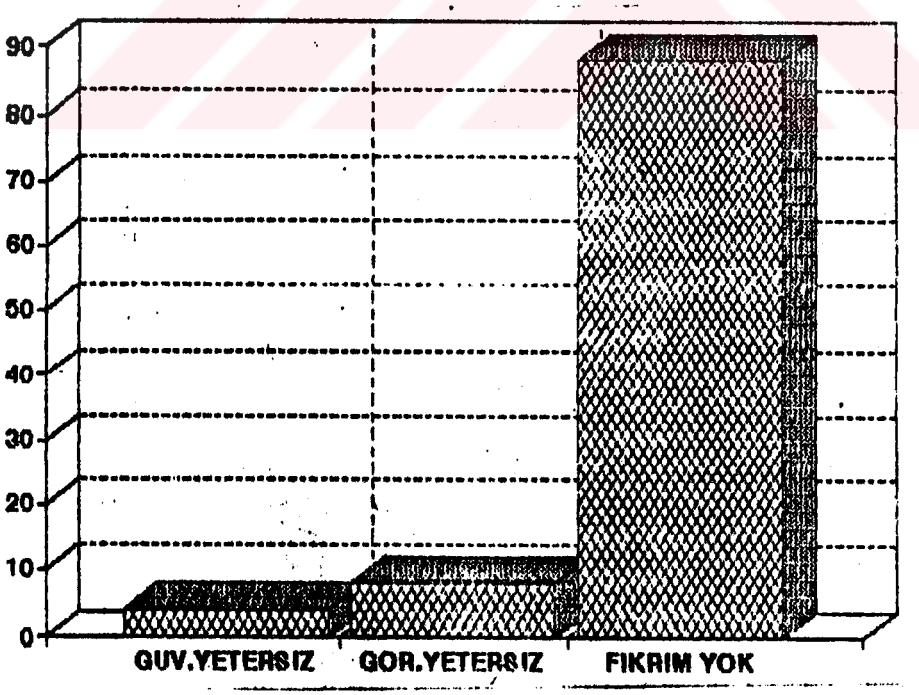

Şekil 120: Anketi cevaplayanların rekreasyon alanındaki yönetici ve işletmeciler hakkındaki düşüncesi
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

3.3.5.2. Anketin Değrlendirilmesi ve Planlama Sorunlarıyla Karşılaştırılması

Yöre halkıyla yapılan anket sonuçlarına göre; anketi cevaplayanlar 31-50 arası orta yaş grubunu oluşturmaktadır. Meslek durumları bakımından ise %24'ü ile esnaflar en büyük oranı oluşturmaktadırlar. Diğer yandan çalışmayan ev hanımı ve emekliler %30, mimar-mühendis, doktor gibi serbest meslek sahipleri %38, öğretmen, memur, işçi gibi sabit gelirliler ise %36 dır. Her üç grup arasında oran olarak büyük fark yoktur. Buradan genel olarak anketi cevaplayan orta gelir düzeyindedir.

Yöre halkının %46'sı taşra doğumlu olduğu halde, en az 10 yıldır İstanbul'da oturanlar % 94'tür. Dolayısıyla mahallelerindeki rekreasyon alanının %100 oranla tanımaktadırlar.

Anketi cevaplayanların %78'inin birden fazla, %22 sinin ise bir defa gittikleri ortaya çıkmıştır.

Rekreasyon alanı birinci derecede aile grupları, ikinci derecede ise arkadaş grupları tarafından kullanılmaktadır.

Rekreasyon alanının kullanım amacı oran büyüklüklerine göre sıralandığında gezmek, dinlenmek, görmek, piknik, yürümek maksadıyla gerçekleşmektedir. Spor maksadıyla kullanımı sadece %6 da kalmaktadır.

Kullanıcıların rekreasyon alanında beğendikleri hususların başında doğal güzelliği, temiz havası ve piknik için elverişli olması gelmektedir. Spor alanları ve çocuk parkı %8-%4 oranda beğenilmektedir.

Rekreasyon alanında eksik bulunan hususlar ise; birinci derecede spor alanları; temizlik ve otopark gelmektedir. İkinci dercede ise WC, çocuk oyun alanları, oturma elemanları, çöp kutusu, çeşme, sahipsiz hayvanlar gibi hususlar gelmektedir. Yukarıda %8 oranında beğenilen spor alanı burada %66 oranla eksik bulunmaktadır. Yine alanın kullanım şeklinde spor amacıyla kullananların oranı %6 idi. Görülüyor ki alandaki fonksiyon eksikliği kullanıcıyı büyük oranda etkilemektedir.

Rekreasyon alanının ulaşım %46 oranla otobüs, %42 oranla özel otoyla sağlanmaktadır.

Yöre halkının alan hakkındaki düşünceleri saşağıda sıralanmıştır.

Anketi cevaplayanlar %68 oranla rekreasyon alanın çok iyi kullanılmadığını belirtmektedirler.

Alandaki fonksiyonların yer seçimi %54 ile doğru bulunmamaktadır. Gerekçeleri ise fonksiyonların birbirine yakın olması, açık alanlarda bulunması, manzara noktaları ve düz alanlarda olmasını istemeleridir. Alanda bulunan manzara noktalarının seçimi ile %84 ile doğru bulunmaktadır.

Anketi cevaplayanlar rekreasyon alanında bitkilerle ilgili bakımın ve alanın yeterli derecede temizliğinin yapılmadığı fikrindedirler.

Anketi cevaplayanlar rekreasyon alanında kendilerini %64 oranla güvensiz hissetmektedirler.

Boğaz üzerindeki bu ve benzeri rekreasyon alanlarının çoğaltılması kullanıcıların %76'sı tarafından istenilmektedir.

Anketi cevaplayanlar mahallelerindeki rekreasyon alanının açılışından sonra daşarıdan gelenlerin sayısında artış olmadığı fikrindedirler. Ancak %4 lük kesim gelenlerin sayısına artış olduğunu belirtmektedirler. Onlar hakkındaki düşünceleri ise; anketi cevaplayanların dışarıdan gelenlerin rekreasyon alanlarından yararlanmalarını onların doğal hakkı olarak görürlerken (%88) onların alanı bilinçsiz kullandıklarını ve sarhoşların sayısında da çok az da olsa artış olduğunu belirtmektedirler.

Anketi cevaplayanlar yöneticiler ve diğer işletmeciler hakkında %56 oranla hemangi bir fikir beyanında bulunmasalar da %44 oranla alanın bakım ve korunmasına yönelik görevli sayısının artırılmasını, denetiin sıklaştırılmasını istemektedirler.

3.3.6. Kullanıcılara Göre Rekreasyon Alanı

a) Anketi CEvaplayanların Cinsiyeti

Anketi cevaplayan kullanıcıların cinsiyet durumları incelendiğinde kadınların %30, erkeklerin %70 oranda olduğu görülmektedir (Şekil 121).

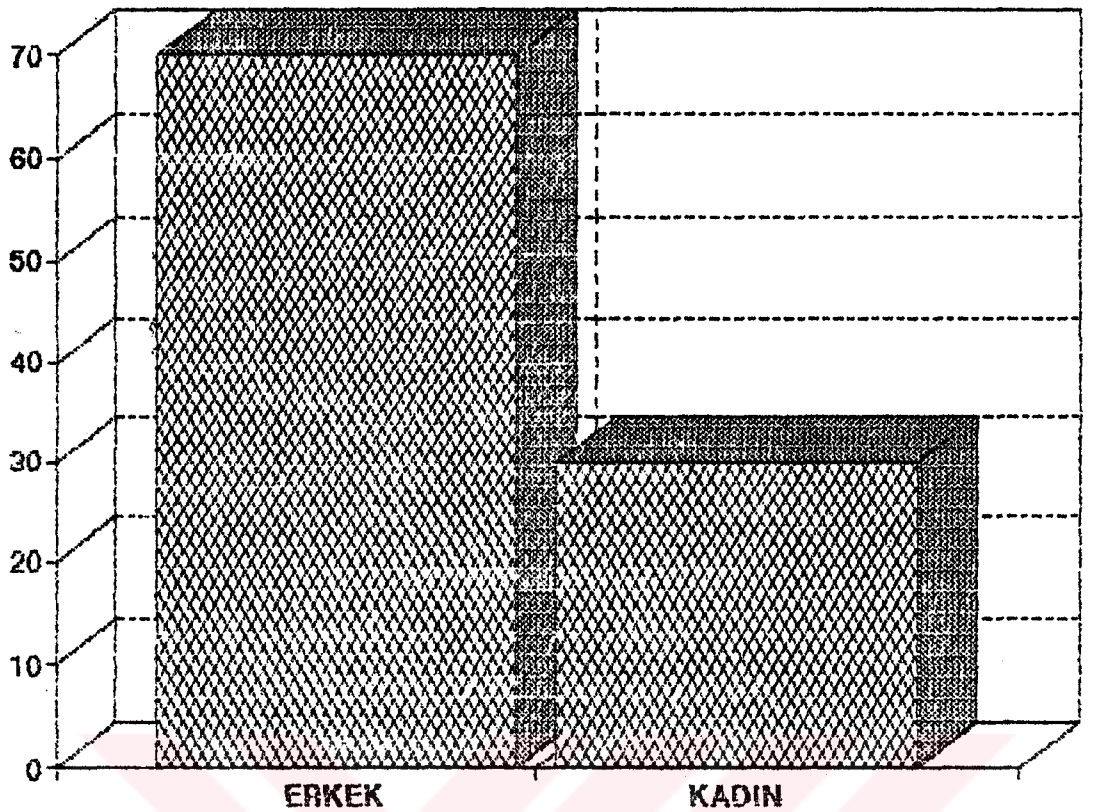

Şekil 121: Anketi cevaplayanların cinsiyeti

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

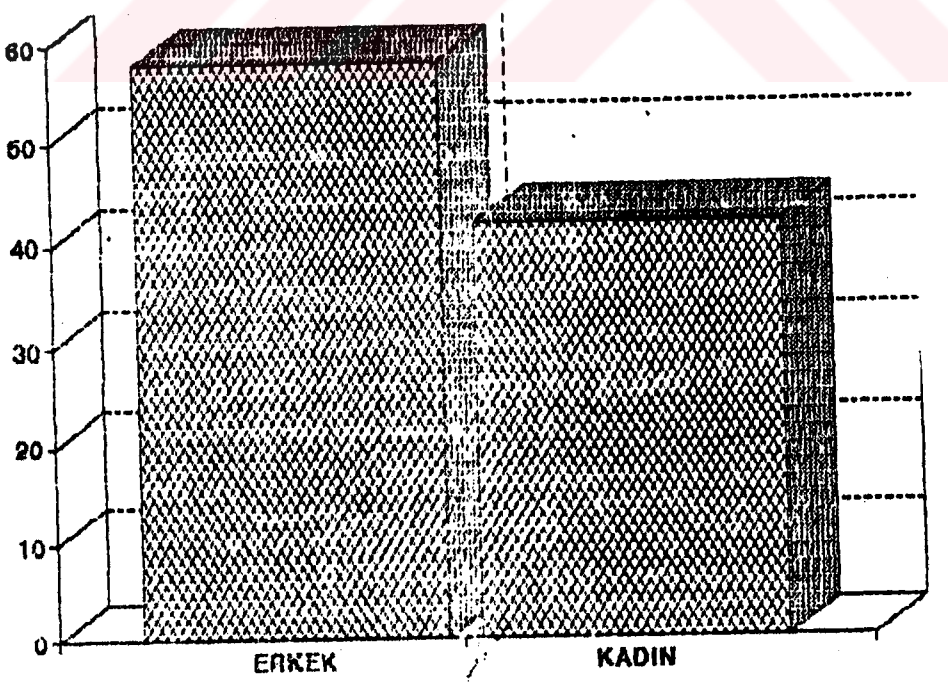

Şekil 122: Anket yapılan kulanıcılarla birlikte gelenlerin cinsiyeti

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

b) Kullanıcıların cinsiyeti ve sayısı

Kendileriyle anket yapılan kullanıcıların beraberindekilerin durumları incelendiğinde, ziyarete gelen kadınların oranı %42, erkeklerin oranı %58 dir. Gelen toplam ziyaretçi sayısı ide 142 dir (Şekil 122).

c) Yaş Durumları

Ziyarete gelen kullanıcıların yaş durumları Şekil 123'de ifade edilmektedir. Şekil incelendiğinde; 15-30 yaş genç yaş grubunu oluşturanlar %48, 31-50 yaş grubunu oluşturan orta yaşlılar %36, 51 ve üstü yaş grubun oluşturan yaşlı grup ise %16 orana sahiptir. Hakim yaş grubunu 15-30 arasındaki gençler oluşturmaktadır.

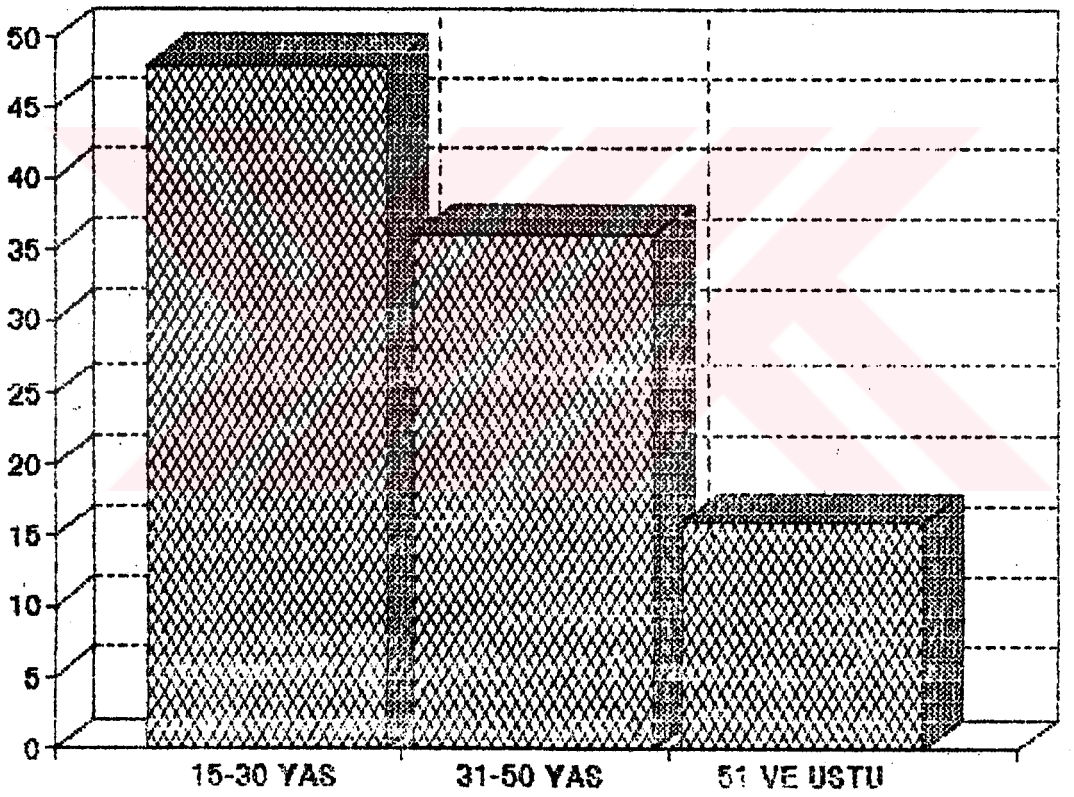

Şekil 123: Yaş durumları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

d) Kullanıcıların Yaş Ortalaması

Rekreasyon alanını kullancıların yaş ortalamaları incelendiğinde; gençlerin yaş ortalaması %16, orta yaşlıların %34, yaşlıların ise %53 dür. Genel yaş ortalaması ise %34 dür.

e) Meslek Durumları

Rekreasyon alanını kullanıcıların meslek durumları Şekil 12'de açıklanmaktadır. Alanı kullanan ev hanımlarının oranı %12, öğrencilerin oranı %24, emeklilerin oranı %10, memurların oranı %6, mühendislerin oranı %4, esnafların oranı %14, öğretmenlerin oranı %8, ve diğer meslek gruplarının oranı %22 dir. Hakim meslek grubu %24 ile öğrencilerdir. Özellikle hafta içi günlerde bu ve benzeri rekreasyon alanlarının öğrenciler tarafından daha sık kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan ev hanımı, öğrenci, emekli gibi çalışmayan grupların toplam oranı %46 dır. Buna göre de alan çalışmayan kesim tarafından fazlaca kullanılmaktadır.

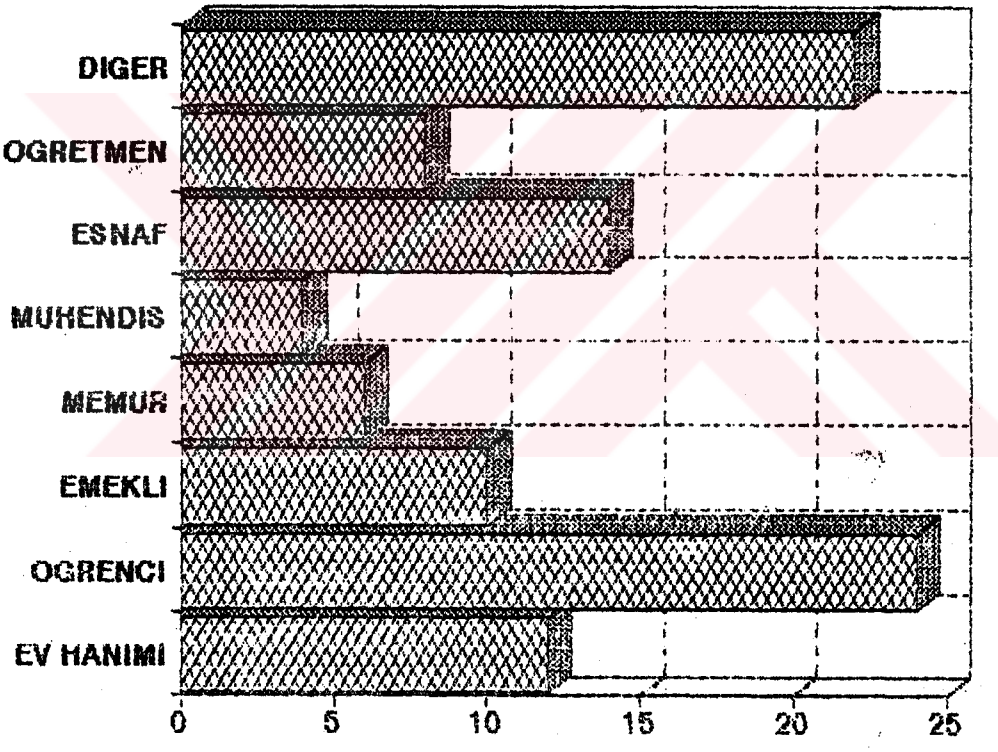

Şekil 124: Kullanıcıların meslek dağılımları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

f) Doğum yerleri

Kullanıcıların doğum yerleri incelendiğinde İstanbul doğumlu olanlar %88, taşra doğumluların ise %12 orana sahip olduğu görülmektedir.

g) İstanbul'da Oturma Süreleri

Rekreasyon alanının kullanıcıların kaç yıldır İstnbul'da oturdukları Şekil 125'de ifade edilmektedir. Kullanıcılardan 1-10 yıldır İstanbul'da oturanlar %6, 11-20 yıldır oturanlar %72, 21 ve üstü yıldır oturanlar %22 dir. Kullanıcıların %94 oranla en az 10 yıldır İstanbulda oturdukları görülmektedir (Şekil 125).

h) Akrabalık Arkadaşlık Durumları

Kullanıcıların vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde rekreasyon alanına arkadaşım ile geliyorum diyenler %40, aiesi ile birlikte gelenler %36, yakın akrabası ile gelenler %18, misafir ile gelenler %6 dır. Buna göre rekreasyon alanı birinci derecede arkadaş grupları, ikinci derecede ise aile grupları tarafından kullanılmaktdır (Şekil 126).

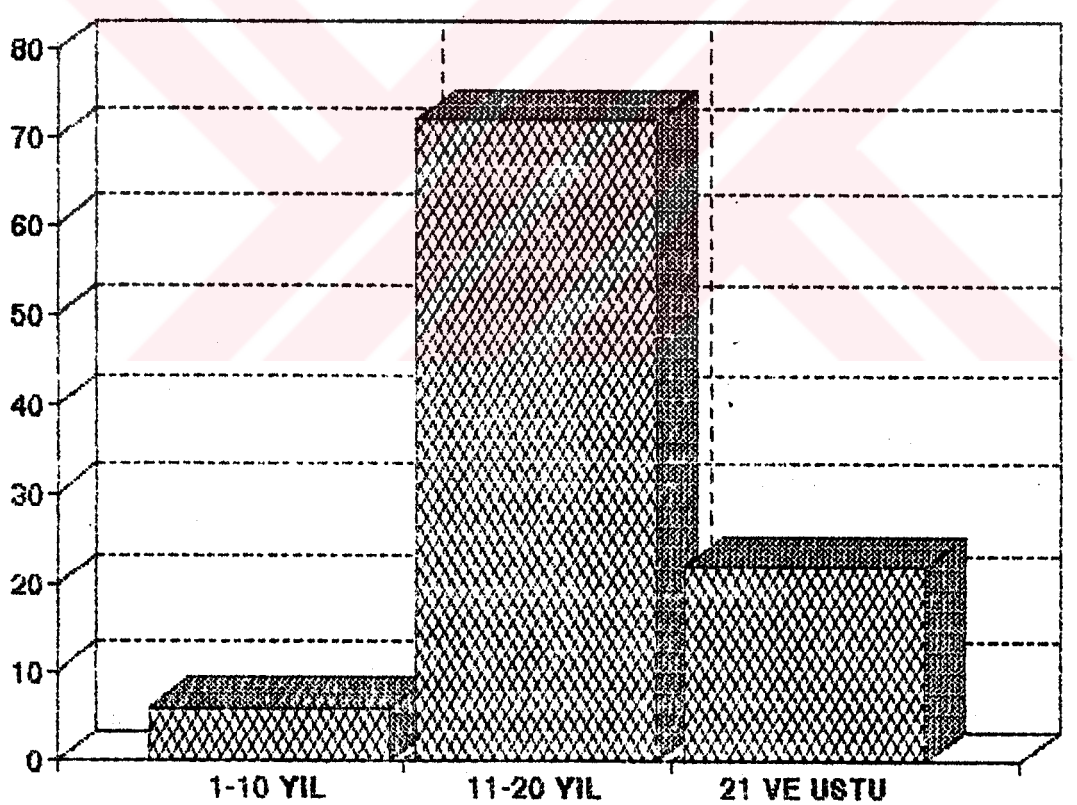

Şekil 125: Rekreasyon alanını kullananların İstanbul'da oturma süreleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

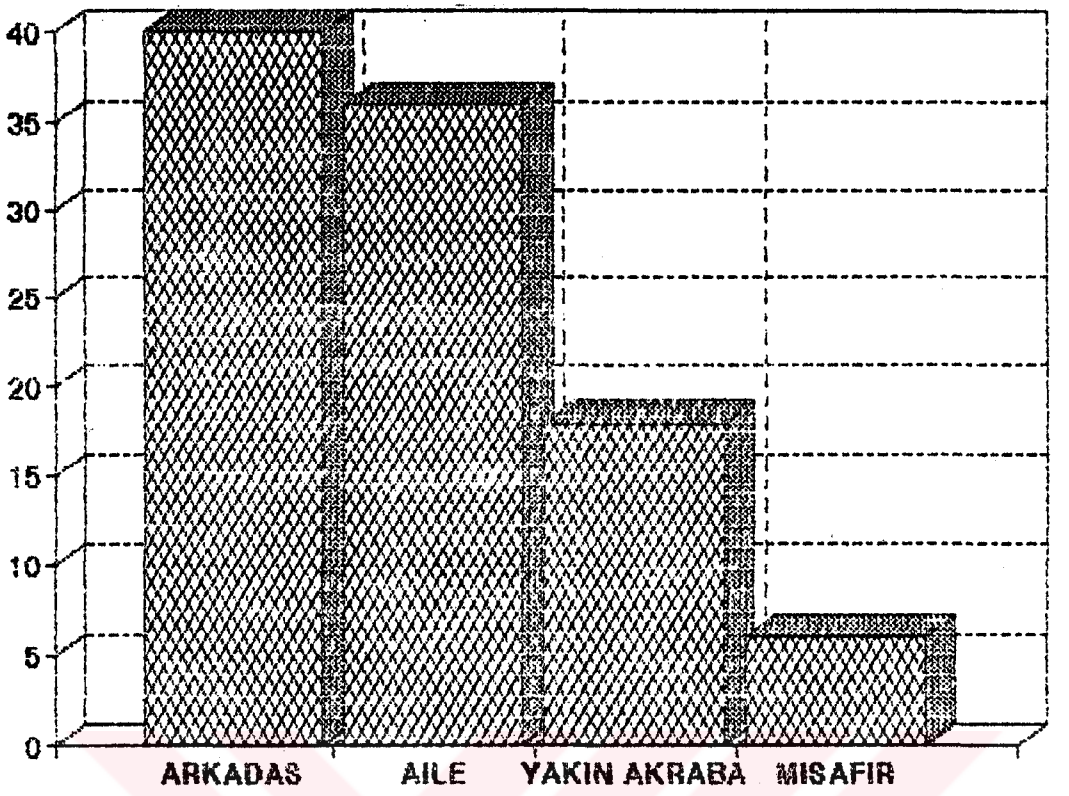

Şekil 126: Rekreasyon alanını kullananların yakınlık durumları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

i) Hangi Semtte Oturdukları

Kullanıcılardan alınan cevaplara göre ziyaretçilerin oturdukları semtler fazla farklılık göstermektedir. Şekil 127 incelendiğinde kullanıcılardan Üsküdar semtinde oturanlar %72, Kadıköy'de oturanlar %8, Beykoz'da oturanlar %16, Beşiktaş'ta oturanlar %4 orana sahiptir. Kullanıcıların oturma yerleri rekreasyon alanının yer aldığı Üsküdar ilçesinde yoğunlaşmaktdır.

j) Alan Daha Önce Gelip Gelmedikleri

Rekreasyon alanını kullanıcıların cevapları incelendiğinde rekreasyon alanına daha önce gelenlerin oranı %98, gelmeyenlerin oranı ise %22 dir (Şekil 128).

k) Kullancıcıların Alana Geliş Sıklıkları (Yıllık)

Kullancıların rekreasyon alanına geliş süreleri Şekil 129'da açıklanmaktadır. Rekreasyon alanına hiç gelmeyenler %2, bir defa gelenler %8, birkaç defa gelenler %12, çok defa gelenler %78 dir. Görüldüğü gibi alana çok defa ve birden fazla gelenler %90 oranındadır ki bu oturdukları semt ile yakından ilişkilidir (Üsküdar'da oturan grup %72).

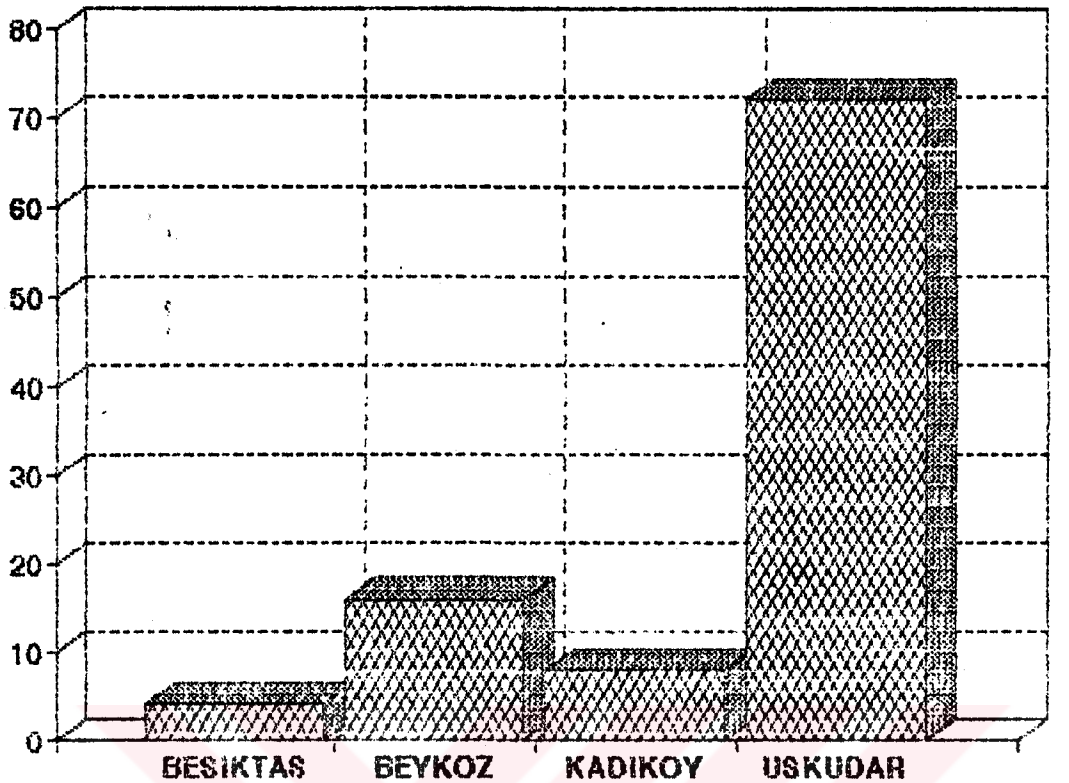

Şekil 127: Kullanıcıların hangi semtte oturdukları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

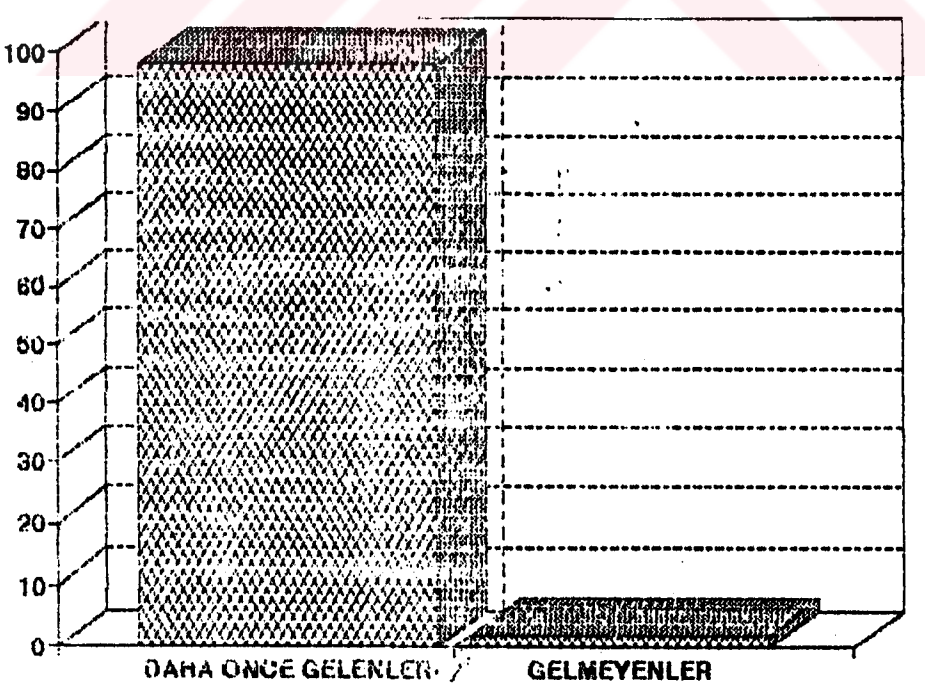

Şekil 128: Kullanıcıların rekreasyon alanına daha önce gelip gemedikleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

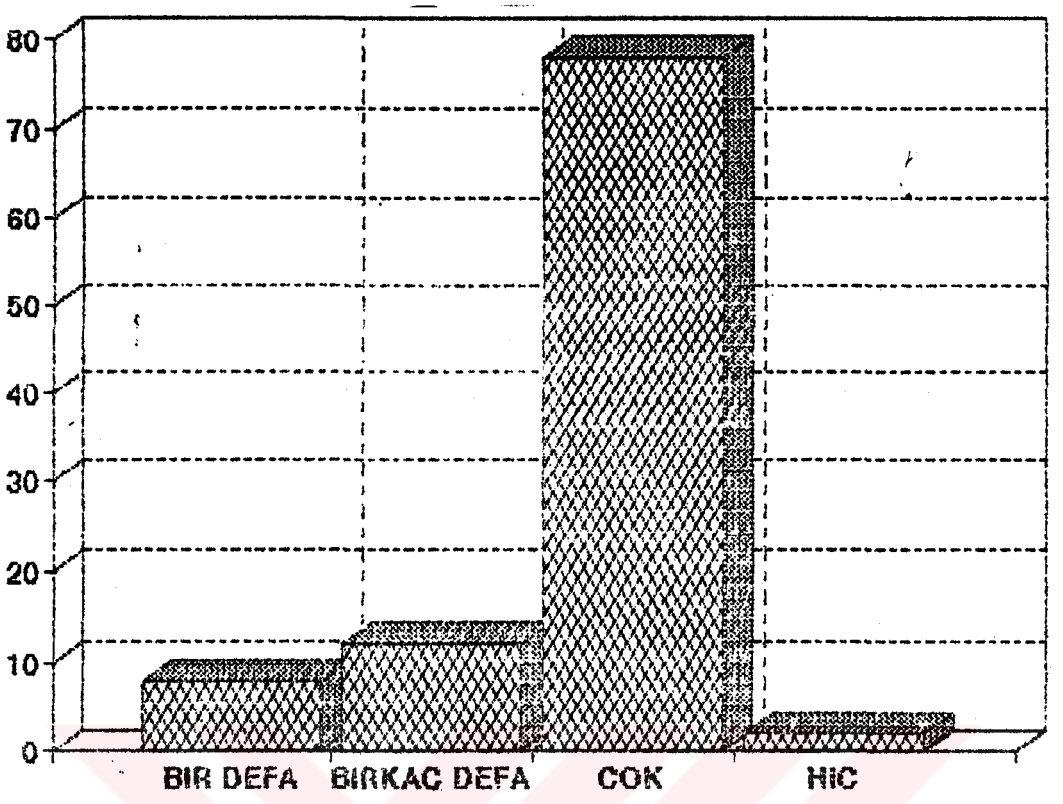

Şekil 129: Kullanıcıların rekreayon alanına geliş sıklıkları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

l) Alana Ne Amaçla Geldikleri

Şekil 130'da kullanıcıların anketin yapıldığı gün rekreasyon alanına ne amaçla geldikleri görülmektedr. Gezmek, görmek amacıyla gelenler %52, yürümek amacıyla %36, spor yapmak amacıyla %2, diğer eylemler iin %10 dur. Anketin kış mevsiminde yapılmasıyla piknik için gelenlere rastlanmamıştır. Spor maksadıyla gelenlerin yüzdesinin az olması ya rekresayon alanının spora elverişsiz olması veya gerekli spor alanlarının olmayışı gösterilebilir. Alanın en çok gezmek yürümek maksatlı ziyaretçiler tarafından kullanıldığı görülmektedir.

m) Kış Mevsimi Geliş Aralıkları

Kullanıcılaım rekreasyon alanının kış mevsiminde geliş aralıkları incelendiğinde haftada bir gün gelenler %46, haftada birkaç gün gelenler %30, 15 günde bir gelenler %12, ayda bir gelenler %8, yılda bir gelenler %4 dür. Kış mevsiminde alanın haftalık olarak kullanımı daha yoğun gerçekleşmektedir (Şekil 131).

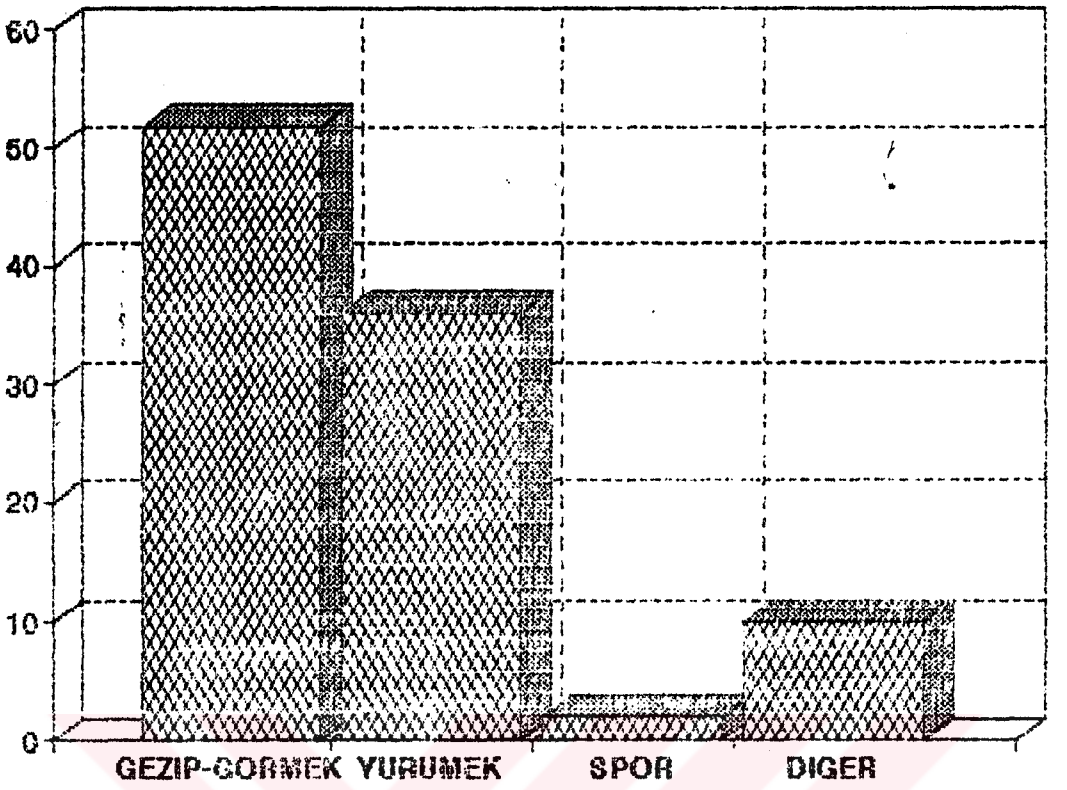

Şekil 130: Kullanıcıların rekreasyon alanına ne amaçla geldikkleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

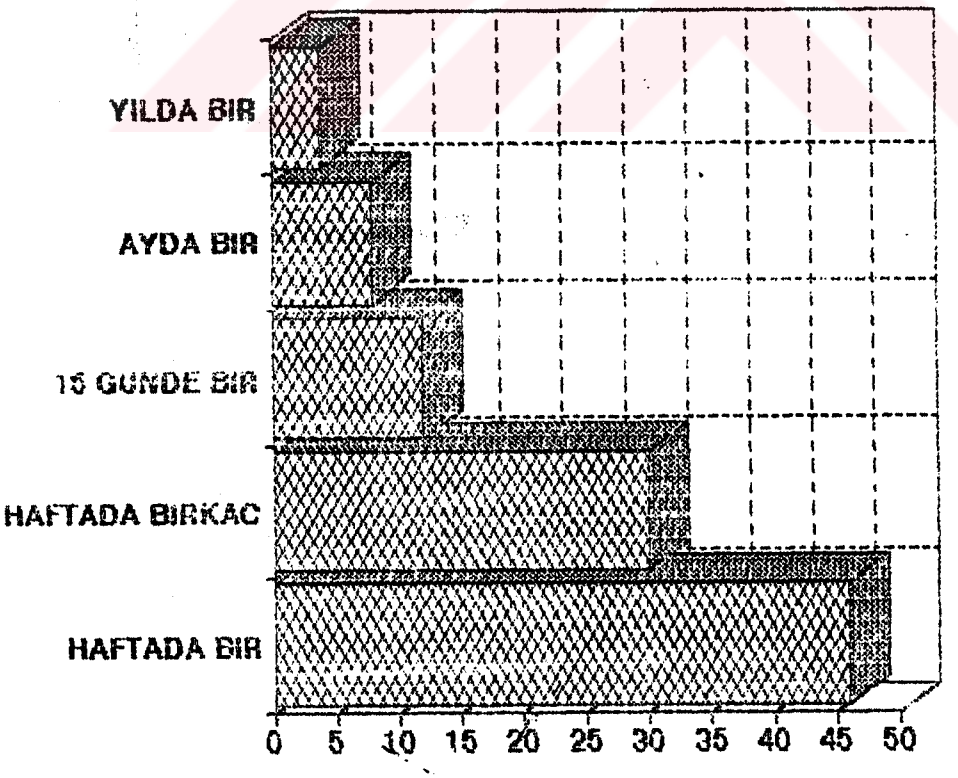

Şekil 131: Kullanıcıların rekreasyon alanına kış mevsiminde geliş aralıkları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

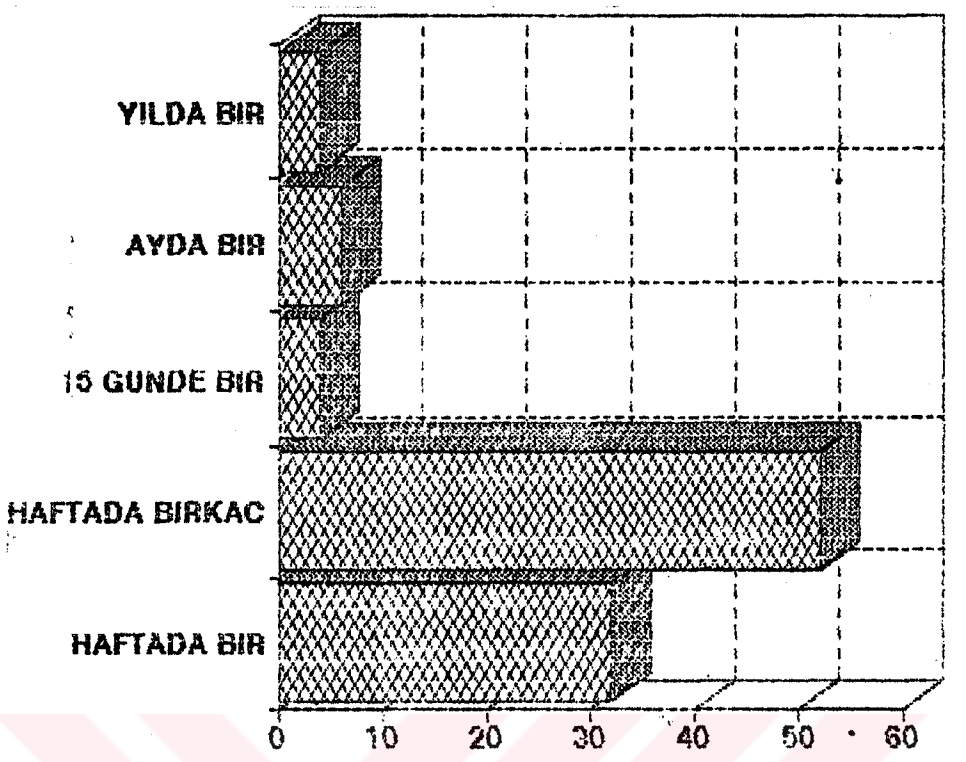

Şekil 132: Kullanıcıların rekreasyon alanına yaz mevsiminde geliş aralıkları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

n) Yaz Mevsimi Geliş Aralıkları

Kullanıcıların yaz mevsimi geliş aralıkları incelendiğinde rekreasyon alanına haftada bir gelenler %32, haftada birkaç gün gelenler %52, 15 günde bir gelenler %4, ayda bir gelenler %6, yılda bir gelenler %4 oranındadır. En yoğun kullanım haftada birkaç gün olarak görülmektedr (Şekil 132).

o) Tercih Ettikleri Günler

Rekreasyon alanını kullananların tercih ettikleri günler Şekil 133'de görülmektedir. Pazartesi gününü tercih edenler %20, salı gününü tercih edenler %4, Çarşamda %12, Perşemde %8, Cumartesi %26, Pazar %30 olarak gerçekleşmektedir. Rekreasyon alanının hafta sonu kullanımı toplam olarak %56 dır. Hafta içi hafta sonu kullanım arasında fark çok azdır. Pazartesi günlerinin % 20 oranla kullanılması dikkat çekmektedir.

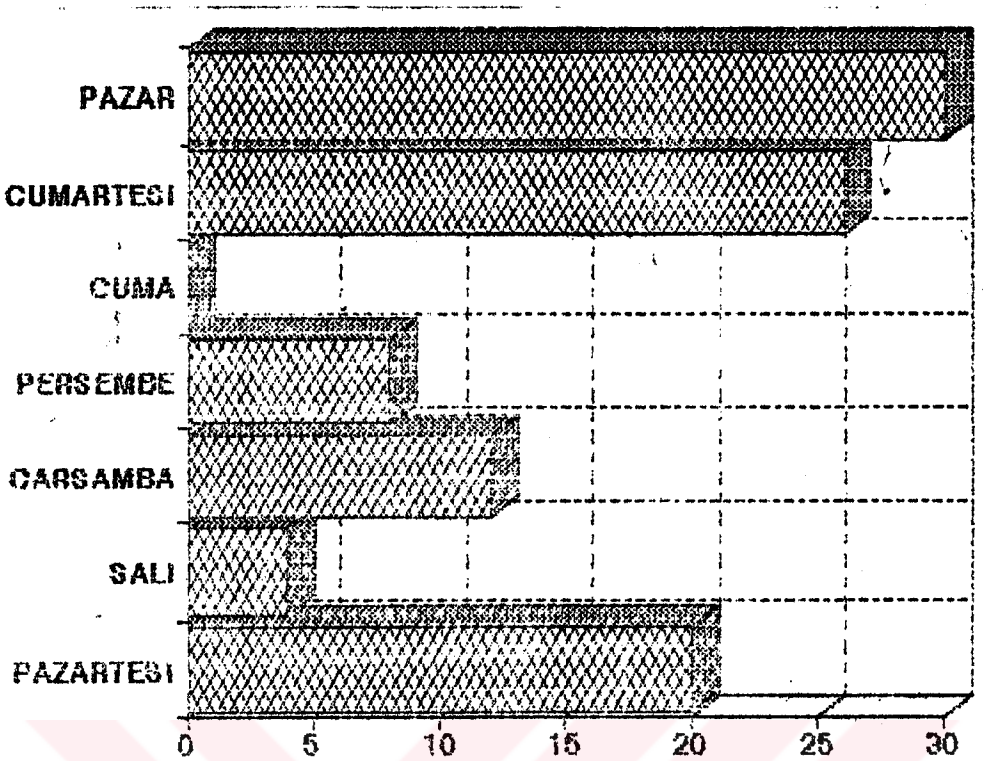

Şekil 133: Rekreasyon alanının hangi günlerde kullanıldığı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

Kullanıcılar neden bu günleri tercih ettiklerini ise havanın durumuna göre %30, boş vaktine göre %52 işi gereği %18 şeklinde açıklamaktadır. Burada boş zamanın büyük faktör olduğunu görmekteyiz.

p) Alanda Ne Tür Eylemde Bulundukları

Rekreasyon alanın kullanıcıların bu ve benzer, alanlarda genelde ne tür eylemlerde bulundukları incelendiğinde piknik amacıyla kullananlar %42, spor amacıyla %4, yürümek amacıyla %22, sohbet etmek %8, temiz hava %12, dolayı seyir amacıyla kullananlar %10 dur (Şekil 134).

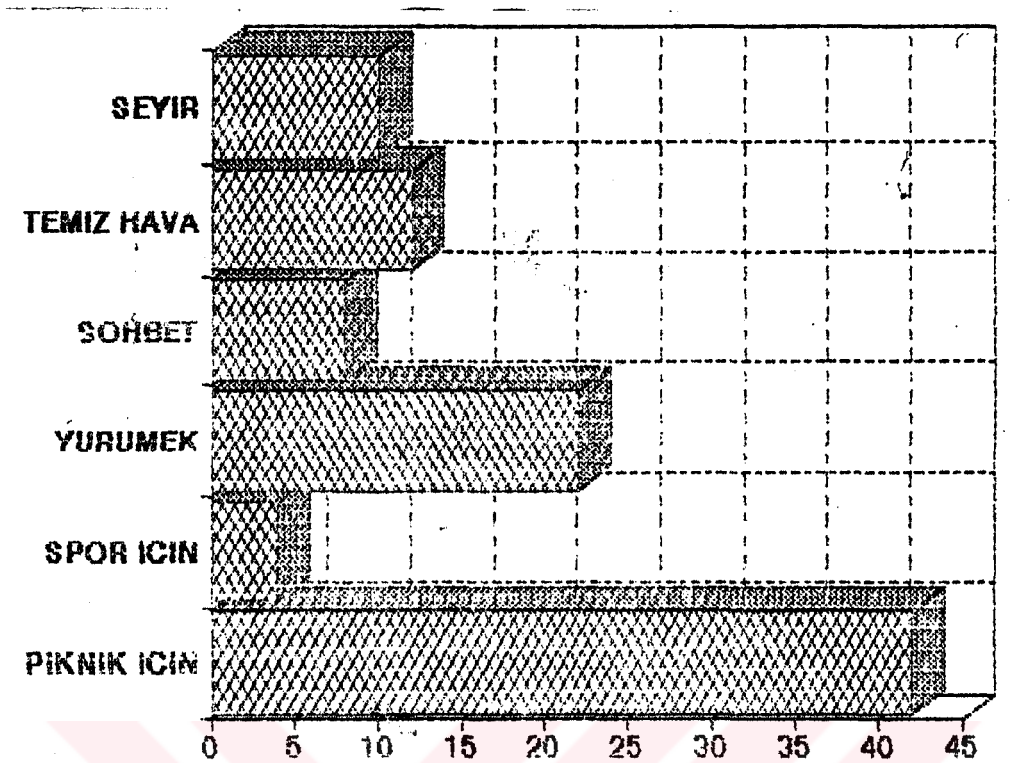

Şekil 134: Rekreasyon alanının kullanm amacı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

r) Alanda Kalış Süreleri

Kullanıcıların rekreasyon alanında kalış süreleri Şekil 135'de ifade edilmektedir. Rekreasyon alanın bir iki saat süreyle kullananlar %16, üç dört saat kullananlar %52, beş altı saat kullananlar %30, daha fazla kullananlar %2dir. Rekreasyon alanın kullanımı en çok üç dört saat arasındadır. Günübirlik kulanımı ise sadece %2 dir.

s) Alanın Planlanmasının İyi Olup Olmadığı

Kullanıcıların alanın planlanması ile ilgili cevapları incelendiğinde rekreasyon alanının planlanmasını çok iyi bulanlar %8, iyi bulanlr %26, kötü bulanlar ise %6 dır. Alanın planlaması kullanıcılar tarafından kötü olarak değerlendirilmektedir (Şekil 136).

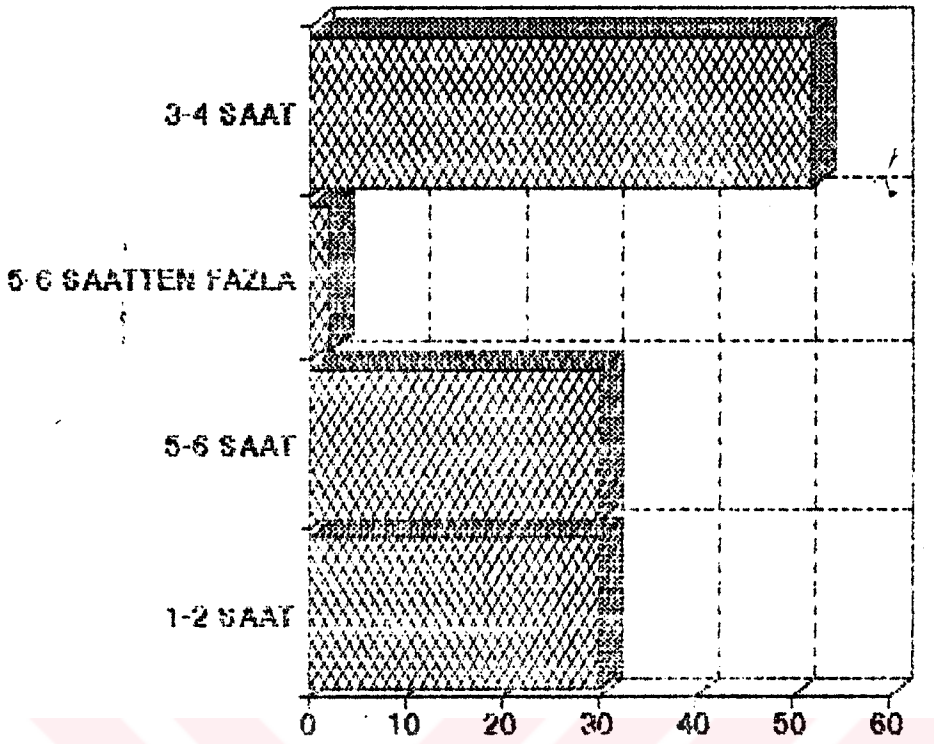

Şekil 135: Kullanıcıların rekreasyon alanında kalış süreleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

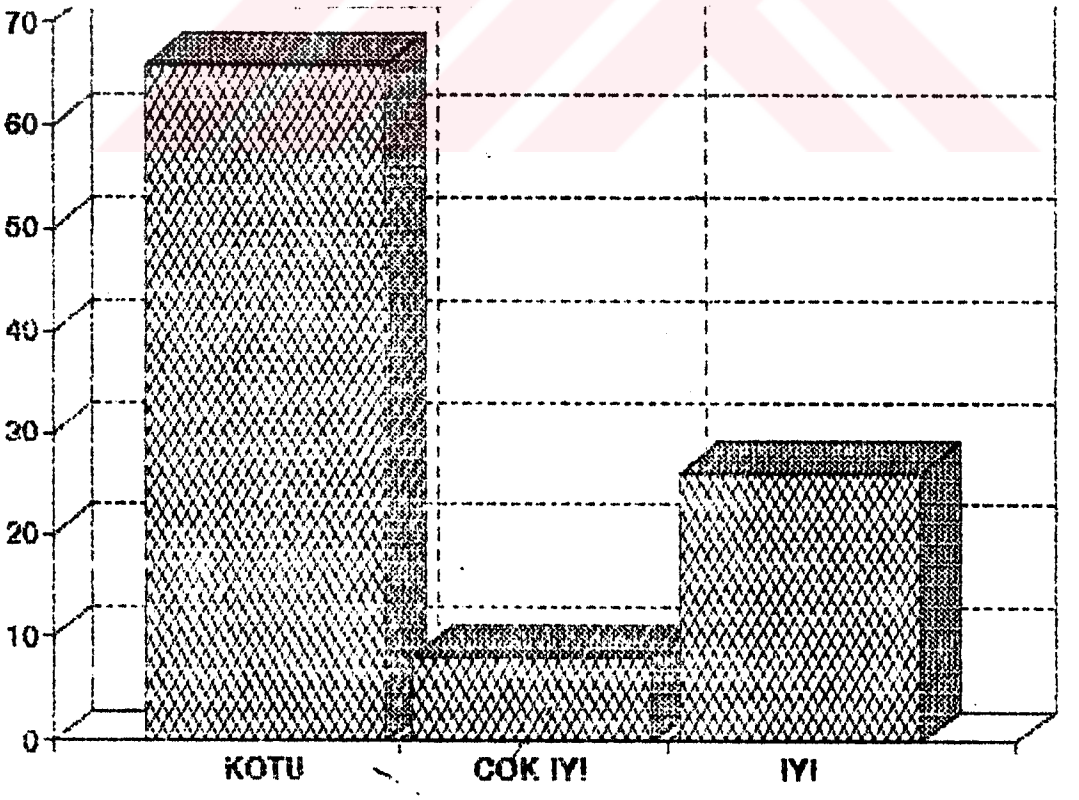

Şekil 136: Planlamanın iyi olup, olmadığı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

Rekreasyon alanını planlama açısından kötü bulanların gerekçeleri ise; alandaki donatıların yetersiz olduğunu belirtenler %88, donatıların dağınık olduğunu %4 ve vejetasyonun korunmadığı %8 dir. Görüldüğü gibi rekreasyon alanı donatıların yetersizliği ile iyi panlanmamış olarak bulunmaktadır (Şekil 137).

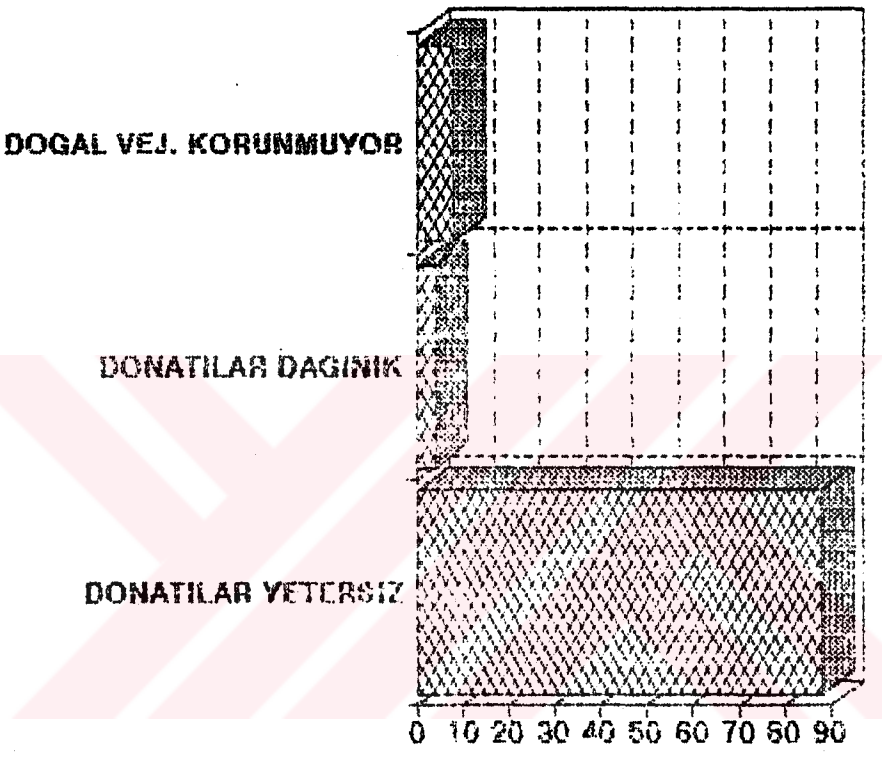

Şekil 137: Planlamanın niçin kötü olduğu
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

ş) Alanda Beğendikleri Hususlar

Kullanıcıların alanda beğendikleri husualar Şekil 138'de sıralanmıştır. Şekil incelendiğinde rekrasyon alanının doğal güzelliğini beğenenler %52, manzara güzelliğini %76, temiz hava %40, spora elverişli olması %8, çocuk parkı %2, piknik alanalrı %22, koşu yolu %6, çay bahçesi %12, bitkileri %6, kuşları %16 dır. Birinci derecede rekreasyon lanının doğal güzelikleri beğenilmektedir. Fonksiyon alanalrında ise sadecepiknik alanalrı dikkate değer belirtilmektedir ki yine bu d alanın doğasından kaynaklanmaktadır. Sonuç olarak rekreasyon alanı tamamen doğal güzelliği ile tecih edilmektedir.

t)Eksik Bulunan Hususlar

Rekreasyon alanında eksik bulunan hususlar incelendiğinde, temizlik %35, güvenlik %40, WC %22, çocuk oyun alanları %22, otopark %32, aydınlatma %4, oturma elemanları %18, bakımsız ağaç ve çiçekler %16, sahipsiz hayvanlar %14, spor alanları %62, büfe %10, çeşme %12, oyun alanları %32, kötü kullanım %6 dır. Spor alanları en büyük eksiklik olarak belirtilmektedir (Şekil 139).

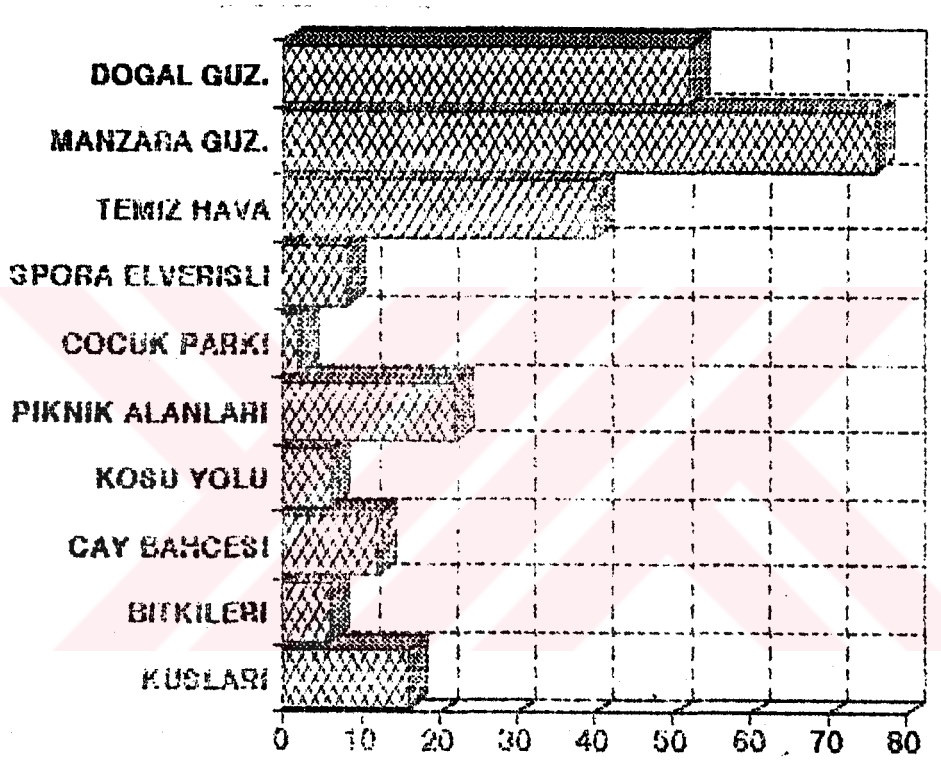

Şekil 138: Rekreasyon alanında beğenilen hususlar
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

u) Buradan Başka Gittikleri Alanlar

Kullanıcıların gittikleri başka benzer rekreasyon alanalrı; Büyük Çamlıca rekreasyon alanı %20, Küçük Çamlıca rekreasyon alanı %42, Abrahampaşa rekreasyon alanı %8, Gülhane Parkı %12 ve diğer rekreasyon alanları %18 dir. En büyük oranla Üsküdar ilçesine bağlı bulunan Küçük Çamlıca ve Büyük Çamlıca rekreasyon alanalrına gitmektedirler (Şekil 140).

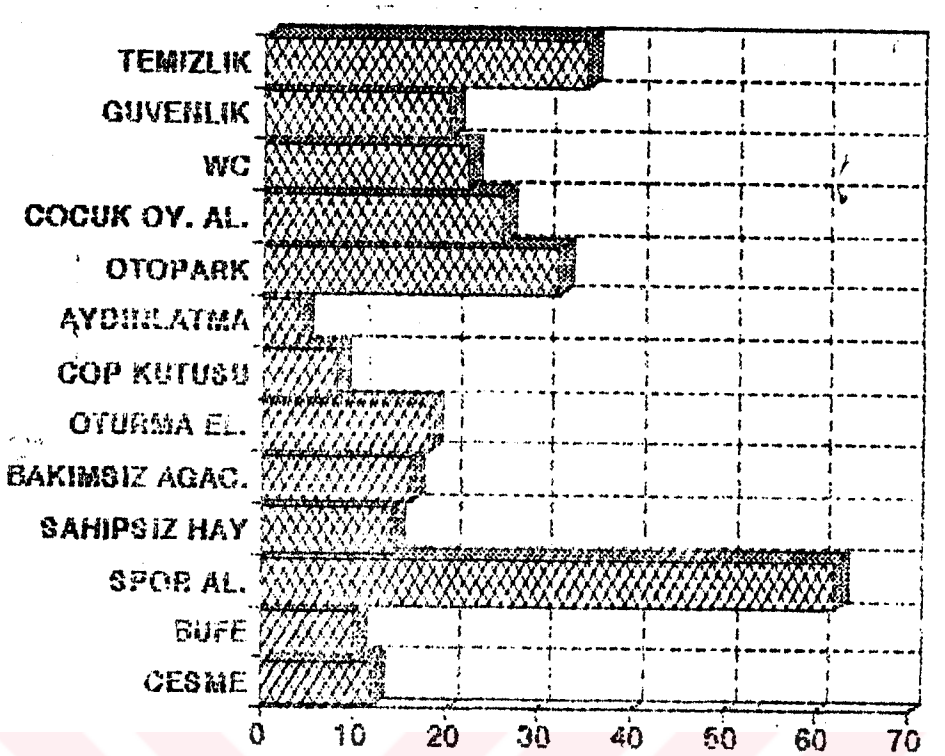

Şekil 139: Rekreasyon alanında eksik bulunan hususlar

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

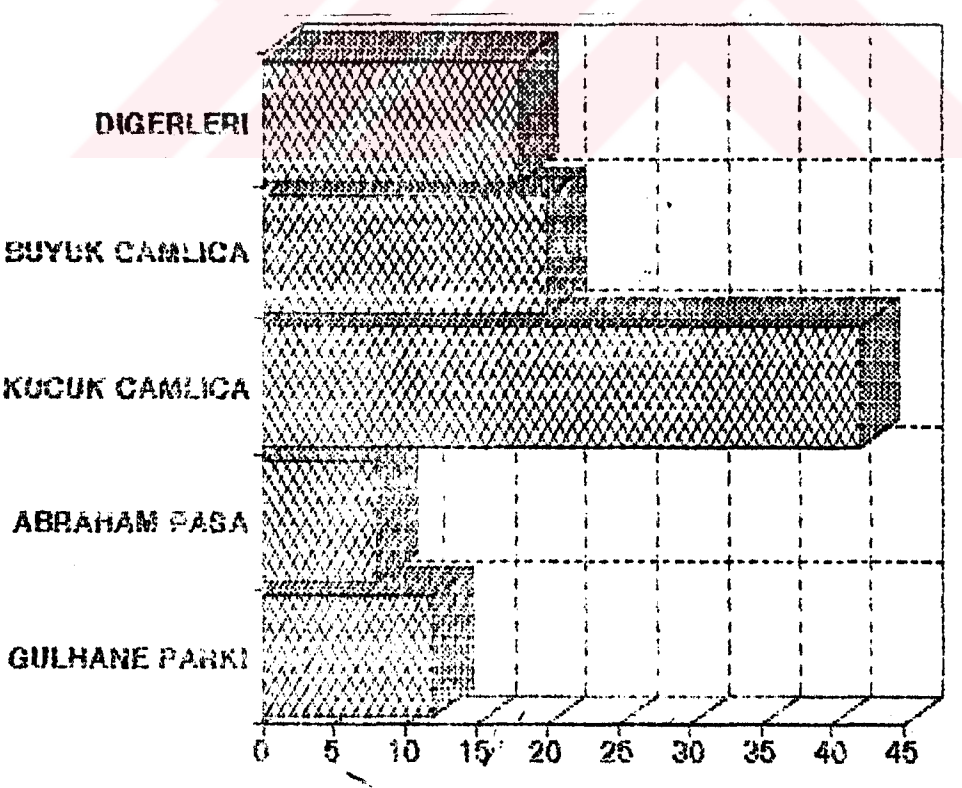

Şekil 140: Kullanıcıların gittikleri diğer rekreasyon alanları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

ü) Bu Gibi Alanların Yeterli Olup, Olmadıkları

Kullanıcıların bu soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde %100 oranla bu gibi alanların yeterli olduğudur.

v) Alana Nasıl Ulaştıkları

Kullanıcıların rekreasyon alanına ulaşımı %62, oranla otobüsle sağlanmaktadır. Yaya olarak %10, özel oto ile %22, dolmuş ile %6 dır (Şekil 141).

y) Boş Zamanalrını Nasıl Geçirdikleri

Şekil 142'de kullanıcıların boş zamanlarında yapmayı istedikleri hususlar sıralanmaktadır. Spor yapmak %30, müzik dinlemek %12, kitap okumak %16, TV izlemek %38, özel hobileriyle uğraşanlar %4 orandadırlar. Kullanıcıların boş zamanlarını spor ve TV izlemekle geçirdikleri ortaya çıkmıştır.

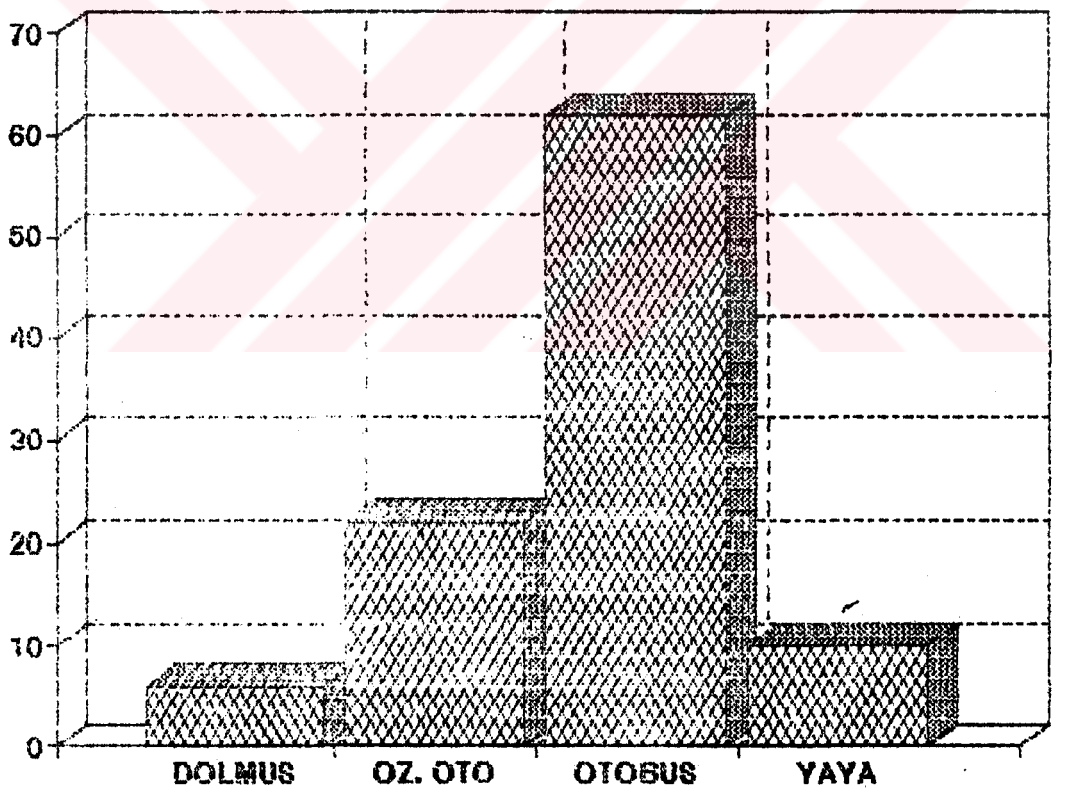

Şekil 141: Rekreasyon alanına ulaşım şekli

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

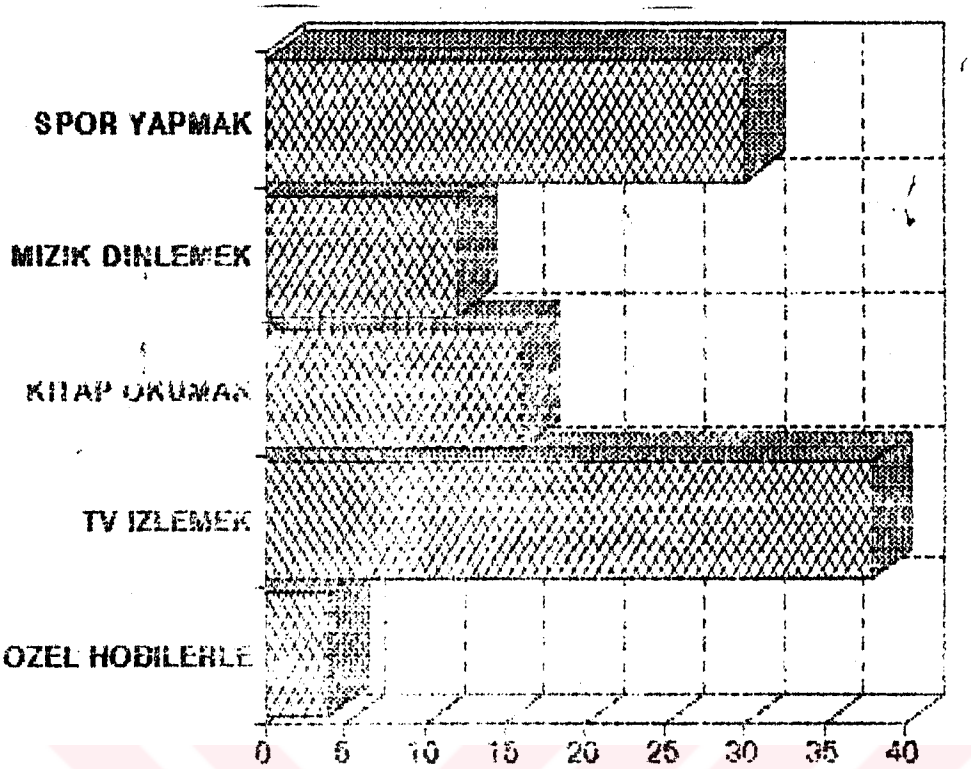

Şekil 142: Kullanıcıların boş zamanlarını nasıl geçirdikleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

z) Alanın Bakım Durumu

Kullanıcılar rekreasyon alanının bakımını %32 oranla yeterli, %68 oranla yetersiz bulmaktadırlar.

3.3.6.1. Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunlarıyla Karşılaştırılması

Kullanıcılar ile yapılan anket sonuçlarına göre rekreasyon alanı daha çok erkek ziyaretçiler tarafından kullanılmaktadır. Kullanıcıların yaş ortalamaları 34 olup, orta yaş grubunu oluşturmaktadırlar. Kullanıcılarda en hakim meslek grubu öğrencilerdir.

Rekreasyon alanını kullanıcılar %88 İstanbul doğumlu ve %94'ü en az 10 yıldır İstanbul'da oturmaktadır.

Rekreasyon alanı yakın arkadaş ve aile grupları tarafından daha ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Kullanıcıların %72'si rekreasyon alanının yer aldığı Üsküdar ilçesinde oturmaktadır.

Rekreasyon alanını kullananlar %98 oranla daha önce bu alana gelmişlerdir. Gelenlerin de %78'i alana 4-5 defa gelmiştir. Yani rekreasyon alanının yakınlığı geliş tekrarının artmasına neden olmaktadır.

Rekreasyon alanı daha ziyade gezip-görmek, yürüyüş yapmak maksatları ile kullanılmaktadır. Mevsimin kış olması dolayısıyla piknik amacıyla gelen ziyaretçi görülmemiştir. Keza alanda gerekli spor alanının olmayışı ya da alanın spora elverişsiz olması, spor maksadıyla gelen ziyaretçilerin azlığına neden olmaktadır.

Rekreasyon alanının kış mevsiminde kullanımı daha çok hafada bir, yaz mevsiminde ise haftada birkaç gün üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Kullanıcıların rekreasyon alanının gün olrak tercihleri %56 hafta sonu (cumartesi-pazar) olmaktadır. Ancak hafta içi pazartesi günlerinin %22 oranda olması dikkat çekicidir. Kullanıcıların bu günleri tercihleri ise kendilerinin boş zamanları ile ilgilidir.

Kullanıcıların bu ve benzeri alanlardaki genel kullanım şekileri piknik, yürümek, temiz hava, doğayı seyir, sohbet etmek ve spor yapmak şeklinde sıralanmaktadır.

Rekreasyon alanı kullanıcıların %52 si tarafından üç-dört saat, %30'u tarafından beş-altı saat müddetlerde kullanılmaktadır.

Rekreasyon alanının planlanması kullanıcıların %66sı tarafından kötü bulunmaktadır. Gerekçeleri ise %88 oranla fonksiyonların ya da içerisindeki donatıların yetersiz olmasıdır.

Kulanıcılar doğal rekresayon alanının doğal güzelliklerini birinci derecede beğenmektedirler. İçerisindeki fonksiyonlardan ise sadece piknik alanları %22 oranla beğenilen husustur ki bu da alanın doğal yapısı ile ilişkilidir.

Kullanıcıların rekreasyon alanında buldukları en büyük eksiklik %62 oranla spor alanlarının yetersizliğidir. Diğerleri ise oran büyüklüklerine göre temizliği,

otoparkı, çocuk oyun alanları, WC si ve oturma grupları, bakımsız ağaç ve çiçekleri, sahipsiz hayvanlar ve çeşmesidir. Aydınlatma %4 oranla en eksik bulunan donatıdır.

Kullanıcıların gittikleri diğer benzer alanların içinde kendilerine en yakın olan Büyük ve Küçük Çamlıca koruları ve Gülhane Parkı gelmektedir.

Kullanıcılar boğazda yer alan bu ve benzeri rekreasyon alanlarını yeterli bulmaktadırlar.

Alana ulaşım %62 otobüs, %22 oranla özel oto ile sağlanmaktadır.

Kullanıcılar boş zamanlarını en büyük oranla (%38) TV izlemekle geçirmektedirler. Daha sonra spor yapmak, kitap okumak, müzik dinlemek ve %4 oranla özel hobileri ile uğraşmaktadırlar.

3.3.7. Yöneticilee Göre Rekreasyon Alanındaki Tespitler

a) Yöneticilerin Yaşı

Yöneticilerin yaş durumları incelendiğinde, 15-30 arası genç yaş grubunda olanlar %32, 31-50 arası orta yaş grubundakiler %68'dir (Şekil 143).

b) Meslek Durumları

Yöneticilerin verdikleri cevaplara göre yöneticilerin hepsinin düz işçi olduğu ortaya çıkmıştır.

c) Doğum Yerleri

Yöneticilerin doğum yerleri incelendiğinde %100 oranla taşra doğumlu oldukları görülmüştür.

d) İstanbul'da Oturma Süreleri

Şekil 144'de yöneticilerin İstanbul'da oturma süreleri görülmektedir. 1-10 yıldır İstanbul'da oturanlar %12, 11-20 yıldır İstanbul'da oturanlar %26, 21 ve üstü yıldır İstanbul'da oturanlar ise %62'dir. Yöneticiler %88 oranla en az 10 yıldır İstanbul'da oturmaktadırlar.

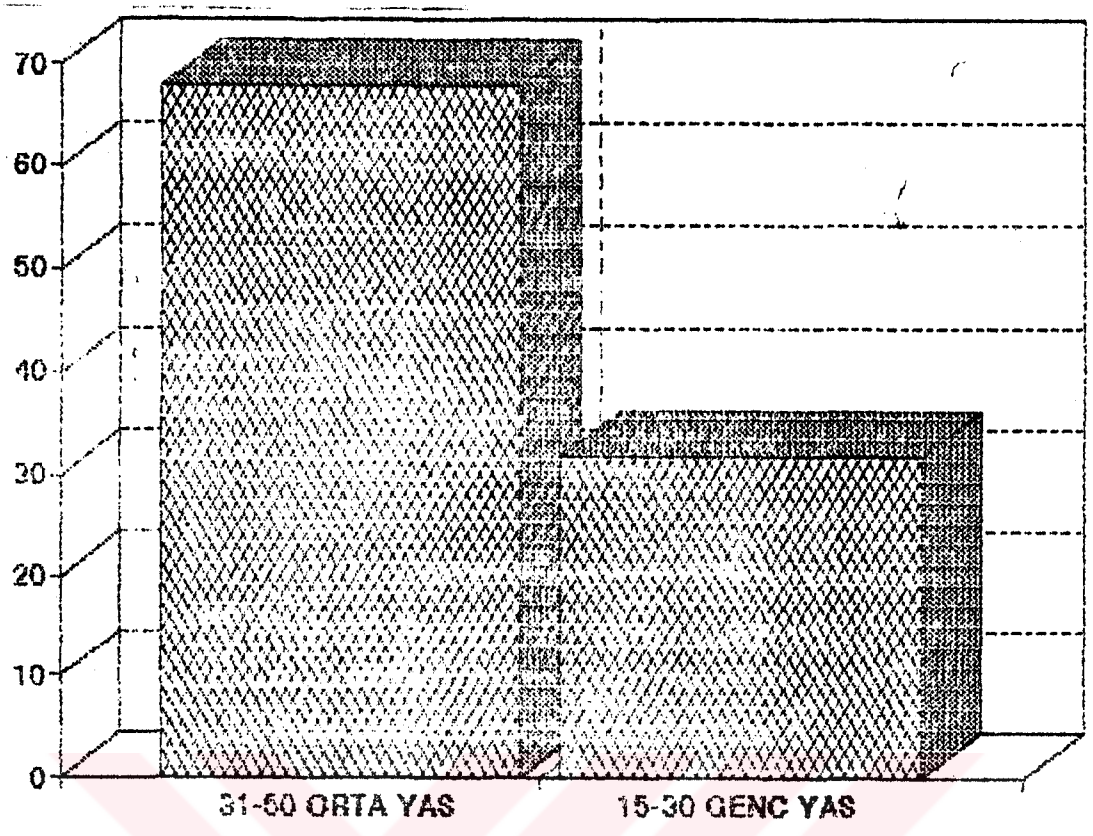

Şekil 143: Yöneticilerin yaş durumları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

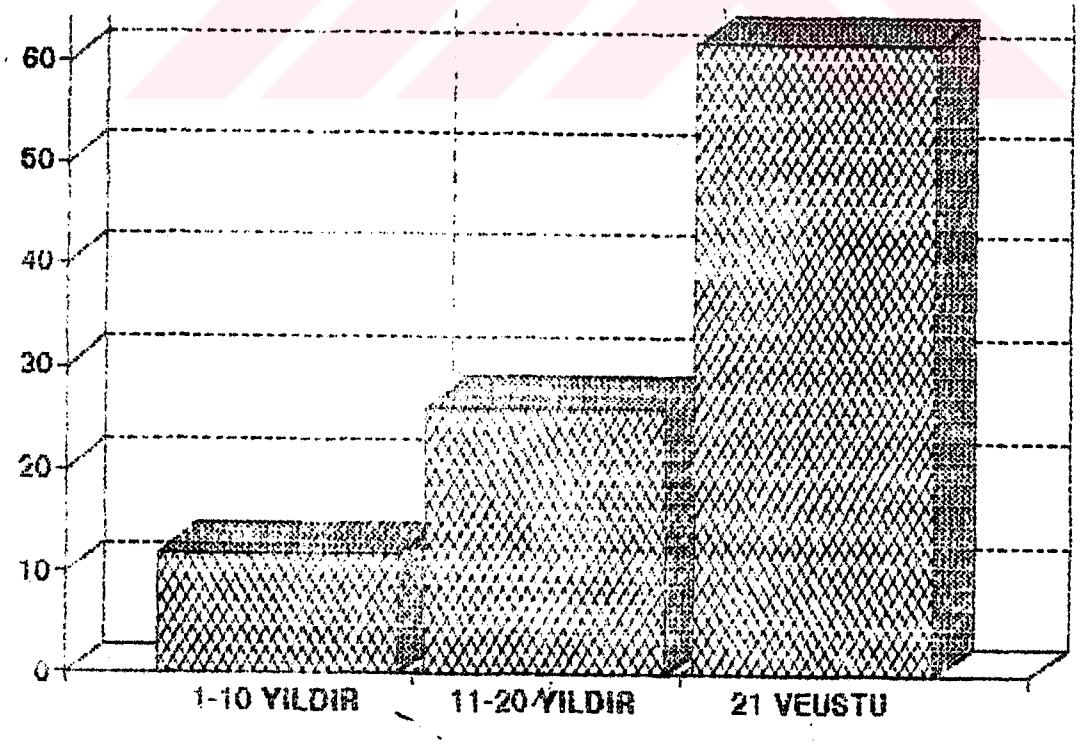

Şekil 144: Yöneticilerin kaç yıldır İstanbul'da oturdukları

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

e) Bu Tür Alanlarda Çalıştıkları Yıl

Yöneticilerin bu ve benzeri rekreasyon alanlarında çalıştıkları yılları Şekil 145'de görülmektedir. 1-5 yıldır bu tür alanlarda çalışanlar %46, 6-10 yıldır çalışanlar %40, 11 ve üstü yıldır çalışanlar ise %14 dür. Yöneticilerin %100 oranla bu ve benzeri alanlarda en az 5 yıldır çalıştıkları görülmektedir.

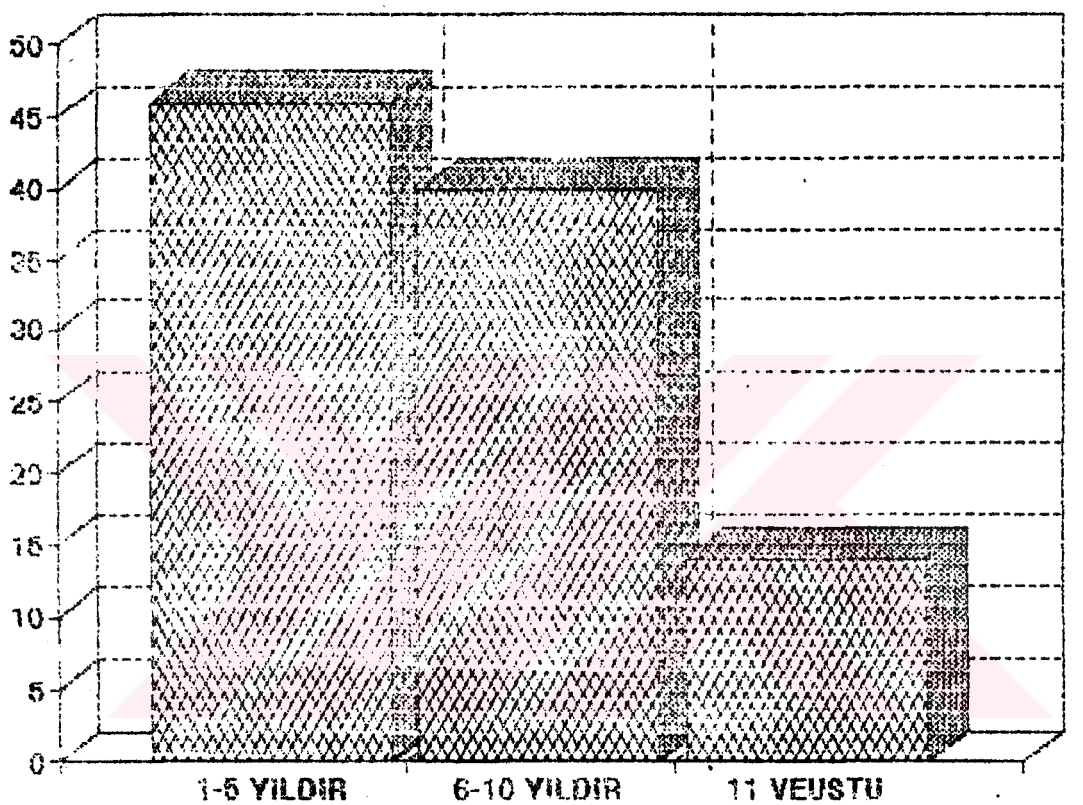

Şekil 145: Yöneticilerin bu tür alanlarda çalıştıkları süre
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

f) Alanda Çalışan Kişi Sayısı ve Yaptıkarı İşler

Rekreasyon alanında çalışanların sayısı toplam altıdır. Yaptıkları işler ise koruma ve temizliktir.

g) Alana Gelen Kişi SAyısı 8Aylık Ortalama)

Yöneticilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde; kış mevsiminde rekreasyon alanına gelen kişi sayısı 1500, yaz ise 500, toplam 6500 kişidir. Aylık ortalama 3250 dir.

h) Alanı Kullanan Kişi ve Gruplar

Şekil 146'da rekreasyon alanını kullanan kişi ve gruplar açıklanmaktadır. Rekresayon alanına tek olarak gelenler %2, çift olarak gelenler %48, aile olarak gelenler %36, beşten fazla gelenler %14 dür. Alanın çift kişiler ve aile tarafından daha çok kullanıldığı görülmektedir.

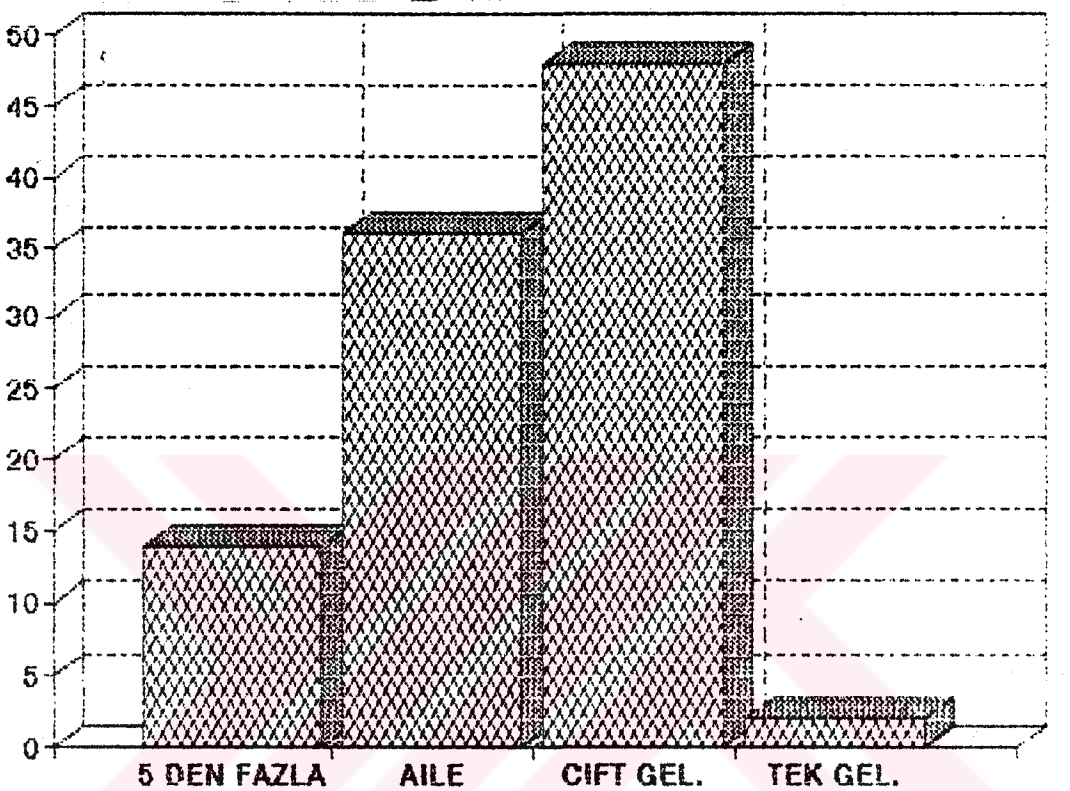

Şekil 146: Rekreasyon alanının hangi gruplar tarafından kullanıldığı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

i) Alana Girerken Ödenen Ücret

Yöneticilerin verdikleri cevaplara göre; rekreasyon alanı ücretsiz olarak kullanılmaktadır.

j) Alanın Kullanılma Müddeti

Rekreasyon alanını kullanan grupların alanı kullanma müddetleri incelendiğinde, alanda bir dolaşıp gidenler %28, alanda birkaç saat kalanlar %72 dir. Rekreasyon alanında 1-2 gün kalan kişi ya da gruplara tastlanılmamıştır (Şekil 147).

k) Gelenlerin Kullandıkları Fonksiyonlar

Rekreasyon alanında kullanılan fonksiyonlar Şekil 148'de görülmektedir. Rekreasyon alanına piknik için gelenler %56, spor için geleler %10, yürümek için

gelenler %26, karışık eylemler için gelenler ise % 8 dir. Rekreasyon alanının genelde piknik amacıyla kullanıldığı ikinci derecede de gezme ve yürümek maksadıyla kullanıldığı ortaya çıkmaktadır.

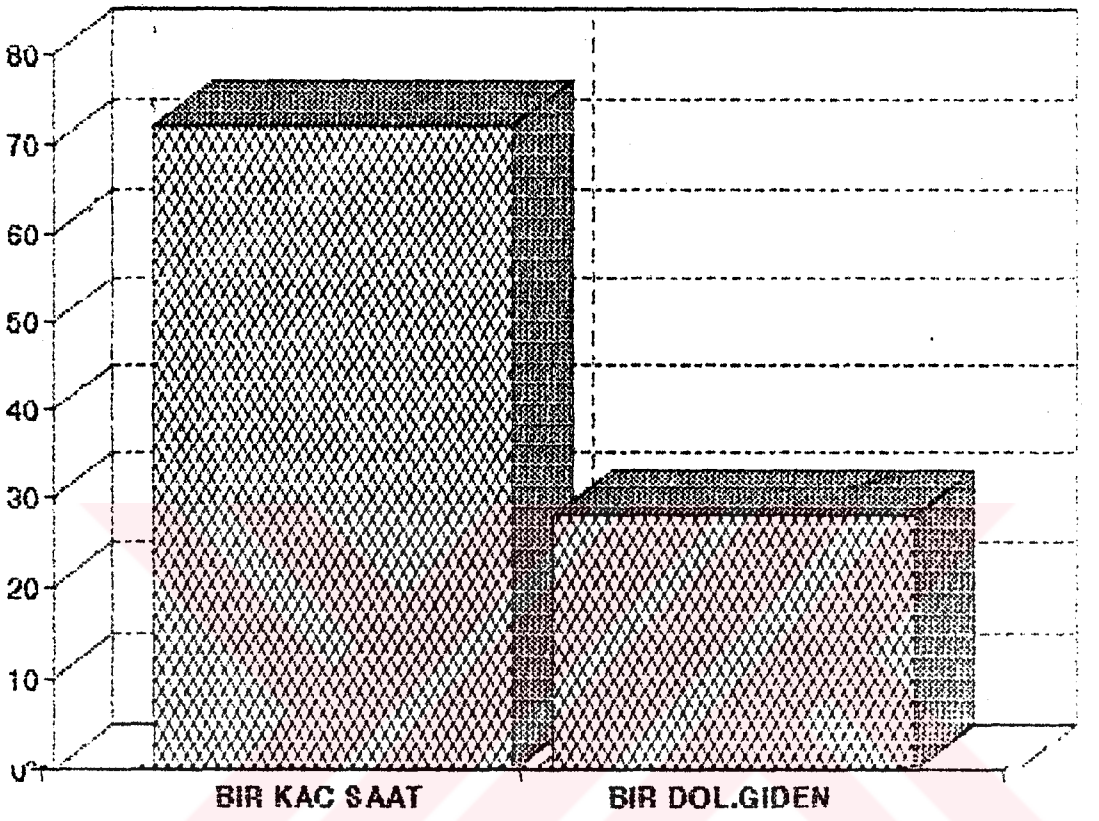

Şekil 147: Rekreasyon alanını kullanıma müddeti
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

l) Ulaşım Şekli

Yöneticilerin ulaşım şekli ile igili verdikleri cevaplar incelendiğinde; ulaşımın genelde otobüs ile sağlandığı görülmektedir. Rekreasyon alanına belediye otobüsü ile gelenler %48, yaya olarak gelenler %8, özel oto ile gelenler %34, dolmuş ile gelenler %10 dur (Şekil 149).

m) Otopark Olup Olmadığı

Yöneticilerin verdikleri cevaplara göre rekreasyon alanında 170 otoluk otopark vardır.

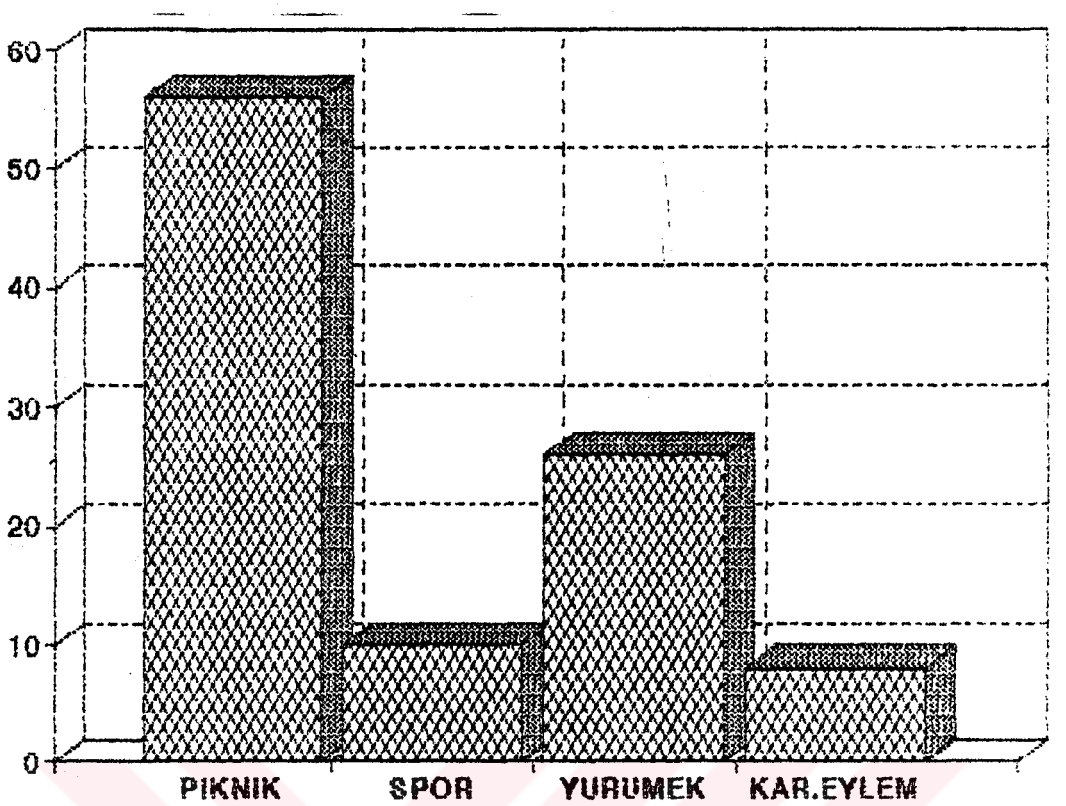

Şekil 148: Rekreasyon alanında kullanılan fonksiyonlar

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

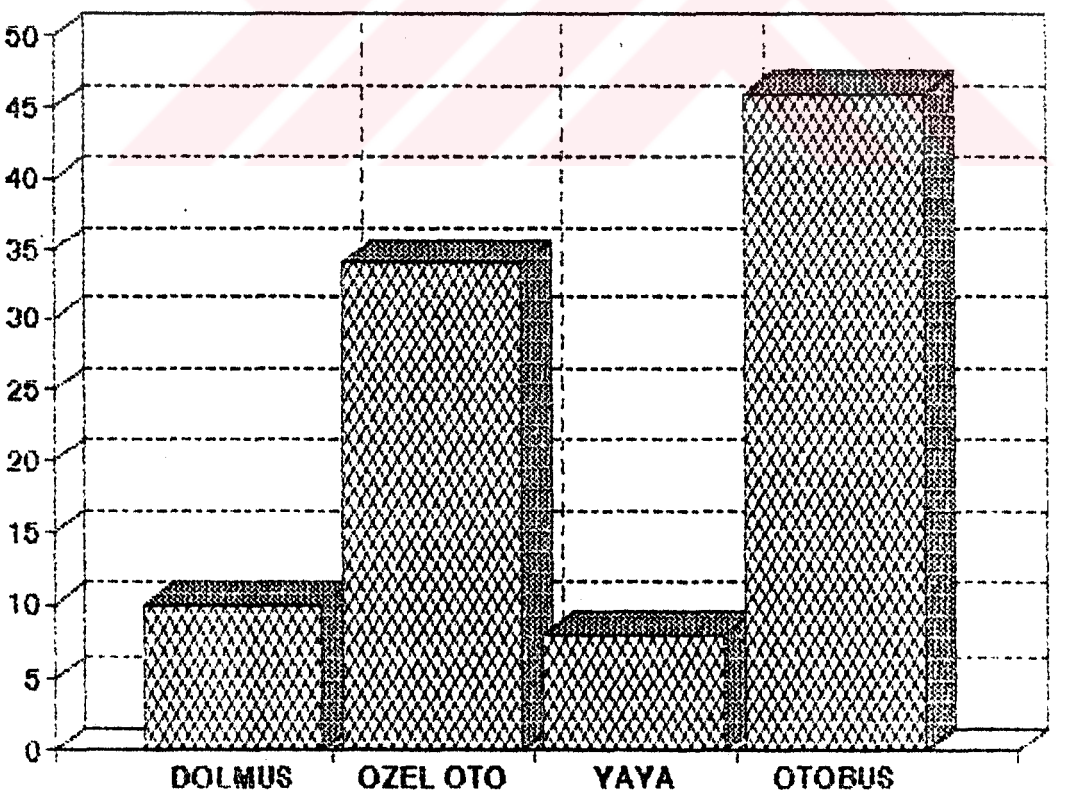

Şekil 149: Rekreasyon alanına ulaşımın nasıl sağlandığı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

n) Alanın Hangi Günlerde Kullanıldığı

Rekreasyon alanının en çok hangi günlerde kullanıldığı Şekil 150'de ifade edilmiştir. Rekreasyon alanını hafta içi kullanım %20, cumartesi günü kullanım %35, pazar günü kullanım ise % 45'dir. Rekreasyon alanının genelde hafta sonları kullanıldığı görülmektedir.

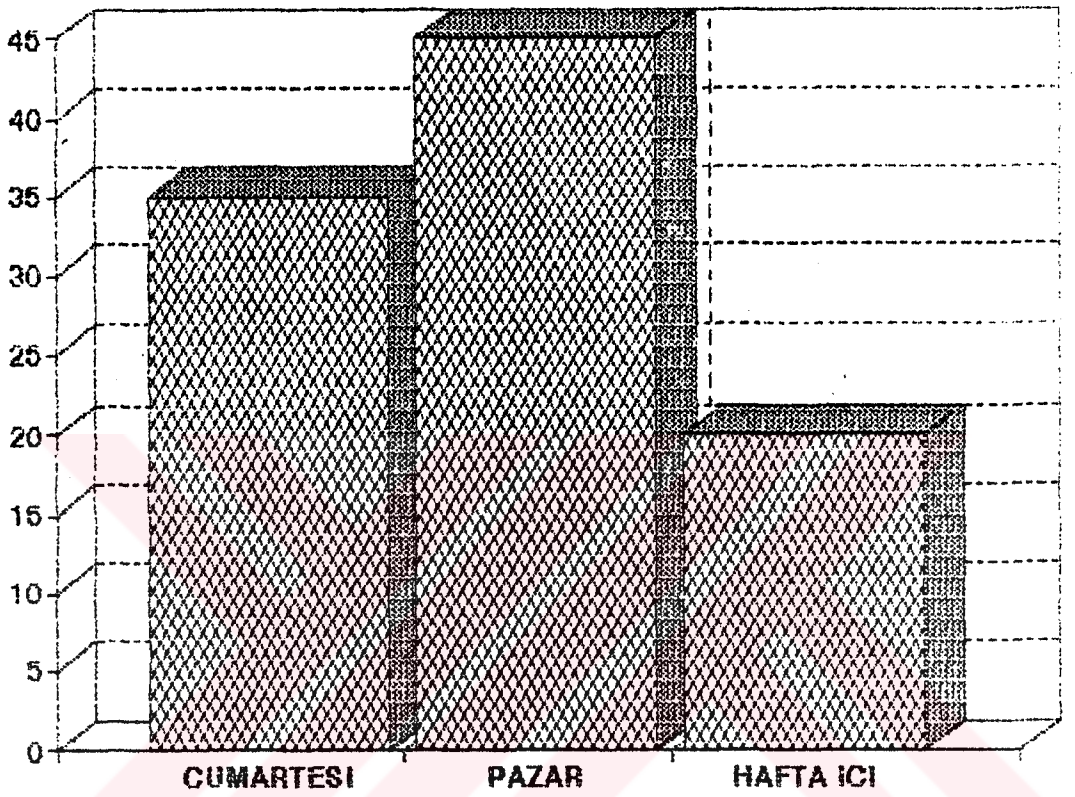

Şekil 150: Rekreasyon alanının en çok hangi günlede kullanıldığı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

o) Alanın Düzenlenme Tarihi ve Büyüklüğü

Alanın düzenlenme tarihi 1986, büyüklüğü ise 101.000 m² dir.

ö) Alandaki Eski Yeni Buunan Fonksiyonlar

Yöneticilerin soru ile ilgili verdikleri cevaplar incelendiğinde; rekreasyon alanında bulunan donatılardan yeni olanların oranı %26, eski olanların ise %74 olduğu görülmektedir (Şekil 151).

p) Gelenlerin Problem Çıkarıp Çıkarmadıkları

Rekreasyon alanına gelenlerin probem çıkartıp çıkarmadıkları incelendiğinde; yöneticilerden, gelenlerin problem çıkardığını söyleyenler %10, problem çıkarmadığını söyleyenler % 90 dır (Şekil 152).

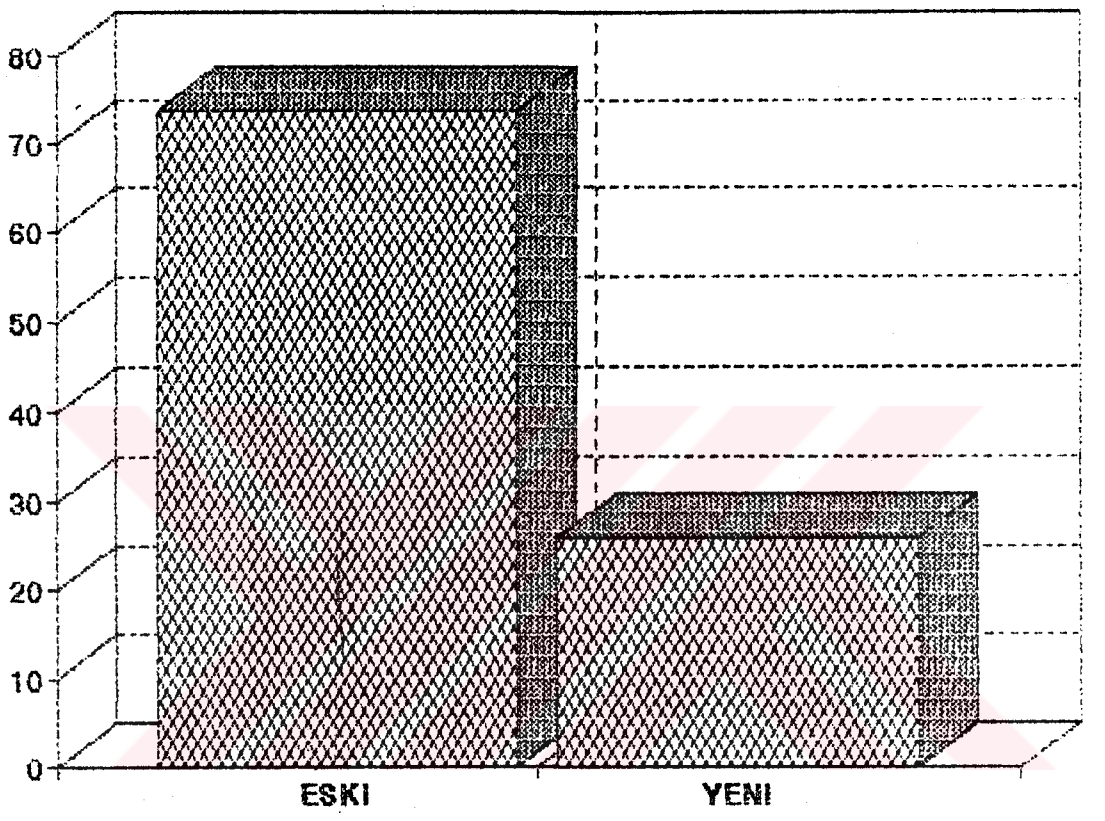

Şekil 151: Alandaki doantıların eski-yeni oranalrı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

r) Ne Tür Problem Çıkardıkları

Yöneticiler rekreasyon alanında, gelenlerin ne tür problem çıkardıklarını Şekil 153'de ifade etmektedirler. Problem çıkaranlardan ormana zarar verenler %76, donatılara zarar verenler %18, kavga çıkaranlar %6 dır. Ormana zarar verenler rekreasyon alanında yangın çıkarma, fidan sökme, yakacak toplama gibi problemler çıkarmaktadırlar.

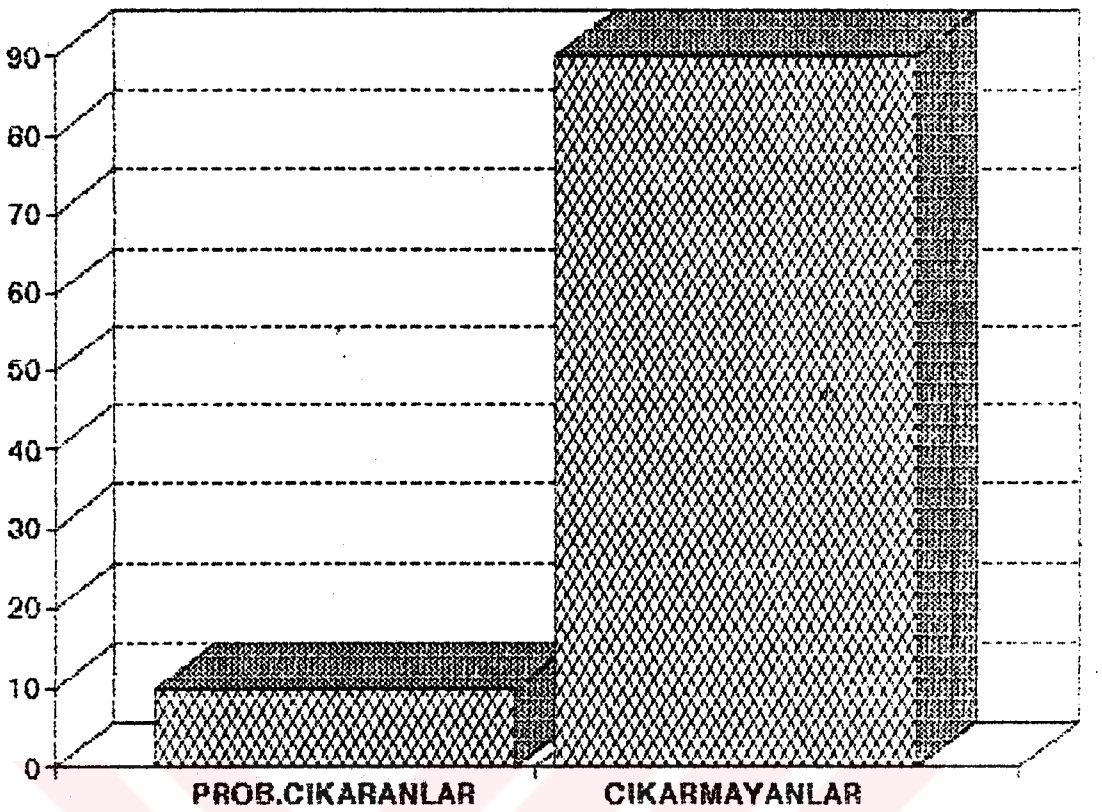

Şekil 152: Rekreasyon alanına gelenlerin problem çıkartıp çıkarmadıkları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

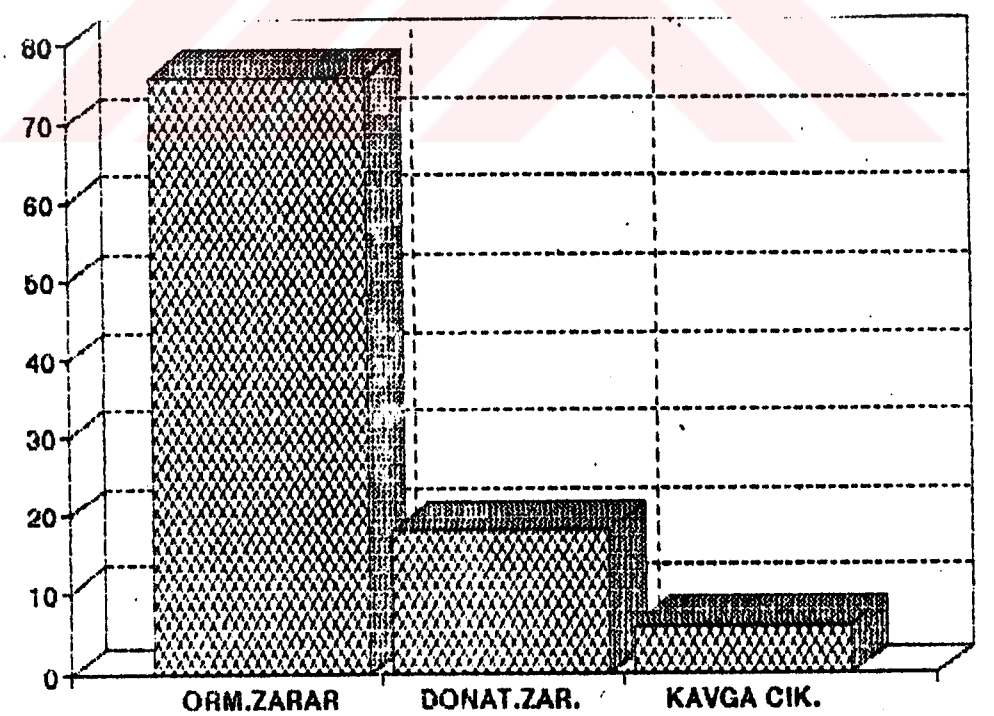

Şekil 153: Rekreasyon alanına gelenlerin ne tür problem çıkardıkları
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

s) Alanda Bitkilerle İlgili Kültür Bakımının Yapılıp Yapılmadığı

Yöneticilerin verdikleri cevplara göre; rekreasyon alanında kültür bakımının yapıldığını söyleyenler %80, kültür bakımının yapılmadıını söyleyenler ise % 20 dir (Şekil 154).

ş) Gelenlerden Bitkilerle İlgilenen Olup Olmadığı

Şekil 155'de yöneticilerin verdikleri cevaplar görülmektedir. Buna göre rekreasyon alanına gelen kullanıcılarda bitkilerle ilgilenen kadınların oranı %62, bitkilerle iliglenen erkeklerin oranı ise %38 dir. Kadınların bitkilere daha çok ilgi duydukları görülmektedir.

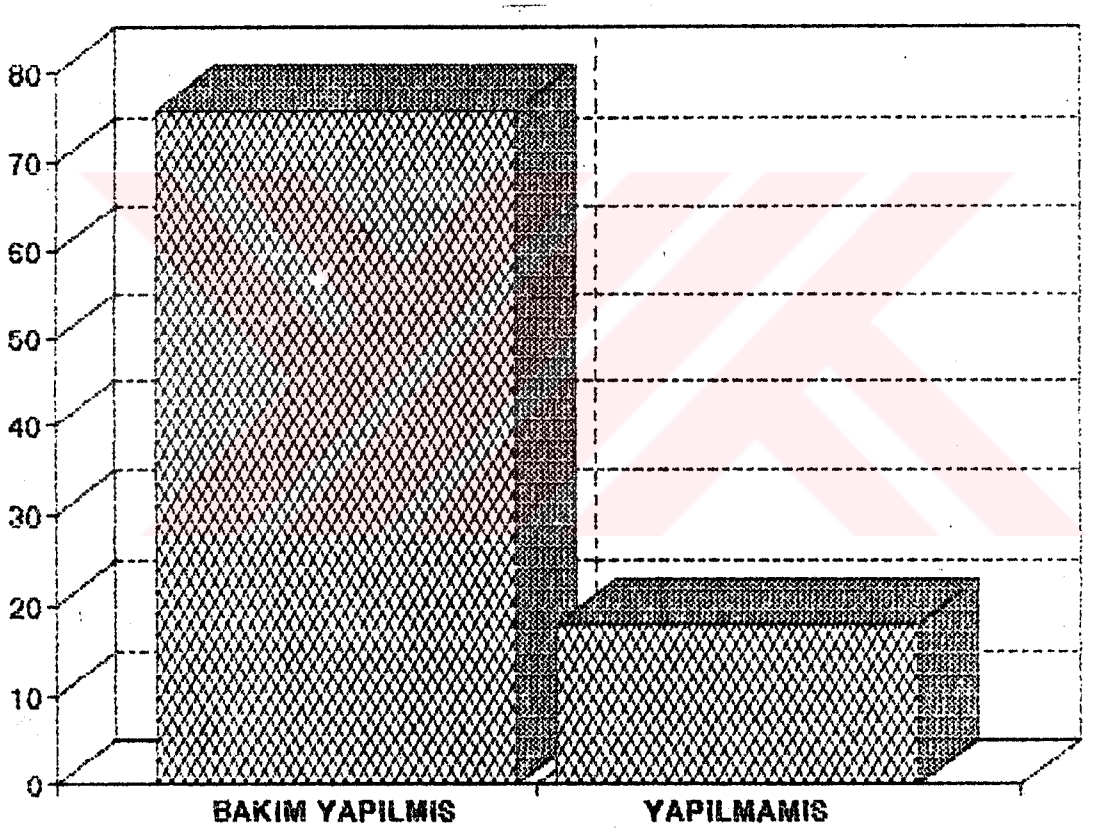

Şekil 154: Rekreasyon alanında bitkilerle ilgil kültür bakımının yapılıp yapılmadığı

Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

t) Kent Mobilyaları İçin Düşünceleri

Yöneticilerin rekreasyon alanındaki kent mobilyaları ile ilgili düşünceleri Şekil 156'da sıralanmıştır. Şekil incelendiinde toplam olarak kent mobilyalarını yetersiz bulanlar %100 orana sahiptir. Elektrik direklerini yeterli bulanlar %46, çöp kutusunu

yeterli bulanlar %12, yetersiz bulanlar %88, WC yi yeterli bulanlar %20, yetersiz bulanlar %80, çeşmeyi yetersiz bulanlar %100, döşeme türlerini yeterli bulanlar %100, çocuk oyun alanlarını yeterli bulanlar %10, yetersiz bulanlar %90, spor alanlarını yetersiz bulanlar %100 olarak görülmektedir. Görüldüğü gibi rekreasyon alanındaki kent mobilyaları %100 yetersiz görülmektedir.

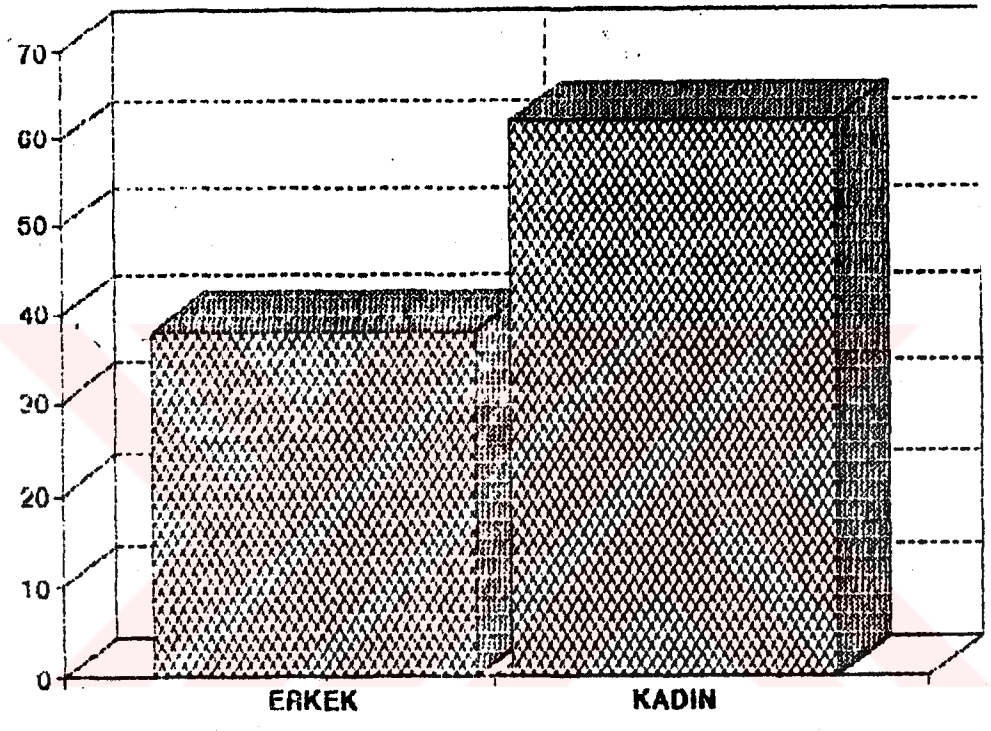

Şekil 155: Rekreasyon alanına gelenlerin bitkilerle ilgilenip ilgilenmedikleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

u) Plan Hakkında Düşünceleri

Yöneticilerin, rekreasyon alanı nasıl düzenlenmelidir? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; rekreasyon alanında güvenliğin sağlanmasını isteyenler %18, otoparkın ücretli olmasını isteyenler %22, kötü hareketlerin önlenmesini isteyenler %26, fonksiyonların bir yerde olmasını isteyenler %20, alanda spor alanlarının oluşturulmasını isteyenler %40, çocuk oyun alanlarının daha kapsamlı olarak düzenlenmesini isteyenler %36 dır. Şekil 157'de görüldüğü üzere yöneticiler rekreasyon alanının yeniden düzenlenmesinden ziyade alandaki mevcut fonksiyonların arttırılmasını, çeşitlendirilmesini, fuhuş önleyici ve güvenliği sağlayıcı tedbirlerin alınmasını istemektedirler

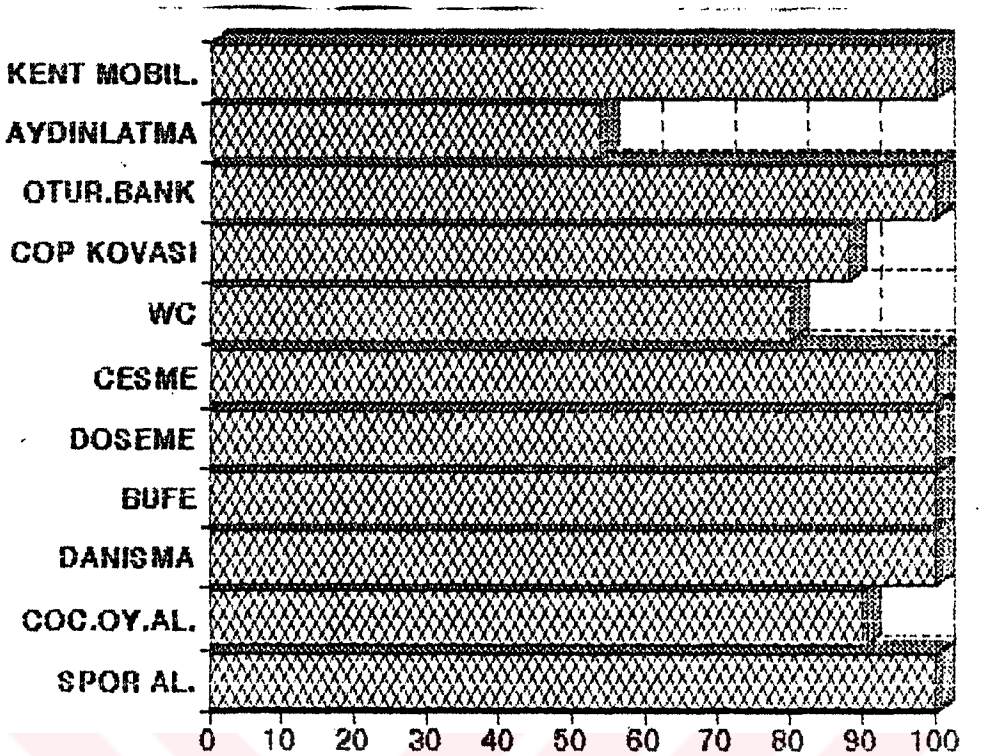

Şekil 156: Rekreasyon alanındaki donatıların yeterli olup olmadığı
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

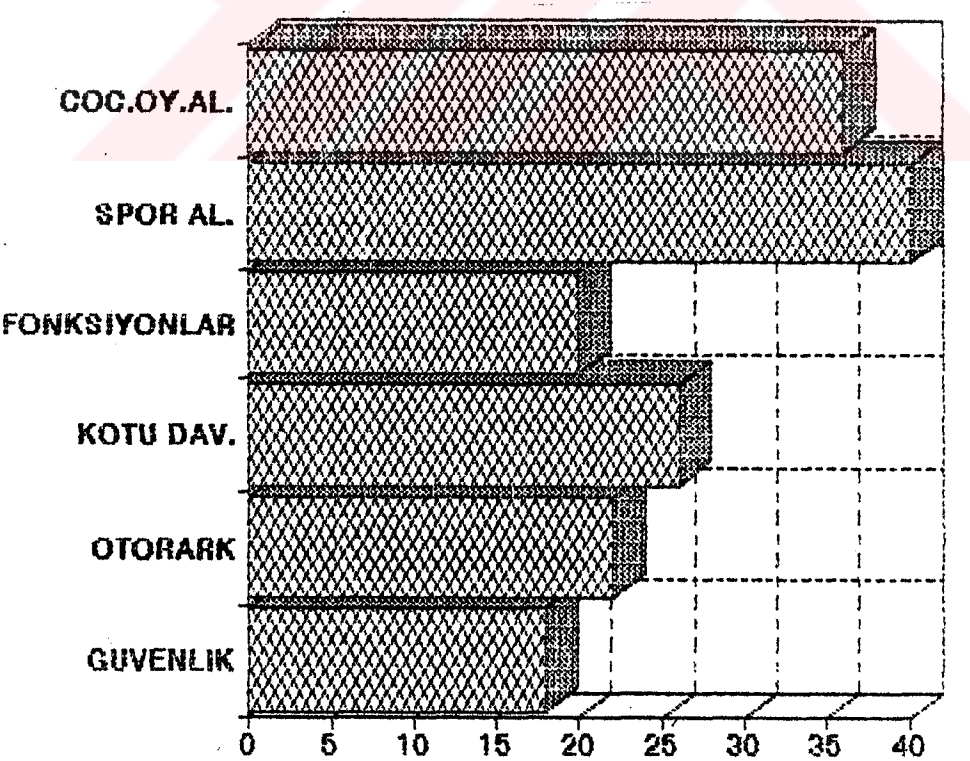

Şekil 157: Yöneticilerin alan için düşünceleri
Kaynak: Yerinde yapılan anket araştırmaları MART 1993, İST

3.3.7.1. Anketin Değerlendirilmesi ve Planlama Sorunları ile Karşılaştırılması

Rekreasyon alanında çalışan yöneticiler, orta yaş grubunda ve düz işçidir. Yöneticilerin hepsi taşra doğumlu olsalar da %88 oranla en az 10 yıldır İstanbul'da oturmaktadırlar. Bu ve benzeri alanlarda çalıştıkları yıl ise %100 oranla en az 5 yıldır.

Rekreasyon alanında yoplam 6 kişi çalışmaktadır. Yaptıkları işer ise alanın bakımı ve korunmasıdır. Kişi başına düşen alan ise 101.000 m² dir. Alanın aylık ortalama ziyaretçi sayısı 32050 kişidir. Alan %48 çift kişi. %36 oranla aile grupları tarafından kullanılmaktadır. Alanı kullanma müddetleri ise %72 oranla birkaç saat üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Rekreasyon alanı daha çok piknik ve gezmek-yürümek amacıyla kullanılmaktadır. Alana ulaşım daha çok otobüs (%46) ve özel oto ile (%34) sağlanmaktadır. Alanın en çok kullanımı ise cumartesi pazar günleridir.

1986-1987 de yeniden düzenlenen bu alanda fonksiyonların çoğu (%74) eskiden yapılmış fonksiyonlardır.

Rekreasyon alanına gelen ziyaretçilerin %10 unun alanda donatılara ve ormana çeşitli şekilerde zarar verdikleri görülmektedir.

Alanda yer alan ağaç ve çiçeklerle ilgili yeterli kültür bakımının yapılmadığını ve bitkilerle ilgilenen ziyaretçilerin daha çok kadınlar olduğu tesbit edilmiştir.

Rekreasyon alanında kent mobilyaları yöneticier tarafından yetersiz bulunmaktadır. Örneğin oturma grupları, çeşme, büfe, danışma, spor alanları %100 oranla, çöp kutusu, çocuk oyun alanları %90 oranla yetersiz bulunmaktadır.

Yöneticiler rekreasyon alanını yeniden düzenlemeye taraftar değildirler. Ancak alandaki eksik donatıların yerine getirilmesini, güvenliği, kötü davranışları önleyici redbirlerin alınmasını istemektedirler.

3.4. Bölüm Sonuçları

3.4.1. Küçük Çamlıca Rekreasyon Alanının Planlama Yönünden İyi ve Kötü Sonuçları

Bu bölümde sonuçlar Anket-1, Anket-2 ve Anket-3'e göre değerlendirilecektir.

A- Yöre Halkına Göre

Yöre halkı rekreasyon alanında piknik alanları, spor alanları, çocuk oyun alanlarını ve koşu yolunu birinci derecede beğenmektedir. İkinci dercede ise çay bahçesi ve havuz beğenilmektedir. Diğer yandan WC, spor alanı, çocuk oyun alanı, çöp kutusu çeşme, oturma elemanları, büfe, birinci derecede yetersiz bulunmaktadır. Otopark, havuz, aydınlatma elemanları, botanik bahçesi, geleneksel oyun alanları ve gazino ikinci derecede planlamanın bir eksikliği olarak görülmektedir. Alanda yönetim binasının yer almayışı, gerek rekreasyon alanının gerekse içindeki donatıların kötü kullanılmasına, alanda sarhoşların serbestçe dolaşıp güvensizliği artırmasına, sahipsiz köpeklerin huzursuzluk yaratmasına, alanın bakımının gerektiğince yapılamamasına neden olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yöre halkı, rekreasyon alanında uygulanmış olan dinlenme, çocuk oyun alanı ve spor alanlarının yer seçimi %80 oranla, manzara noktalarının seçimini ise %90 oranla planlamanın iyi yönü olarak değerlendiremektedirler.

B- Kullanıcılara Göre

Rekreasyon alanının planlaması kullanıcılar tarafından %10 oranla çok iyi, %70 oranla iyi olarak bulunmuştur. Kötü bulanlar ise %20 oranındadır. Bunların kötü bulma nedenleri ise; donatıların yetersizliği ve dağınıklığı, bağlantıların yetersizliği ve doğal vejetasyonun korunmsına yönelik planlamanın yapılmadığıdır.

Kullanıcılar da rekreasyon alanındaki spor alanları, çocuk oyun alanı, piknik alanı, koşu yolu, çay bahçesi gibi fonksiyonları birinci derecede beğenmektedirler. Buna karşılık alanda WC'nin olmaması planlamanın en büyük eksikliği olarak gösterilmektedir. Bunun yanında çeşme, spor alanları, çocuk oyun alanları, oturma elemanları, otopark, büfe, botanik bahçesi, çocuk evi planlamanın diğer bir eksikliği olarak belirtilmektedir.

C) Yöneticilere Göre

Yöneticiler rekreasyon alanındaki WC, çeşme ve büfe dışındaki donatıların iyi planlandığı düşüncelerindedirler. Örneğin rekreasyon alanına ana girişine ve ana caddeye yakın bir yerde kafesi, çocuk oyun alanı, spor alanı ve büfesiyle bir bütün olarak düzenlenen kafenin yaz ve kış mevsimlerinde yoğun olarak kullanıldığını belirtmektedirler Diğer yandan piknik alanları aynı zamanda sadece üç-beş aile tarafından kullanabildiğinden açık alanlarda ateş yakılmakta çevreye ve ormana zarara neden olduğu söylenmektedir.

Rekreasyon alanının kısaca değerlendirilmesi yapıldığında kışın daha ziyade spor, yürüme, seyir eylemleri için, yazın ise kullanıcı gereksinmelerinden olan dinlenme, eğlence, spor, çocuk oyun alanı ve piknik gibi amaçlarla kullanılmaktadır. Esas olarak alanın kullanım sebebi, ulaşımın kolay oluşu, doğal bitki örtüsü, arazi şekli nedeniyle eşsiz manzara noktalarına sahip olması gösterilebilir.

Görüldüğü gibi alanın doğasında var olan güzellikler gerek yöre halkı gerekse kullanıcılar tarafından birinci derecede tercih edilirken, spor çocuk oyun alanları, piknik alanları, dinlenme seyir terasları ikinci derecede tercih edilmektedir. Üçüncü derecede ise, gazino çocuk evi, sağlık evi, botanik bahçesi, kafe- restoran gibi donatılara yer verilmesini istemektedirler.

3.4.2. Abrahampaşa Rekreasyon Alanının Planlama Yönünden İyi ve Kötü Sonuçları

A - Yöre Halkına Göre

Yöre halkı, rekreasyon alanının planlamasını mevcut donatıların, manzara noktalarının yer seçimini, yer yer alanda her gelir düzeyine hitap eden kafelerin olmasını, ulaşım sisteminin iyi kurulmuş olması nedeniyle beğenmektedir. Ancak çoğunluğun gereksinim duyduğu spor alanları, çocuk oyun alanları, wc, çeşme, temizlik, güvenlik gibi fonksiyonların yetersiz olmasını planlamanın kötü yanı olarak değerlendirmektedirler.

B - Kullanıcılara Göre

Kullanıcılar, rekreasyon alanını mevcut fonksiyonların yetersizliği, donatıların dağınıklığı, doğal vejetasyonun korunmaması gibi eksiklikler nedeniyle planlamayı

% 48 oranla kötü bulmaktadırlar. Alanını çay bahçeleri, piknik alanları, koşma-yürüme için elverişli fonksiyonlara sahip olması nedeniyle de iyi bulmaktadırlar.

C - Yöneticilere göre

Yöneticilere göre rekreasyon alanı, sadece sahip olduğu doğal güzellikleriyle değil, çeşitli fonksiyon alanlarıyla birlikte halkın hizmetine sunulmuş olmasını ilke olarak beğenmektedirler. Diğer yandan alanda ulaşım sisteminin, iyi kurulmuş olması, çevre duvarlarının muntazam şekilde özentili olarak yapılması planlamanın en iyi yanı olarak kabul edilmektedir. Ancak böylesi büyük bir alanda sadece 6 kişinin görevlendirilmesi, kendilerinin güvenlik için yeterli derecede donatılmaması, güvenlikle ilgili giriş ve çıkış tedbirlerinin alınmayışı, fonksiyonların kimi yerde gözden uzak ve ayrı yerlerde planlanması, kullanıcı kolaylık istekleri için gerekli donatıların yetersiz olması planlamanın en kötü yanı olarak değerlendirilmektedir.

Netice itibariyle, Abrahampaşa rekreasyon alanının doğal olarak rekreasyon için yüksek değere sahip olması nedeniyle içermiş olduğu fonksiyonlar yetersiz olsa da kullanıcı kapasitesi oldukça yüksektir. Bunun yanında plan olarak alanda ulaşım sisteminin iyi kurulması, merkezi noktalara yerleştiren kafeler özellikle yaz mevsiminde kullanıcı potansiyeli artmaktadır.

3.4.3 - Fethipaşa Rekreasyon Alanının Planlama Yönünden İyi ve Kötü Sonuçları

A - Yöre Halkına Göre

Yöre halkının % 68'i Fethipaşa rekreasyon alanının kullanımını, % 54'ü de donatıların yer seçimini iyi bulmaktadır. Ancak fonksiyonların nitelik ve nicelik yetersizliği tüm alanın kullanımı kötü yönde etkilediği görülmektedir. Planlamanın en kötü yanı ise alandaki fonksiyonların, doğal vejetasyonun, bakım ve korumasına, alanda güvenlik tedbirlerinin alınmasıdır.

B - Kullanıcılara Göre

Kullanıcıların Fethipaşa rekreasyon alanını daha çok temiz hava, doğayı seyir, yürümek, piknik amaçlarıyla kullandığı ortaya çıkmaktadır. Alanın planlaması % 66 oranla kötü, donatılar ise % 88 oranla yetersiz bulunmaktadır. Alandaki en

büyük eksiklik % 62 oranla spor alanları, temizlik, otopark, çocuk oyun alanı, wc ve oturma gruplarıdır.

C - Yöneticilere Göre

Yöneticilerin rekreasyon alanındaki fonksiyonların çoğunun eski olmasına karşılık yeni getirilenlerin uygulamada yarım bırakılmasını, zorunlu kullanım gereksinimlerinden wc, çeşme, telefon, büfe, danışma gibi donatılara yer verilmemesini, mevcut fonksiyonların ve alanın korunmasına yönelik gerekli önlemlerin alınmayışını kötü olarak değerlendirmektedirler. Alanın yönetim ve denetimi ile ilgili sadece 6 kişinin görevlendirilmesi ve gerekli teçhizatın sağlanmaması yönetimsel açıdan diğer bir eksiklik olarak gösterilmektedir. Diğer yandan alanda spor ve çocuk oyun alanlarının olmaması rekreasyon alanında rastgele alanların amacının dışında kullanılmasına neden olduğu söylenmektedir ancak yöneticiler rekreasyon alanına oto girişlerinin yasak olmasını kendilerine göre planlamanın iyi yanı olarak değerlendirmektedinler.

3.5 - Genel Rekreasyon Planlama İlkelerine Göre Kritiği

Her üç rekreasyon alanının, çalışmamızın 2. bölümünde yer alan genel rekreasyon planlama ilkelerine göre kritiği yapıldığında estetik ve fiziksel değerler bir yana işlevsel değerler bakımından aşağıdaki sonuçlar çıkarılmıştır.

Teknik gereksinimler bakımından incelendiğinde; burada alansal büyüklükler, nicelikler doğal koşullara uyma, gereksinimlerin saptanması ve yerine getirilmesi gibi ilkeler yer almaktadır. Yukarıda ve geçen bölümlerde dile getirildiği gibi nicelik ve alansal büyüklük olarak her üç rekreasyon alanındaki spor alanları, çocuk oyun alanları, otopark, piknik alanları, kafe, büfe, oturma elemanları vb. fonksiyon ve donatılar yetersizdir. Ancak ulaşımı sağlayan servis ve bağlantı yolları genelde yeterlidir. Diğer yandan rekreasyon alanlarında eğitici ve yönlendirici levhalara danışma yerlerine yer verilmemiştir. Dolayısıyla rekreasyon alanlarındaki kullanıcı gereksinimlerinin yeterince karşılanamadığı sonuçta alanda var olan kaynak potansiyelinin tam olarak kullanılamadığı görülmektedir Buna karşılık her üç rekreasyon alanında fonksiyon ve donatıların materyal yapısı ren, çizgi, doku ve tekstürü gibi ayrıntılara bir çok yerde gidilerek canlı , kullanılabilir mekanlar, yapılar ortaya çıkartılmıştır. Örneğin, Küçük Çamlıca'daki seyir terasları, çocuk oyun alanı ve Abrahampaşa' daki kafe-restoran gibi

Yönetim ve dönetim kolaylığı bakımından ise; rekreasyon alanlarını her üçünde de yönetim ve denetimle ilişkili olarak kaynak içi dolaşımın, kullanımın özgürce yapılamadığı, fiziksel ve toplumsal yönden yararlı denetim dengesinin kurulamadığı görülmektedir.

BÖLÜM 4. SONUÇ

Tez konumuz kapsamındaki rekreasyon alanları üzerinde yapılan gerek sosyal araştırmalar gerekse kaynak araştırmaları sonucuna göre aşağıdaki hususlar ortaya çıkmıştır.

En son 1985-86 yıllarında değişen ve gelişen ülke koşullarına göre yeniden planlanarak halkın hizmetine sunulan rekreasyon alanlarına çağın şartlarına ve halkın gereksinimlerine göre sörvey çalışmalarında özellikle sosyal araştırmalara ağırlık verilmeden hem yöre halkının hem de kullanıcı kesimin ihtiyaçları, nüfus olarak yoğunluğu saptanmadan planlamaya gidildiği görülmektedir. Diğer yandan uygulamadaki eksiklikler sonuç olarak yine planlamanın iyi yapılamadığını göstermektedir. Ancak sörvey çalışmalarında alan analizlerinin kısmen iyi yapıldığı söylenebilir. Örneğin her üç rekreasyon alanında kafeler ve manzara noktaları iyi seçilmiştir. Yine her üç rekreasyon alanında ulaşım sisteminin % 90 oranında çözümlenmiş olduğu gözlemlenmiştir. Ancak bu rekreasyon alanlarındaki ulaşım sisteminin büyük oranda çözümlenmiş olmasını bir bakıma bu alanların yıllarca rekreasyon alanı olarak kullanılmasına bağlayabiliriz.

Rekreasyon alanlarını tümü özellikle kullanıcıların spor, çocuk oyun alanı, piknik alanları, otopark, wc, büfe, danışma, çeşme, kafe gibi gereksinimlerini karşılayamamaktadır.

Yönetimsel açıdan rekreasyon alanlarındaki genel idari organizasyon, bakım ve koruma için eleman sayısının yetersizliği, rekreasyon alanlarında bakım ve temizliğin gerektiğince yapılamaması, yapı-donatı ve doğal vejetasyonun korunmaması, güvenliğin azalması gibi sonuçlara neden olmakta ve alanlar rastgele kullanılmaktadır.

Doğal vejetasyon açısından ise; gerek mevcut bitkilerin korunmasına ve devamına yönelik gerekli kültür bakımlarının yapılmadığı gerekse ileriye dönük ağaçlandırma planlarının göz ardı edildiği görülmektedir. Kısaca belirtmek gerekirse kent merkezlerinde böylesi az bulunan koruluk ve yeşil alanlar artık sadece birer piknik, doğayı seyir ve dinlenme gibi amaçlar için kullanılmalıdır. Buraları toplumun

her kesimine, hitap edebilen, toplumun her türlü rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayabilecek çağın gereklerine uygun fonksiyon ve donatıları kapsayan canlı birer şehir parkı niteliğinde olmalıdır.

Rekreasyon alanlarındaki planlamaya ilişkin hususlar ve olası çözümleri şöyle sıralayabiliriz.

Yapılan rekreasyon tasarımında "tasarım toplum içindir." ilkesi göz önüne alınarak bireysel ve bireysel olmayan gereksinimler, birey ve toplum karakterleri iyi incelenmelidir. Tasarımda işlev ve estetiğin uygun olması yapıların araziye ve doğaya uygunluğu sağlanmalıdır.

Planlamada yapı ve donatı elemanlarının renk, doku, çizgi ve biçim etkileri, çevreleyici etkileri dikkate alınarak zengin bir yaşam kurulmalıdır.

Yönetimsel açıdan rekreasyon alanının büyüklüğü, içermiş olduğu fonksiyon ve donatı elemanlarına göre temizlik, koruma, denetim, danışma için yönetici şef ve benzeri görevli sayısının yeterli miktarda arttırılarak rekreasyon alanlarında denetim ve güvenlik birinci derecede sağlanmalıdır.

Ullaşım ilkeleri açısından rekreasyon alanlarının özellikle otopark, ana girişler ya da yürüyüş noktalarının başlangıç noktalarında yön bulmada yardımcı olacak informasyon levhalarına yer verilmelidir. Rekreasyon alanının basit bir harita şeklinde krokisi, alanın içerdiği fonksiyonlarıyla birlikte gösterilmelidir. yürüyüş ve gezinti yolları hemen tanınabilecek, algılanabilecek yapısal özelliklere sahip olmalıdır. Böylece yürüyüş yolları açık peyzajda sessiz ve doğala yakın bir rekreasyona olanak verecektir.

Rekreasyon alanının genelinde gözardı edilen dinlenme bankları ve oturma grupları, yürüyüş yollarının belirgin dinlenme ve hedef noktalarında tesisi edilmelidir. Yürüyüş ve gezinti yol ağlarının çıkış noktaları ve uzunlukları ya yollara konulabilecek bilgilendirme levhalarında ya da ziyaretçi el broşürlerinde belirtilmelidir.

Yapılaşma ilkeleri açısından; alana ait verileri gösterir analiz planı ve gelişimi yönlendirici peyzaj planı ve metni doğrultusunda yapılaşmalara yer verilmeli ve doğal alanların kullanıma açılmasında uyulması gerekli uluslararası standartlar vb. çalışmalar ışığı altında uygulamalara gidilmelidir.

Oyun ve çocuk oyun alanlarının sayısı arttırılmalı. İmkanlar nisbetinde düz ve eğimin az olduğu bölümlerde güney ve batıya yönelik olarak yapılmalıdır. Özellikle çocuk oyun alanları böylesi geniş rekreasyon alanlarında güvenlik açısından ana giriş ya da merkezi fonksiyonların yanında yer almalıdır. Oyun alanlarını kullanacak olan materyalde doğallığı bakımından ahşap elemanlar tencih edilmeli, ancak gerekli koruma önlemleri alınarak dayanıklılığı sağlanmalıdır.

Kullanıcıların kolaylık istekleri bakımından çeşme, çöp, wc gibi donatılar, yapı ve yolları kullanım yoğunluğuna göre yeterli sıklıkta konulmalıdır. Alanın aydınlatması ise rekreasyon alanlarının gece-gündüz kullanım amacı ve müddeti doğrultusunda yapılmalıdır.

Piknik alanları insanların çok eskilere dayanan açık havada ateş yakma gereksinimlerini karşılayacak, kolayca kontrol edebilen, temizlenebilen park yerlerinin yakınlarında ocaklı olarak tesis edilmelidir. Hem yangın ihtimaline karşı hem de oyun alanı olarak piknik alanının yakınında kum havuzuna yer verilmelidir.

Alan içindeki tesis yerlerinin yakınında ya da rekreasyon odak noktalarında eğitici patikalar, ilginç ve ilgilendirici doğa ve orman eğitim patikaları (doğal şartlar, arazinin şekli, jeolojisi, bitki dünyası, ağaç türleri) kullanıcı açısından farklılık yaratacaktır.

Rekreasyon alanlarındaki koşu parkurları (vita-parkur) özel firmalar tarafından daha ekonomik ve detaylı olarak yaptırma yoluna gidilmelidir.

Rekreasyon alanlarında büyük bir eksiklik olarak göze çarpan spor alanlarına kesinlikle ve daha detaylı olarak yer verilmelidir. Diğer yandan bu alanlarda halkın istekleri doğrultusunda mini hayvanat bahçesine , mini konserlerin yapılabileceği halkın kendi gelenek ve kültürlerini yaşatabilecekleri, sergileye bilecekleri anfi tiyatrolara yer verilmelidir.

Rekreasyon alanlarının doğal bitki örtüsünü oluşturan zengin floristik kompozisyonu titizlikle korunmalıdır., doğal yapıların bozulduğu kesimlerde rehabilitasyon çalışmaları yapılmalıdır. Aynı zamanda mevcut faunanın korunması ve geliştirilmesi için rekreasyon alanlarında kültürel bakımlara ağırlık verilmelidir.

KAYNAKLAR

[1] BAYRAKTAR, A.; Ege Kıyılarında Bazı Tatil Köylerinde Peyzaj ve Rekreasyon Planlamasının Etüdü ile Turizm Gelişmesinde Bu Bakımdan Önemli Tesbiti, İzmir, E.Ü. Ziraat Fakültesi Yayını, No: 249, 1975

[2] Küçükçekmece Gölü, Küçükçekmece Belediyesi Aylık Haber Dergisi, Nisan 1990.

[3] Bakırköy Rehberi, Bakırköy Belediyesi, İstanbul 1987.

[4] YURTSEVEN, A.; Kent Çevresinde Rekreasyon Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Küçükçekmece Örneği, 1992.

[5] BARNHART, C.C.; The World Book Dictionary Chicago; Field Enterpress Educational, 1975.

[6] PEHLİVANOĞLU, M.T.; Belgrad Ormanının Rekreasyon Potansiyeli ve Planlama İlkelerinin Tesbiti, 1987.

[7] TÜMER, S.; Rekreasyon, İlgili Kavramlar, Sınıflamalar, Peyzaj Mimarlığı, 1975.

[8] ARAN, S.; Ege ve Akdeniz Sahil Şeridindeki Rekreasyonel Gelişmelerin, Tabiatı Koruma ve Peyzaj Açısından Kritiği, Ankara, Türkiye Tabiatı Koruma Yayını, No:13, 1970.

[9] BAYRAKTAR, A.; Rekreasyon Turizm İlişkileri ve Bu Konularla İlgili Tesislerde Peyzaj Planlamasının Önemi, Peyzaj Mimarlığı 3 (1-2), 1972.

[10] TOCHER, D., Towards a Behavioral Esthetics: The On Of Recreation Engogoment With Aplications for Planning. Element of Autdoor Recreation Planing, Michigant University Press P9-31, 1970.

[11] De GRAZIA, S.; Time Work End Leisure New York: Doubledev-Achor, 1962.

[12] SMITH, S.; "Why a Botanical Garden", The Public Garden, Volume h, Number 1, American Associa Swathore, USA, 1989.

[13] AKESEN, A.; Türkiye'de Ulusal Parkların Açık Hava Rekreasyon Yönünden Nitelikleri ve Sorunları, İ.Ü. Orman Fak. Yayın No:262, 1978.

[14] AKŞİT, İ.; Hititler İstanbul Sondaj İlaç San.Ltd. Şti, 1981.

[15] De GRAZIA, S.; Some Reflection on the History of Outdoor Recreation, Element of Outdoor Recreation Planning, Ann Arbor Michigan Uni. Press, P.89-87, 1970.

[16] KOHNEN, G., Dünya Ekonomi Tarihi, Çev.T. AĞAOĞLU, İstanbul Varlık Yayınları, No:1122, 19765.

[17] ELİÇİN, E.T., Ansiklopedik Tarih Taraması, İstanbul, May Yayınları, 1967.

[18] CLAWSON, M. and J.L., Economics of Outdoor Recreation, Baltimore, The John Hopkins Uni. Press, 1978.

[19] TAYLOR, G.B, Quality in Recreation, Recreation Research and Planning, London, George Allen P.215-226, 1970.

[20] BURTON, T.B., and NOAR, P.L., Recreation Research Methots, Occesional Poper No:3 Birmingham Center of Urban and Regional Studies Uni. of Birmingham, 1968.

[21] EMMET, I., Sociological Research in Recreation, Recreation Research And Planners, London, George Allen Unwin, 1190, P.65-77, 1970.

[22] DOUGLASS, R.W., 1982 Forest Recreation New York, Pergomen Press, 1982.

[23] İ.Ü. Orman Fakültesi Mim. Rekreasyon Ders Notları.

[24] YILDIZCI, A.C., Açık Alan, Kentsel Doku ve Yeşil Doku Kavramları, İTÜ Şehir Bölge Planlama Ders Notları.

[25] PEHLİVANOĞLU, M.T., ASLANBOĞA, İ., Türkiye'de Yoğun Yerleşim Alan Çevresindeki Ormanların Rekreasyonel Kullanımı, Gelişim Vakfı Yay. Doktora 1073, 1981.

[26] STANKEY, G.H., Visitor Recreation of Wilderness Recreational Carry Capacity, Ogden, USDA for serv. int-142, 1973.

[27] HENDEE, J.C.R., CLARC, R.N., and DILEY, T.E., Fishing and Other Recreation Behaviour at High Mountain Lakes in Washingotn State, Portland, USDA for.serv. PNV-304, 1977.

[28] EVYAPAN, G.A., Eski Türk Bahçeleri ve Özellikle Eski İstanbul Bahçeleri

[29] İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü Rekreasyon Alanaln Tarihçe Notları

[30] İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 1, s.178.

ÖZGEÇMİŞ

Kadir ŞAHİNARSLAN, 22.10.1964 tarihinde Denizli İlinin Çal İlçesi Selcen Köyünde doğdu. 1975 Selcen Köyü İlkokulundan mezun olduktan sonra eğitime bir süre ara verdi. 1979-1982 öğretim yılında Çal Lisesinde orta öğretimini ve 1985 de Sarayköy Lisesinde lise öğrenimini tamamladı. 1986 yılında İ.Ü. Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı bölümünde öğrenime başladı. 1990 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalında Peyzaj Planlama Yüksek Lisans programına girdi.

Ek-A: Yöre Halkına Yöneltilen Anket Soruları

1. Anketi cevaplayan aile resinin yaşı
   Doğum yeri .....
   Mesleği .....
   Kaç yıldır İstanbulda Oturduğu.....

2. Mahallenizde yer alan ..... dinlenme yerini tanıyor musunuz?
   Evet ( ) Hayır ( )

3. Oraya yılda kaç defa gidiyorsunuz?
   hiç ( ) bir defa ( ) birkaç defa ( ) çok .... sayı olarak

4. Oraya kiminle gidiyorsunuz?
Yalnız ( ) ailemle ( ) arkadaşımla ( ) Arkadaşlarla ( )

5. Oraya gittiyseniz orayı nasıl kullanıyorsunuz?
gezip göremek için ( )
yürümek için ( )
piknik yapmak için ( )
birkaç saat dinlenmek için ( )
spor yapmak için ( )
ya da .....

6. Orada beğendiğiniz şeyler nelerdir?
....
....

7. Orada eksik bulduğunuz şeyler nelerdir?
....
....

8. Oraya nasıl gidiyorsunuz
yaya ( ) özel oto ( )
otobüs ( ) kamyonet ( )

ORASI İÇİN DÜŞÜNCELERİNİZ

9. Sizce orası çok iyi şekilde kullanılıyor mu? .....

10. Planda dinlenme, eğlenme, spor, çocuk bahçeleri gibi alanların yerleri iyi seçilmiş mi? evet ( ) hayır ( )

11. Eğer cevabınız hayır ise bu alanların yer seçimi için ne düşünüyorsunuz? Nerelerde olmalı..... .....

12. Manzara noktaları sizce iyi seçilmiş mi?.....

13. Sizce bitki ve diğer fonsiyonlarla ilgili bakım çalışması yapılıyor mu?
.....

Ek A (Devam)

14. Burayı yeterli derecede temiz buluyor musunuz?
evet ( ) hayır ( )

15. Bu tür yerlerde kendinizi güvenlikte hissediyor musunuz?
.....

16. Bu tür yerlere ne para ödüyorsunuz? .....

17. Boğaz üzerinde bu tür yerlerin çoğalmasını istiyor musunuz?
evet ( ) hayır ()
Niçin? .....

18. Bu alan halka açıldığından beri mahallenize dışardan gelenlerin sayısında bir artış oldu mu? .....

19. Onlar için ne düşünüyorsunuz? .....
.....

20. İdareciler ve diğer işleticiler hakkında düşünceleriniz var mı? .....
.....